

JAARVERSLAG & JAARREKENING 2007

Voorwoord

Dit is het jaarverslag van de provincie Flevoland over 2007, het jaar waarin verkiezingen plaatsvonden voor de leden van Provinciale Staten. Voor een deel gaat dit verslag dus nog over de Statenperiode 2003-2007.

Het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 voorziet in een andere begrotingsopzet dan voor voorgaande jaren. Deze nieuwe opzet is uitgewerkt in de programmabegroting 2008 die Provinciale Staten in november 2007 hebben vastgesteld. De nieuwe begroting behandelt de thema's en speerpunten uit het Hoofdlijnenakkoord en heeft tot doel de onderlinge samenhang inzichtelijk te maken en de sturingsmogelijkheden van Provinciale Staten te versterken.

Dit jaarverslag over 2007 kent eenzelfde opzet als het verslag over 2006 en is, overeenkomstig de voorschriften, geënt op de structuur van de programmabegroting 2007. Net als in de begroting staan de 'drie W-vragen' (Wat hebben we bereikt, Wat hebben we daarvoor gedaan en Wat heeft het gekost) in het beleidsdeel centraal. Per programma is op deze manier de samenhang tussen beleid en middelen inzichtelijk gemaakt en de aansluiting met de begroting gehandhaafd. Het jaarverslag is het sluitstuk van de begrotingscyclus 2007 die, naast de begroting, ook nog bestaat uit de voor- en najaarsnota.

Voor het verantwoorden van de gerealiseerde doelen en indicatoren is de eerder ingezette lijn voortgezet. In de begroting is een veelheid aan doelstellingen opgenomen. In afstemming met de Klankbordgroep Programmabegroting is besloten om

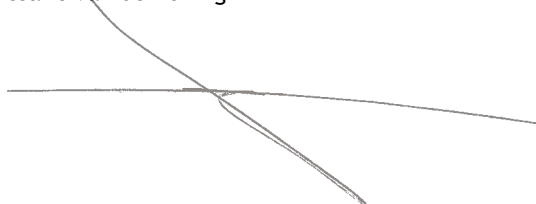
in de jaarrekening niet voor al deze doelen indicatoren te benoemen en te monitoren. Provinciale Staten hebben in 2006 acht beleidsthema's vastgesteld waarvoor concrete en meetbare doelen en indicatoren zijn uitgewerkt. De verantwoording over deze beleidsthema's is als bijlage C in dit verslag opgenomen. Uiteraard is per programma zo concreet mogelijk verantwoording afgelegd over de gerealiseerde projecten en activiteiten en hun effecten.

Bijlage D, 'Single Information Single Audit' is uitgebreid. Deze verplichte bijlage vloeit voort uit de gelijknamige Algemene Maatregel van Bestuur en is de verantwoording van de besteding van door het Rijk verstrekte specifieke uitkeringen. In het verleden werden deze uitkeringen apart verantwoord. Het opnemen van deze bijlage in de jaarstukken vereenvoudigt de verantwoording, onder andere omdat een afzonderlijke accountantsverklaring achterwege kan blijven. In het aanloopjaar 2006 zijn op deze wijze acht regelingen verantwoord, in 2007 gaat het om veertien regelingen.

Mr. drs. T. van der Wal,
Provinciesecretaris

Mr. M.J.E.M. Jager,
Commissaris van de Koningin

Inhoudsopgave

Voorwoord	3	
I	INTRODUCTIE	7
II	VERANTWOORDING PER PROGRAMMA	13
1.	Bestuur	15
2.	Infrastructuur en mobiliteit	31
3.	Water	41
4.	Milieu	47
5.	Natuur en Landschap	55
6.	Economie	59
7.	Zorg, onderwijs en welzijn	67
8.	Cultuur	75
9.	Wonen	79
10.	Ruimtelijke Planning	81
11.	Algemene Dekking en Onvoorzien	85
III	PARAGRAFEN	87
1.	Provinciale heffingen	89
2.	Weerstandsv Vermogen	93
3.	Onderhoud kapitaalgoederen	97
4.	Financiering/Treasury	101
5.	Bedrijfsvoering	103
6.	Verbonden partijen	111
IV	JAARREKENING	121
1.	Jaarrekening op hoofdlijnen	123
2.	Overzicht baten en lasten	125
3.	Bedrijfsvoering	131
4.	Investerings	133
5.	Balans	135
V	BIJLAGEN	145
A.	Grondslagen waardering en resultaatbepaling	147
B.	Toelichting reserves en voorzieningen	149
C.	Overzicht doelen en indicatoren	154
D.	Single information, single audit (SISA)	168
E.	Accountantsverklaring	185

INTRODUCTIE

De provincie Flevoland

De provincie Flevoland

Flevoland is de jongste provincie van Nederland. De instelling van deze provincie, op 1 januari 1986, is een unieke gebeurtenis in de bestuurlijke geschiedenis van ons land. Het is de kroon op een enorme prestatie, de inpoldering van de voormalige Zuiderzee. Dit project dat honderd jaar eerder begon, heeft in het dichtbevolkte Nederland ruimte geschapen voor grootschalige landbouw, moderne dorpen en steden, natuur en recreatie.

De provincie Flevoland telt zes gemeenten: Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde. Dit beperkte aantal maakt het mogelijk langs korte lijnen efficiënt te werken. De provincie ziet erop toe dat de gemeenten hun taken uitvoeren. Zij respecteert de beleidsvrijheid van de gemeenten en treedt alleen op als er bovenlokale belangen in het geding zijn.

Provinciebestuur

Provinciale Staten vormen het provinciebestuur. De inwoners van Flevoland kiezen de Statenleden rechtstreeks. De voorzitter van Provinciale Staten is de (door de Kroon benoemde) Commissaris van de Koningin. De griffier staat Provinciale Staten en de door hen voor belangrijke beleidsterreinen ingestelde Statencommissies bij.

Provinciale Staten kiezen het dagelijks bestuur, Gedeputeerde Staten. Voorzitter van Gedeputeerde Staten is de Commissaris van de Koningin.

Het college van Gedeputeerde Staten bestond, naast de Commissaris van de Koningin, tot 12 april 2007 uit vijf en vanaf die datum uit vier gedeputeerden. De provinciesecretaris ondersteunt het college, de Commissaris van de Koningin en eventuele door Gedeputeerde Staten ingestelde commissies. Als algemeen directeur is de provinciesecretaris verantwoordelijk voor de ambtelijke organisatie.

De Statencommissies adviseren Provinciale Staten over een voorstel of onderwerp dat gaat over hun beleidsterrein. Zij overleggen met Gedeputeerde Staten of de Commissaris van de Koningin over het bestuur op hun beleidsterreinen.

De Commissaris van de Koningin heeft een aantal in de Provinciewet vastgelegde specifieke taken. In zijn rol van voorzitter van zowel Provinciale als Gedeputeerde Staten behartigt hij de belangen van de provincie. Ook is hij voorzitter van het Comité van Toezicht Europees programma voor Flevoland. Daarnaast vertegenwoordigt hij de provincie in en buiten rechte. De Commissaris legt regelmatig werkbezoeken af bij de gemeenten in Flevoland. Een andere provinciale taak van de Commissaris is die van verantwoordelijke bij de rampenbestrijding en de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Naast deze provinciale taken heeft de Commissaris ook een aantal taken als rijksorgaan. Deze taken zijn vermeld in de ambtsinstructie van de Commissaris. Voorbeelden zijn het bevorderen van de samenwerking tussen de instellingen en organisaties in de provincie en het toezien op een ordentelijk verloop van de (her)benoeming van burgemeesters.

Samenstelling college van Gedeputeerde Staten 2003-2007

Mr. M.J.E.M. (Michel) Jager (Commissaris van de Koningin)	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten met in portefeuille: Algemeen Bestuurlijke Aangelegenheden, Beleidscoördinatie, Openbare Orde en Veiligheid, Communicatie, Dmitrov en het voorzitterschap van het Comité van Toezicht Europees programma voor Flevoland
Mw. L.M. (Laura) Bouwmeester - den Broeder (PvdA)	Gedeputeerde met in portefeuille: Water, Milieu, Coördinatie Integraal Ontwikkelingsplan Almere en Cultuur
Ir. W.G. (Wubbo) de Raad (VVD)	Gedeputeerde met in portefeuille: Plattelandsontwikkeling, Landbouw, Verkeer en Vervoer en Natuur en Landschap
Drs. H.(Harry) Dijkma (VVD)	Gedeputeerde met in portefeuille: Financiën, Europese zaken, Grondzaken, Personeel & Organisatie en Informatisering & Automatisering, lid van IPO bestuur
A. L. (Andries) Greiner (CDA)	Gedeputeerde met in portefeuille: Economische Zaken, Arbeidsmarktbeleid en Ruimtelijke Ordening
Drs. J.M. (John) Bos (PvdA)	Gedeputeerde met in portefeuille: Welzijn en Zorg, Jeugd- en Jongerenbeleid, Onderwijs, Wonen en Facilitaire zaken.
Mr. drs. T. (Tjeerd) van der Wal	Provinciesecretaris / algemeen directeur

Samenstelling college van Gedeputeerde Staten vanaf 12 april 2007

Mr. M.J.E.M. (Michel) Jager (Commissaris van de Koningin)	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten met in portefeuille: Bestuurlijke Aangelegenheden, Communicatie, Dmitrov, Informatisering en Automatisering (inclusief inkoop, aanbesteding en archiefinspectie), Veiligheid, Comité van Toezicht Europees programma voor Flevoland, Regio Randstad
Drs. H.(Harry) Dijkma (VVD)	Gedeputeerde met in portefeuille: Europa (Comité van de Regio's en Interreg), Financiën en Begroting, Kunst en Cultuur, Wegen en Verkeer, Investeringsimpuls Flevoland-Almere, Luchthaven Lelystad, Regio Randstad, Commissaris Afvalzorg en Participatiefondsen
A. L. (Andries) Greiner (CDA)	Gedeputeerde met in portefeuille: Arbeidsmarkt, Europa - Landsdeelprogramma West, Economische Zaken (inclusief Landbouw en Visserij), Onderwijs (Hoger en Beroeps-), Toerisme en Recreatie, Andere Overheid, Coördinatie Noord-Flevoland, Markermeer/IJmeer, Commissaris Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL)
Drs. J.M. (John) Bos (PvdA)	Gedeputeerde met in portefeuille: Facilitaire Zaken, Jeugdbeleid en Jeugdzorg, Onderwijs (Basis-, Voortgezet en Speciaal), Sport, Water, Welzijn en Zorg, Wonen, Assemblee van de Europese Regio's (AER), Bestuur Interprovinciaal Overleg (IPO)
Mw. A.E. (Anne) Blik-de Jong (VVD)	Gedeputeerde met in portefeuille: Landelijk gebied en Provinciaal Meerjarenprogramma (p-MJP), Klimaat en Energie, Natuur, Milieu, Personeel en Organisatie, Ruimtelijke Ordening en Archeologie, Oostvaarderswold
Mr. drs. T. (Tjeerd) van der Wal	Provinciesecretaris / algemeen directeur

Organisatie

De directie, onder leiding van de algemeen directeur, stuurt de ambtelijke organisatie van de provincie Flevoland aan. De organisatie bestond tot 1 juli 2007 uit drie sectoren, elk onder leiding van een directeur. Met ingang van deze datum is de hoofdstructuur gewijzigd en is het directiemodel ingevoerd. Dit houdt in dat de indeling in sectoren is afgeschaft. De individuele lijnverantwoordelijkheid van de directeuren is vervallen en vervangen door

een collegiale concernbrede verantwoordelijkheid van de directie. De directie is in omvang teruggebracht tot twee leden.

Ook de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen directie, afdelingshoofden en programmamanagers is aangepast en afgestemd op het nieuwe model.

Aanleiding voor deze aanpassingen waren de nieuwe eisen die de dynamiek van de bestuurlijke om-

geving en diverse ontwikkelingen in inhoudelijke beleidsvelden stellen aan het functioneren van de provincie. Zo heeft de herpositionering van de provincie als partner van andere (semi-)overheden en private partijen gevolgen voor de werkwijze van de medewerkers en de inrichting van de organisatie. Het uitvoeringsprogramma van het Omgevingsplan Flevoland ligt aan de basis van dit partnerschap.

Toelichting bij opzet jaarrekening 2007

Verklaring resultaat per programma

Provinciale Staten autoriseren de programmabegroting op het niveau van de programmaonderdelen. Daarom zijn in de jaarrekening de belangrijkste verschillen tussen raming en realisatie toegelicht per programmaonderdeel.

De verschillenanalyse is in het jaarverslag opgenomen als integraal onderdeel van de programma-toelichtingen. De relatie tussen de drie 'W-vragen' (Wat hebben we bereikt, Wat hebben we daarvoor gedaan, Wat heeft dit gekost) is direct zichtbaar.

Apparaatskosten

Een deel van de verschillen tussen raming en realisatie bij een programmaonderdeel is toe te schrijven aan de apparaatskosten, ook wel de kosten van bedrijfsvoering genoemd. Deze verschillen ontstaan door wijzigingen in de omvang van de totale apparaatskosten en wijzigingen in de verdeling over de programmaonderdelen. Dit leidt tot een gewijzigde inzet van capaciteit ten opzichte van de begroting.

Oorzaken van de verschillen zijn:

- Verdeling van de stelpost 'nog te verdelen apparaatskosten'

In de loop van het jaar zijn er wijzigingen nodig in de raming van de apparaatskosten, bijvoorbeeld door de verwerking van de effecten van een nieuwe CAO. De hiermee gemoeide bedragen worden niet over de programma's verdeeld, maar geraamd op een stelpost 'nog te verdelen apparaatskosten'. Aan het eind van het jaar worden deze lasten (in 2007 circa € 1,3 miljoen) verdeeld over de diverse programma's, waardoor verschillen ontstaan ten opzichte van de oorspronkelijke raming.

- Verschil tussen geraamde en werkelijke apparaatskosten

De werkelijke apparaatskosten over 2007 zijn ongeveer € 0,2 miljoen (0,5 procent) hoger uitgekomen dan de raming.

- Toerekening apparaatskosten aan de programma's

Bij het opstellen van de begroting worden de apparaatskosten over de programmaonderdelen verdeeld. Dit gebeurt op basis van een inschatting van de inzet van medewerkers in deze programmaonderdelen. Na afloop van het jaar worden de apparaatskosten opnieuw verdeeld, maar dan op basis van de werkelijke inzet in de programmaonderdelen. Dit leidt tot verschillen die soms omvangrijk zijn. Een voorbeeld is de aanmerkelijk grotere inzet van medewerkers voor de uitvoering van het Omgevingsplan dan oorspronkelijk in de begroting was voorzien.

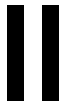
In de verschillenanalyse bij de programmaonderdelen zijn de verschillen tussen geraamde en werkelijke lasten toegelicht. De verschillen in de apparaatskosten zijn uitgelegd voor zover deze samenhangen met een gewijzigde toerekening. In het onderdeel jaarrekening zijn de verschillen tussen de geraamde en werkelijke totale baten en lasten van de bedrijfsvoering verklaard.

Resultaat voor en na bestemming

Het rekeningresultaat is het saldo van baten en lasten. Er is een resultaat voor bestemming en een resultaat na bestemming. In het resultaat voor bestemming zijn alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves buiten beschouwing gelaten; het resultaat na bestemming is inclusief de mutaties in de reserves.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat het resultaat voor bestemming per programma moet worden weergegeven. Alle mutaties in de reserves moeten op één plaats worden gepresenteerd. In veel gevallen is er een directe relatie tussen de mutaties in de reserves en de baten en lasten van de programma's. Deze relatie is in het jaarverslag zichtbaar gemaakt. Bij elk programma is zowel het resultaat voor als na bestemming weergegeven. Een toelichting op de afwijkingen tussen geraamde en gerealiseerde reservemutaties is opgenomen in het onderdeel jaarrekening.

VERANTWOORDING PER PROGRAMMA

1 Bestuur

1. Bestuur

Ontwikkelingen 2007

Communicatie

De communicatie van de provincie Flevoland is gericht op het zichtbaarder maken van de provincie als bestuurslaag. Er is veel aandacht besteed aan de verkiezingen van Provinciale Staten, onder andere met een campagne, verkiezingsdebat, open dag en uitslagenavond. Het nieuwe college van Gedeputeerde Staten (GS) heeft in zijn Hoofdlijnenakkoord aangegeven intensiever te willen communiceren in alle fases van een besluitvormingsproces. Waar mogelijk willen GS burgers bij de besluitvorming betrekken. Bestuurders spelen een essentiële rol in de communicatie. Er is dan ook veel aandacht besteed aan de communicatieve ondersteuning van de Commissaris van de Koningin en de gedeputeerden. Iedere bestuurder heeft nu een eigen communicatieadviseur/bestuursondersteuner (ca/bo). De Griffie is versterkt met een eigen communicatieadviseur voor ondersteuning van Provinciale Staten. De communicatieadviseurs kennen de vraagstukken in de beleidsportefeuilles, functioneren als aanspreekpunt voor de betrokken afdelingen en werken nauw samen met de lobbyist.

Intensieve samenwerking tussen gedeputeerde, communicatieadviseur, lobbyist en beleidsafdelingen deed zich onder andere voor bij de besluitvorming over de bereikbaarheid van Flevoland. Hetzelfde geldt voor onderwerpen als Luchthaven Lelystad, OostvaardersWold en de jeugdzorg. Over deze zaken is veelvuldig gecommuniceerd, onder meer via de pers, op bijeenkomsten en de website en met brochures en folders

Openbaar bestuur

In januari heeft de Commissie Versterking Randstad een advies uitgebracht, onder andere aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Volgens dit advies moet er, in plaats van de huidige vier provincies, één bestuur in de Randstad komen. Dit bestuur moet de ruimtelijk economische versterking van het gebied centraal stellen en de ambitie ondersteunen om de Randstad een blijvende plaats te geven in de top-5 van Europese stedelijke regio's. Het jongste regeerakkoord voorziet niet in groot-scheepse reorganisatie van het binnenlands bestuur, wel in een Urgentie- programma voor de Randstad waarin de provincie Flevoland participeert.

Flevoland zelf heeft nieuwe Provinciale Staten gekozen. De verkiezingen zijn gevolgd door college-onderhandelingen die hebben geleid tot het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 'Dynamiek in balans'.

Aan het eind van het jaar is het samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) Regio Randstad opgeheven. Er was onvoldoende basis om daadwerkelijk in breed verband samen te werken. Er is wel een initiatief ontstaan om samenwerking tussen alleen de vier Randstadprovincies (P4) van de grond te krijgen. Daarnaast wordt samengewerkt in Holland 8 verband, waarbij Almere tevens wordt betrokken.

Financieel toezicht

De Commissie Doorlichting Interbestuurlijke Toezichtarrangementen ('commissie Oosting') heeft haar advies over de herbezinning op de diverse vormen van interbestuurlijk toezicht uitgebracht. De commissie adviseert het financieel toezicht als specifiek toezichtarrangement te handhaven.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Communicatie

Voor en na de Statenverkiezingen is op verschillende manieren bekendheid gegeven aan provinciale onderwerpen en het provinciaal bestuur. Verder is er veel media-aandacht gegenereerd voor:

- Bereikbaarheid provincie (A6/A9, N50, N23, Zuiderzeelijn, Ramspolbrug);
- Grondwateronttrekkingen Almere;
- Week van de Jeugdzorg;
- Luchthaven Lelystad;
- OostvaardersWold;
- Reactie provincie op rijksbegroting;
- Afsluiting Hollandse brug;
- Europese subsidies;
- Flevopenningen.

Op verschillende manieren is bijgedragen aan het bereiken van een grotere bekendheid onder de inwoners van Flevoland van - het werk van - de provincie. De planmatige inzet van de verschillende communicatiemiddelen draagt bij aan het beter zichtbaar maken van het provinciaal bestuur.

Het Hoofdlijnenakkoord is uitgebreid gepresenteerd, onder meer op een persconferentie en de website. In een speciale bijeenkomst is dit akkoord ook aan het provinciepersoneel bekend gemaakt. Er zijn in totaal 209 persberichten verstuurd en 48 besluitenlijsten voor een groter publiek gemaakt. De persberichten en besluitenlijsten zijn ook als digitale nieuwsbrief verschenen. Het aantal abonnees op de nieuwsbrief persberichten is toegenomen met 50 (van 115 naar 165), het aantal abonnees op de digitale besluitenlijst is gegroeid van 91 naar 135. Op diverse persconferenties zijn provinciale besluiten mondeling toegelicht. De provinciale internetsite trekt dagelijks ongeveer 400 bezoekers, uit een eerste analyse blijkt dat de meeste bezoekers elke maand op de site kijken. Maandelijks communiceert de provincie over een bepaald thema op de infopagina in de huis-aan-huiskranten, op de website en ook intern in Flevoflitsen. Sinds het eind van het jaar worden de Statenvragen op de website gepubliceerd. In december is er een werkgroep van Statenleden samengesteld die meedenkt over het digitale Statenpanel dat in 2008 moet gaan functioneren.

Openbaar bestuur

Financieel toezicht

Het financieel toezicht op de gemeenten is op bestendige wijze uitgevoerd. Op basis van het Beleidskader Financieel Toezicht is getoetst of de eerstkomende jaarbegroting materieel in evenwicht is. Dit begrotingscriterium wordt op termijn - landsbreed - vervangen door het criterium duurzaam financieel evenwicht. Vooruitlopend op deze wijziging krijgt 'duurzaamheid' al aandacht in de toetsing van gemeentelijke begrotingen.

De gemeenten Zeewolde en Dronten zijn onder preventief financieel toezicht gesteld. Er is regelmatig bestuurlijk overleg met de wethouders financiën gevoerd. De inhoudelijke leemten in de financiële positie zijn benoemd, de gemeenten hebben deze betrokken in maatregelen voor het weer gezond maken van hun begrotingspositie. Met de gemeenteraden is schriftelijk gecommuniceerd over hun rol in de financiële positie. Aan het eind van het jaar is besloten het regulier repressief financieel toezicht op de gemeenten Zeewolde en Dronten te hervatten.

Het preventief toezicht op de gemeente Urk is voortgezet. Op termijn is geen materieel sluitende begroting in zicht. In samenwerking met deze gemeente en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is een begrotingscan uitgevoerd. Deze scan geeft nader inzicht in de financiële positie op grond waarvan aanbevelingen zijn gedaan. In 2008 zal samen met de gemeente Urk worden gezocht naar oplossingen voor de financiële problematiek. Een majeur probleem is het verzakken van rioleringen, dit oplossen overstijgt de financiële mogelijkheden van de gemeente Urk. Bij de overige gemeenten is de financiële positie op gebruikelijke wijze gevolgd, over de bevindingen is gerapporteerd.

Er is een flyer gemaakt om meer informatie te kunnen verstrekken over de wettelijke provinciale taak van het financieel toezicht. De flyer bevat algemene informatie over het toezicht en vermeldt wat de gemeenten van de toezichthouder kunnen verwachten.

Vriendschapsrelatie Dmitrov

De Statencommissie Bestuur heeft in december de notitie 'Dmitrov: terugblik 2007 en vooruitblik 2008' besproken. Enkele punten uit deze notie:

- De bestuurlijke paraplu - in de vorm van een internationale bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst met Dmitrov District - heeft ook in 2007 zijn onmisbare functie bewezen.
- Op de jaarlijkse Dmitrov-netwerkmiddag, in februari bij ROC Flevoland in Almere, zijn zeven delegaties uit Dmitrov ontvangen. Eén was een zakendelegatie onder leiding van gouverneur Gavrilov die deelnam aan het internationale business event Intertech 2007.
- Acht Flevolandse delegaties brachten een bezoek aan de partnerregio. Doel van deze bezoeken is vraggestuurd: onderhouden en verder ontwikkelen van de relatie met een accent op 'technische assistentie' voor het maatschappelijke transitieproces in Rusland, gericht op het bevorderen van een civil society.
- Er zijn 15 missies uitgevoerd op het gebied van economie, onderwijs, cultuur, (gezondheids)zorg en volkshuisvesting. Vijf stonden onder directe regie en verantwoordelijkheid van de provincie Flevoland, de overige waren op uitnodiging van Flevolandse partnerorganisaties.

Op verzoek van Provinciale Staten is in 2006 het samenwerkingsprogramma geëvalueerd. Vanwege de positieve resultaten hebben de Staten besloten het programma in de periode 2008 - 2011 voort te zetten. Tijdens het bezoek van de Staten aan Dmitrov in februari 2008 zal een samenwerkingsmemorandum worden ondertekend. Dit memorandum is in 2007 voorbereid.

Reglement Waterschap Zuiderzeeland

Het Reglement voor Waterschap Zuiderzeeland is gewijzigd. Met de wijziging van dit reglement is een andere methode van kostentoedeling ingevoerd. Kostentoedeling, gebaseerd op basis van kostenveroorzaking (Oldambt), is vervangen door kostentoedeling gebaseerd op de onderlinge economische waardeverhouding (Delfland).

De Wet modernisering waterschapsbestel maakte het noodzakelijk een tweede wijziging van het Reglement voor Waterschap Zuiderzeeland in procedure te brengen. De belangrijkste veranderingen zijn:

- De omvang van de Algemene Vergadering gaat van 26 leden naar 25 leden; 18 zetels zijn voor de categorie ingezetenen, 3 voor de categorie ongebouwd, 1 voor de categorie natuurterreinen en 3 voor de categorie bedrijven. LTO-Noord wordt aangewezen als benoemende instantie voor de categorie ongebouwd.
- Er komen geen kiesdistricten voor de ingezetenenverkiezingen.
- De bepalingen over de financiën van het waterschap zijn geschrapt,
- Het toezicht op het waterschap beperkt zich tot besluiten die van wezenlijk belang worden geacht.

Op grond van het gewijzigde Reglement voor Waterschap Zuiderzeeland is goedkeuring verleend aan de herziene kostentoedelingsverordening van dit waterschap.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Het burger internetpanel Flevosense is niet verder ontwikkeld. De omvang van de personele formatie van het webteam vereiste het maken van keuzen. De nadruk is gelegd op het dagelijkse beheer van de websites om de actuele informatievoorziening op peil te houden. Onderzocht wordt in hoeverre Flevosense en het Statenpanel aan elkaar zijn te koppelen.

Het geplande periodieke onderzoek naar de effectiviteit van de verschillende communicatie-uitingen is niet uitgevoerd. Onduidelijk is welk referentiepunt voor deze meting moet gelden, er dient eerst een nulmeting plaats te vinden.

2. Openbare orde en veiligheid

Ontwikkelingen 2007

Veiligheid en handhaving

Voor het veiligheidsbeleid was 2007 een overgangsjaar. De veiligheidsregio's werpen hun schaduw vooruit. Werd in het begin van het jaar nog gerekend op een wettelijke invoering op 1 januari 2008, momenteel voorziet het kabinet de invoering van de Wet veiligheidsregio's op 1 januari 2009. De komst van de veiligheidsregio's moet de bestuurlijke en operationele slagkracht vergroten.

In Flevoland hebben de veiligheidspartners zich gezamenlijk voorbereid op de komst van de veiligheidsregio. Er is intensief bestuurlijk en ambtelijk overleg geweest, onder meer door deelname in de veiligheidsdirectie in oprichting en in ambtelijke regionale werkgroepen. De provincie heeft haar eigen specifieke wensen ingebracht met het oog op haar nieuwe rol. De gemeenteraden hebben inmiddels ingestemd met de nieuwe gemeenschappelijke regeling voor de veiligheidsregio waarmee de Veiligheidsregio Flevoland formeel per 1 januari 2008 tot stand is gekomen. De Hulpverleningsdienst Flevoland is opgeheven en omgevormd tot de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Flevoland.

Risicokaart

Er zijn nieuwe regels van kracht geworden voor risicogegevens van gevaarlijke stoffen die onder beheer van gemeenten, provincies en rijk vallen. Provincies moeten deze regels zo verwerken dat deze digitaal zichtbaar zijn te maken. Dat kan met de risicokaart, waarvan - naast een versie voor professionals - een algemene versie voor het publiek toegankelijk is.

Provinciale toetsing crisisbeheersing en rampenbestrijding

Het rapport van de 'commissie Oosting' (zie financieel toezicht) meldt het een en ander over crisisbeheersing en rampenbestrijding. Ook het specifieke toezicht door het college van Gedeputeerde Staten staat ter discussie. Het kabinet zal in 2008 met een reactie komen.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Openbare orde, veiligheid en handhaving

In juli heeft het kabinet het voorstel voor de Wet veiligheidsregio's 2007 ingediend bij de Tweede

Kamer. Sinds die tijd heeft het Interprovinciaal Overleg (IPO) intensief gelobbyd om de opvattingen van de provincies bij de Tweede Kamer voor het voetlicht te brengen. De provincie Flevoland heeft een actieve bijdrage geleverd. Door het huidige wetvoorstel verandert de rol van de provincie. Het toezicht op de planvorming verdwijnt naar de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (OOV) en de rol van de provincie bij het operationele optreden wordt kleiner. Er is vooral geprobeerd de positie van de Commissaris van de Koningin beter wettelijk te laten verankeren dan het kabinet nu voorstelt. Het Landelijk Beraad Crisisbeheersing (LBCB), met daarin de Commissaris van de Koningin, heeft zich sterk gemaakt voor een goede kwaliteit van de basisprocessen in de rampenbestrijding en crisisbeheersing. In een rapport, aangeboden aan minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) mevrouw dr. G. ter Horst, beschrijft het LBCB welke basisvereisten in een wettelijke regeling zouden moeten worden opgenomen. De minister zal het rapport gebruiken bij het opstellen van een Algemene Maatregel van Bestuur met daarin de kwaliteitseisen voor de deelnemers in de veiligheidsregio's. Overigens is het LBCB eind 2007 opgeheven. In september stuurde de Commissaris van de Koningin aan de minister van BZK een bestuurlijke rapportage over de rampenbestrijding en crisisbeheersing in en door de provincie Flevoland. De rapportage behandelt naast de stand van zaken in de voorbereiding op een eventuele crisis ook de komst van de veiligheidsregio's. Er is weer een grote multidisciplinaire oefening gehouden, dit keer op de - afgesloten - A6. Het scenario betrof een kettingbotsing en gijzeling. De provincie heeft aan deze oefening bijgedragen door deel uit te maken van de oefenleiding en door deelname van provinciale medewerkers. De resultaten van de multidisciplinaire oefening op vliegveld Lelystad in 2006 hebben inmiddels geleid tot verbeteringen in het rampenbestrijdingsplan.

Risicokaart

In maart is tijdens de jaarlijkse multidisciplinaire oefencarrousel bij de regionale brandweer een workshop 'Risicokaart voor de professionele gebruikers' gegeven. Door deze workshop is het

professionele gebruik van de risicokaart Flevoland vergroot. Met de opname van nieuwe vereiste gegevens, zoals inrichtingen met gevaarlijke stoffen en kwetsbare objecten, is een begin gemaakt.

Provinciale toetsing plannen crisisbeheersing en rampenbestrijding

Gemeenten houden hun gemeentelijke rampenplannen actueel. Het college van GS heeft alle herziene rampenplannen getoetst. Voor wettelijk verplichte situaties (VR-plichtige bedrijven en het luchthaventerrein) hebben de gemeenten rampenbestrijdingsplannen vastgesteld. De Commissaris van de Koningin heeft de herziene rampbestrijdingsplannen van de gemeenten Dronten en Lelystad getoetst. Voor risicovol geachte situaties, zoals LPG tankstations, hebben de gemeenten een rampenbestrijdingsplan aangekondigd. Alle gemeenten hebben in hun herziene rampenplannen beleid ontwikkeld voor deze situaties.

De planning voor het opstellen van regionale modellen voor rampenbestrijdingsplannen en van coördinatieplannen ondervindt enige vertraging. Belangrijkste oorzaak zijn capaciteits- en afstemmingsproblemen. Onder andere door de inhuur van externen verwachtte de regio de achterstand in te zullen lopen. Uiteindelijk is dit een lastig karwei gebleken. De regionale rapportage 2008 zal op dit onderwerp ingaan.

Integrale veiligheid

De evaluatie van het project Integrale Veiligheid 2003-2007 is uitgevoerd en eind 2006 besproken in de commissie Bestuur. Bij het opstellen van het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 is besloten te stoppen met dit project. In juni heeft het college van GS het programma voor het laatste jaar vastgesteld. Het accent lag op het stimuleren van het gebruik van het instrument veiligheidseffectrapportage door gemeenten en op sociale veiligheid in het openbaar vervoer.

Zie ook de bijlagen 'Overzicht doelen en indicatoren' van het onderdeel 'Veiligheid' in de jaarrekening.

3. Programmamanagement Europa

Ontwikkelingen 2007

Europese programma's periode 2000-2006

In de zomer van 2006 heeft lidstaat Nederland een 'gele kaart' van de Europese Commissie gekregen. De Commissie had belangrijke tekortkomingen geconstateerd bij de eerstelijns controles van de EFRO-structuurfondsenprogramma's. Het Ministerie van Economische Zaken heeft vervolgens een Nationaal Actieplan ontwikkeld. Dit plan omvatte verbetering van de beheers- en controlestructuur en een steekproefsgewijze hercontrole van ongeveer 180 EFRO-projecten waarvan 24 in Flevoland.

De verbeteracties zijn landelijk in gang gezet, op 31 januari 2008 is het eindrapport over deze acties aangeboden aan de Europese Commissie. Flevoland heeft, voor zover dat al nodig was, aan alle acties voldaan.

In januari 2007 zijn de hercontroles van de 24 projecten gestart onder verantwoordelijkheid van de Accountantsdienst van het Ministerie van EZ (ADEZ). Deze hercontrole neemt veel meer tijd in beslag neemt dan aanvankelijk is ingeschat. Pas in oktober ontving de provincie de eerste concept-rapporten. De kwaliteit van de controles bleek onvoldoende, waardoor er veel tijd en energie in de verweerrapporten is gaan zitten.

Aan het eind van het jaar was duidelijk dat de deadline van de eindrapportage aan de Europese Commissie (31 januari 2008) over de hercontroles niet zou worden gehaald.

Op geen enkele wijze is in te schatten wat de uitkomst van de hercontroles zal zijn en of en zo ja, in welke mate Flevoland zal worden op gekort op de EFRO-bijdrage van de Europese Commissie.

Europese programma's periode 2007-2013

Operationeel Programma Landsdeel West-Nederland
In augustus heeft de Europese Commissie het Operationeel Programma Landsdeel West-Nederland (OP West) goedgekeurd. In september hebben Provinciale Staten het uitvoeringsdocument 'Kansen voor Flevoland' vastgesteld. Begin 2008 legt de Management Autoriteit (MA) van dit Programma, de gemeente Rotterdam, in overleg met Flevoland de laatste hand aan het instrumentarium dat nodig is om OP West daadwerkelijk op 1 februari 2008 van start te kunnen laten gaan.

Operationeel Programma Visserij

In december heeft de Europese Commissie het nationale Operationeel Programma Visserij goedgekeurd. Het ministerie van LNV voert dit programma uit.

Operationeel Programma Europees Sociaal Fonds (ESF)

De Europese Commissie heeft het nationale Operationeel programma ESF goedgekeurd. Het ministerie van SZW voert dit programma uit.

Programma Territoriale Samenwerking (D3)

De Europese Commissie heeft het Doelstelling 3 Programma Interregionale Samenwerking goedgekeurd, een aantal Europese landen voert dit gezamenlijk uit. De coördinatie van de uitvoering in Nederland berust bij het ministerie van VROM.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (bijdrage aan Leader-programma)

In november heeft de Minister van LNV het 'Ontwikkelingsplan Leader Flevoland 2007-2013' goedgekeurd. Dit is de 'Uitvoeringsagenda' van de Lokale Actie Groep Leader Flevoland (LAG). Het opstellen en uitvoeren van een lokaal ontwikkelingsplan door een plaatselijk publiek-privaat partnerschap (LAG) is een eis van de Raad van de Europese Unie voor de uitvoering van het Leader-programma. De LAG is een onafhankelijke groep van regionale partners waarin de verschillende sociaal-economische geledingen evenwichtig zijn vertegenwoordigd.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Europese programma's periode 2000-2006

Enkelvoudig Programmering Document (EPD)

Het EPD loopt door tot en met 2008. De uitvoering is in 2007 volgens planning verlopen en alle door de Europese Commissie toegekende budgetten zijn besteed. Het EPD levert onder andere: meer werkgelegenheid; grotere kansen op de arbeidsmarkt; meer mensen die zich laten scholen en een betere productiestructuur.

Indicator	Doelstelling	Committering tot eind 2007	Realisatie tot eind 2007
Aantal nieuwe banen	11.650	13.404	3.792 ¹
Aantal vervulde vacatures	2.000	2.654	1.967
Aantal deelnemers scholing werkenden en werklozen	6.500	17.242	12.637

¹ Veel banen komen voor een groot deel pas enige jaren na uitvoering van een project tot stand (na-ijleffect)

In 2007 zijn de volgende zaken uitgevoerd: opstellen Jaarprogramma 2008 uitvoering EPD; opstellen Jaarverslag 2006 uitvoering EPD; initiëren, ontwikkelen en goedkeuren nieuwe EPD-projecten; continu bewaken voortgang EPD-projecten die in voorbereiding en uitvoering zijn.

In 2006 is geraamd dat in 2007 300 EPD-projecten onderworpen zouden zijn aan control en beheer, het werkelijke aantal was 307.

Leader+ programma Flevoland

Leader+ loopt door tot en met 2008. De uitvoering is in 2007 volgens planning verlopen. Ook het door de Europese Commissie toegekende budget is besteed. Leader+ heeft onder andere de volgende effecten: versterking samenwerking en organisatievermogen lokale gemeenschap landelijk gebied; verbetering leefbaarheid en culturele identiteit; vergroting kwaliteit landschap, milieu en natuur; versterking positie (agrarisch) bedrijfsleven; versterking betekenis en aantrekkingskracht platteland voor stadsbewoners.

Zoals voorgenomen in de programmabegroting 2007, is het volgende uitgevoerd: opstellen jaarprogramma 2008 uitvoering Leader+ programma's; opstellen jaarverslag 2006 uitvoering Leader+ programma's;

initiëren, ontwikkelen en goedkeuren nieuwe Leader+ projecten; continu bewaken voortgang Leader+ projecten die in uitvoering zijn.

In 2006 is geraamd dat in 2007 250 Leader+-projecten onderworpen zouden zijn aan control en beheer, het werkelijke aantal was 335.

Innovatieve Acties Programma (IAP)

Het IAP-eindverslag is opgesteld en ter goedkeuring aan de Europese Commissie voorgelegd.

Interreg III Programma

Het eindverslag van het project Hanse Passage is opgesteld en aan het programmabureau aangeboden. Twaalf deelprojecten hebben bijgedragen aan het realiseren van de beoogde effecten: ontwikkelen nieuwe vormen van openbaar bestuur; bevorderen sociaal-economische planning; bevorderen innovatie en ontwikkeling van potentieel op arbeidsmarkt. Ook het eindverslag van het project FLOWS is geschreven en aan het programmabureau aangeboden. Dit project heeft bijgedragen aan het realiseren van de voorgenomen effecten: leren omgaan met overstromingsrisico's; modelleren van de risico's; vertalen modellen naar de ruimtelijke ordening.

Indicator	Doelstelling	Committering tot eind 2007	Realisatie tot eind 2007
Aantal nieuwe of verbeterde toeristische accommodaties	25	69	31
Aantal nieuwe of verbeterde openbare commerciële voorzieningen	14	163	103

Begroting minimaal te halen meerjareninvesteringen en werkelijke realisatie (besteding) EPD van 2000 tot en met 2007 (in miljoen euro)

Periode	EU	Provincie	Rijk	Lagere overheden	Privaat	Overige bijdragen	Totaal
Begroting Meerjareninvesteringen	125,93	25,02	22,88	130,27	65,61	97,92	467,63
Werkelijke realisatie	121,35*	20,51	48,68	222,85	182,07	37,49	632,93

* Exclusief 7 procent werkkapitaal

Begroting minimaal te halen meerjareninvesteringen en werkelijke realisatie (besteding) Leader+ Flevoland van 2000 tot en met 2007 (in miljoen euro)

Periode	EU	Provincie	Rijk	Lagere overheden	Privaat	Overige bijdragen	Totaal
Begroting Meerjaren investeringen	15,6	5,5	0,25	0	6,7	3,3	31,3
Werkelijke realisatie	14,2	3,5	1,1	1,5	14,6	20,5	55,4

Europese programma's periode 2007-2013

Europese programma's periode 2007-2013

Operationeel Programma Landsdeel West-Nederland

De provincie Flevoland heeft het hele jaar door haar belangen bij het Operationeel Programma Landsdeel West-Nederland (OP West) zeer intensief bij alle betrokken partijen ingebracht en verdedigd. Een en ander heeft geleid tot een voor Flevoland acceptabel resultaat. Vanaf 1 februari 2008 is het mogelijk projecten in te dienen voor dit programma. De provincie Flevoland ondersteunt de Management Autoriteit (MA, gemeente Rotterdam) als Programma-bureau.

Het project Regeling Technologische Milieu Innovatie 2008-2013 (TMI) is uitgewerkt en in januari 2008 goedgekeurd door Provinciale Staten. Naar verwachting zal de MA de Europese bijdrage voor dit project in april 2008 vaststellen en kan de uitvoering van start gaan.

Aan het eind van het jaar heeft de provincie initiatieven genomen voor het ontwikkelen van projecten door derden. De verwachting is dat deze projecten in de eerste helft van 2008 worden ingediend.

Operationeel Programma Visserij

In het OP-Visserij zijn de volgende vier assen uit het Europees Visserijfonds uitgewerkt 1. Herstel en behoud concurrentievermogen sector; 2. Ondersteuning duurzame en milieuvriendelijke visserij,

aquacultuur, productie en vermarkting; 3. Diversificatie economie; 4. Duurzame ontwikkeling lokale visserijgemeenschappen.

Vooruitlopend op de goedkeuring van dit programma, is de provincie Flevoland al vast gestart met de voorbereiding van as 4. Deze as richt zich op werkgelegenheid aan de wal en op versterking van de concurrentiekracht van de lokale economie. Dit is voor Flevoland belangrijk. Visserijgemeenten, waaronder Urk, krijgen de ruimte regionale strategieën uit te voeren waardoor de visserijketen een minder dominante sociaal economische positie zal gaan vervullen. Nieuwe lokale initiatieven, gericht op de leefbaarheid in deze gemeenschappen, krijgen een impuls. De uitvoering van projecten in Flevoland zal naar verwachting in de loop van 2008 plaatsvinden.

Operationeel Programma Europees Sociaal Fonds (ESF)

De provincie ondersteunt gemeenten in Flevoland bij het ontwikkelen en indienen van ESF-projectaanvragen bij het ministerie van SZW. Mede in overleg met andere provincies is Flevoland een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van projectinitiatie voor het onderdeel Sociale Innovatie. Dit onderzoek wordt in 2008 voortgezet.

Programma Territoriale Samenwerking (D3)

Voor het Doelstelling 3-programma Interregionale

Samenwerking zijn enkele projecten ontwikkeld die begin 2008 zijn ingediend bij het Programmasecretaariaat. Het gaat onder andere om MORE4NRG, gericht op duurzame energie, en MiniEurope, met aandacht voor het vergroten van de marktpositie van het MKB. Naar verwachting start de uitvoering van deze projecten in 2008.

Het project SAWA, gericht op waterbeheer en watermanagement, zal de provincie wellicht later in 2008 indienen. Het project Hanse Passage, met aandacht voor het bevorderen van innovatie door het MKB, is in voorbereiding genomen. In 2008 vindt de afweging plaats of dit project zinvol is voor Flevoland.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

Bijdragen van Leader- programma

Leader-projecten zijn verdeeld over een groot aantal programmaonderdelen van het p-MJP, maar betreffen met name de programmaonderdelen 'Toeristische en recreatiefaciliteiten' en 'Bevordering sociale kwaliteit'. Het 'Ontwikkelingsplan Leader Flevoland 2007-2013' is goedgekeurd, dit betekent dat de provincie de twee ingediende Leader-projecten in behandeling neemt. Besluitvorming over deze aanvragen is, na ontvangst van een LAG-advies, in de eerste helft van 2008 te verwachten.

Bijdrage van Operationeel Programma Landsdeel West-Nederland (OP West)

Het toetsingskader voor OP West-projecten is in december vastgesteld door het Comité van Toezicht. Op 1 februari 2008 gaat het OP West-loket officieel open, vanaf deze datum is het mogelijk aanvragen

bij de provinciale steunpunten in te dienen. Bestuurlijk is afgesproken om via het p-MJP € 3,0 miljoen te programmeren voor het (mede) realiseren van doelstellingen in het kader van OP West-prioriteit 2 'Attractieve regio's'. OP West is leidend, 'p-MJP-achtige' projecten dienen te voldoen aan het toetsingskader van OP West.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

Bijdrage van Leader-programma

Leader-projecten hebben in 2007 niet geleid tot betalingen, terwijl er een bedrag van € 400.000 was gereserveerd (200.000 EU, 25.000 provincie en 175.000 publieke cofinanciering). Er zijn maar twee aanvragen binnengekomen waarover in de eerste helft van 2008 een besluit valt.

Het jaar 2007 stond vooral in het teken van het huidige Leader+ programma dat nog tot en met 2008 loopt. In 2007 zijn dan ook nog veel aanvragen voor projecten gedaan en goedgekeurd die onder dit programma vallen. In 2008 zullen er waarschijnlijk geen aanvragen meer binnenkomen voor het huidige Leader+ programma.

Bijdrage van Operationeel Programma Landsdeel West Nederland (OP West)

Omdat het OP West-programma pas vanaf 1 februari 2008 openstaat voor het indienen van subsidieaanvragen, zijn in 2007 nog geen resultaten bereikt of kosten gemaakt.

4. Omgevingsplan

Ontwikkelingen 2007

Algemeen

In 2007 is gestart met de uitvoering van het in 2006 vastgestelde Omgevingsplan. De doelen zijn gericht op de langere termijn. In de eerste jaren van uitvoering zal het niet altijd mogelijk zijn te bepalen in welke mate de doelstellingen zijn bereikt. De programmering vindt decentraal plaats in begroting-programma's en projecten. Monitoring en sturing met de begroting en meerjarenraming zijn gestructureerd op basis van de notitie *Beleidstructuur en Monitoring OPF2*. De uitvoering vindt plaats in vele beleidsvelden en gebieden. Het Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) en de benoemde speerpunten zijn het kader voor de uitvoering. Om een en ander in goede banen te leiden, is de provinciale organisatie aangepast. In het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 is vastgelegd dat de provincie zich in deze bestuursperiode vooral richt op 4 van de 7 speerpunten. Het betreft Investeringsimpuls Flevoland - Almere (IFA), Luchthaven Lelystad, IJmeer/Markermeer en OostvaardersWold. De uitvoering van de overige 3 speerpunten ligt in deze periode vooral bij de gemeenten en andere gebiedspartners. Voor Noordelijk Flevoland levert de provincie een extra organisatorische inspanning.

OostvaardersWold

Samen met de gebiedspartners is de provincie Flevoland aan de slag gegaan met een plan van aanpak voor de planvormingsfase OostvaardersWold.

Toekomstvisie Markermeer IJmeer (TMIJ)

Het project Toekomstvisie Markermeer IJmeer (TMij) is opgenomen in het rijksprogramma Randstad Urgent. De projectorganisatie ligt in handen van de provincies Flevoland en Noord-Holland. De verantwoordelijke gedeputeerde van Flevoland is voorzitter van de stuurgroep. Verder zijn in deze stuurgroep vertegenwoordigd: de provincie Noord-Holland, de gemeenten Amsterdam, Almere en Lelystad, de departementen van VROM, LNV en V&W en de ANWB, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

Luchthaven Lelystad

Het project Luchthaven Lelystad is eveneens verbonden aan het programma Randstad Urgent. Het is een onderdeel van het project 'ontwikkelings-

mogelijkheden lange termijn van Schiphol'.

Door een uitspraak van de Raad van State is de vergunningprocedure voor uitbreiding van de Luchthaven Lelystad vertraagd. De minister van V&W heeft nog geen besluit genomen over de wijze waarop de procedure zal worden hersteld. De provincie Flevoland wil de planologische kernbeslissing luchtvaartterreinen Maastricht en Lelystad als kader voor de uitbreiding overeind houden. Vermoedelijk begin 2008 neemt de minister een besluit.

Noordelijk Flevoland

Het Rijk heeft definitief besloten de Zuiderzeelijn niet aan te leggen. Als compensatie heeft het Rijk in totaal € 50 miljoen beschikbaar gesteld voor de drie noordelijke provincies en Noordelijk Flevoland. Dit geld zal worden besteed aan infrastructurele maatregelen en aan projecten die de regionale economie versterken.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Omgevingsplan Flevoland

Het proces Omgevingsplan Flevoland 2 is afgesloten met een symposium. De opzet van dit symposium was het bijeenbrengen van overheid en marktpartijen om van gedachten te wisselen over kansen voor uitvoering van het plan. Deze aanpak is geslaagd. Een impressie van het symposium is vastgelegd in een brochure.

Er is gewerkt aan een planuitwerking voor het nationaal evenemententerrein en aan een partiële herziening voor de N23 en ontwikkelingen in de IJsseldelta in Overijssel. Deze activiteiten kunnen in 2008 van start gaan.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

De uitvoering van het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) is gestart met de nodige aanloopproblemen. Dit geldt zowel voor de eigen provinciale organisatie als voor de gebiedsgerichte stuurgroepen met de gebiedspartners. Op basis van het door Gedeputeerde Staten vastgestelde jaarprogramma kunnen aanvragen worden gedaan voor subsidies aan projecten die bijdragen aan de in het p-MJP vastgelegde beleidsdoelstellingen. Over

de ontvangen subsidieaanvragen, de projecten en de bereikte resultaten wordt per beleidsonderdeel verslag gedaan.

Er zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van het jaarprogramma 2008. Dit programma komt begin 2008 gereed.

Speerpunten

Voor de speerpunten uit het Omgevingsplan zijn concept-bestuursopdrachten opgesteld. In 2008 volgen de plannen van aanpak waarin staat hoe Provinciale Staten deze onderwerpen inhoudelijk en procesmatig zullen sturen. Nadat de Staten deze plannen van aanpak hebben vastgesteld, zal het College van GS de bestuursopdrachten definitief vaststellen.

OostvaardersWold

In het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 zijn concrete doelstellingen voor het OostvaardersWold geformuleerd. Met de belangrijkste gebiedspartners is overeenstemming bereikt over de afstemming tussen de projecten Almere Oost en OostvaardersWold. Vervolgens heeft de stuurgroep het plan van aanpak voor de planvormingsfase van het OostvaardersWold vastgesteld, waarna Provinciale Staten hetzelfde hebben gedaan.

Het onderzoek naar de complexwaarde is voltooid, zodat er vroeg in het proces duidelijkheid is over de vergoeding die agrariërs krijgen. De eerste stap in de planvormingsfase, het verrichten van een groot aantal inhoudelijke onderzoeken, is gezet. Er is een samenvattende notitie opgesteld waarin de onderzoeksresultaten kort zijn beschreven. Deze notitie is in een informatieve bijeenkomst toegelicht aan de algemene besturen van de provincie, gemeenten Almere en Zeewolde en het waterschap.

Investeringsimpuls Flevoland-Almere (IFA)

Provinciale Staten en de gemeenteraad van Almere hebben het meerjarenprogramma 2007-2010 voor de Investeringsimpuls Flevoland-Almere vastgesteld. De eerste tranche van het programma is van start gegaan. De projecten Kennisstad, International New Town Institute en busbaan Oostkavels zijn definitief goedgekeurd. Dit geldt ook voor de bijdrage aan Zeewolde, gericht op hoogwaardige beleidsinbreng in het planproces Almere Schaalsprong. Andere projecten, voor de acquisitie van nieuwe activiteiten in Almere, zijn in principe goedgekeurd in afwachting van nadere onderhandelingen over feitelijke realisatie.

Toekomstvisie IJmeer-Markermeer (TMIJ)

Samen met de provincie Noord-Holland heeft de provincie Flevoland de regie gevoerd over de Agenda voor de Toekomst Markermeer-IJmeer. Eind 2007 is een concept-ontwikkelingsperspectief voor dit gebied gereedgekomen. Dit perspectief beschrijft een toekomstbestendig ecologisch systeem, tezamen met vereisten voor water, ruimtelijke kwaliteit en recreatie. Het toekomstbestendige systeem is vervolgens gelegd naast varianten voor buitendijkse ontwikkelingen van onder andere Almere en Lelystad. Deze ontwikkelingen hebben effect op het ecologische systeem. Het ontwikkelingsperspectief lijkt goede mogelijkheden te bieden om buitendijkse activiteiten te combineren met natuurontwikkeling. In 2008 vindt bestuurlijk overleg plaats over het ontwikkelingsperspectief en worden afspraken gemaakt over het vervolg.

Met het ontwikkelingsperspectief is een belangrijke stap gezet. Besluitvorming op rijksniveau zal worden gekoppeld aan, onder andere, plannen voor buitendijks bouwen bij Almere Pampus en het beleidskader voor het gehele IJsselmeergebied. Een en ander moet juridisch worden kortgesloten met de Europese natuurregeling die vooral inzet op behoud in plaats van ontwikkeling. Gestart is met de voorbereiding van het deelproject Natuurfabriek dat in 2008 zal plaatsvinden. In dit project zullen diverse maatregelen voor kwaliteitsverbetering van de natuur op hun effectiviteit worden beoordeeld.

Luchthaven Lelystad

Met de Schiphol Group, Luchthaven Lelystad en de gemeente Lelystad is in 2006 overeenstemming bereikt over de verdere ontwikkeling van de luchthaven en over door deze partijen te leveren bijdragen. Dit is vastgelegd in een convenant. De provincie Flevoland is trekker en regisseur van de samenwerking. Mede door de totstandkoming van het convenant is de voor de uitbreiding noodzakelijke ruimtelijke planvorming bij de gemeente Lelystad in een stroomversnelling gekomen.

Noordelijk Flevoland

In nauw overleg met de gemeenten Noordoostpolder en Urk is het Economisch Ontwikkelingspakket Noordelijk Flevoland uitgewerkt en is de uitvoering ervan gestart. Het ontwikkelingspakket beschrijft diverse activiteiten voor versterking van de huidige economie. Ook is aangegeven welke verkenningen nodig zijn voor de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Omgevingsplan Flevoland 2

De speerpunten West-oostas en Oostrand van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland zijn niet tot uitvoering gekomen. Dit vloeit voort uit het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011. Het speerpunt Noordelijk Flevoland neemt een bijzondere positie in. Ook dit speerpunt is op basis van het collegeakkoord vervallen, maar samenspraak van Gedeputeerde en Provinciale Staten hebben naderhand geleid tot een 'speerpuntevenredig' provinciaal actieplan.

Speerpunt OostvaardersWold

Door eerst te investeren in het vergroten van het draagvlak bij de partners, zijn diverse geplande werkzaamheden vertraagd. In 2007 is een groot deel van de onderzoeken uitgevoerd en voltooid.

Ook is de noodzakelijk inhuur geregeld zodat de projectorganisatie nu op orde is.

Een aantal vervolgonderzoeken (zoals PlanMer en structuurvisie) moet in 2008 plaatsvinden, bovenop de activiteiten die al voor 2008 zijn gepland. In plaats van in 2007 zullen in 2008 uitgaven worden gedaan voor communicatie (communicatiemiddelen en participatieproces).

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

In tegenstelling tot de verwachting, bleef het aantal aanvragen voor subsidies op basis van het p-MJP sterk achter. Verklarende factoren zijn: onduidelijkheid over en onwennigheid met de nieuwe procedures - zowel intern als bij derden -, incomplete aanvragen en werkdruk bij de beoordelende afdelingen. De niet bestede middelen worden overgeboekt naar 2008.

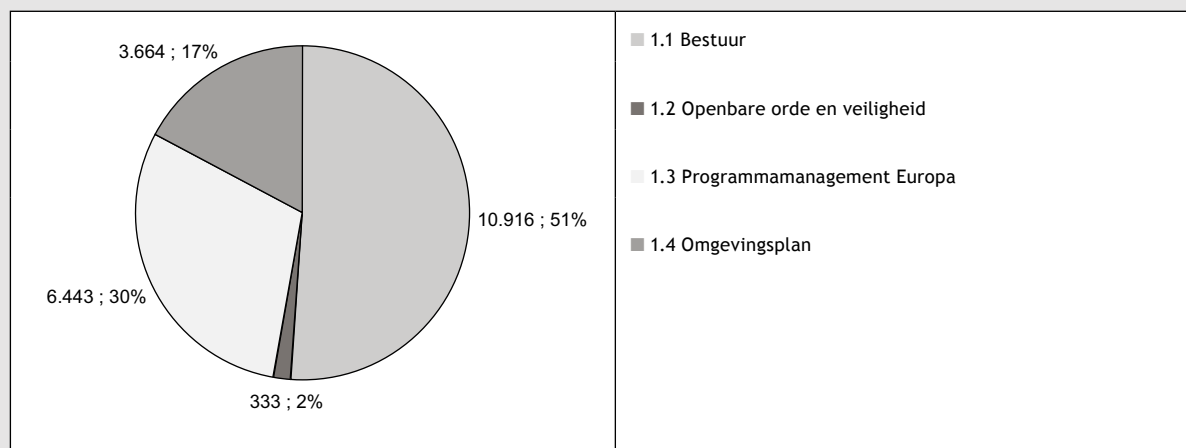
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 1 Bestuur

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
1.1 Bestuur	Lasten	10.505	10.942	11.589	11.010
	Baten	312	64	93	94
	Saldo	10.193	10.878	11.496	10.916
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	514	709	709	346
	Baten	14	13	13	13
	Saldo	500	696	696	333
1.3 Programmamanagement Europa	Lasten	32.777	35.247	35.289	31.270
	Baten	26.049	25.143	25.148	24.827
	Saldo	6.729	10.103	10.141	6.443
1.4 Omgevingsplan	Lasten	1.631	790	2.120	3.664
	Baten	3	-	-	-
	Saldo	1.628	790	2.120	3.664
1 Bestuur	Lasten	45.428	47.688	49.707	46.289
	Baten	26.378	25.221	25.254	24.934
	Saldo	19.050	22.467	24.453	21.356
Saldo voor bestemming		19.050	22.467	24.453	21.356
-onttrekkingen reserves	-/-	4.675	8.931	10.555	3.814
-toevoegingen reserves	+	4.003	2.000	2.000	2.009
Saldo na bestemming		18.378	15.536	15.898	19.550

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel bestuur

De totale lasten zijn € 0,6 miljoen lager dan geraamd. De apparaatskosten zijn € 0,2 miljoen (3 procent) hoger uitgevallen, in de beheerslasten is sprake van een onderschrijding van € 0,8 miljoen.

- Het project Andere Overheid heeft vertraging opgelopen. Deels is dit veroorzaakt door interne wisselingen in de aansturing van het project, deels door vertraging in wetgeving. Het gevolg is dat een bedrag van € 0,8 miljoen niet is besteed. Omdat dit project, als onderdeel van de strategische pijlers 2005-2007, grotendeels wordt bekostigd uit de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten, zijn minder middelen aan de reserve onttrokken.
- De lasten voor fractieondersteuning zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd. De fracties hebben eerst de door hen gevormde reserves besteed alvorens een verzoek te doen voor aanvullende middelen. Diverse fracties hebben geen verzoek voor 2007 ingediend.
- In maart vonden verkiezingen voor Provinciale Staten plaats. Er is een grote publiciteitscampagne georganiseerd. Het beschikbare budget van € 0,25 miljoen is uiteindelijk met € 0,1 miljoen overschreden. Ultimo 2007 zijn de gereserveerde pensioenmiddelen voor GS-leden geactualiseerd en is er € 0,4 miljoen meer in de voorziening gestort dan geraamd.
- Op diverse andere posten binnen dit brede programmaonderdeel zijn onder- en overschrijdingen ontstaan die individueel lager zijn dan € 0,1 miljoen. Bij elkaar opgeteld leiden deze verschillen tot een onderschrijding van € 0,3 miljoen.

Programmaonderdeel openbare orde en veiligheid

De lasten zijn bijna € 0,4 miljoen lager dan geraamd.

- De apparaatskosten zijn ruim € 0,2 miljoen lager, vooral door het langdurig openhouden van een vacature. Dit hield verband met de onzekerheden over de taken van de provincie na invoering van de Wet op de veiligheidsregio's.
- De programmakosten zijn € 0,15 miljoen lager omdat de bestedingen voor onder andere integraal veiligheidsbeleid en opleiden en oefenen beperkt zijn. Dit komt door de onduidelijkheden over de gevolgen van de Wet op de veiligheidsregio's en de openstaande vacature. Wel zijn er toezeggingen gedaan voor projecten integrale veiligheid die in 2008 tot uitgaven zullen leiden.

Programmaonderdeel programmamangement Europa

De lasten zijn € 4 miljoen lager dan geraamd.

- € 0,1 miljoen heeft betrekking op de apparaatskosten. Deze zijn lager dan geraamd door niet ingevulde vacatures.
- Het budget algemene kosten Enkelvoudig Programmering Document (EPD) is met € 0,1 miljoen overschreden. De oorzaak zijn de aanmerkelijk hogere accountantkosten. Deze hogere kosten komen voort uit meerwerk voor het nationaal actieplan 'gele kaart' en indexering van het bestaande accountantscontract.
- Voor de uitvoering van de Europese programma's is € 4 miljoen minder uitgegeven dan geraamd. De Europese programma's (2000-2006) bestrijken een periode van 7 jaar met een uitloop van 2 jaar. Het is erg lastig om jaarlijks de benodigde lasten (en baten) nauwkeurig in te schatten, deze zijn afhankelijk van vele factoren en ontwikkelingen. De niet in 2007 uitgegeven middelen komen ten goede van het budget 2008.
- Voor het innovatieve actieprogramma is bij de definitieve eindafrekening nog een aantal laatste (na)betalingen aan bedrijven gedaan ter hoogte van € 0,1 miljoen. Omdat dit programma in 2006 officieel is voltooid, zijn deze lasten niet in de begroting 2007 opgenomen.

De baten zijn € 0,3 miljoen lager dan geraamd.

- De baten voor het programma Leader+ zijn € 0,2 miljoen hoger dan begroot. De oorzaak zijn de ontvangsten voor technische bijstand van andere provincies. Deze baten stonden voor een te laag bedrag in de begroting.
- Voor de overige Europese programma's (EPD, Interreg en Leader+) is per saldo een bedrag van € 0,6 miljoen minder ontvangen dan begroot. Het betreft de gelden vanuit Brussel. De ontvangsten zijn lager omdat de maximaal in Brussel te declareren bedragen in eerdere jaren al zijn bereikt en ontvangen.
- Voor het innovatieve actieprogramma is als definitieve eindafrekening een slotbetaling van € 0,1 miljoen ontvangen. Deze ontvangsten zijn niet opgenomen in de begroting 2007 omdat het programma al in 2006 is voltooid.

Deze bedragen hebben geen invloed op het rekeningresultaat, ze zijn gedekt door balansmutaties (reserve technische bijstand en vooruit ontvangen bijdragen derden c.a.).

Programmaonderdeel omgevingsplan

De lasten zijn € 1,6 miljoen hoger dan geraamd.

- De apparaatskosten vallen € 2,4 miljoen hoger uit. Oorzaak is de doorwerking van het omgevingsbeleid: minder capaciteit op reguliere beleids-taken, meer capaciteit op uitvoeringsgerichte taken. Deze taken hebben zich in 2007 vooral gericht op de speerpunten Omgevingsbeleid en het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied. Tijdens de voorbereiding van de begroting 2007, in mei 2006, moesten het Omgevingsplan en de uitvoeringsagenda nog worden vastgesteld (november 2006). Daardoor kon bij het op- en vaststellen van de begroting onvoldoende rekening worden gehouden met deze interne capaciteitsverschuiving. Aanvankelijk was in de raming een directe ambtelijke inzet van 4,6 fte toegerekend, uiteindelijk is dit ruim 20 fte geworden. Door de aan iedere directe fte toe te rekenen uitgaven voor overhead, lopen de werkelijke uitgaven en de raming extra uiteen.
- De beheerskosten vallen € 0,8 miljoen lager uit. Dit hangt samen met:
  - De planning van ondermeer het project OostvaardersWold. Aanvankelijk was € 0,5 miljoen geraamd, maar in werkelijkheid is € 0,16 miljoen uitgegeven. De planning van dit project heeft een meerjarig karakter conform de bestuursopdracht en het plan van aanpak. Door noodzakelijke afstemming met de partners om tot goede afspraken te komen, is er sprake van het in de tijd later starten van onderzoeken en daarop volgende activiteiten.
  - De onderbesteding voor speerpunt Luchthaven ter grootte van € 0,12 miljoen. Dit is het gevolg van een uitspraak van de Raad van State waardoor de vergunningprocedure voor uitbreiding van de luchthaven is vertraagd. Een aantal geplande uitgaven is uitgesteld.
  - De post inhuur, als onderdeel van het totale omgevingsbeleidsbudget. Het uitgavenniveau is achtergebleven in samenhang met de eerder aangegeven vertragingen in de werkprocessen bij de speerpunten. De raming bedroeg € 0,4 miljoen, terwijl € 0,22 miljoen is uitgegeven. Daarnaast is een deel van het inhuurbudget voor een bedrag van € 0,1 miljoen vervangen door de inzet van vaste formatie voor communicatie.

2 Infrastructuur en Mobiliteit

1. Mobiliteit, verkeersveiligheid en openbaar vervoer

Ontwikkelingen 2007

Mobiliteit

De provincie Flevoland heeft door actieve lobby en onderhandelingen, in samenwerking met de gemeente Almere en medeoverheden in de Noordvleugel, een groot succes behaald door het kabinet te bewegen tot capaciteitsuitbreiding van de hoofdwegen en het spoor in de corridor Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad. Daar staat tegenover dat het kabinet heeft besloten af te zien van de aanleg van de Zuiderzeelijn.

Door de start van de bouw van gecombineerde kunstwerken voor de Hanzelijn en N23 is een begin gemaakt met de aanleg van de N23 tussen Lelystad en Dronten. De eerste gronden voor de N23 zijn aangekocht; bij Swifterbant heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden waarvan de uitkomst nog niet bekend is.

Openbaar vervoer

In de stadsdienst Almere is het aantal meldingen van vandalisme en de ernst ervan toegenomen. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de oplossing van dit probleem in eerste instantie bij de gemeente Almere en de vervoerder ligt, heeft de provincie Flevoland een ondersteunende rol vervuld. Gezamenlijk is een rapportage opgesteld over de aard en omvang van de problematiek en over oplossingsrichtingen. De provincie heeft een (financiële) bijdrage geleverd aan de projecten 'Stuk' (educatie over vandalisme in het openbaar vervoer) en 'OV-stewards' (opleiden van scholieren van de ZMOK-school Aquarius tot stewards).

Wat we hebben gedaan en bereikt

Mobiliteit

Dankzij actieve lobby is het kabinet bereid alle hoofdwegen, dus inclusief de A9, in de corridor Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad uit te breiden. Ook voor uitbreiding van de spoorcapaciteit zijn belangrijke stappen gezet. Begin 2008 zal de minister een besluit nemen over verdubbeling van de Flevolijn in Almere. Er is gestart met een planstudie naar lange termijnoplossingen voor het spoor, waaronder een verbinding door het IJmeer.

Actieve lobby van de provincie heeft ertoe geleid dat het kabinet heeft gekozen voor een 13 meter

hoge Ramspolbrug in de N50.

Er is een start gemaakt met de aanleg van de Hanzelijn waaraan diverse werkzaamheden voor de aanleg van de provinciale N23 zijn gekoppeld.

Verkeersveiligheid

Uit voorlopige cijfers van de politie Flevoland blijkt dat het aantal verkeersongevallen met letsel in 2007 ten opzichte van 2006 is afgenomen van 590 naar 545. Toch vielen er in 2007 15 verkeersdoden te betreuren, 5 meer dan in 2006. Niettemin lijkt zich een dalende trend af te tekenen; wij streven naar niet meer dan 94 ernstige verkeersslachtoffers in 2010. In de periode 2002 tot en met 2006 vielen er in het Flevolandse wegverkeer gemiddeld 22 verkeersdoden per jaar. Het aantal verkeersongevallen dat de politie ter behandeling kreeg, daalde van 2.553 in 2006 naar 2.323 in 2007. Later in 2008 zal het ministerie van Verkeer en Waterstaat de definitieve cijfers bekend maken.

Het Werkplan Verkeersveiligheid 2007, opgesteld en vastgesteld door het Vervoerberaad, bevat vier speerpunten:

'Duurzaam veilige infrastructuur'.

- In combinatie met het niet-jaarlijks onderhoud is een aantal provinciale wegen voorzien van de nieuwe duurzaam veilig-markering. Aan de zijkant van de verharding is een verruwing gemaakt om het ongemerkt van de weg raken te voorkomen. Ook zijn er glasbollen aangebracht die bij duisternis zorgen voor een betere geleiding. Enkele jaren geleden is met deze aanpak begonnen en het aantal eenzijdige ongevallen op de betreffende wegen is sterk afgenomen. Na aanleiding van een proef op het fietspad langs de Zeewolderdijk is besloten de provinciale fietspaden de komende jaren veiliger te maken door meer markering aan te brengen. Na voltooiing van proeven met minder verlichting en actieve wegmarkering wordt in 2008 een integraal verlichtingsplan opgesteld.
- Met verschillende communicatie-uitingen is aandacht besteed aan de 'groene streep' (groene vulling) op een aantal enkelbaans autowegen. De afdelingen Burgerzaken van de gemeenten geven een brochure over dit onderwerp aan inwoners die hun rijbewijs komen afhalen.

'Wijkgerichte aanpak'

- In het kader van de Nota Mobiliteit Flevoland is in Rutten een proefproject wijkgerichte aanpak gestart. De provincie Flevoland, Dorpsbelang Rutten en de gemeente Noordoostpolder stellen een verkeersveiligheidsplan voor de kern van Rutten op.

'Uitbouw gedragsaanpak'

Het merendeel van de geplande verkeersveiligheidsprojecten op het gebied van gedragsbeïnvloeding (voorlichting en educatie) is uitgevoerd. Het gaat ondermeer om de volgende projecten:

- Het Verkeersveiligheidslabel Flevoland maakte een forse groei door. Eind 2007 namen 83 scholen deel aan dit project, eind 2006 waren dit er 44. Aan 21 basisscholen is in 2007 het Verkeersveiligheidslabel toegekend.

- 9 scholen voor voortgezet onderwijs namen deel aan het project Verkeerseducatie Voortgezet Onderwijs, evenveel als in 2006. Opmerkelijk was de samenwerking van 3 scholen in Emmeloord die heeft geleid tot de productie van een educatieve dvd over de school-thuisfietsroutes in en rond Emmeloord. Deze dvd is beschikbaar gesteld aan alle basisscholen in de Noordoostpolder.

- Het bromfietsproject Easy Riders heeft geleid tot 13 schoolmanifestaties. Hoewel dit aantal lager is dan in 2006 (18), zijn er door een verbeterde opzet meer leerlingen bereikt.

- Er is een regionale invulling gegeven aan vrijwel alle landelijke verkeersveiligheidscampagnes (BoB, gordelgebruik en kinderbeveiligingsmiddelen, fietsverlichting, 'De scholen zijn weer begonnen'). In de oogstperiode is een publiciteitscampagne over het thema landbouwverkeer gevoerd.

- De provinciale informatiepagina in de Flevolandse huis-aan-huisbladen is zesmaal verschenen.

- Het project 'Praktijkdag Jonge Automobilisten' is gestart. Dit project heeft tot doel jonge rijbewijsbezitters bewust te maken van 'beginnersfouten'. In Almere en in Dronten deden in het totaal 75 jonge rijbewijsbezitters mee aan het project.

'Nieuwe technieken snelheidshandhaving'

-In 2007 is onderzocht op welke provinciale wegen dynamische snelheidshandhaving kan worden toegepast. Het dynamische houdt in dat gedurende bepaalde momenten van de dag, bijvoorbeeld bij specifieke weersomstandigheden, de snelheidslimiet wordt aangepast. De provincie streeft naar geloofwaardige snelheidslimieten. Een geloofwaardige limiet draagt bij aan betere acceptatie, zorgt voor

draagvlak bij handhaving en voor verbetering van de verkeersveiligheid.

-Begin 2008 wordt besloten welke wegen in aanmerking komen voor dynamische snelheidsverhoging (buiten de spitsuren), van 80 km/uur naar het wettelijke maximum van 100 km/uur.

Openbaar vervoer

De provincie Flevoland is grotendeels voorbereid op de invoering van de OV-Chipkaart, inclusief tarief- en distributiebeleid. Zodra de ontwikkelingen op nationaal niveau dit toelaten, zal de chipkaart gefaseerd in Flevoland worden ingevoerd.

De provincie heeft een businesscase Regionet uitgevoerd. In deze case is de financiële haalbaarheid van invoering van hoogwaardig openbaar busvervoer tussen Almere en Amsterdam-Zuidoost onderzocht. Met behulp van de onderzoeksgegevens besluit de provincie begin 2008 of deze verbinding medio 2010 als concessie wordt aanbesteed.

Het gratis openbaar vervoer-proefproject op de lijn Zeewolde-Almere is geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie geven onvoldoende inzicht om nu al een gefundeerde conclusie te trekken over het wel of niet aanbieden van gratis openbaar vervoer.

Met ingang van 1 januari 2007 heeft de provincie in de gemeenten Lelystad, Dronten en Zeewolde het avond- en weekendtarief van de regiotali voor niet-WMO-geïndiceerden verlaagd. Dit was eerder al gebeurd in de gemeente Noordoostpolder. De Regiotali wordt zo voor reizigers een meer acceptabele openbaar vervoervoorziening op momenten dat er geen bus rijdt.

In samenspraak met de Flevolandse gemeenten heeft de provincie een plan voor verbetering van de kwaliteit en toegankelijkheid van de bushaltes opgesteld en uitgewerkt in een implementatieplan. Het plan is opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (PMIT), de uitvoering vindt plaats in de jaren 2008 tot 2015.

De provincie Flevoland laat waarnemers de uitvoering van de concessies door de vervoerder steekproefsgewijs controleren. Daarnaast wordt de uitvoeringskwaliteit getoetst aan de hand van onderzoeken door het Kennisplatform Verkeer en Vervoer naar de klanttevredenheid (de klantenbarometer). Verder zijn er klachtenrapportages en

telgegevens van het vervoerbedrijf, klachten die bij de provincie zijn binnengekomen en eigen waarnemingen. Er is een grote stap gezet in de ontwikkeling van een systeem om deze veelheid aan informatie te ordenen en analyseren. Dit heeft onder andere geresulteerd in de eerste jaarrapportage openbaar vervoer.

Connexion heeft de Flevolandse dienstregelingen, na intensieve afstemming met de provincie en andere belanghebbenden, enkele keren aangepast. Redenen voor de aanpassing zijn een gewijzigde spoordienstregeling, congestie of infrastructurele aanpassingen. Connexion is herhaaldelijk aangesproken op het niet nakomen van de concessievoorwaarden. Voor de concessie IJsselmond en Qliner 315 heeft dit geleid tot het opleggen van sancties. Er zijn in 2007 geen bonussen toegekend.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Mobiliteit

Ondanks een intensieve lobby zijn de provincie Flevoland en de noordelijke medeoverheden er niet in geslaagd het kabinet te bewegen tot een positief besluit over de Zuiderzeelijn. Als tegemoetkoming heeft het Rijk een regiospecifiek pakket voor de Noordoostpolder beschikbaar gesteld, onder andere om de N50 op te waarderen.

Verkeersveiligheid

Omdat er prioriteit aan andere taken moest worden gegeven, is er geen onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een pilotproject met Intelligente Snelheids Adaptie (ISA). Om dezelfde reden is ook geen uitvoering gegeven aan het verder uitbouwen van de gedragsaanpak 'safety culture' bij bedrijven.

Openbaar vervoer

De beleidsnota over de tot 2015 te volgen OV-tactiek is niet voltooid. Na bespreking van een aantal hoofdvragen in de Statencommissie Werk, is besloten meer tijd uit te trekken voor het formuleren van nieuw beleid. De nota verschijnt in 2008. Eind 2009 loopt de concessie Streekvervoer Almere af. Gelet op de voor de nieuwe aanbesteding vereiste voorbereidingstijd, is het besluitvormingsproces voor dit gebied losgekoppeld van de OV-tactiek.

Het Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer Flevoland (ROCOVF) heeft nog niet de formele status van provinciale adviescommissie. Er

moeten nog enkele juridische zaken worden uitgezocht. Hoewel de formele instelling nog niet rond is, heeft het overleg in 2007 goed gefunctioneerd. De provincie ondersteunt het ROCOVF, onder andere door het beschikbaar stellen van een onafhankelijk secretaris en vergaderruimte. Ook betaalt de provincie presentiegelden en een reiskostenvergoeding voor het stimuleren van de participatie van consumenten in het openbaar vervoer.

2. Wegen en vaarwegen

Ontwikkelingen 2007

Wegen

Met veel succes zijn zoveel mogelijk onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd binnen één afsluiting van een weggedeelte. Door deze aanpak onder vinden de weggebruikers minder overlast en de minder ingrijpende verkeersmaatregelen zorgen voor kostenbesparing. Vaak is er 'meegelift' in een wegvakafsluiting voor een investerings- of niet-jaarlijks onderhoudsproject. Voor het eerst is een wegvak in de nachtelijke uren afgesloten om tal van werkzaamheden veiliger, sneller en goedkoper te kunnen uitvoeren.

Bij de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden is succesvol samengewerkt met andere wegbeheerders in de regio, zoals de provincie Overijssel, Rijkswaterstaat Directie IJsselmeergebied, gemeente Almere en gemeente Dronten. Door werken in gezamenlijke contracten onder te brengen en uit te voeren, zijn kosten bespaard en is er minder overlast voor weggebruikers opgetreden.

Op grond van een motie bij de Algemene Beschouwingen 2006 is een Infrafonds ingesteld voor grote middellange termijninvesteringen (tot 2030) in de verkeer- en vervoerinfrastructuur. De reserve wordt opgebouwd door het heffen van extra opcenten op de motorrijtuigenbelasting.

Vaarwegen

Er is gestart met de voorbereiding om de provinciale vaarwegobjecten (sluizen en bruggen) op afstand te bedienen vanaf een centrale locatie. Randvoorwaarden zijn de veiligheid van de passanten en de bedrijfszekerheid. Medio 2011 moet de afstandsbediening operationeel zijn.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Wegen

De provincie Flevoland heeft diverse grote en kleine investeringen gedaan in het provinciale wegennet om de verkeersveiligheid en doorstroming te verbeteren.

De volgende grotere investeringsprojecten zijn uitgevoerd:

- Aanleg van een parallelweg langs de Marknesserweg, gedeelte Gulden - Lindeweg.
Dit is een onderdeel van een pakket maatregelen om de Marknesserweg veiliger te maken voor fietsverkeer. Het project is samen met gebruikers van het fietspad tot stand gebracht; samen met de scholen in Emmeloord en politie is ook aandacht besteed aan het gedrag van fietsverkeer.
- Realiseren van verkeerslichten op 2 kruispunten in de Hanzeweg, (Hanzeweg - Roggebotweg en Hanzeweg - Ketelweg).
De uitvoering van dit project is gecombineerd met het niet-jaarlijkse onderhoud op de Hanzeweg en het aansluitende gedeelte in Overijssel en heeft plaatsgevonden in samenwerking met de provincie Overijssel.
- Aanleg van de N23 tussen Lelystad en Dronten.
Er is een begin gemaakt met dit project door te starten met de bouw van de gecombineerde kunstwerken voor de Hanzelijn en de N23. Ook zijn de eerste gronden aangekocht. Bij Swifterbant is archeologisch onderzoek uitgevoerd. Mogelijk hebben de uitkomsten van dit onderzoek gevolgen voor het budget en de voortgang van het werk.

Het Platform Bereikbaarheid Noordvleugel heeft een programma vastgesteld op basis waarvan de provincie Flevoland subsidie ('quickwin gelden') heeft gekregen voor de stimulering van de bereikbaarheid in de Noordvleugel en voor een gebiedsgerichte aanpak in Zuidelijk Flevoland. De regio moet een met de rijkssubsidie vergelijkbaar bedrag investeren in deze projecten. Voor de projecten in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (PMIT) heeft dit niet geleid tot een wijziging in doelstellingen, maar wel tot versnelling en uitbreiding van de wegenprojecten die in samenwerking met de gemeente Almere worden gerealiseerd. In 2007 zijn uitgevoerd:

- reconstructie kruispunt Buitenring - J.P. Thijsseweg;
- reconstructie kruispunt Tussenring - Buitenhoutsedreef/ Vrijheidsdreef/ Mondriaanweg;
- aanleg openbare verlichting langs de Tussenring, gedeelte A6 - Buitenhoutsedreef;
- aanpassen verkeersregelinstallaties op de Hoge Ring om een 'groene golf' (filedetectie) te realiseren.

Voor de instandhouding van de provinciale wegen worden diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het onderhoud bestaat uit jaarlijkse en niet-jaarlijkse werkzaamheden. De belangrijkste jaarlijks onderhoudswerkzaamheden zijn:

- maaien van de wegbermen
- snoeien/ kappen en aanplanten van wegbeplanting (bomen, struiken)

In 2007 zijn bomen gekapt langs: de Domineesweg (N352), gedeelte rijksweg

A6 - Nagele, de Staartweg (N712) gedeelte bebouwde komgrens Urk - Espelerringweg (N712)/ Zuidwesterringweg (N713); er zijn bomen aangeplant langs: de Domineesweg (N352), gedeelte bebouwde komgrens Urk - Zuidermeerweg, de Staartweg (N712), gedeelte bebouwde komgrens Urk - Espelerringweg (N712)/ Zuidwesterringweg (N713) en de Nijkerkerweg, gedeelte brug over het Nuldernauw - Spiekweg (N705).

- schoonmaken en vervangen van bewegwijzering en wegmeubilair (bermplanken, RVV-bebording). In 2007 is de hectometrering van de provinciale wegen in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland aangepast aan de wegnummering.
- uitvoeren van de gladheidbestrijding en onderhouden en vervangen van materieel
- zorg dragen voor herstel van (door derden aangebrachte) schades aan de infrastructurele objecten

Alle projecten niet-jaarlijks onderhoud van de projectenlijst 2007 uit het (geactualiseerde) PMIT 2007-2011 zijn uitgevoerd. De belangrijkste zijn:

- vervangen deklaag Hannie Schaftweg (N351), gedeelte Espelweg (N714) - rotonde 'Randweg, schadeherstel en conserveren boven- en onderzijde brug in de Hannie Schaftweg (N351) over Espelervaart en schadeherstel en conserveren boven- en onderzijde brug in de Hannie Schaftweg (N351) over de Urkerweg/Urkervaart;
- vervangen deklaag Elburgerweg (N309), gedeelte Oldebroekerweg - onderhoudsgrens provincie Gelderland en vervangen slijtlagen brugdekken Elburgerbrug (brug in Elburgerweg N309 over Veluwemeer);
- vervangen deklaag Hanzeweg (N307), gedeelte rotonde 'Biddingringweg', Ketelweg / Hondweg en gedeelte Roggebotweg/Oude Bosweg - rotonde 'Roggebotsluis' en schadeherstel/ conserveren bovenzijde betonconstructie brug in de Hanzeweg (N307) over de Hoge Vaart;
- vervangen deklaag Kamperhoekweg (N711), gedeelte rotonde 'Visvijverweg' - Swiferringweg en

vervangen brug in Kamperhoekweg (N711) over de Noordertocht door een duikerconstructie;

- vervangen deklaag fietspad Markerwaarddijk (N302), gedeelte voormalig werkeiland 'Trintelhaven' - hmp 73.465 en vervangen asfaltbetonverharding door cementbetonverharding fietspad Markerwaarddijk (N302), gedeelte hmp 73.465 - Houtribsluizen.

Door deze werkzaamheden is het gemiddelde onderhoudsniveau van het provinciale wegen- en fietspadennet gehandhaafd op het vastgestelde niveau. Er zijn er geen (delen van) wegen afgesloten of andere beperkingen ingesteld vanwege een gebrekkige onderhoudstoestand.

Vaarwegen

Voor de instandhouding van de vaarwegen zijn diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Er is sprake van jaarlijks onderhoud (bijvoorbeeld het zorg dragen voor herstel van - door derden aangebrachte - schades) en niet-jaarlijks onderhoud.

De volgende projecten niet-jaarlijks onderhoud van de projectenlijst 2007 van het (geactualiseerde) PMIT 2007-2011 zijn uitgevoerd:

- renoveren van het onder monumentenzorg vallende voormalige bedieningsgebouw bij de Urkersluis;
- renoveren van het beton van de Voorstersluis om ASR-aantasting tegen te gaan;
- conserveren boven- en onderzijde betonconstructie van de Elburgerbrug;
- vervangen van de mechanische onderdelen van de deurbediening van de Friese sluis;
- herstellen van de oeverbeschoeiing langs de Oostervaart.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

Door het realiseren van ecologische verbindingzones krijgen de provinciale vaarten een natuurvriendelijke inrichting. De Kaderrichtlijn Water heeft een nieuwe doelstelling toegevoegd: het verbeteren van de waterkwaliteit. Uitgangspunt is dat waterkwaliteitsnormen worden gehaald als 40 procent van de oevers van alle vaarten en tochten in Flevoland natuurvriendelijk is ingericht.

De volgende werkzaamheden zijn uitgevoerd conform het p-MJP-programma 2007 (onderdeel inrichten natuurvriendelijke oevers (NVO's) vaarten):

- Inrichting natuurvriendelijke oever langs de Lage

- Vaart tussen de Larserweg en de Dronterweg; inrichting natuurvriendelijke oever langs de Lage Vaart in het Wisentbos als onderdeel van de inrichting van het Wisentbos, hier is ook een afmeervoorziening geplaatst. Dit project is gerealiseerd in samenwerking met het waterschap.
- inrichting natuurvriendelijke oever langs de Hoge Vaart ter hoogte van Biddinghuizen; inrichting natuurvriendelijke oever langs de Zwolse Vaart, aansluitend aan het Voorsterbos. Dit werk maakt deel uit van de inrichting en vernatting van het Wendelbos en is gerealiseerd in samenwerking met Natuurmonumenten.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Wegen

De aanleg van de parallelwegen langs de Hanzeweg is vertraagd door bezwaren in de planologische procedure. De uitvoering zal nu in 2008 beginnen op het gedeelte waarvoor geen bezwaren zijn ingediend. De aanleg van de rotonde Spiekweg-Baardmeesweg heeft een langere voorbereidingstijd nodig dan was voorzien en is doorgeschoven naar 2008.

Vaarwegen

De beheerder van het gebied grenzend aan de Hoge Dwarsvaart blijkt geen behoefte te hebben aan de daar geplande steiger, deze is dan ook niet geplaatst.

De vervanging van de meerstoelen bij de Urkersluis is uitgesteld. Omdat de dijk tussen de Urkersluis en het gemaal verzwakt was, konden de werkzaamheden niet in het hiervoor geschikte seizoen plaatsvinden. Het is de bedoeling de meerstoelen nog voor het vaarseizoen 2008 te vervangen.

De Vollenhoverbrug is nog niet opgeknapt. De voorbereidingstijd van dit project kost meer tijd dan voorzien door wensen vanuit de bevolking en politiek voor de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid. De reparatie aan het beton en de maatregelen om de verkeersafwikkeling te verbeteren, vinden nu medio 2008 plaats.

Het werk aan de Friese sluis is niet uitgevoerd vanwege de intentie om de verkeersklasse van de brug te verhogen. De bouwkundige aanpassingen bleken zo kostbaar dat is besloten alleen het noodzakelijke onderhoud uit te voeren. Door de diverse aanpassingen in de voorbereidende fase heeft de uitvoering van dit werk vertraging opgelopen.

Bestuurlijk is afgesproken dat Waterschap Zuiderzeeland het baggerwerk in de provinciale vaarten uitvoert. In 2007 heeft het waterschap niet gebaggerd vanwege onvoldoende financiële dekking voor het deel dat het zelf bijdraagt. De niet benutte provinciale middelen blijven staan voor de later geplande inhaalslag. Ondanks het feit dat er al een aantal jaren niet is gebaggerd, hebben zich geen calamiteiten voorgedaan. Het waterschap is van plan om in 2008 te baggeren vanaf de Oostervaart richting Dronten en dit te combineren met de inrichting van natuurvriendelijke oevers.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

De aanleg van de natuurvriendelijke oever langs de Urkervaart is doorgeschoven naar 2009 en samengevoegd met aansluitende trajecten langs deze vaart. Dit levert efficiencywinst op.

Er is nog geen invulling gegeven aan de p-MJP-doelstelling om de versnippering van de Oostrand op te heffen (faunamanagement). Er zijn geen projecten gerealiseerd die zich lenen om duikers en tunnels aan te leggen ten gunste van de ecologie. Ook de doelstelling ontwikkelen en herstellen van beplanting langs de provinciale wegen (kwaliteitsimpuls beplanting) is nog niet aangepakt.

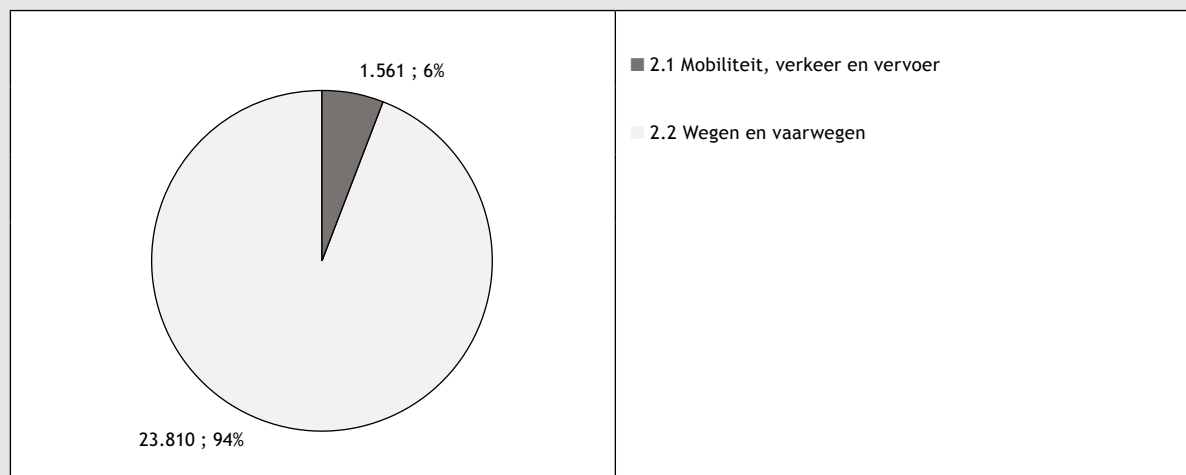
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 2 Infrastructuur en mobiliteit

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
2.1 Mobiliteit, verkeer en vervoer	Lasten	27.546	26.040	31.698	27.531
	Baten	26.633	24.068	29.673	25.970
	Saldo	914	1.973	2.025	1.561
2.2 Wegen en vaarwegen	Lasten	34.237	35.558	41.630	28.708
	Baten	12.150	11.777	17.299	4.898
	Saldo	22.086	23.781	24.331	23.810
2 Infrastructuur en mobiliteit	Lasten	61.783	61.598	73.328	56.239
	Baten	38.783	35.844	46.973	30.868
	Saldo	23.000	25.754	26.356	25.372
Saldo voor bestemming		23.000	25.754	26.356	25.372
-onttrekkingen reserves	-/-	273	0	866	824
-toevoegingen reserves	+	450	0	0	0
Saldo na bestemming		23.177	25.754	25.490	24.548

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Algemeen

De provincie bekostigt een belangrijk deel van de uitgaven in het programma mobiliteit en infrastructuur uit de jaarlijkse Brede Doel Uitkering (BDU) van het Rijk. Deze doeluitkering bedroeg voor 2007 in totaal € 40,2 miljoen en is gekoppeld aan de programmaonderdelen regulering mobiliteit, verbetering verkeersveiligheid, openbaar vervoer en investeringen landwegen. De niet bestede BDU-middelen worden toegevoegd aan het BDU-saldo en komen dus niet ten gunste van de algemene middelen.

Programmaonderdeel mobiliteit, verkeersveiligheid en openbaar vervoer

De lasten zijn € 4,2 miljoen lager dan geraamd.

- € 0,3 miljoen is toe te schrijven aan apparaatskosten die lager zijn dan geraamd. Binnen het programma heeft een verschuiving plaatsgevonden. Er zijn meer apparaatskosten toegerekend aan het programmaonderdeel wegen en vaarwegen.

Mobiliteitsprojecten

Er is € 0,4 miljoen minder uitgegeven dan geraamd.

- Voor projecten stimuleren vervoersmanagement is € 0,15 miljoen van het budget niet besteed. In 2007 zijn geen projecten aangemeld die kansrijk zijn of voldoen aan de gestelde kaders. De provincie acteert op dit gebied niet als initiator maar reageert op wat zich aandient.
- Aan de studie Regionale IJmeerverbinding is € 0,15 miljoen minder uitgegeven dan voorzien. De voornaamste reden is dat het project loopt van 2006 tot 2010, terwijl de pijlgerelden beschikbaar zijn gesteld in de begroting 2006 en 2007. Bovendien is de IJmeerverbinding onderdeel geworden van de planstudie OV-SAAL van het Rijk waardoor de kosten tot nu toe lager zijn uitgevallen dan geraamd.
- Voor de studie pré-verkenning bereikbaarheid Almere is € 0,1 miljoen minder uitgegeven dan voorzien. Deze studie hangt nauw samen met de voortgang van de structuurvisie Almere. Gelet op het tempo van dit proces is de verwachting dat de niet benutte middelen in 2008 worden aangewend.

Projecten (verbetering) verkeersveiligheid

Er is circa € 0,3 miljoen minder uitgegeven dan geraamd.

- Het succes van veel verkeersveiligheidsprojecten

hangt af van de bereidwilligheid en interesse van derden. Een onderuitputting van € 0,2 miljoen is toe te schrijven aan het feit dat derden (gemeenten en Veilig Verkeer Nederland) er onvoldoende in slagen het geplande programma uit te voeren. Sommige derden hebben niet veel interesse voor dit provinciale initiatief.

- Een budget van € 0,1 miljoen is niet aangewend omdat de ontwikkeling van de Intelligentie Snelheids Adaptie (ISA) achterloopt ten opzichte van het geraamde budget.

Openbaar vervoer

Er is € 3,2 miljoen minder uitgegeven dan geraamd.

- € 0,8 miljoen voor de Uitbreidingscomponent Almere Streek is niet uitgegeven. Dit gebeurt de komende jaren, afhankelijk van het moment dat de kwaliteitsprong van Regionet zal plaatsvinden.
- De € 0,1 miljoen loon- en prijscompensatie voor de OV-maatschappijen is niet uitbetaald omdat het exacte indexatiepercentage nog niet bekend is. Bij de eindafrekening 2007 zal deze compensatie alsnog worden uitbetaald.
- Door vertraging van de landelijke introductie van het OV-chipkaartsysteem is een bedrag van € 1,6 miljoen niet aangewend. Dat bedrag zal worden toegevoegd aan het budget 2008.
- In 2007 heeft de definitieve evaluatie plaatsgevonden van het proefproject gratis openbaar vervoer op de lijn Zeewolde-Almere. Connexxion moet de eindafrekening nog opstellen. Deze wordt medio 2008 betaald waardoor € 0,1 miljoen nog niet is benut.
- Het project Halteplan is niet in uitvoering genomen. Het proces om dit plan te maken, heeft langer geduurd dan voorzien. Het budget van € 0,5 miljoen is niet aangewend, het plan komt in 2008 in uitvoering.

De baten zijn € 3,7 miljoen lager dan geraamd.

Mobiliteit en verkeersveiligheid

€ 0,5 miljoen minder baten dan geraamd.

- De baten voor de 'quick wingelden' en de BDU-gelden zijn € 0,4 miljoen lager dan geraamd. In verband met de BBV-stelselherziening zijn de verantwoorde baten verlaagd tot het werkelijk in 2007 uitgegeven bedrag. Het restantbedrag wordt overgeheveld naar 2008.
- De begrote onttrekking van € 0,1 miljoen aan de voorziening Verkeersveiligheid heeft niet plaatsgevonden omdat de werkelijke uitgaven lager zijn.

Openbaar vervoer

De baten zijn € 3,2 miljoen lager dan geraamd.

- In verband met de BBV-stelselherziening zijn de verantwoorde baten verlaagd tot het werkelijk uitgegeven bedrag in 2007. Het restantbedrag wordt overgeheveld naar volgend jaar.

Programmaonderdeel wegen en vaarwegen

De lasten zijn € 12,9 miljoen lager dan geraamd.

€ 0,9 miljoen is toe te schrijven aan apparaatskosten die door de volgende oorzaken hoger zijn dan geraamd:

- Met een tussentijdse begrotingswijziging is de raming met ruim € 0,2 miljoen verlaagd in verband met de verwerking van de cofinanciering voor het p-MJP. Een van de p-MJP projecten is de realisatie van afstandsbediening op bruggen en sluizen. In de begrotingswijziging is het totale p-MJP-programma 2007-2013 gelijkmatig over de jaren verdeeld. De afstandsbediening speelt pas in latere jaren, er had geen verlaging van de raming moeten plaatsvinden.
- Aan dit programmaonderdeel zijn € 0,3 miljoen meer apparaatskosten toegerekend (zie de toelichting bij het programmaonderdeel mobiliteit, verkeer en vervoer).
- Bij de uiteindelijke doorverdeling van de stelpost 'apparaatskosten in de loop van het jaar ontstaan' is € 0,3 miljoen doorbelast naar dit programmaonderdeel.

Instandhouding landwegen

De lasten zijn € 0,7 miljoen lager dan geraamd.

- Aan gladheidbestrijding is voor € 0,2 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Oorzaak zijn de zachte weersomstandigheden waardoor er minder dan een gemiddeld aantal strooibeurten is uitgevoerd.
- Door een tariefwijziging heeft het waterschap uiteindelijk € 0,1 miljoen minder in rekening gebracht dan geraamd.
- Er was een conflict met een aannemer over de vergoeding van verkeersmaatregelen bij het uitvoeren van een meerjarig onderhoudsbestek. Voor de dekking van het eventuele risico is een financiële ruimte gecreëerd van € 0,1 miljoen. Dit risico is weggevallen.

Instandhouding wegen, onderdeel Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP)

De lasten zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd.

- Er is geen invulling gegeven aan de p-MJP-doelstelling om de versnippering van de Oostrand op te heffen. Er zijn geen projecten gerealiseerd die zich leenden voor faunamanagement, zoals de aanleg van een ecoduct. De komende jaren wordt de achterstand ingelopen.

Instandhouding vaarwegen

De lasten zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd.

- Op de post 'onderhoud taluds en plasbermen' is een onderhoudsbestek voordeliger gegund dan geraamd. Gedurende het jaar hebben zich geen calamiteiten voorgedaan, alle voorgenomen werkzaamheden zijn gerealiseerd. Er is € 0,1 miljoen minder uitgegeven dan geraamd.
- Op basis van de facturen en eindafrekeningen van derden is in totaal € 0,1 miljoen minder besteed dan vooraf is ingeschat (afwikkelingsverschil).

Investeringswegen

De lasten zijn € 9,4 miljoen lager dan geraamd.

- € 0,1 miljoen van de middelen voor kleine investeringen in wegen is niet benut. De levering van betonplaten voor het fietspad Dronterringweg heeft vertraging heeft opgelopen waardoor de aanleg pas in 2008 start.
- Door allerlei oorzaken loopt de realisatie van busbanen in Almere vertraging op waardoor de betalingen niet in de pas lopen met de raming. Het verschil bedraagt € 7,9 miljoen.
- Een aantal provinciale infrastructuurprojecten is vertraagd of niet uitgevoerd.
  1. Een bezwarenprocedure vertraagt de voortgang van de aanleg van parallelwegen langs de Hanzeweg.
  2. De onderhandelingen over de aankoop van gronden voor de aanleg van de N23 (Lelystad-Dronten) duren langzamer dan verwacht, dus blijven de grondaankopen achter.
  3. De eindafrekeningen van de aanleg van vier rotondes op de Tussenring en Buitenring, gerealiseerd in samenwerking met de gemeente Almere, zijn nog niet rond.De beschikbare BDU-gelden zijn niet zijn toegerekend aan deze projecten waardoor de kapitaallasten € 1,5 miljoen lager zijn dan geraamd.
- Er is ook sprake van een overschrijding. De aan het BDU-saldo toe te rekenen rentelasten zijn € 0,1 miljoen hoger dan geraamd. De vertraagde uitvoering van de busbanen Almere is de belangrijkste oorzaak.

***Onderdeel Provinciaal Meerjarenprogramma
Landelijk Gebied (p-MJP)***

Voor 'investeringen vaarwegen' zijn de lasten € 3,5 miljoen lager dan geraamd.

- Een deel van de werkzaamheden voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers zal plaatsvinden in 2008, daarom is € 0,2 miljoen niet in 2007 besteed.
- In 2007 is nog geen invulling gegeven aan de p-MJP-doelstelling voor het verbeteren van de knelpunten in de landelijke vaarroutes. Hiervoor is een bedrag van € 3,3 miljoen gereserveerd.

De baten zijn circa € 12,4 miljoen lager dan geraamd.

- Bij 'investeringen landwegen' zijn de baten € 9,2 miljoen lager dan geraamd. Door de BBV-stelselherziening zijn de verantwoorde baten verlaagd tot het werkelijk in 2007 uitgegeven bedrag. Het restantbedrag wordt overgeheveld naar 2008.
- Bij 'investeringen vaarwegen' zijn de baten € 3,2 miljoen lager dan geraamd. Een deel van de voor 2007 geplande aanleg van natuurvriendelijke oevers vindt plaats in 2008. Daarom is de bijdrage van Dienst Landelijk Gebied (DLG) aangepast. Consequentie is dat er in 2007 € 0,1 miljoen minder is ontvangen dan geraamd.

3 Water

Ontwikkelingen 2007

Wateroverlast (Nationaal Bestuursakkoord Water)
In het Omgevingsplan staat dat het watersysteem in 2015 moet voldoen aan de normen voor wateroverlast bij extreme neerslag. Volgens dit plan zijn locaties nodig voor de berging van 8,3 miljoen m³ water. Het waterschap heeft meer gedetailleerde berekeningen uitgevoerd waardoor het mogelijk is op het niveau van watergangen maatregelen te definiëren. Door diverse effectieve maatregelen, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, zullen minder bergingslocaties nodig zijn. In de eerste helft van 2008 brengt het waterschap de ruimteclaim voor waterberging in beeld. Deze claim is een basis voor partiële herziening van het Omgevingsplan.

Warmte-koudeopslag

Er zijn meer vergunningaanvragen binnengekomen voor warmte-koudeopslag, 13 tegenover 5 in 2006. Deze ontwikkeling heeft meer inzet gekost van de vergunningverleners en handhavers. Verwacht wordt dat deze trend doorzet in 2008. De provincie Flevoland zal in 2008 beleid voor warmte-koudeopslag formuleren.

Algemeen waterbeleid

Wat we hebben gedaan en bereikt

Europese Kaderrichtlijn Water

In het regionaal gebiedsproces Kaderrichtlijn Water (KRW) stond de uitwerking van ecologische doelen en maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit centraal. Deze uitwerking heeft geleid tot de KRW-nota IJsselmeerpolders 2007. In deze nota staan de doelen, maatregelen en kosten voor uitvoering van de KRW. Een voorbeeld is de aanleg van natuurvriendelijke oevers in vaarten door de provincie Flevoland en in tochten door het Waterschap Zuiderzeeland. Met het waterschap is een discussie ontstaan over de haalbaarheid en fasering van de doelen. De resultaten van deze discussie zullen hun weerslag hebben op de partiële herziening van het Omgevingsplan.

Lobby mestwetgeving en bestrijdingsmiddelen

De provincie Flevoland heeft actief deelgenomen

aan het samenwerkingsverband Kaderrichtlijn Water stroomgebied Rijn-Midden. Samen met de provincies Utrecht en Gelderland heeft Flevoland de procesmanager geleverd. Dit samenwerkingsverband heeft geïllustreerd naar het Rijk om aanpassingen door te voeren in onder andere de mestwetgeving en de richtlijnen bestrijdingsmiddelen.

Nationaal Bestuursakkoord Water

De maatregelen om het watersysteem te laten voldoen aan de normen voor wateroverlast zijn gekoppeld aan de maatregelen om de chemische en ecologische doelstellingen voor het watersysteem te behalen (Kaderrichtlijn Water). Met het aanleggen van natuurvriendelijke oevers zijn beide doelstellingen voor een groot deel te bereiken. Naar aanleiding van de in 2006 uitgevoerde evaluatie is gewerkt aan de actualisatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Afhankelijk van de invulling van de financiële paragraaf door het Rijk, kan in 2008 het nieuwe bestuursakkoord van kracht worden. Zodra dit is gebeurd, zal de provincie een werkplan opstellen.

Tegengaan wateroverlast in speerpuntgebieden

In de planvormingsfase van het speerpuntgebied OostvaardersWold heeft de provincie onderzocht welk deel van de wateropgave van Zuidelijk Flevoland in dit gebied is op te lossen. Voor de Oostrand van Flevoland heeft de provincie een onderzoek in gang gezet naar de economische baten en lasten van water. Dit onderzoek moet leiden tot een instrument dat bruikbaar is bij gebiedsontwikkeling.

Verordening fysieke leefomgeving

Provinciale Staten hebben de verordening voor de fysieke leefomgeving vastgesteld. Door het van kracht worden van deze nieuwe verordening zijn 51 verordeningsartikelen en 10 bijlagen geschrapt. Dit heeft geleid tot een vermindering van administratieve lasten voor burgers, bedrijven en medeoverheden.

Watertoets ruimtelijke plannen

Voor 88 plannen, waaronder ruimtelijke plannen van Flevolandse gemeenten, heeft de provincie een watertoets uitgevoerd.

Provinciaal uitvoeringsprogramma water

Het provinciaal uitvoeringsprogramma water 2007-2009 is opgenomen in het Omgevingsplan Flevoland en in het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) en wordt binnen deze kaders opgepakt. In het Flevolands Bestuurlijk Overleg, waaraan de zes gemeenten, het waterschap, Rijkswaterstaat en de provincie meedoen, vindt aan de hand van een 'waterspeerpunten-agenda' afstemming van de uitvoering plaats.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt**Projecten tegengaan wateroverlast**

De uitvoering van projecten gericht op het tegengaan van wateroverlast, voornamelijk getrokken door het waterschap, zijn vertraagd. Een belangrijke reden voor de vertraging is de discussie tussen provincie en waterschap over kavelruil, als voorwaarde voor p-MJP-subsidie. Het halen van de doelstelling dat het watersysteem in 2015 moet voldoen aan normen voor wateroverlast bij extreme neerslag, komt niet in gevaar.

Pilotprojecten duurzame landbouw

Door het stellen van andere prioriteiten zijn er geen pilotprojecten duurzame landbouw uitgevoerd. Deze projecten, die moeten zorgen voor minder emissie naar het oppervlaktewater, starten in 2008.

Bescherming tegen overstromingen**Wat we hebben gedaan en bereikt****Veiligheid primaire waterkeringen**

In overleg met het waterschap is besloten het beleid voor de vrijwaringszone nader uit te werken en op te nemen in de partiële herziening van het Omgevingsplan.

Met de waterkeringbeheerders is de uitvoering van maatregelen voor verbetering van de Houtribdijk, de Roggebotsluis en de Kadoelersluis afgestemd. Er zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop waterveiligheid een rol zal spelen in de aanleg van de Hanze-tunnel. Rekening houdend met hogere waterstanden in de toekomst komen er extra voorzieningen bij deze tunnel.

De provincie heeft deelgenomen in de klankbordgroep voor de door het Rijk op te stellen Beleidslijn Meren en Delta. In deze beleidslijn zou de ruimte voor buitendijkse ontwikkelingen in het IJmeer en

het Markermeer in beeld worden gebracht. Mede op verzoek van de provincie heeft het Rijk besloten geen afzonderlijke beleidslijn uit te brengen, maar te kiezen voor integratie met het Beleidskader IJsselmeer.

De provincie is nauw betrokken geweest bij het in opdracht van het Rijk te ontwikkelen toetsinstrumentarium voor de primaire waterkeringen langs de Veluwerandmeren en het Kadoelermeer. De resultaten moeten in 2008 beschikbaar komen.

Op landelijk niveau speelt veel rond de nieuwe veiligheidsbenadering voor primaire waterkeringen (Veiligheid Nederland in Kaart (VNK) en Waterveiligheid 21ste eeuw (WV21)). De provincie is nauw bij deze ontwikkelingen betrokken. Als input voor WV21 heeft een bestuurlijke consultatie plaatsgevonden over de ideeën voor waterveiligheid in Flevoland. Ook participeert de provincie in een pilotproject dat tot doel heeft in Zuidelijk Flevoland extra compartimenteringsdijken te realiseren. Een begin 2008 te houden Statenmiddag over waterveiligheid en ruimtelijke ordening, met de Schaalsprong Almere als focus, is voorbereid.

De provincie heeft op landelijk niveau een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een normeringsinstrumentarium voor regionale waterkeringen. Dit instrumentarium is meteen toegepast op de Knardijk, waar in opdracht van de provincie een onderzoek is uitgevoerd naar het gewenste veiligheidsniveau. Met Waterschap Zuiderzeeland zijn gesprekken gevoerd over het in beeld brengen van het waterstaatkundig belang van een aantal kaden, zoals die bij Tollebeek en rond de Oostvaardersplassen. In 2008 zal het waterschap dit onderzoek uitvoeren.

Toezicht muskusrattenbestrijding

De provincie heeft toezicht gehouden op de uitvoering van de muskusrattenbestrijding door Waterschap Zuiderzeeland. In 2007 zijn meer beverratten gevangen dan in 2006 wat wijst op een groeiende populatie van deze diersoort.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt**Voortgangsrapportage dijkversterking regionale waterkeringen**

Waterschap Zuiderzeeland heeft geen plannen opgesteld voor de versterking van de regionale waterkeringen. De versterking van de regionale

waterkeringen rond de buitendijkse gebieden vindt plaats vanaf 2009 en zal in 2015 voltooid zijn. De uitvoering loopt geen vertraging op.

Grondwaterbeheer

Wat we hebben gedaan en bereikt

Verschuiving grondwatertaken

In 2009 gaan de provinciale grondwatertaken over naar Waterschap Zuiderzeeland. De voorbereidingen voor deze verschuiving zijn in gang gezet. De belangrijkste onderwerpen zijn in beeld gebracht en er is een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld.

Waterhuishouding natuurgebieden en uitvoering vernattingsprojecten

In het kader van het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) is een nieuwe verdrogingsdoelstelling vastgesteld: in 2014 is 1.500 ha verdroging opgeheven. Dit doel is nagenoeg gelijk aan de eerdere doelstelling om de verdroging met 80 procent terug te dringen ten opzichte van de referentiekaart verdroging natuurgebieden. In totaal is er in Flevoland 1.900 ha verdroogde natuur. Eind 2007 waren op ongeveer 900 ha vernattingsmaatregelen uitgevoerd.

Grondwaterkwaliteit Kaderrichtlijn Water (KRW) en onderzoeksrapporten grondwater

De provincie heeft in samenwerking met Gelderland, Vitens en de gemeente Nunspeet onderzoek verricht naar grondwaterverontreinigingen die de drinkwaterwinning in Flevoland bedreigen. De provincie Gelderland is verzocht de maatregelen die voortkomen uit dit onderzoek op te nemen in het KRW-maatregelenprogramma.

De Europese Unie verplicht provincies niet formeel maatregelen te treffen om waterverontreiniging door bestrijdingsmiddelen tegen te gaan. Onder de paraplu van het p-MJP voert de provincie Flevoland wel stimuleringsprojecten voor verbetering van de grondwaterkwaliteit uit.

De gezamenlijke provincies zijn gestart met een verkenning naar de mogelijke gevolgen van de drempelwaarden (grondwaterkwaliteitsnormen) die volgen uit de Grondwaterrichtlijn. Deze normen leiden naar verwachting niet tot extra doelen of maatregelen. Flevoland doet actief mee in landelijke projecten over drempelwaarden en toestandsbeoordeling.

Er zijn twee studies gestart naar het voorkomen van

zoet en zout grondwater en naar de kwetsbaarheid van het Flevolandse grondwater.

Het onderwerp grondwater maakt integraal onderdeel uit van de Nota IJsselmeerpolders 2007 en de Nota Rijn-Midden 2007.

Grondwatermeetnet conform Europese richtlijnen

Het grondwatermeetnet is conform de wettelijke verplichting aangemeld bij de Europese Unie. Wanneer de EU dit meetnet goedkeurt, hoeft de provincie Flevoland er geen extra meetpunten aan toe te voegen.

Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR)

Er is nieuw beleid geformuleerd voor wateraanvoer en wijziging van grondwaterstanden. De kaders zijn vastgelegd in het Omgevingsplan, de Verordening voor de fysieke leefomgeving en de beleidsregel Toezicht op Waterschap Zuiderzeeland.

Grondwatermeetnet, register en vergunningen up to date

Het meetnet en register zijn regulier onderhouden. Er zijn geen achterstanden bij de vergunningverlening.

Geen vergunningen grondwateronttrekkingen 3^e watervoerende pakket Zuidelijk Flevoland

Er zijn alleen vergunningen afgegeven voor de gebruiksdoelen landbouw en warmte-koudeopslag. Voor dezelfde categorieën, aangevuld met overige doeleinden (met name particulieren) en tijdelijke onttrekkingen (vooral bronbemalingen) zijn ook onttrekkingen bij de provincie gemeld.

Handhaven illegale grondwateronttrekkingen

Bij de handhaving van illegale grondwateronttrekkingen richtte de aandacht zich vooral op Zuidelijk Flevoland, in het bijzonder op Overgooi.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Uitvoeringsprogramma verdrogingsbestrijding

Door het stellen van andere prioriteiten is er geen uitvoeringsprogramma verdrogingsbestrijding opgesteld. In 2008 zal de provincie afspraken maken met terreinbeheerders en het waterschap die de verdrogingsbestrijdingsmaatregelen moeten uitvoeren.

Grondwaterkwaliteit in Kaderrichtlijn Water (KWR)

De voorbereidingen voor het Stroomgebiedsbeheersplan (SGBP, in 2009 vast te stellen door het Rijk) zijn vertraagd doordat de Europese guidances nog niet zijn vastgesteld. Deze guidances geven uitleg over de Grondwaterrichtlijn, beschrijven hoe de normen (drempelwaarden) moeten worden afgeleid

en hoe vervolgens de toestand van het grondwater moet worden bepaald. Daaruit volgen dan mogelijk maatregelen. Anticiperend op de verwachte drempelwaarden en toetsing zijn de voorbereidingen voor het SGBP al wel gestart, onder meer door invulling te geven aan de Nota's IJsselmeerpolders en Rijn-Midden.

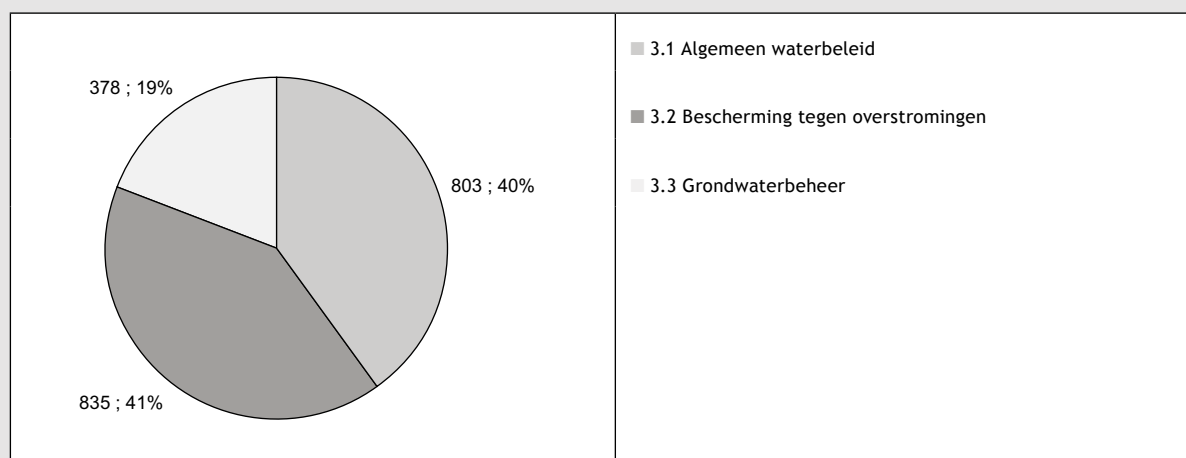
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 3 Water

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
3.1 Algemeen waterbeleid	Lasten	1.132	1.194	4.750	882
	Baten	59	-	3.581	79
	Saldo	1.074	1.194	1.168	803
3.2 Bescherming tegen overstromingen	Lasten	833	825	825	835
	Baten	22	-	-	-
	Saldo	811	825	825	835
3.3 Grondwaterbeheer	Lasten	1.035	957	957	850
	Baten	557	472	472	472
	Saldo	478	485	485	378
3 Water	Lasten	3.000	2.975	6.531	2.567
	Baten	615	472	4.053	550
	Saldo	2.385	2.504	2.478	2.016
Saldo voor bestemming		2.385	2.504	2.478	2.016
-onttrekkingen reserves	-/-	148	0	0	0
-toevoegingen reserves	+	0	0	0	0
Saldo na bestemming		2.236	2.504	2.478	2.016

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel algemeen waterbeleid

De lasten zijn € 3,9 miljoen lager uitgevallen dan geraamd.

- De apparaatslasten zijn € 0,3 miljoen lager door een bezuiniging op de formatie voor algemeen waterbeleid.
- De p-MJP-lasten vallen € 3,5 miljoen lager uit omdat de p-MJP-projecten, uitgevoerd door Waterschap Zuiderzeeland in het kader van de aanleg natuurvriendelijke oevers, niet zijn voltooid. De financiële afwikkeling met het waterschap vindt plaats in 2008.

De baten zijn € 3,5 miljoen lager uitgevallen dan geraamd.

- De p-MJP-baten zijn € 3,5 miljoen lager omdat de projecten die het waterschap uitvoert - zoals toegelicht onder de lasten - nog niet gereed zijn.

Programmaonderdeel grondwaterbeheer

De lasten zijn € 0,1 miljoen lager uitgevallen dan geraamd.

- In 2007 heeft een beleidsmedewerker grondwaterbeleid een andere functie gekregen. Deze vacature is niet opgevuld, waardoor de apparaatslasten van het product grondwaterbeheer € 0,1 miljoen lager uitvallen.

4 Milieu

Ontwikkelingen 2007

Omgevingsvergunning

Op 1 januari 2009 wordt de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van kracht. De provincie Flevoland, de Flevolandse gemeenten en het Waterschap Zuiderzeeland hebben een concept-bestuursovereenkomst getekend over de wijze van samenwerken bij het verlenen van omgevingsvergunningen.

Handhaving Overgooi

Het beschermen van grondwater, bestemd voor de openbare drinkwatervoorziening, heeft hoge prioriteit gekregen. Na een gedegen voorbereiding heeft in Zuidelijk Flevoland (Overgooi) toezicht plaatsgevonden op het eventueel doorboren van de kleilaag die het grondwater beschermt. Dit kan onder andere gebeuren bij de aanleg van warmte-koudeopslaginstallaties. De provincie Flevoland zal in 2008 beleid formuleren voor warmte-koudeopslag.

Luchtkwaliteit

Het samenwerkingsverband Noordvleugel heeft een programma Luchtkwaliteit opgesteld om te voldoen aan de nieuwe Wet luchtkwaliteitseisen (onderdeel van de Wet milieubeheer) en het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.

Energie

In het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 is de ambitie uit het Omgevingsplan Flevoland voor duurzame energie aangescherpt. Het ten opzichte van de Flevolandse energieconsumptie - met uitzondering van transport - te behalen aandeel duurzaam opgewekte energie is opgeschroefd van 50 procent in 2015 naar 60 procent in 2013.

Omgevingskwaliteit

Wat we hebben gedaan en bereikt

Verlenen van vergunningen op maat

Bij elke afgegeven vergunning is ingespeeld op actuele technische ontwikkelingen binnen het betreffende bedrijf. De vergunningen zijn, zoals sinds 1 oktober 2007 verplicht is, getoetst aan de IPPC-richtlijn (Integrated Prevention and Pollution Control) van de Europese Unie. Gebleken is dat de vergunning van één bedrijf nog niet voldoet aan de

eisen. Er is een procedure in gang gezet om deze vergunning in 2008 aan te passen aan de richtlijn.

Transparante vergunningverlening

Er een projectplan vastgesteld voor het realiseren van een volgsysteem voor de vergunningverlening op internet. Dit volgsysteem maakt de vergunningverlening transparant. Ook is een projectplan vastgesteld voor het vergroten van de transparantie van het vooroverleg bij de vergunningverlening. De volgende stap is de daadwerkelijke invoering van het track & trace-systeem.

Toezicht houden en handhaven

Toezicht en handhaving dragen bij aan de naleving van wet- en regelgeving. Goede naleving is van belang voor milieuhygiëne, bodem-, natuur- en landschappelijke waarden en veiligheid en hygiëne in zwembaden.

Belangrijke handhavingsacties in 2007:

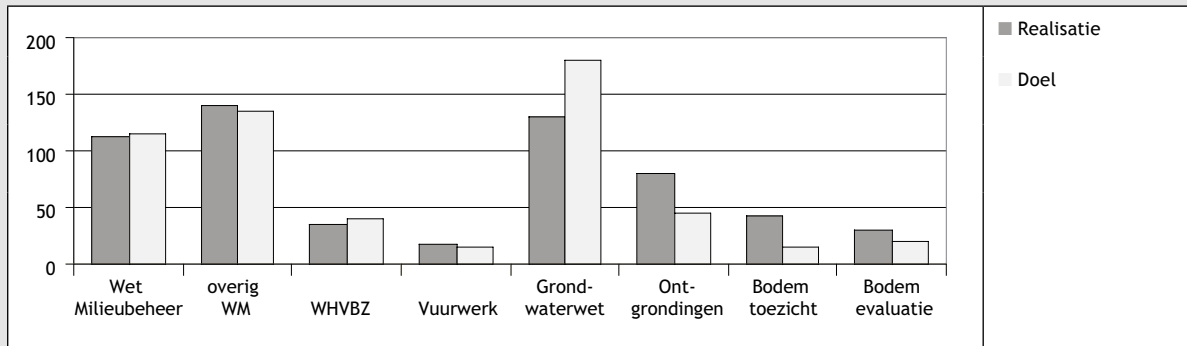
- vervolgonderzoek in de wijk Overgooi (Almere) naar illegaal oppompen van grondwater,
- deelname aan de handhavingsestafette en het project tele-heli,
- project voor voorbereiding integraal toezichtsplan luchthaven,
- ontgraving in archeologisch gebied beëindigd,
- bijstand verleend aan strafrechtelijke onderzoeken van het Regionaal Milieu Team,
- 14 bestuursdwang- en dwangsomprocedures.

In totaal zijn 590 geregistreerde controles uitgevoerd bij bedrijven, zwembaden, bodemsaneringen, ontgravingen, in het buitengebied en op de Randmeren. In het jaar waarin de nieuwe afdeling Milieu & Water vorm heeft gekregen, is de doelstelling van 560 handhavingscontroles dus gehaald.

Het aantal bedrijven dat bij een eerste controle voldeed aan de Wet milieubeheer (spontane naleving), ligt op ongeveer 40 procent. In 2006 was dit 56 procent. Een verklaring voor de daling kan zijn dat, in vergelijking met voorgaande jaren, bij een aantal bedrijven intensiever administratief onderzoek heeft plaatsgevonden. Met aanschrijvingsbrieven is de naleving verhoogd tot 95 procent. Dit is nagenoeg gelijk aan 2006 (97 procent). Bij 6 bedrijven is de

Handhavingscontroles

provincie overgegaan tot een handhavingsbeschikking. Voor 4 bedrijven (5 in 2006) heeft de provincie het Openbaar Ministerie om actie verzocht. Het aantal gedoogbeschikkingen is gelijk gebleven. Van de 13 gedoogverzoeken zijn er net als in 2006 8 verleend (18 in 2005).

De conclusie is dat er is opgetreden overeenkomstig de beleidsregel handhaving.

Het verminderen van toezichtlasten voor bedrijven krijgt steeds meer aandacht. Zo worden bedrijven die hun zaken bij een eerste controle op orde hebben, in dat jaar minder of niet meer bezocht. Andere bedrijven krijgen intensiever aandacht. Daarnaast moet projectmatig werken op basis van een (integraal) toezichtplan leiden tot vermindering van toezichtlasten. Dit vraagt meer voorbereiding dan aanvankelijk is ingeschat. Het integraal toezichtplan voor het gebied rond de luchthaven wordt in 2008 voltooid. In 2007 heeft een uitgebreide inventarisatie van de problematiek plaatsgevonden. Dit project vindt plaats in samenwerking met de gemeente Lelystad, het bevoegd gezag voor een aantal bedrijven in het gebied.

Klachtenafhandeling

Er zijn 359 klachten afgehandeld (verwachting: 300 klachten); 40 procent van deze klachten betreft geurhinder en 23 procent geluidsklachten over vliegverkeer. Zie de tabel voor een vergelijking met 2006 en 2005.

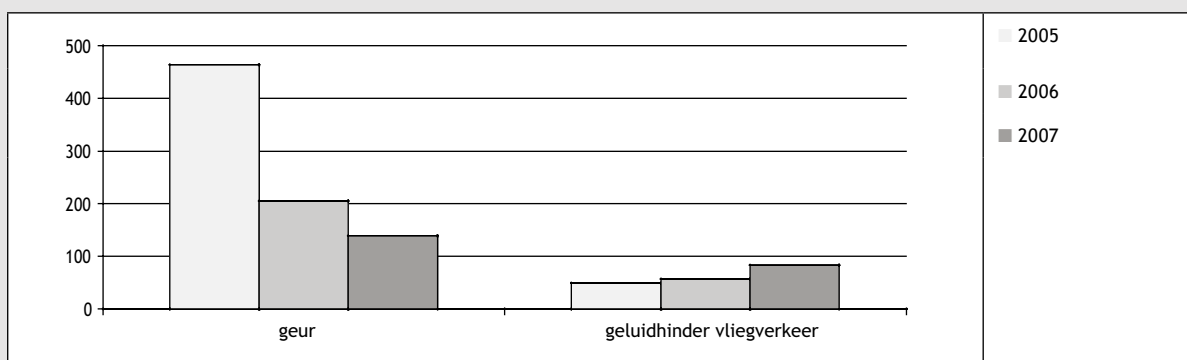
Ten opzichte van 2005 is het aantal geurklachten sterk verminderd. In dat jaar is handhavend opgetreden bij een bedrijf met intensieve veehouderij. De klachten over geluidhinder vliegverkeer nemen licht toe. Mogelijk heeft dit te maken met een grotere meldingsbereidheid door intensiever toezicht in het luchthavengebied.

De aanstelling van een 'milieuklachtenambtenaar' bij bureau handhaving heeft geleid tot meer continuïteit in de milieuklachtenprocedure. Van de mogelijkheid om klachten via internet te melden, is 8 keer gebruik gemaakt. Overeenkomstig de normen zijn alle klachten tijdig afgehandeld.

Stimuleren samenwerking handhaving

Om samenwerking te stimuleren, hebben de

Klachten

handhavingpartners een bezoek gebracht aan de milieudienst IJmond. In het Bestuurlijk Handhavingsoverleg van december is de Meerjarenvisie Integrale Handhaving vastgesteld. Deze visie legt de basis om vanuit de kracht van de verschillende handhavingpartners de meerwaarde van samenwerking te blijven zoeken. Dit laatste in het licht van belangrijke ontwikkelingen als integraliteit van handhaving, de komst van de Omgevingsvergunning en de nieuwe Waterwet en het Activiteitenbesluit. In 2008 verschijnt een verslag van de regietaak over de uitvoeringsjaren 2006 en 2007.

Bodemsanering

Het bodemsaneringsprogramma is voortvarend uitgevoerd. De Raad van State heeft het saneringsplan voor Wijk 8-12 op Urk bekrachtigd. De voorbereiding van de uitvoering kan nu starten. Door een meningsverschil met de aannemer heeft de grondwatersanering bij de Lange Nering 26-69 in Emmeloord vrijwel het gehele jaar stilgelegen. Desondanks zal deze sanering naar verwachting voor 2010 gereed zijn. Voor de grondwatersanering op de locatie Heijboer in Biddinghuizen is het bestek opgesteld. Na reactie van de projectontwikkelaar moeten de vergunningaanvraag en het bestek nog worden aangepast waarna in 2008 de aanbesteding kan plaatsvinden. In IPO-verband is een eerste inventarisatie verricht naar mogelijke nieuwe saneringsgevallen waarvoor de provincie verantwoordelijk is. In 2008 zal het resultaat bekend zijn en in hoeverre dit consequenties heeft voor de doelstelling om voor 2010 een schone bodem hebben.

Voor 10 locaties is in 2007 ingestemd met het door derden gerealiseerde saneringsresultaat. Een melding op basis van het BUS (Besluit Uniforme Saneringen) - een vereenvoudigde procedure waardoor derden voor een sanering geen vergunning hoeven aan te vragen - heeft zich vaker voorgedaan (5 meldingen ten opzichte van 3 meldingen in 2006). Een BUS-melding verkort de procedure met de helft.

Ontsluiten bodeminformatie

Op de provinciale website is de asbestverdenkingenkaart gepubliceerd. Verder zijn verontreinigingen te raadplegen op de website bodemloket, een initiatief van VROM dat de provincie meer onder de aandacht van onder andere gemeenten heeft gebracht. De provincie heeft een 'makelaarsmodule' laten ontwikkelen om gegevens over bodemverontreinigingen in Flevoland via internet beschikbaar te stellen. Deze module wordt in 2008 operationeel.

Implementatie Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire luchthavens (RBML)

Het vergunningen- en ontheffingsstelsel voor kleine luchthavens wordt in 2008 ondergebracht bij de provincie. De provincie wordt bevoegd gezag voor zweefvliegvelden en helikopterlandingsplaatsen. In 2007 is een implementatieplan vastgesteld.

Milieueffectrapportages

Conform haar wettelijke taak heeft de provincie Flevoland milieueffectrapportages tijdig afgehandeld.

Externe veiligheid

In het kader van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2006-2010 zijn, samen met de gemeenten en Hulpverleningsdienst Flevoland, onder andere de volgende activiteiten verricht:

- door het houden van workshops verbreden en uitwisselen van kennis en informatie binnen de voor externe veiligheid relevante werkvelden;
- in kaart brengen van de omvang en risico's van het vervoer van - voor externe veiligheid relevante - gevaarlijke stoffen over spoorwegen, waterwegen, provinciale en gemeentelijke wegen en door buisleidingen. Deze informatie is de basis voor het opstellen van een gedragen voorstel voor eventuele routing van gevaarlijke stoffen. Ook is een discussiebijeenkomst over dit onderwerp georganiseerd. In oktober is een samenwerkingsovereenkomst getekend met de provincie Utrecht, gericht op de uitvoering van externe veiligheidstaken die voortvloeien uit het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999.

Luchtkwaliteit

De provincie Flevoland en de gemeenten Almere en Lelystad hebben in februari het concept Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Noordvleugel vastgesteld. Dit programma bevat een beschrijving van de grootschalige ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen die tot 2020 zijn te verwachten. Uitgaande van deze ontwikkelingen, beschrijft het programma de maatregelen die de verschillende partijen nemen om de luchtkwaliteit in zijn algemeenheid te verbeteren. Gedurende de looptijd van het programma zijn geen specifieke knelpunten te verwachten. Samen met de gemeenten is gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de voorgestelde maatregelen, waaronder de realisatie van aardgastankstations in Almere en Lelystad en het aanbieden van de cursus Het Nieuwe Rijden (een combinatie van zuinig rijden en verkeersveiligheid).

Het uitvoeren van luchtkwaliteitsmaatregelen biedt - een grotere mate van - zekerheid dat ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen in Flevoland niet belemmerd zullen worden door het niet voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen.

In november is het Besluit Luchtkwaliteit 2005 vervangen door de Wet luchtkwaliteitseisen. Deze wetswijziging maakt de programmatische aanpak volgens het Nationaal Saneringsprogramma Luchtkwaliteit mogelijk. De nieuwe wet regelt ook dat kleine ontwikkelingen niet meer getoetst hoeven te worden op de grenswaarden voor luchtkwaliteit (AMVB 'Niet in betekende mate projecten').

Geluidbelastingskaarten

De provincie Flevoland heeft geluidbelastingskaarten voor de provinciale wegen opgesteld. Deze kaarten zijn van belang voor het Actieplan Geluid Provinciale Wegen 2008 waarin prioriteiten en acties om geluidbelasting terug te dringen zijn opgenomen.

Milieuaspecten in ruimtelijke ontwikkelingen

In relevante fasen van ruimtelijke ontwikkelingen is informatie over milieuaspecten ingebracht, onder andere voor de uitbreiding van Almere en Lelystad Airport.

Implementatie Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

De Wabo regelt de vervanging van een groot aantal vergunningstelsels voor de fysieke leefomgeving door één nieuwe: de omgevingsvergunning. Hierdoor verdwijnen de aparte vergunningen voor bijvoorbeeld slopen, kappen, bouwen, milieu, natuurbescherming en indirecte lozingen. De initiatiefnemer krijgt te maken met slechts één loket, één bevoegd gezag en één procedure. Deze vereenvoudiging van regelgeving vloeit voort uit het streven van de overheid om het aantal regels te verminderen en de administratieve lasten voor het bedrijfsleven te verlichten.

De Wabo zal per 1 januari 2009 van kracht worden. In 2007 is verder gewerkt aan de voorbereidingen. Samen met de gemeenten en het waterschap is een concept bestuursovereenkomst opgesteld. Volgens deze overeenkomst zal de provincie alle benodigde adviezen verzamelen bij de gemeenten, de coördinatie verzorgen en de omgevingsvergunning vaststellen. Door deze vorm van samenwerken hoeft de provincie niet zelf alle expertise in huis te halen.

Verordening fysieke leefomgeving

Provinciale Staten hebben de verordening voor de fysieke leefomgeving vastgesteld. Door deze verordening zijn 51 verordeningsartikelen en 10 bijlagen geschrapt, wat heeft geleid tot een vermindering van administratieve lasten voor burgers, bedrijven en medeoverheden.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Toegang milieuginformatie

Door het stellen van andere prioriteiten, is er in 2007 geen actie ondernomen om de toegang tot milieuginformatie voor burgers te verbeteren. Dit heeft niet geleid tot klachten.

Duurzame ontwikkeling

Wat we hebben gedaan en bereikt

Energie

In de strategische visie Werk maken van Duurzame Energie zijn de voor Flevoland belangrijkste energiethema's benoemd:

- windenergie;
- bio-energie en groene grondstoffen;
- duurzame stedenbouw.

Na consultatie van marktpartijen is deze visie vastgesteld. Op dit moment wordt 50 procent van de in Flevoland gebruikte energie (exclusief transport) duurzaam opgewekt. Het actieplan Werk maken van Duurzame Energie zal concrete acties bevatten waarmee de doelstellingen van de visie kunnen worden bereikt. Dit actieplan maakt straks deel uit van het Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid Flevoland 2008-2011.

Het Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid Flevoland 2004-2007 is geëvalueerd; de conclusies en aanbevelingen zijn begin 2008 beschikbaar en worden gebruikt bij het opstellen van het tweede uitvoeringsprogramma.

De provincie heeft meegedaan aan een aantal energieprojecten die passen in het veranderingstraject naar verduurzaming van de Flevolandse energiehuishouding. Met steun van de provincie is het toepassingscentrum voor Duurzame Energie en Groene Grondstoffen, ACRRES (Application Centre for Renewable RESources) opgericht. Dit centrum is gestart met de uitvoering van een aantal concrete projecten.

Het project Vuur uit Water is gestopt. De oorspronkelijke doelstelling, reinigen van baggerspecie met behulp van energieteelt, bleek niet langer reëel.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het boekje 'Flevoland Onderneemt, nu én morgen' is uitgebracht en goed ontvangen. Vele organisaties en burgers hebben het boekje opgevraagd. Als vervolg op dit boekje is in samenwerking met Natuur en Milieu Flevoland het boekje 'Ondernemen in een goed klimaat' uitgebracht. In dit boekje vertellen veertien Flevolandse ondernemers en organisaties over hun ervaringen om een goed buiten- en ondernemersklimaat hand in hand te laten gaan. Zij inspireren andere ondernemers en organisaties met praktijkverhalen over energiebesparing en duurzame energieopwekking.

Het jaarlijkse Flevopenningengala heeft weer een winnaar opgeleverd die laat zien dat duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen loont en zowel in de bedrijfsvoering als in de communicatie naar buiten van waarde is.

Bouwen en wonen

Het project Kwaliteit naar Nieuw Flevolands Peil (NFP) is van start gegaan. Dit project moet de gezamenlijke ambities uit het Manifest NFP vertalen in concrete kwaliteitscriteria en ambitieniveaus. Het resultaat is een ontwikkelmodel dat integrale duurzaamheid bij bouwen en wonen in beeld brengt. (Toekomstige) bewoners, projectontwikkelaars, bouwers en ambtenaren kunnen dit model toepassen. Het project Nieuwe Coalities in het NFP beoogt het ontwikkelmodel op grotere schaal in te voeren. Er is gestart met het opstellen van een Businessplan Nieuw Flevolands Peil om het samenwerkingsverband NFP organisatorisch vorm te geven. De rol van de provincie in beide projecten bestaat uit financiering vanuit het programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling en het leveren van inhoudelijke bijdragen.

In het project 'Meer halen uit materialen' is de basis gelegd voor het beperken van energie- en materiaalgebruik in de bouw. Met een prijsvraag zijn architecten en ontwikkelaars uitgedaagd om concepten met secundaire bouwgrondstoffen te ontwikkelen. De winnaars van de prijsvraag mogen drie woningen bouwen in Zeewolde.

Bij de aanbesteding van de N23 is materiaalbesparing en hergebruik van grondstoffen opgenomen in het bestek en zo een afwegingscriterium geworden voor de beoordeling en keuze van aannemers.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Energie

De veronderstelling dat biogas efficiënter en effectiever grootschalig kan worden geproduceerd, wordt uitgewerkt. Tot een concreet project of locatie heeft dit nog niet geleid.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Er zijn geen bijeenkomsten maatschappelijk verantwoord ondernemen met het Flevolandse bedrijfsleven gehouden. In 2005 en 2006 heeft de provincie in totaal zeven van dergelijke bijeenkomsten (mede-) georganiseerd. Er bleek geen behoefte te zijn aan nog meer bijeenkomsten.

Bouwen en wonen

De doelstelling om het kwaliteitspeil voor bouwen en wonen in Flevoland als praktijktoets in één pilotproject toe te passen, is nog niet gerealiseerd. Het proces om het kwaliteitspeil vorm te geven, heeft langer geduurd dan gepland. De doelstelling blijft actueel voor 2008.

Door het stellen van prioriteiten in energie- en klimaatprojecten, zijn de projecten 'Kennissite website granulaat' en 'Cursus duurzaam grondstofgebruik' niet gerealiseerd. Mogelijk worden deze projecten, voortkomend uit het Grondstoffen Regulerend ImplementatiePlan, in 2008 uitgevoerd.

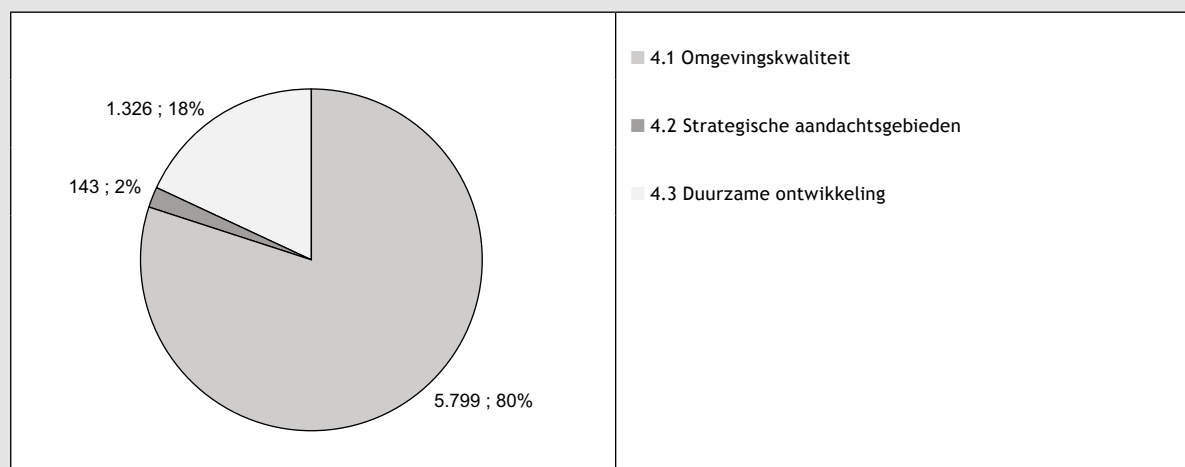
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 4 Milieu

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
4.1 Omgevingskwaliteit	Lasten	6.535	6.875	9.229	7.556
	Baten	1.263	1.360	3.720	1.757
	Saldo	5.272	5.515	5.509	5.799
4.2 Strategische aandachtsgebieden	Lasten	867	942	4.163	735
	Baten	111-	163	2.502	592
	Saldo	978	779	1.661	143
4.3 Duurzame ontwikkeling	Lasten	2.027	2.083	2.454	2.095
	Baten	679	677	1.136	770
	Saldo	1.349	1.406	1.317	1.326
4 Milieu	Lasten	9.429	9.899	15.846	10.386
	Baten	1.831	2.200	7.358	3.119
	Saldo	7.599	7.700	8.487	7.268
Saldo voor bestemming		7.599	7.700	8.487	7.268
-onttrekkingen reserves	-/-	0	0	886	112
-toevoegingen reserves	+	80	370	370	0
Saldo na bestemming		7.679	8.070	7.971	7.156

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel omgevingskwaliteit

De lasten zijn € 1,7 miljoen lager dan geraamd.

- Door de reorganisatie van de afdeling Milieu & Water zijn meer 'overhead'-functies ontstaan. De toerekening van deze overhead aan de verschillende producten leidt tot een stijging van de apparaatslasten van € 0,1 miljoen.
- De lasten voor bodemsanering zijn € 0,5 miljoen lager dan geraamd. Het bodemsaneringsprogramma loopt over de jaren 2005-2009. Jaarlijks moet voldoende budget beschikbaar zijn om langlopende verplichtingen (zoals opdrachten voor grondwatersaneringen) te kunnen administreren, terwijl bekend is dat de uitgaven niet in het betreffende jaar zullen plaatsvinden. Dit verklaart de 'te hoge' raming ten opzichte van de uitgaven. Niet uitgegeven middelen worden via de balans overgeheveld naar 2008.
- Door een administratieve wijziging zijn de mutaties binnen de voorziening geluid met ingang van 2007 via het product verantwoord, terwijl deze mutaties niet op het product zijn geraamd. De lasten zijn hierdoor € 0,2 miljoen hoger dan geraamd.
- Het meerjarig programma Luchtkwaliteit 2007-2011 heeft nog niet tot uitgaven geleid, de bouw van aardgastankstations is vertraagd. De lasten zijn € 1,3 miljoen lager dan geraamd. Niet uitgegeven middelen worden via de balans overgeheveld naar 2008.
- De lasten van het meerjarig programma Externe Veiligheid zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd. Voor dit programma, dat loopt van 2006 tot 2009, is de jaarlijkse rijksbijdrage ontvangen terwijl de uitgaven - voor het grootste deel declaraties van gemeenten - in het volgende boekjaar worden gedaan. Niet uitgegeven middelen worden via de balans overgeheveld naar 2008.

De baten zijn € 2,0 miljoen lager dan geraamd.

- Het meerjarig programma Luchtkwaliteit 2007-2011 heeft in 2007 niet tot uitgaven geleid, de baten zijn € 1,3 miljoen lager dan geraamd. Niet uitgegeven middelen worden via de balans overgeheveld naar 2008.
- Door een administratieve wijziging zijn de mutaties binnen de voorziening geluid met ingang van 2007 via het product verantwoord, terwijl deze mutaties niet op het product zijn geraamd. De baten zijn hierdoor € 0,4 miljoen hoger dan geraamd.

- De baten van het bodemsaneringsprogramma zijn € 1,0 miljoen lager dan geraamd. Dit komt door de lagere uitgaven - zie toelichting lasten - en de hiermee samenhangende lagere bijdrage van gemeenten en derden.
- De baten van het meerjarig programma Externe Veiligheid zijn € 0,2 miljoen lager omdat de feitelijke lasten lager zijn uitgevallen. Niet uitgegeven middelen worden via de balans overgeheveld naar 2008.

Programmaonderdeel strategische aandachtsgebieden

De lasten zijn € 3,4 miljoen lager dan geraamd.

- De apparaatslasten zijn € 0,5 miljoen lager dan geraamd. De beleidsmedewerkers die zich voorheen bezig hielden met de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB-regeling) zijn nu werkzaam als gebiedscoördinatoren voor het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk gebied (p-MJP).
- De p-MJP lasten zijn € 2,1 miljoen lager dan geraamd. In 2007 is alleen een begin gemaakt met het p-MJP project inrichting bestrijding verdroging, de overige projecten moeten nog starten.
- De lasten voor SGB-projecten en -proceskosten zijn € 0,9 miljoen lager dan geraamd. Voor een aantal projecten zijn al verplichtingen aangegaan, maar deze projecten zijn in 2007 nog niet gestart. Voorbeelden zijn Burchttocht en Herinrichting Terp Oud Emmeloord. Het project Burchttocht is vertraagd door juridische geschillen bij de aanbesteding van het project door Waterschap Zuiderzeeland. De herinrichting Terp Oud Emmeloord is vertraagd door de afdichting van de stortplaats Het Friese Pad. Op deze locatie wordt in 2008 een golfbaan aangelegd. Pas na voltooiing van deze werkzaamheden komen er fiets- en wandelpaden op de terp. De proceskosten voor de SGB-regeling zijn lager uitgevallen, voor de uitvoering van de projecten is minder ondersteuning dan voorzien ingehuurd. Resterende SGB-middelen worden gestort in de reserve SGB. Zij zijn beschikbaar voor 2008 en verder als cofinanciering voor de uitgestelde SGB-projecten en het p-MJP.

De baten zijn € 1,9 miljoen lager uitgevallen dan geraamd.

- De p-MJP-baten zijn € 1,7 miljoen lager dan geraamd door achterblijvende uitgaven (zie toelichting lasten).
- De SGB-baten zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd door achterblijvende uitgaven (zie toelichting lasten).

Programmaonderdeel duurzame ontwikkeling

De lasten zijn € 0,4 miljoen lager dan geraamd.

- Door de reorganisatie van de afdeling Milieu & Water zijn er meer 'overhead'-functies ontstaan. De toerekening van deze overhead aan de verschillende producten leidt tot een stijging van de apparaatslasten op het product duurzame ontwikkeling. Deze apparaatslasten zijn € 0,1 miljoen hoger dan geraamd.
- De lasten voor de uitvoering van het klimaatprogramma zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd. Het betreft een meerjarig programma dat loopt tot medio 2008 waarvoor de rijksbijdrage in jaarlijkse termijnen wordt ontvangen. De niet uitgegeven middelen, € 0,1 miljoen, zijn verplicht voor de voltooiing van het programma. Deze niet uitgegeven middelen worden via de balans overgeheveld naar 2008.
- De p-MJP lasten voor het project Vuur uit Water zijn 0,3 miljoen lager dan geraamd. Het project is niet uitgevoerd.

De baten zijn € 0,4 miljoen lager dan geraamd.

- De baten voor de uitvoering van het klimaatprogramma zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd door achterblijvende uitgaven (zie toelichting lasten).
- De p-MJP baten voor het project Vuur uit Water zijn 0,3 miljoen lager dan geraamd (zie toelichting lasten).

5 Natuur en landschap

Ontwikkelingen 2007

Met de motie Waalkens heeft de Tweede Kamer geld beschikbaar gesteld voor uitvoeringsprojecten soortenbeleid. Er zijn drie grote projecten in Flevoland gehonoreerd. De proactieve en op uitvoering gerichte houding van de provincie is op landelijk niveau gewaardeerd.

Minister Cramer van VROM heeft met het Programma Mooi Nederland de nadruk gelegd op klimaatadaptatie, het behouden van de landschappelijke kwaliteit en het tegengaan van 'verrommeling'.

Wat we hebben gedaan en bereikt

De aankoop van gronden in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft zich geconcentreerd op het speerpunt OostvaardersWold. Voor 90 (van de 1.000) hectare is inrichting in voorbereiding. Buiten het OostvaardersWold hebben zich geen aankoopkansen voorgedaan. Een deel van de inrichting loopt via de subsidieregeling natuurbeheer, maar er worden ook inrichtingsmaatregelen gefinancierd met soortengeld en met geld uit integrale projecten.

In totaal is door de motie Waalkens een bedrag van ruim € 450.000 voor projecten in Flevoland beschikbaar gekomen. Met dit geld is een verdere uitbreiding van het netwerk waterpartijen in de Oostrand gerealiseerd. Het Harderbroek heeft een kwaliteitsimpuls gekregen en er is een maatregelenprogramma voor de grauwe kiekendief uitgewerkt en uitgevoerd. De grauwe kiekendief broedt in agrarisch gebied. Deze vogelsoort is in Nederland alleen nog in Groningen en Flevoland aanwezig. Met de besteding van de Waalkens-gelden hebben biodiversiteit, natuurkwaliteit, recreatieve routes en natuurbeleving een enorme impuls gekregen.

Voor de meeste natuurgebieden in Flevoland zijn de belangrijkste kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) kwalitatief beschreven. De EHS is op kavelniveau begrensd. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn hierdoor meer meetbaar en transparant gemaakt. Deze informatie is noodzakelijk voor het beoordelen van vergunningaanvragen en voor het toepassen van natuurinclusief ontwerpen en salderingsmethodieken. De informatie

is ook van belang voor landelijke ontwikkelingen, zoals het opstellen van een natuurdoeltypenkaart en het opzetten van een nieuw subsidiestelsel voor natuurbeheer.

De werkzaamheden voor het managementplan rugstreepad zijn grotendeels voltooid. Begin 2008 worden de resultaten onder de aandacht gebracht van de minister van LNV. Er is ecologisch onderzoek gedaan naar de instandhouding van de rugstreepad in de Noordoostpolder. Met alle betrokkenen is een maatregelenprogramma opgesteld dat zal leiden tot een duurzame populatie. In het kader van Programma Beheer is voor de rugstreepad een speciaal beheerspakket opengesteld.

Het concept van saldering en natuurinclusief ontwerp is ingebracht bij diverse ruimtelijke projecten. Voorbeelden zijn de ontwikkelingen bij Dorhout Mees en de verbreding van de Hanzeweg. De advisering heeft een positieve bijdrage geleverd aan de kwaliteit en voortgang van deze projecten.

De ecologische uitgangspunten voor verdere planvorming voor het speerpunt OostvaardersWold zijn uitgewerkt. Voor het speerpunt Markermeer/IJmeer is een ecologische visie uitgewerkt. Deze visie draagt bij aan de kwaliteit van het gebied en past binnen de juridische kaders van de Europese richtlijnen.

De provinciale verantwoordelijkheden voor de Natuurbeschermingswet zijn verder uitgekristalliseerd. De provincie Flevoland heeft deze gedecentraliseerde taak op adequate wijze vervuld. De provincie is verantwoordelijk voor de vaststelling van het beheerplan Natura 2000 voor de Lepelaarplassen. Hierover zijn afspraken gemaakt met de beheerder, Stichting Flevolandschap. Het opstellen van dit beheerplan is gestart. De overige beheerplannen voor gebieden in Flevoland hebben Rijkswaterstaat of de Dienst Landelijk Gebied (voor Staatsbosbeheer) als trekker. Bij het opstellen van deze plannen vervult de provincie een adviserende rol.

De provincie heeft het ministerie van LNV geadviseerd over de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. Zowel formeel als informeel heeft de provincie haar bedenkingen over deze aanwijzing kenbaar gemaakt

en met LNV besproken. Het ministerie is verantwoordelijk voor de vaststelling.

Gegevens over aanwezigheid en leefomstandigheden van strikt beschermde soorten zijn geactualiseerd zodat ze - begin 2008 - via het Groenloket beschikbaar komen.

Met gebiedspartners is gesproken over de meest waardevolle landschappelijke elementen die tot het landschappelijk casco van Flevoland behoren. De belangrijkste landschappelijke dragers (structuren en elementen) en kansen en bedreigingen zijn geïdentificeerd. De rapportage van dit onderzoek is breed verspreid om de uitvoering van de provinciale ambities uit het Omgevingsplan voor landschap te stimuleren.

Op grond van het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) is een aantal natuurprojecten uitgevoerd die zorgen voor extra leefgebied voor internationaal bedreigde planten- en diersoorten. Door een goede samenwerking tussen provincie en aanvragers zijn alle in 2007 ingediende natuurontwikkelingsprojecten op tijd uitgevoerd. Een sprekend voorbeeld is het project in het Kuinderbos. Hier zijn tientallen oude veenputten uitgegraven en een beek en waterpartijen aangelegd. De biodiversiteit is vergroot en de ecologische kwaliteit van het bosgebied is verbeterd.

De Dienst Regeling heeft voor het eerst onder verantwoordelijkheid van de provincie de voormalige rijksregeling Programma Beheer uitgevoerd. Programma Beheer omvat de provinciale subsidieregelingen Natuurbeheer en Agrarisch Natuurbeheer. Voor de provinciale subsidieregeling Natuurbeheer zijn 10 aanvragen ingediend voor in totaal 1.500 ha. Vanuit de subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer zijn 27 aanvragen toegekend. Een aantal aanvragen kon niet worden gehonoreerd omdat deze geen voortzetting van een aflopend contract betroffen. Het Gebiedsplan Agrarisch Natuurbeheer is geactualiseerd. Het plan is meer toegesneden op soortenbeleid, zoals in het Omgevingsplan als ambitie is verwoord. Het accent ligt op vogels van het agrarisch gebied en op de rugstreep. Ook is het plan beter geschikt als basis voor het nieuwe subsidiestelsel dat in 2008 ontwikkeld zal worden. Aanvragen voor subsidie Agrarisch Natuurbeheer kunnen alleen worden ingediend voor percelen die in het Gebiedsplan Agrarisch Natuurbeheer zijn begrensd.

In het kader van Leren voor Duurzame Ontwikkeling heeft de provincie het project 'Groene en blauwe diensten' onder leiding van het Centrum voor Biologische Landbouw zowel financieel als met kennis ondersteund. Verschillende partijen hebben in dit project een gezamenlijke visie opgesteld voor de ontwikkeling van Groenblauwe diensten in Flevoland. Het project zal begin 2008 gereed zijn.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

De provincie had zich voorgenomen een leefgebiedsplan moerassoorten op te stellen, vooral gericht op het Harderbroek. Het ministerie van LNV heeft aangegeven dit proces te willen leiden in het kader van de nieuwe leefgebiedenbenadering. Vervolgens heeft het Rijk prioriteit gegeven aan het ontwikkelen van een algemene strategie voor het soortenbeleid. Het leefgebiedsplan is hierdoor niet van de grond gekomen. De beheerder van het Harderbroek heeft in goede samenwerking met de provincie wel grootschalige en ambitieuze maatregelen uitgevoerd door de toekenning van extra middelen voor het soortenbeleid (motie Waalkens).

Het 'trekkerschap' voor speerpunt Oostrand is overgedragen aan de gemeente Dronten. De provincie heeft aangeboden actief natuurkennis in te brengen. Het uitvoeren van pilots voor saldobenadering in dit gebied is nog niet aan de orde geweest.

Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 5 Natuur en landschap

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
5 Natuur en landschap	Lasten	2.441	2.502	14.679	11.437
	Baten	418	164	10.131	9.026
	Saldo	2.023	2.338	4.548	2.411
Saldo voor bestemming		2.023	2.338	4.548	2.411
-onttrekkingen reserves	-/-	315	0	2.210	0
-toevoegingen reserves	+	0	0	0	0
Saldo na bestemming		1.708	2.338	2.338	2.411

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel natuur- en landschapsbeleid

De lasten zijn € 3,2 miljoen lager dan geraamd.

- € 2,2 miljoen heeft betrekking op niet besteed budget voor grondverwerving OostvaardersWold. Dit bedrag is nog niet besteed omdat het Rijk er niet in is geslaagd zijn aandeel in de grondverwerving 2007 te realiseren. Deze middelen blijven gereserveerd in de reserve ontwikkeling / strategische projecten.
- Voor de opvang van overwinterende ganzen is een rijksbijdrage toegezegd (€ 0,3 miljoen). De uitvoering vindt plaats door de Dienst Regelingen, deze dienst declareert pas in 2008. De lasten worden volledig gecompenseerd door een rijksbijdrage voor de opvang van overwinterende ganzen, deze bijdrage is (nog) niet ontvangen.
- In 2007 is het jaarprogramma p-MJP aan de programmaonderdelen toegevoegd met een budget van € 9,7 miljoen. Door latere totstandkoming van projecten is voor een bedrag van € 8,8 miljoen besteed. De lasten zijn dus € 0,9 miljoen lager dan geraamd.

De baten zijn € 1,3 miljoen lager dan geraamd.

- De lagere baten vinden vrijwel geheel hun oorzaak in de latere totstandkoming van projecten uit het p-MJP. De baten voor deze projecten, geraamd op € 9,4 miljoen, vielen € 1,0 miljoen lager uit.
- De onder de lasten genoemde (nog niet ontvangen) rijksbijdrage voor opvang overwinterende ganzen leidt tot € 0,3 miljoen lagere baten.

6 Economische ontwikkeling

Ontwikkelingen 2007

1. Werken en ondernemen

De Noordvleugelpartners (de provincies Noord-Holland en Flevoland en de gemeenten Amsterdam, Almere, Haarlemmermeer, Haarlem en Zaanstad) hebben afspraken gemaakt over kantoorlocaties en bedrijventerreinen. Er zijn besluiten genomen over de kwantitatieve planningsopgave, maar ook over segmentering en differentiatie.

Eveneens in Noordvleugelverband is het Pieken in de Delta-programma (PidD) van het ministerie van Economische Zaken van start gegaan. Een eerste tenderronde is voltooid.

Eind 2007 heeft het kabinet een negatieve beslissing genomen over de Zuiderzeespoorlijn en een Regio Specifiek Pakket (RSP, voorheen Transitie Alternatief) beschikbaar gesteld. Er is nu duidelijkheid over de inzetbaarheid van rijks gelden voor de uitvoering van het Economisch Ontwikkelingspakket voor Noordelijk Flevoland. In dialoog met gebiedspartners zijn voor het RSP actielijnen bepaald en concrete acties in gang gezet om tot projecten te komen. Ook zijn verbindingen gelegd met het uitvoeringskader van het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP).

Het Provinciaal Platform Arbeidsmarkt (PPA) heeft de eigen missie en positionering bijgesteld, mede in het licht van rijksbeslissingen over de uitvoering van arbeidsmarktbeleid. Het PPA heeft besloten voortaan het accent te leggen op de vraagzijde van de arbeidsmarkt (bedrijfsleven / MKB) en werken. Ook het thema 'sociale innovatie' (afspraken Interprovinciaal Overleg) is opgepakt. De relatie onderwijs - arbeidsmarkt blijft een leidend thema.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Voorwaardenscheppend beleid

Er zijn diverse activiteiten uitgevoerd die een bijdrage geleverd aan het realiseren van de beoogde groei van de werkgelegenheid in Flevoland.

Gemeentelijke vestigingsvisies bedrijven

De gemeenten Lelystad, Zeewolde, Dronten en Urk hebben hun vestigingsvisie voor bedrijven voltooid

en aan de provincie overlegd. De gemeenten Almere en Noordoostpolder hebben toegezegd dit in 2008 te doen. Er blijkt een goed aanbod te zijn van kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen.

Ontwikkelingsmogelijkheden Almere en intermediaire zone

In de in Noordvleugelverband gemaakte afspraken over kantoorlocaties en bedrijventerreinen is de positie van Almere goed verankerd. Lelystad en Almere hebben een gezamenlijk grondbedrijf opgericht voor bedrijventerrein Larserpoort (bij Luchthaven Lelystad). Doel van dit grondbedrijf is het uitoefenen van invloed op de uitgifte van bedrijventerreinen ten gunste van de regionale economie.

Binnen Noordvleugelverband is, naast Almere, de 'intermediaire zone' (Lelystad - Dronten) aangewezen als economisch interessant gebied. Het ministerie van EZ heeft door honorering van specifieke subsidieaanvragen erkend dat Lelystad en omgeving deel uitmaken van het 'Piekengebied' van de Noordvleugel.

Multimodale overslag

Er is voortgang geboekt in het realiseren van een locatie voor multimodale overslag. Er vindt samenwerking plaats met het havenbedrijf van Amsterdam waardoor Flevoland ook langs deze lijn meer verstrengeld raakt met de Noordvleugel. Het afgelopen jaar zijn enkele mijlpalen bereikt. De projectontwikkelaar van Flevokust is gestart met het opstellen van de Plan-MER en de gemeente is begonnen met het maken van een bestemmingsplan. Op dit moment vindt een studie plaats naar de haalbaarheid van multimodale overslag in Almere. De gemeenten Lelystad en Almere hebben net als de provincie aangekondigd financieel te willen deelnemen aan het PidD-project 'Pieken in Bereikbaarheid'.

Uitbouw Luchthaven Lelystad

De meest betrokken partijen hebben een convenant getekend voor gezamenlijke ontwikkeling van Luchthaven Lelystad binnen de grenzen van de planologische kernbeslissing luchthavens Maastricht en Lelystad. De activiteiten van de provincie voor de luchthaven maken deel uit van het speerpuntproject Luchthaven Lelystad (zie programma 1: bestuur).

Arbeidsmarkt en starters

Met verschillende activiteiten en projecten levert de provincie een bijdrage aan de doelstelling om in Flevoland 25.000 nieuwe banen te realiseren (in de periode 2007-2011). Er is een begin gemaakt met het dichterbij elkaar brengen van bedrijfsleven en onderwijs (afstemming vraag en aanbod arbeidsmarkt). Projecten met als doel het vergroten van het aantal startende ondernemingen hebben succes gehad. Volgens voorlopige cijfers van de Kamer van Koophandel is het aantal startende bedrijven in Flevoland met circa 2.700 op een nog hoger niveau gekomen dan in 2006 (2.570).

De werkgelegenheid in Flevoland is gegroeid naar 128.690 arbeidsplaatsen (123.425 in 2006). De kloof tussen de beroepsbevolking en het aantal (fulltime) banen is met 4.000 verkleind. Er is nu sprake van een werkgelegenheidsgraad van 70,7 procent van de Flevolandse beroepsbevolking.

De scholingsgraad van de Flevolandse beroepsbevolking ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde is redelijk stabiel (Nederland - Flevoland : MBO 45 versus 52 procent en HBO 31 versus 24 procent). De verwachting is dat extra inspanningen en het vergroten van het scholingsaanbod in de toekomst leiden tot verbetering van de scholingsgraad.

De provincie is in Noordvleugelverband trekker voor het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en kan op deze manier een bijdrage leveren aan dit proces.

Stimulering ondernemerschap

Onder projectleiderschap van de provincie is het (meerjarige) project 'Starters Flevoland' uitgevoerd. Verder heeft de provincie subsidies verstrekt aan de jaarlijkse startersdag van de Kamer van Koophandel en het project 'Starterstraject'. Dit project stimuleert het starten van een onderneming in Flevoland. In Noordvleugelverband is subsidie gegeven aan het project 'Groeilink' dat zich richt op snelgroeiende bedrijven en deze ondersteunt in hun verdere ontwikkeling. Ook de subsidie aan de Stichting Flevopenningen en het meewerken aan de organisatie van het jaarlijkse Flevopenningengala dragen bij aan de positieve beeldvorming over startend, innovatief en duurzaam ondernemerschap.

Verbetering aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Er zijn diverse arbeidsmarktprojecten uitgevoerd. Dit zijn: 'Parapluproject'- voor werklozen, vluchtelingen en herintreders; 'Basisz' (Zeewolde) - om jongeren intensief te begeleiden naar scho-

ling, werk of eigen onderneming; 'Flevotalent Leren en Werken' - een actieplan voor de realisatie van 200 duale trajecten, 150 EVC-procedures (eerder verworven competenties) en een leerwerkloket; 'Flevotalent Junior' - waarin jongeren tot 23 jaar in stages worden voorbereid op de arbeidsmarkt; 'ELLABO' - internationaal uitwisselingsproject met partners uit Engeland, Frankrijk, Duitsland en Polen gericht op de participatie van ouderen op de arbeidsmarkt; 'Sectoraal Steunpunt Arbeidsmarkt (SSA)' - onder projectmanagement van de provincie heeft SSA vier arbeidsmarktprojecten ontwikkeld. Ook heeft de provincie meegewerkt aan het projectplan 'Kom van de Brug' dat de Vereniging Bedrijfskring Almere verder zal uitvoeren.

Publicatie economie en arbeidsmarkt

In samenwerking met de Kamer van Koophandel, het Provinciaal Platform Arbeidsmarkt (PPA) en het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) is voor de negende keer in successie de publicatie 'Economie en Arbeidsmarkt Flevoland' uitgebracht. 'Innovatie in Flevoland' was in 2007 het thema van dit boekwerk.

Economische gebiedspromotie en acquisitie

Er is een stevig fundament gelegd voor de 'slimme gebiedspromotiecampagne' die in 2008 van start zal gaan. In deze campagne, die loopt tot en met 2011, werkt de provincie samen met bedrijven, organisaties en gemeenten. De Europese aanbesteding is gestart en diverse workshops zijn voorbereid.

Voor de vierde keer is het speeddate-evenement 'Ondernemers Ontmoeten Ondernemers' georganiseerd. Het onderdeel 'Ondernemen en Werken' op de website Flevoportaal is van meer informatie voorzien. Door te linken met andere sites en door de informatie regelmatig te verversen, komen er meer bezoekers naar de website. Het uiterlijk en de functionaliteit van de Flevoportaal zijn verbeterd. Voor het eerst is de economische nieuwsbrief FlevoNomics uitgegeven (drie edities, 600 adressen). De Commissaris van de Koningin heeft een werkbezoek gebracht aan het internationale bedrijf Yakult in Almere.

In de voorbereiding van Intertech 2007 zijn ruim 100 technologische en innovatieve bedrijven in Flevoland bezocht voor het inrichten van de database Partners for Technology (P4T).

De provincie heeft in een gezamenlijke stand met de gemeenten Lelystad, Dronten en Noordoostpolder deelgenomen aan de Provada, de jaarlijkse internationale vastgoedbeurs in de RAI.

Internationalisering en handel

In mei vond in Lelystad Intertech 2007 plaats, een groot internationaal technologisch matchmaking event. Intertech is georganiseerd in samenwerking met Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) en de Kamer van Koophandel. Deelnemers waren bedrijven uit Flevoland, China, Rusland, Engeland, Duitsland en Oost-Europa.

Zowel in Almere als in Hangzhou (Zhejiang) zijn business support offices geopend, het China Business Center (CBC) en het European Business Center (EBC). Het is de bedoeling dat met hulp van deze kantoren uiteindelijk bedrijven uit China zich in Flevoland gaan vestigen.

In oktober is samen met de Kamer van Koophandel en 'Compass projects' een handelsmissie naar China georganiseerd. Dit heeft geresulteerd in diverse afspraken tussen bedrijven. Een aantal bedrijven is met opdrachten naar Nederland teruggekeerd.

De provincie heeft het initiatief genomen om met de Kamer van Koophandel, het World Trade Center (WTC), OMFL en onderwijsinstellingen te komen tot een geïntegreerd en samenhangend uitvoeringsprogramma voor internationalisering en handelsbevordering (export). Het is de bedoeling een koepelproject te starten in het kader van het (Europese) Operationeel Programma landsdeel West (OP West).

Technologie, innovatiebeleid en clusters

Technologie en innovatie zijn bepalende factoren voor de concurrentiepositie. De provincie heeft als doelstelling om, samen met bedrijven en andere overheden, de werkgelegenheid in de research en development (R&D) te vergroten, de arbeidsproductiviteit en het uitgavenniveau te verhogen en de ICT-sector te versterken.

Bij de innovatieve R&D-instellingen in Flevoland is de werkgelegenheid in 2007 gestegen met 1,5 procent ten opzichte van 2006. In de gehele ICT-sector is het aantal vestigingen in de periode 2005-2007 toegenomen met 26 procent tot 1.700, de banengroei bedroeg 14 procent. Verder blijkt dat in Flevoland in de periode 2003-2005 de R&D-uitgaven van bedrijven en de algehele arbeidsproductiviteit zijn toegenomen. Recente cijfers van het CBS zijn nog niet beschikbaar.

Ondersteunen van projecten

Op het gebied van innovatie zijn niet alleen projecten in het kader van Pieken in de Delta (PidD) gehonoreerd (ImmunoValley en Digitale Marktplaatsen), maar ook projecten voortkomend uit de

Investeringsimpuls Flevoland-Almere (IFA), zoals Stichting Kennisstad Almere en Uitrol Breedband.

Clusterbeleid OMFL

De Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) is, met een clusteraanpak, actief geweest op het vlak van speerpuntsectoren. Voorbeelden zijn de clusters Medische Technologie, Life Sciences en Water. De door de provincie opgestarte initiatieven op het gebied van Immuno-Valley (vermarkten van theoretische kennis over de bestrijding van opkomende infectieziekten) heeft de OMFL voortgezet. Dit project, dat loopt tot 2011, heeft het ministerie van EZ gehonoreerd met een bijdrage uit Pieken in de Delta. De OMFL is ook gestart met het opzetten van een 'virtual development chain'. Dit is een virtueel samenwerkingsverband van medisch-technologische bedrijven die samen een bedrijfskolom vormen.

Versterken ICT-sector

Om de ICT-sector te versterken, is een aantal projecten uitgevoerd. Voorbeelden zijn: 'Vraagbundeling Glasvezelring Flevoland-Oost' (realisatie provinciedekkend open glasvezelnetwerk), 'Vraagbundeling Fiber to the Institute' van de gemeente Lelystad en 'Breednet' (koppelen van lokale en regionale glasvezelnetten).

Verder is een blauwdruk voor de 'verglazing' van bedrijventerreinen in Flevoland opgesteld. Ook zijn bijdragen geleverd aan het beoordelen van offertes voor de verglazing van vier bedrijventerreinen in de Noordoostpolder, aan het opstellen van het Masterplan Digitale Marktplaatsen in de Noordvleugel en aan het businessplan 'EXSER' (kenniscentrum diensteninnovatie in Almere). Bovendien is de factsheet 'Glasvezel Flevoland Breed' opgesteld.

Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA)

In het kader van het IFA, spoor economie, is gewerkt aan de financiering van twee life sciencesprojecten: de realisatie van het Turing Instituut Almere (ontwikkelt intelligente software voor het stellen van medische diagnoses) en de totstandkoming van het EXSER-instituut. Deze twee projecten zijn voorgedragen voor subsidie uit Pieken in de Delta. De definitieve beslissing over honorering van deze aanvragen valt, naar verwachting, in maart 2008. Beide projecten zijn genoemd in het IFA-fiche 'Almere Kennisstad'.

2. Toerisme en recreatie

Ontwikkelingen 2007

Onder de vlag van Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) is een kleine slagvaardige organisatie opgezet die de naam Toerisme Flevoland heeft gekregen. Toerisme Flevoland is de initiator en uitvoerder van de marketing en promotie op toeristisch gebied voor de provincie Flevoland.

Onder verantwoordelijkheid van de gemeenten is voor de lokale VVV's een oplossing gevonden waardoor de lokale informatiefunctie behouden is gebleven.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Voorwaardenschepende maatregelen

Op het terrein van verblijfstoerisme doet de provincie Flevoland het goed. Flevoland behoort tot de beter presterende provincies. Van 2000 tot en met 2006 zijn de bestedingen van de verblijfgasten en dagbezoekers toegenomen van € 200 miljoen tot € 336 miljoen (een stijging met 70 procent). De werkgelegenheid in de toeristische en recreatieve sector is in dezelfde periode met circa 43 procent gegroeid tot ongeveer 3.870 FTE. Deze toename ligt boven de gemiddelde groei (circa 27 procent) van de totale werkgelegenheid in Flevoland. In 2006 telde Flevoland ongeveer 1,8 miljoen toeristische overnachtingen en 6,4 miljoen dagrecreatieve bezoeken. In de periode 2000 tot en met 2006 is het aantal overnachtingen in Flevoland met circa 4 procent toegenomen (landelijk 2,2 procent).

Door de voorbereiding van allerlei projecten die voorwaardenschepend zijn voor de invulling van de ontwikkelingsruimte voor recreatie en toerisme, is een bijdrage geleverd aan de speerpuntgebieden uit het Omgevingsplan. Het betreft vooral het zoeken naar geschikte vestigingslocaties voor initiatieven uit de marktsector.

Mede door de inzet van NORT Flevoland en een bijdrage uit het Europese programma is het project Bijzondere Accommodaties uitgevoerd. Met 'de Roos van Saron', 'Royal B&B De Groene Watertuinen', 'Waterlodges' en 'Huis van Steen' is Flevoland op de kaart gezet. In samenwerking met de provincies Gelderland en Noord-Holland is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de openbare aanlegplaatsen voor de watersport in de Randmeren te behouden. Verder is het fietspad langs de Larservaart in gebruik genomen.

Versterking van het organiserend vermogen en synergie is een belangrijk element van het project NORT Flevoland. In dit project richten ondernemers en brancheorganisaties zich op verdere kwaliteitsverbetering, professionalisering en samenwerking in de toeristisch-recreatieve sector. Het project loopt tot medio 2008.

Er is een vervolg gekomen op het project 'Plattelandstoerisme en innovatie in Flevoland'. Met het project 'Groene Energie', onder de vlag van NORT Flevoland, zijn toeristische initiatieven op het platteland geïnventariseerd met als doel deze tot ontwikkeling te brengen en de krachten te bundelen.

Op basis van het Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) is gestart met een aantal fietspadenprojecten: Dronten-Drontermeer, Geldersehout, Zwartemeerdijk, Hulkesteinsebos, Havenhoofd Elburg en Knardijk (LF20). Verder is de besluitvorming voorbereid voor de projecten 'Op de kuierlatten', 'Recreatieve aankleding Havenhoofd Elburg' en 'Recreatieve inrichting Harderhoek'.

Marketing en promotie

Na werving en selectie door een kwartiermaker is op 1 maart de nieuwe organisatie Toerisme Flevoland begonnen als business-unit van de OMFL. De provincie had al het uitvoeringsprogramma 2007 voorbereid, met daarin de presentatie op de Vakantiebeurs, Boot Düsseldorf en de Hiswa. In samenwerking met Toerisme Flevoland en de Kamer van Koophandel is de Toeristische Masterclass 'Beleef Flevoland' gehouden, een up-date-event voor het toeristisch bedrijfsleven en toeristische organisaties.

3. Landbouw en visserij

Ontwikkelingen 2007

Het economisch perspectief voor de Flevolandse landbouw is beduidend verbeterd. Mondiaal is de vraag naar agrarische producten toegenomen en de Europese voorraden zijn afgenomen. Ook lijken er mogelijkheden te zijn voor de productie van bio-energie. Deze ontwikkelingen werken schaalvergroting in de hand, evenals de toegenomen eisen voor kwaliteit, efficiëntie en verduurzaming.

De visserijsector staat onder druk. Daarom heeft de provincie de suggestie gedaan een Handelscentrum Vis op te zetten dat zich richt op samenwerking en op marketing van de Urker vis. Ook viskweek kan een oplossing zijn voor de visserijsector op Urk.

In samenwerking met de glastuinbouw, de in deze bedrijfstak geproduceerde warmte kan worden gebruikt voor visteelt.

Verduurzaming

Het plan van aanpak gewasbescherming is gereedgekomen. Dit project ligt in de lijn van de doelstelling om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. In de afgelopen jaren is het gebruik van deze middelen inderdaad verminderd, blijkt uit onderzoeken van het waterschap.

Structuurversterking en innovatie

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor kavelruil om de bedrijfsstructuur te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in een kansenkaart voor kavelruil in Flevoland waaruit blijkt dat kansen voor integrale kavelruilprojecten gering zijn.

Visserij

De provincie heeft met andere overheden en het bedrijfsleven intensief overleg gevoerd over het Operationeel Plan (OP) voor het Europees Visserijfonds (EVF). Pas in december is het OP akkoord bevonden. Dit betekent dat er in 2007 geen subsidieaanvragen zijn ingediend. Wel heeft de provincie, in het kader van het (aflopende) EPD-FIOV, subsidies verstrekt voor het starten van nieuwe aquacultuurbedrijven. Ook zijn er oriënterende gesprekken gevoerd over nader onderzoek naar de perspectieven om viskweek met glastuinbouw te combineren. Tot slot heeft de provincie subsidies verstrekt voor een aantal workshops waarin de vissector een businessplan heeft ontwikkeld voor een Handelscentrum Vis op Urk. Het aantal arbeidsplaatsen in de visserijsector is gestegen naar 2.970 (was 2.880 in 2006)

Glastuinbouw

De Stichting Nieuw Land is opgericht. Deze stichting moet de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied in de buurt van Luttelgeest bevorderen. Inmiddels hebben zich twee bedrijven in dit glastuinbouwgebied gevestigd. De provincie steunt de activiteiten van de Stichting Nieuw Land op het gebied van promotie en acquisitie.

Mede door provinciale financiële ondersteuning van de Creiler Flora en van de 'proeftuin Creil' krijgt de ontwikkeling van een bloembollencomplex vorm.

Het project EKO-impuls (stimulering van afzet en ketenbenadering, beïnvloeden van het gedrag van con-

sumenten om biologische producten te kopen) is met goed resultaat voltooid. Het project 'Kennisnetwerk Directe Verkoop' richt zich op het stimuleren van de verwerking en afzet van agrarische streekproducten.

Duurzame energie

De OMFL heeft in opdracht van de provincie onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om in Flevoland te komen tot productiefaciliteiten voor duurzame energie. Daarnaast is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor grootschalige productie en afzet van biogas. De resultaten van deze onderzoeken vormen de basis voor het programma 'Werk maken van Duurzame Energie' dat eind 2007 is gestart. Vermeldenswaard is dat er twee vergistingsinstallaties zijn gerealiseerd.

Er zijn vijf subsidieaanvragen op basis van het Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) in procedure gebracht waarvan er inmiddels één is gehonoreerd ('Kennisnetwerk voor directe verkoop').

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Voorwaardenscheppend beleid

De provincie volgt de mogelijkheden voor de toepassing van waterstof als energiedrager op de voet. De opslagtechniek is echter nog niet ver genoeg gevorderd om op korte termijn tot concrete projecten te komen. Over 5 tot 10 jaar zal dit naar verwachting anders zijn.

Gemeentelijke vestigingsvisie

Nog niet alle gemeenten zijn er in geslaagd een gemeentelijke vestigingsvisie (GVV) te schrijven op basis van de Provinciale Visie Werklocaties (2005). Twee gemeenten hebben vertraging opgelopen, de provincie kon voor deze gemeenten nog geen GVV gebruiken als toetsingskader voor bedrijfsvestigingen.

Economische gebiedspromotie en acquisitie

Er is geen gebruik gemaakt van de Flevo Aak. Er was sprake van achterstallig onderhoud waardoor er geen planning kon worden gemaakt voor het vaarseizoen 2007. Inmiddels is het achterstallig onderhoud weggewerkt en is de Flevo Aak weer vaarklaar.

Technologie, innovatiebeleid en clusters

De provincie heeft zich niet specifiek beziggehouden met het ondersteunen van projecten die de R&D-inspanningen van bedrijven vergroten. De OMFL voert deze taak uit, maar heeft zich geconcentreerd op het clusterbeleid.

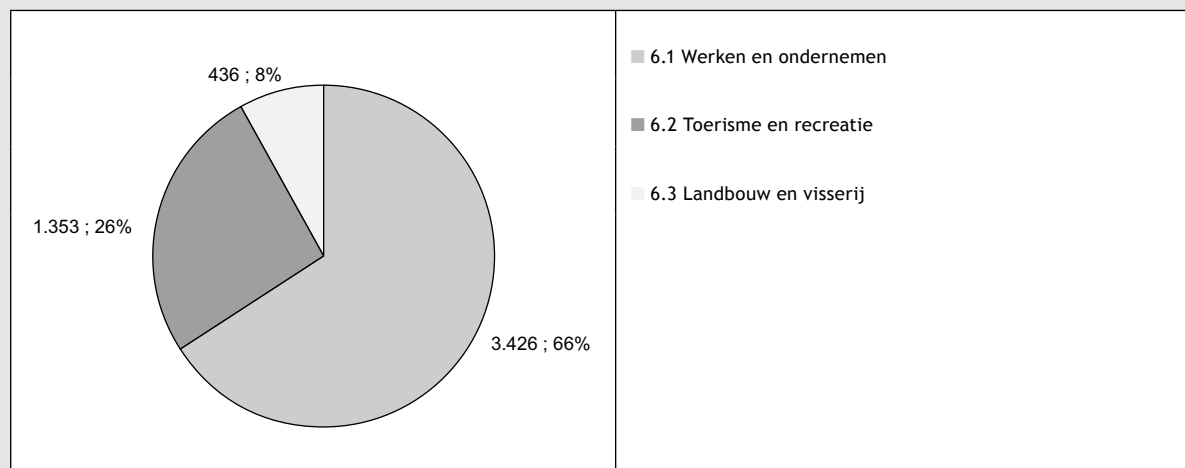
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 6 Economische ontwikkeling

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
6.1 Werken en ondernemen	Lasten	4.157	4.307	5.225	4.602
	Baten	669	553	1.251	1.177
	Saldo	3.487	3.755	3.974	3.426
6.2 Toerisme en recreatie	Lasten	832	975	9.745	1.550
	Baten	-	-	8.487	197
	Saldo	832	975	1.258	1.353
6.3 Landbouw en visserij	Lasten	533	732	2.545	465
	Baten	-	-	1.542	30
	Saldo	533	732	1.003	436
6 Economische ontwikkeling	Lasten	5.522	6.014	17.516	6.618
	Baten	669	553	11.280	1.403
	Saldo	4.853	5.461	6.236	5.215
Saldo voor bestemming		4.853	5.461	6.236	5.215
-onttrekkingen reserves	-/-	989	0	839	1.136
-toevoegingen reserves	+	379	0	0	0
Saldo na bestemming		4.243	5.461	5.397	4.079

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel werken en ondernemen

De lasten zijn € 0,6 miljoen lager dan geraamd.

- De apparaatskosten vallen € 0,4 miljoen lager uit door een gewijzigde prioriteitsstelling waardoor extra inzet voor de uitvoering van het Omgevingsplan mogelijk was.
- De lasten van het eenjarige project 'Actieplan Flevotalent' zijn € 0,15 miljoen lager uit gevallen omdat de uitvoering later is gestart. Pas in april is de beschikking voor de rijksbijdrage over 2007 is afgegeven. In 2008 zal een nieuwe subsidieaanvraag bij Senter worden ingediend.
- Er is sprake van een onderuitputting van € 65.000 omdat een deel van de voor 2007 geplande activiteiten in het kader van Internationalisering (Pijler Economische Impuls) zijn doorgeschoven naar 2008.

De baten zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd.

- De baten voor het project 'Actieplan Flevotalent' zijn € 0,15 miljoen lager dan geraamd omdat het project later is gestart. Daarnaast was er sprake van niet geraamde inkomsten van € 50.000.

Programmaonderdeel toerisme en recreatie

De lasten zijn € 8,2 miljoen lager dan geraamd.

- De apparaatskosten vallen € 0,1 miljoen lager uit door een gewijzigde prioriteitsstelling. Er is extra ingezet op de uitvoering van het Omgevingsplan en het Dmitrov-project.
- De uitvoering van het Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) is later gestart dan gepland. Omdat in 2007 nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de al ingediende subsidieaanvragen, is € 8,6 miljoen aan p-MJP-gelden niet besteed. € 8,3 miljoen heeft betrekking op middelen van derden en € 0,3 miljoen op provinciale cofinanciering
- Er is € 0,5 miljoen overgeheveld van de reserve risico kapitaalverstrekking naar de voorziening oninbare vorderingen. De reden is de verwachte oninbaarheid van een verstrekte lening. Deze overheveling was niet geraamd.

De baten zijn € 8,3 miljoen lager dan geraamd.

- De bijdragen van derden voor het p-MJP zijn € 8,3 miljoen lager dan geraamd omdat in 2007 nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de al ingediende subsidieaanvragen

Programmaonderdeel landbouw en visserij

De lasten zijn € 2,1 miljoen lager dan geraamd.

- De apparaatskosten vallen € 0,2 miljoen lager uit door een gewijzigde prioriteitsstelling. Er is extra ingezet op de uitvoering van het Omgevingsplan en het Dmitrov-project.
- In het najaar 2007 is gestart met de uitvoering van het p-MJP. De lasten voor het p-MJP zijn € 1,7 miljoen lager dan geraamd omdat slechts over enkele projecten besluitvorming heeft plaatsgevonden. € 1,5 miljoen heeft betrekking op middelen van derden en € 0,2 miljoen op provinciale cofinanciering
- Het budget voor de 'Stimuleringsregeling Jonge Boeren', € 0,2 miljoen, is niet in 2007 besteed. De definitieve eindafrekening zal in 2008 plaatsvinden.

De baten zijn € 1,5 miljoen lager dan geraamd.

- De bijdragen van derden voor het p-MJP zijn € 1,5 miljoen lager dan geraamd omdat slechts over enkele projecten een besluit is genomen.

7 Zorg, onderwijs en welzijn

Ontwikkelingen 2007

Jeugdzorg

Begin 2007 is het kabinet Balkenende IV van start gegaan en daarmee ook het nieuwe programma-ministerie voor Jeugd en Gezin. Op het terrein van jeugdzorg heeft de provincie vooral van doen met dit nieuwe ministerie, de minister van jeugd en gezin is voortvarend van start gegaan. Veelvuldig heeft het Interprovinciaal Overleg (IPO) met het Rijk overlegd over gewenste ontwikkelingen, waaronder de vorming van de centra voor jeugd en gezin, over de financieringsystematiek en over extra bestedings-gelden voor de wachtlijsten. Flevoland heeft nadrukkelijk meegedaan aan deze overleggen, niet in het minst doordat de Flevolandse gedeputeerde voor jeugdzorg voorzitter is van de IPO-adviescommissie Jeugdzorg/Sociaal beleid. De lijnen met de minister zijn kort en doeltreffend.

Maatschappelijke ondersteuning

In 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning van kracht geworden. De Wmo creëert een integrale verantwoordelijkheid voor gemeenten op het terrein van maatschappelijke ondersteuning. Provincies moeten de gemeenten op alle prestatievelen van de Wmo ondersteunen.

Sport

Diverse landelijke ontwikkelingen op sportgebied hebben invloed gehad op de sport in de provincie Flevoland. Voorbeelden zijn de inzet van rijksmiddelen voor de Breedtesportimpuls en de projecten Buurt-Onderwijs-Sport. Ook de initiatieven van NOC/NSF voor de ontwikkeling van de Nederlandse Olympische ambities hebben hun weerslag op de sport in Flevoland.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Zorg

Voorzieningenniveau en sociaal beleid

De provincie Flevoland en gemeente Almere hebben voor verbetering van het voorzieningenniveau budget vrijgemaakt uit het Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA). Het gaat om voorzieningen voor sport (toptenniscentrum), zorg (Almere Health City), onderwijs (International New Town Institute)

en jeugdzorg (justitiële jeugdinstelling).

Om de vier jaar laat de provincie het voorzieningenniveau onderzoeken (2002, 2006, 2010). Tussentijds volgt de provincie de ontwikkelingen op globaal niveau, waarbij de cijfers altijd een tijdje achterlopen. Tot 2006 bestond er in Nederland een achterstand in de beschikbaarheid van sociale en culturele voorzieningen. De afgelopen vijf jaar is het voorzieningenniveau, gerelateerd aan de bevolkingsomvang, licht toegenomen. Dit betekent dat de groei van het voorzieningenniveau iets groter is geweest dan de toename van de bevolking.

In de tabel is Flevoland vergeleken met Nederland. De provincie heeft slechts beperkte mogelijkheden om te sturen op het voorzieningenniveau. Dit probeert zij wel. Bijvoorbeeld door druk uit te oefenen op het Rijk, door gerichte financiële inspanningen of door instellingen ervoor te interesseren een vestiging in Flevoland te openen. De eerder genoemde IFA-projecten zijn hier voorbeelden van. Op vier terreinen wil de provincie extra inspanningen leveren: onderwijs, zorg, cultuur en sport. Er wordt onderzocht hoe op deze terreinen concrete, meetbare doelen zijn te formuleren voor provinciaal beleid. De resultaten van dit onderzoek zullen in 2008 aan Provinciale Staten worden aangeboden.

Incidenteel heeft een financiële injectie plaatsgevonden in de versterking van de voorziening voor het Flevolands speciaal onderwijs.

De provincie heeft de publicatie van het Sociaal Rapport voorbereid; dit rapport verschijnt in het eerste kwartaal van 2008. Aan Provinciale Staten is een voorstel gedaan over het Provinciaal Sociaal Debat.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijke Gebied (p-MJP), leefbaarheid landelijk gebied
Met de vaststelling van het p-MJP en het jaarplan 2007 heeft de provincie vastgelegd welke nieuwe voorzieningen zij in het landelijk gebied wil realiseren. De provincie heeft met de gemeenten Zeewolde en Dronten overleg gevoerd over subsidieaanvragen die - respectievelijk in 2008 en 2009 - zullen leiden tot de bouw van multifunctionele centra in de Polderwijk in Zeewolde en in Biddinghuizen.

Voorzieningsniveau 2001 - 2005 op basis van het aantal werkenden per sector, per 1.000 inwoners, in Flevoland en Nederland

	Onderwijs	Gezondheid en Welzijnszorg	Cultuur en Overige Dienstverlening	Totaal	Totaal	Index (2001 = 100)		F'land t.o.v. N'land
	Flevoland	Flevoland	Flevoland	Flevoland	Nederland	F'land	N'land	F'land
2001	22	37	11	70	104	100	100	-33%
2002	23	40	12	75	109	107	105	-31%
2003	23	39	11	73	112	105	108	-34%
2004	23	41	11	75	113	108	108	-33%
2005	23	41	12	76	114	110	110	-33%

(Bron: CBS/Statline en provincie)

Jeugdzorg

In november is het Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg voor 2008 vastgesteld. In dit programma zijn de jeugdzorgambities van de provincie voor 2008 vastgelegd.

De volgende onderdelen van Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2007 zijn uitgevoerd:

Versterken en waarborgen toegang tot de jeugdzorg

In het najaar is Bureau Jeugdzorg (BJZ) gestart met het project Doorbraak. Doel is verbetering van de toegang naar de jeugdzorg door snellere indicatiestelling. Het project heeft geleid tot een werkwijze waarmee indicatie binnen één dag mogelijk is. Voor dit resultaat heeft Bureau Jeugdzorg Flevoland een landelijke prijs van minister Rouvoet gekregen. Gelijktijdig met Doorbraak is begonnen met het (landelijke) traject Verbetering Indiciestelling Bureaus Jeugdzorg. Dit is een werkwijze waarmee Bureau Jeugdzorg de toegang tot de jeugdzorg en tegelijkertijd het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) professionaliseert. Na invoering is er sprake van vastgestelde criteria en werkwijzen om tot een indicatie te komen. Het effect van deze verbeteringen zal in 2008 merkbaar zijn.

Voor het AMK heeft Bureau Jeugdzorg, aan de hand van een door de Inspectie Jeugdzorg uitgevoerd onderzoek, een plan van aanpak voor verbetering gemaakt. Vanaf het najaar is er sprake van een gestandaardiseerde werkwijze. Deze is transparanter en zorgt voor een betere inschatting van risico's dan in het verleden. Het Rijk heeft extra geld beschikbaar gesteld om de wachtlijst bij het AMK te verkleinen. De combinatie van nieuwe werkwijze en extra middelen zal in 2008 leiden tot verkleining van

de wachtlijst en verkorting van de doorlooptijd.

In het kader van het Deltaplan Gezinsvoogdij is de caseload-norm (aantal dossiers per medewerker) bij de gezinsvoogdij terug gebracht naar 17,5. Dit is overeenkomstig de landelijke eisen. Het Deltaplan heeft als doel het verbeteren van de kwaliteit van de gezinsvoogdij en het verminderen van de bureaucratie. De jeugdreclassering is gestart met de invoering van het Handboek Jeugdreclassering, gericht op het realiseren van een meer uniforme werkwijze om de effectiviteit te verbeteren.

In december is Bureau Jeugdzorg, samen met de Raad van de Kinderbescherming, begonnen met het project Beter Beschermd. Doel van dit project is verbetering van de samenwerking in de keten van Bureau Jeugdzorg naar de Raad voor de Kinderbescherming. Een bedreigd kind moet binnen 2 maanden beschermd en geholpen worden. Een kind dat acuut risico loopt, krijgt onmiddellijk bescherming. De provincie is bestuurlijk vertegenwoordigd in de stuurgroep.

Versterken van de aansluiting tussen jeugdzorg, lokaal jeugdbeleid en het onderwijs Zie integraal jeugdbeleid.

Wegwerken wachtlijsten in de jeugdzorg

Het Aanvalsplan wachtlijsten jeugdzorg is financieel afgewikkeld. In 2006 is voor ongeveer € 10,8 miljoen extra reguliere jeugdzorg ingekocht voor het wegwerken van wachtlijsten. Hierdoor zijn in 2006 en 2007 658 jongeren extra geholpen. Door zowel een extra financiële injectie van het Rijk als van de provincie zelf was het aanvalsplan een succes. Naast de reguliere doeluitkering zijn in 2007 opnieuw extra rijksmiddelen beschikbaar gekomen voor het wegwerken van de wachtlijsten. Opnieuw is gebleken dat de totale doeluitkering jeugdzorg

ontoreikend is om aan de vraag te voldoen.

Na uitvoering van het aanvalsplan nam de wachtlijst in eerste instantie weer toe. Ook door een verbeterde indicatiestelling door Bureau Jeugdzorg is het aantal cliënten op de wachtlijst toegenomen. De stijgende lijn in het aantal wachtenden lijkt zich in het laatste kwartaal - september tot en met november 2007 - af te vlakken. Het aantal 'langer dan 13 weken'-wachtenden is het laatste kwartaal van 2007 niet toegenomen, ondanks de groei van de totale wachtlijst.

Versterken jeugdzorgaanbod

Provinciale Staten hebben eenmalig een bedrag van € 1,2 miljoen uit de bestemmingsreserve jeugdzorg beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Deze middelen zijn vooral ingezet voor het versterken van het regulier en preventief zorgaanbod:

- Uitbreiding van de inzet van Bureau Jeugdzorg (spilfunctionaris) in het basis-, speciaal- en voorgezet onderwijs;
- 'Eigen Kracht' en 'Op de rails', initiatieven voor jongeren die dreigen vast te lopen. Deze projecten leveren een bijdrage aan het beperken van de instroom in de jeugdzorg;
- Meer pleegzorgplaatsen (40);
- Meer behandelplaatsen (4);
- Uitbreiding zelfstandigheidstrainingen (4);
- Snelhulp bij kindermishandeling (16).

Met de inzet van deze middelen is ook een betere spreiding van de zorg over de provincie bereikt. De besteding van de middelen loopt door in 2008.

Aanvullend op de doeluitkering heeft ook het Rijk extra geld voor zorgaanbod beschikbaar gesteld. Onder de noemer 'schaalvergroting zorgaanbieders jeugdzorg' hebben Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland en Stichting De Reeve de eerste positieve ervaringen opgedaan met de op 1 januari 2007 gestarte personele unie. Fasegewijs zal de samenwerking leiden tot vervlechting en fusie van beide zorginstellingen.

Triade heeft aangekondigd te streven naar samenwerking met Coloriet. Een mogelijke samenwerking tussen Bureau Jeugdzorg en de Willem Schrikker Groep is voorlopig uit het zicht verdwenen.

Doeltreffend en doelmatig inrichten van de jeugdzorg

Naar aanleiding van een onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer naar effectieve en efficiënte besteding van het budget jeugdzorg, heeft de provincie een plan van aanpak opgesteld. Dit plan schetst de weg naar een meer op inkoopprincipes van zorg gerichte werkwijze. In 2008 dient de nieuwe aanpak

zijn eerste vruchten af te werpen met het oog op de zorginkoop in 2009.

De provincie heeft met de jeugdzorginstellingen afspraken gemaakt over de invoering van de prestatie-indicatoren 'doelrealisatie individueel hulpverleningsplan' en 'cliëntentevredenheid'. Begin april 2008 zijn de eerste resultaten te verwachten.

De doelmatigheid in de jeugdzorg neemt verder toe met de doorontwikkeling van Intensief Pedagogische Thuiszorg (IPT). Eind 2007 waren in totaal 80 hulpverleners opgeleid tot IPT-ers. In totaal worden er maximaal 100 IPT-ers geschoold. Ook zijn er 20 werkbegeleiders bijgeschoold in IPT-hulp voor tactische ondersteuning van de IPT-ers. Op deze manier wordt de kwaliteit van de IPT-hulp ondersteund en bewaakt. De afgesproken caseload is voorlopig 8 dossiers per medewerker, waardoor de ambulante IPT-capaciteit in de jeugdzorg nu minimaal 640 (80 x 8) trajecten op jaarbasis bedraagt. IPT-trajecten duren echter meestal korter dan een jaar.

Integraal jeugdbeleid en aansluiting jeugdzorg, jeugdbeleid c.a.

Het programma GAAF 2007 is volgens plan uitgevoerd. Met de bestuurders van de zes gemeenten, de schoolbesturen en politie en justitie is overeenstemming bereikt over de 5 in 2008 te bereiken doelstellingen.

Het project aansluiting primair onderwijs - jeugdzorg is volgens plan uitgevoerd. Dit project heeft geleid tot betere samenwerking tussen Bureau Jeugdzorg en de Zorgadviesteams (ZAT) in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en de ROC's.

Bureau Jeugdzorg, het speciaal onderwijs, het platform voor licht verstandelijk gehandicapten en het Centrum Indiciestelling Zorg hebben overeenstemming bereikt over eenduidige indicatiestelling.

Het project 'Raak/Zorg Nabij' is uitgevoerd. De ontwikkelde methodieken zijn geborgd in de werkwijze van de betrokken instellingen: Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), zorgaanbieders, ziekenhuizen, maatschappelijk werk. Met het Rijk, de gemeenten en het onderwijs is overleg gevoerd over voortzetting van het project 'Leef met Stijl'. Twee grote scholengemeenschappen in Almere en Lelystad hebben in 2007 50 procent van de scholingskosten bijgedragen. Dankzij de provinciale subsidie zijn ruim 500 professionals geschoold in het adequaat aanleren van sociale vaardigheden, hiermee is een bereik van ongeveer 8.000 kinderen gehaald. Uit een evaluatiebespreking is gebleken dat er behoefte bestaat aan voortzetting van het project.

Op basis van de Investeringsimpuls Flevoland-Almere (IFA) is een substantiële bijdrage gereserveerd voor een mogelijke vestiging van een jeugdjustitiële inrichting in Almere. Het Rijk heeft hierover nog geen besluit genomen.

Het project Jeugdzorgplus, dat in samenwerking met de provincies Gelderland en Overijssel op 1 januari 2008 van start zal gaan, is voorbereid. Dit project omvat het ontwikkelen voor een traject voor jongeren met zeer ernstige gedragsproblemen die, bij gebrek aan een alternatief, in gesloten justitiële jeugdinrichtingen zijn geplaatst.

Onderwijs

Versterking hoger beroeps- en universitair onderwijs
In opdracht van de provincie is onderzoek verricht naar het voorzieningenniveau in Flevoland, ondermeer voor mbo en hoger onderwijs. De resultaten worden gebruikt bij het ontwikkelen van een 'studentenmonitor' die inzicht moet geven in waar en wat Flevolandse jongeren studeren.

De provincie Flevoland, het ministerie van OCenW, de gemeenten Almere en Lelystad, Universiteit van Amsterdam en Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Windesheim en Aeres-Groep hebben het Convenant Hoger Onderwijs Flevoland gesloten. In dit convenant zijn afspraken gemaakt over in Lelystad en Almere te vestigen hogere beroepsopleidingen. Er vindt nog overleg plaats over vier licenties van Hogeschool Windesheim: commerciële economie, logistiek en economie, management, economie en recht en personeel en arbeid. Over de licenties business en retailmanagement van de Hogeschool van Amsterdam en de opleiding agribusiness van de Aeresgroep is al overeenstemming bereikt.

In het kader van de programmalijn hoger onderwijs van de Investeringsimpuls Flevoland-Almere (IFA) is de financiering geregeld van het International New Town Institute (INTI), een wetenschappelijk instituut voor stedelijke ontwikkeling. Dit instituut zal naar verwachting in februari 2008 van start kunnen gaan. In het kader van de programmalijn Onderwijs en Voorzieningen IFA is een projectvoorstel Almere Health City voltooid.

De Business School Almere is van start gegaan en biedt de opleiding ondernemen, innovatie en techniek en de minor ondernemerschap, onderzoek en beleid. Met ingang van het volgend studiejaar start de opleiding small, business and retailmanagement. Ook de Dutch Health School Almere is begonnen. In

mei is een directeur aangesteld, voor 2008 wordt een opleidingsaanbod ontwikkeld.

De Hogeschool Windesheim is in het studiejaar 2007/2008 in Lelystad gestart met de opleidingen SPH en retailmanagement en wil volgend studiejaar beginnen met de opleiding verpleegkunde.

Speciaal onderwijs

De provincie heeft overleg gevoerd met onderwijsinstellingen over de opvang van de sterke groei van leerlingen met gedrags- en opvoedingsproblemen. De provincie heeft ruim € 100.000 beschikbaar gesteld om wachtlijsten bij de start van het schooljaar 2007-2008 te voorkomen. Dankzij deze provinciale subsidie was het mogelijk leerlingen op te vangen in Almere en Emmeloord waardoor zij dichterbij huis onderwijs kunnen volgen. Hierdoor is het aantal reiskilometers voor deze leerlingen beperkt.

De provincie heeft de staatssecretaris van onderwijs gewezen op de problemen die in Flevoland ontstaan door de tekortschietende rijksfinanciering van het speciaal onderwijs. Het resultaat was een bezoek van de staatssecretaris aan het Flevolands speciaal onderwijs. Er is opdracht gegeven voor het opstellen van een nieuwe monitor 'Vraag en aanbod in het speciaal onderwijs in Flevoland', zodat het mogelijk is de grootste knelpunten in kaart te brengen. Het probleem van kinderen met een indicatie die thuis zitten terwijl ze leerplichtig zijn, krijgt nadrukkelijk aandacht. De monitor wordt begin 2008 gepubliceerd.

Sport

De profilering van Flevoland als sportminnende provincie heeft vorm gekregen met een landelijk congres voor het Olympisch Plan 2028. Dit congres heeft de provincie samen met NOC/NSF georganiseerd. Met het winnen van de Business Triathlon 2007 heeft de ambtelijke organisatie van de provincie aangevoerd dat zij een respectabele bijdrage kan leveren aan deze sportminnende ambitie.

De relatie tussen topsport en breedtesport is versterkt door, onder andere, het door de provincie gesubsidieerde project Sport en School van BV Omniworld. Het in december over BV Omniworld uitgesproken faillissement geeft aan hoe kwetsbaar de bestuurlijke ambitie voor Flevolandse topsport kan zijn.

Sport Service Flevoland (SSF), de gemeenten Lelystad en Almere en de provincie hebben het Olympisch Netwerk verder vorm gegeven en het bedrijfsleven weten te interesseren voor een bijdrage. Aan Olympische sporters uit Flevoland kon financiële

ondersteuning worden geboden.

Met subsidies voor sportaccommodaties en -manifestaties is bijgedragen aan de versterking van de sportinfrastructuur. Onderdeel is de financiële reservering vanuit IFA-middelen voor een nieuw topsportcentrum in Almere.

De provincie heeft Sport Service Flevoland (SSF) subsidie gegeven om sportverenigingen extra ondersteuning te bieden op het gebied van wet- en regelgeving en beleid voor vrijwilligers en voor specifieke doelgroepen als ouderen en allochtonen.

Bij de Provinciale Sportverkiezing 2007 is wederom een groot aantal sporters in het zonnetje gezet wat heeft bijgedragen aan het beeld van sportminnende provincie.

Algemene gezondheidszorg

De provincie heeft Zorgbelang Flevoland verzocht zijn activiteiten beter af te stemmen op de doelstellingen van het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011, in het bijzonder de aandacht voor jongeren in Flevoland. Het Hoofdlijnenakkoord is uitdrukkelijk hét beleidskader voor zorgvraag. Er zijn gesprekken gevoerd met Zorgbelang Flevoland en Axion over de mogelijkheden voor nauwere samenwerking.

Met de nieuwe buitenpoli van het Antoniusziekenhuis uit Sneek in Emmeloord is de marktwerking in de ziekenhuissector nadrukkelijker zichtbaar geworden in Flevoland. De provincie erkent dat concurrentie zowel kansen als risico's met zich meebrengt. De beschikbaarheid van goede ziekenhuiszorg voor Flevolandse moet voorop staan. De verwachte samenwerking tussen de Flevolandse ziekenhuizen met ziekenhuizen buiten de provincie heeft nog weinig concrete resultaten opgeleverd voor de inwoners van Flevoland.

De provincie heeft haar verantwoordelijkheden voor de ambulancezorg vooralsnog behouden. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel Ambulancezorg aangehouden totdat het wetsvoorstel voor de veiligheidsregio's gereed is. Dit betekent dat de provincie de vergunning voor regionaal ambulancevervoer in 2007 en verdere jaren heeft verleend aan de Hulpverleningsdienst Flevoland.

De campagne Gezond Gewicht is verlengd en loopt door in 2008.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Voorzieningenniveau en sociaal beleid

Het opstellen van de Sociale Agenda is uitgesteld tot medio 2008. De geplande evaluatie van de beleidsre-

gels binnen het programma zorg, onderwijs, welzijn is gekoppeld aan de Sociale Agenda en dus ook uitgesteld tot 2008.

Jeugdzorg

Het Rijk heeft de overdracht van de indicatiestelling licht verstandelijk gehandicapte jeugd (LVG) naar de Bureaus Jeugdzorg uitgesteld.

Het budget jeugdzorg is onvoldoende om de wachttijd voor jeugdzorg te beperken tot de wettelijke termijn van dertien weken, laat staan tot negen weken zoals minister Rouvoet wil. Op 1 december 2007 wachtten 170 jongeren langer dan 13 weken op zorg. Dit knelpunt is slechts op te lossen door een ruimhartiger financiering van de provinciale jeugdzorg door het Rijk.

De samenhang met de politie en justitiële zorg is verstevigd, maar deze samenwerking heeft nog niet geleid tot concrete resultaatafspraken. De bestuurlijke samenwerking met zorgverzekeraars is verkend, maar heeft ook nog geen resultaatafspraken opgeleverd.

Onderwijs

Beroeps- en universitair onderwijs

De verkenning met verschillende partijen om een University College Flevoland op te richten, heeft nog geen concrete afspraken opgeleverd.

Speciaal onderwijs

Er is nauwelijks overleg gevoerd met gemeenten over mogelijkheden om de zorg voor kinderen met behoefte aan speciale ondersteuning zo te regelen dat de gemiddelde reistijd per leerling afneemt. Het verminderen van de reistijd is gerealiseerd door te investeren in nieuwe vestigingen in Almere en Emmeloord. Het beoogde resultaat is dus wel gehaald.

Algemene gezondheidszorg

Door de inwerkingtreding van de Wmo ligt de verantwoordelijkheid voor de mantelzorg bij de gemeenten. De gemeenten zijn hier nog niet helemaal op ingericht. Zij hebben 2007 benut om op lokaal niveau fusies tussen mantelzorgsteunpunten en vrijwilligerscentrales voor te bereiden. De provincie heeft de gemeenten hiervoor steun geboden vanuit de provinciale steunfunctieorganisaties. In 2008 wordt opnieuw bepaald welke bovenlokale steun nodig is voor de uitvoering van de Wmo.

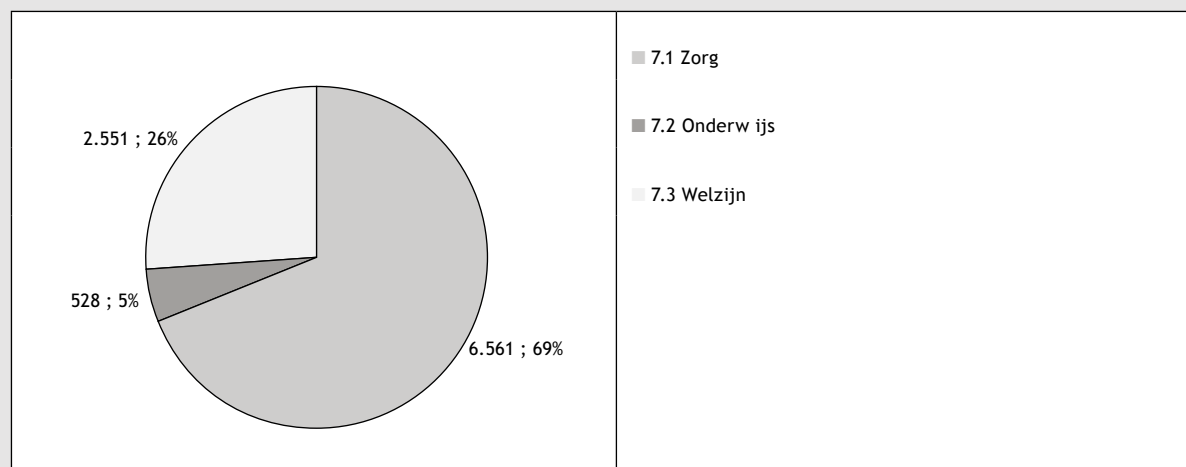
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 7 Zorg, onderwijs en welzijn

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
7.1 Zorg	Lasten	38.826	36.077	43.980	45.524
	Baten	34.842	31.518	38.518	38.963
	Saldo	3.984	4.559	5.462	6.561
7.2 Onderwijs	Lasten	709	449	660	524
	Baten	-	-	-	4-
	Saldo	709	449	660	528
7.3 Welzijn	Lasten	2.608	2.782	3.975	2.797
	Baten	86	113	1.160	246
	Saldo	2.522	2.669	2.815	2.551
7 Zorg, onderwijs en welzijn	Lasten	42.142	39.308	48.615	48.848
	Baten	34.928	31.631	39.678	39.209
	Saldo	7.215	7.677	8.937	9.639
Saldo voor bestemming		7.215	7.677	8.937	9.639
-onttrekkingen reserves	-/-	672	440	2.385	1.814
-toevoegingen reserves	+	230	0	1.874	813
Saldo na bestemming		6.773	7.237	8.426	8.638

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel zorg

De lasten zijn € 1,5 miljoen hoger dan geraamd.

Product jeugdzorg

- De apparaatskosten vallen € 0,3 miljoen hoger uit. Er is 1,2 fte meer toegerekend aan dit product dan geraamd. Oorzaak: de komst van een programma-leider jeugdzorg en wijziging in de toerekening van de uren van de financiële medewerkers. Daarnaast is de tijdelijke inhuur hoog geweest door de vele vacatures bij de cluster jeugdzorg.
- De subsidies voor jeugdzorg zijn € 1 miljoen hoger dan geraamd. Aan het eind van het jaar vond doorbetaling plaats van ontvangen, niet geraamde rijksmiddelen aan jeugdzorginstellingen.
- De lasten op de post overige kosten zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd. Oorzaak is vooral het uitstellen van een onderzoek en van ICT-werkzaamheden voor de vraag- en aanbodanalyse. Een extern bureau start hier in 2008 mee.
- De lasten voor externe deskundigheid zijn € 0,1 lager dan geraamd. Oorzaak is vooral het niet besteden van een bedrag van € 50.000 voor kwaliteitsverbetering IPT. De inspanningen waren in 2007 vooral gericht op uitbreiding van het zorgaanbod. Daarom is dit project uitgesteld en wordt het uitgevoerd in 2008.
- De lasten op de post noodfonds zijn € 0,2 lager dan geraamd. Er is beperkt gebruik gemaakt van het noodfonds dat is bedoeld voor acute noodsituaties in het netwerk pleegzorg.
- De lasten op de post 'aansluiting jeugdzorg convenant Almere' zijn € 0,2 lager dan geraamd. De gemeente Almere heeft in december een subsidie-aanvraag ingediend voor een project 'aansluiting centra jeugd en gezin' en voor IPT. Deze subsidie wordt, onder voorbehoud van goedkeuring, in 2008 verleend.
- De lasten op de post 'incidentele middelen aanvalsplan' zijn € 1,1 miljoen hoger dan geraamd. In het kader van het 'aanvalsplan' zijn veel meer jeugdigen geholpen dan was voorzien. Het totale tekort op het aanvalsplan bedroeg bijna € 3 miljoen ten opzichte van de raming. Door een krachtige lobby bij het programmaministerie jeugd en gezin, heeft de rijksoverheid medio 2007 een aanvullend bedrag toegekend van € 1,9 miljoen. Het resterende tekort is bij de behandeling van de najaarsnota gedekt door het beschikbaar stellen van € 1,1 miljoen.

- De niet geraamde voordelige afwikkelingsverschillen bedragen € 0,25 miljoen. De oorzaak is vooral het vervallen van een transitorische post voor de Hulpdienst Flevoland (HVDF; voorheen GGD) van € 0,2 miljoen. Dit bedrag was bedoeld om de frictiekosten te dekken die zijn ontstaan door de overdracht van het AMK aan Bureau Jeugdzorg. De HVDF heeft geen beroep gedaan op deze middelen.

De baten zijn € 0,4 miljoen hoger dan geraamd.

- De doeluitkering zorgaanbod is € 0,5 miljoen hoger dan geraamd. Het Rijk heeft laat in het jaar middelen beschikbaar gesteld voor uitbreiding van het zorgaanbod ter bestrijding van de wachtlijsten en voor looncompensatie.
- De doeluitkering Bureau Jeugdzorg is ruim € 0,7 miljoen hoger dan geraamd door de laat in het jaar toegekende toename van de subsidie voor het AMK en voor looncompensatie.
- De onttrekking aan de voorziening jeugdzorg is € 0,8 miljoen lager dan de raming, door hogere doeluitkeringen was er minder nodig voor de dekking van de uitgaven.

Programmaonderdeel onderwijs

De lasten zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd.

- Er is geen voorschot betaald aan de Hogeschool van Amsterdam van € 0,1 miljoen. De opleiding ondernemen, innovatie en techniek (O.I.T) is later van start gegaan dan gepland.

Programmaonderdeel welzijn

De lasten zijn € 1,2 miljoen lager dan geraamd.

Bevordering sociale kwaliteit

- Lasten Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP): er zijn geen aanvragen voor het p-MJP ingediend. De lasten vallen € 1,1 miljoen lager uit dan geraamd.
- De lasten voor de projecten sociale kwaliteit zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd. De lopende onderzoeken zijn nog niet voltooid. Er was nog geen aanleiding projecten te ontwikkelen op grond van de uitkomsten van deze onderzoeken.

De baten zijn € 0,9 miljoen lager dan geraamd.

- De baten p-MJP vallen € 0,9 miljoen lager uit dan geraamd omdat er geen uitgaven zijn gedaan (zie toelichting lasten).

Ontwikkelingen 2007

Begin 2007 is het kabinet Balkenende IV van start gegaan. Anders dan in het vorige kabinet is er geen staatssecretaris maar een minister voor cultuur: minister Plasterk. In juni heeft deze minister zijn hoofdlijnen van beleid gepresenteerd in de nota 'Kunst van Leven'. Op de agenda van het Rijk staan zeker thema's die relevant zijn voor Flevoland, zoals aandacht voor innovatie, cultuurparticipatie, Een Mooier Nederland en versterking van de culturele sector. Uitwerking van het nieuwe rijksbeleid krijgt zijn beslag in 2008 en volgende jaren waarbij onder andere de financieringsystematiek van een gedeelte van het rijkscultuurbeleid zal wijzigen.

Wat we hebben gedaan en bereikt

Cultuur

Een van de eerste besluiten van minister Plasterk was de keuze voor Arnhem als locatie voor een nieuw Nationaal Historisch Museum. De provincie Flevoland en de gemeente Almere hebben een actieve lobby gevoerd om dit museum naar Almere te halen. Helaas is dit dus niet gelukt, maar de lobby heeft Flevoland wel weer landelijk op de kaart gezet.

Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg van kracht geworden. Deze wet geeft uitvoering aan het verdrag van Valetta dat op 16 januari 1992 mede door de Nederlandse regering is ondertekend. Aan de invoering van dit verdrag was op basis van een interimwet al voor een groot deel invulling gegeven.

Kunst

Er zijn voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van nieuw cultuurbeleid voor de periode 2009-2011. Afspraken met het Rijk op basis van het Cultuurconvenant en de verschillende fondsen voor de kunsten gaan deel uitmaken van dit provinciale beleid.

De ontwikkeling van nieuw provinciaal cultuurbeleid is in november formeel gestart tijdens een werkconferentie met alle betrokkenen. Aan de hand van de thema's jeugd en jongeren, innovatie en/ of bereik, culturele planologie en culturele infrastructuur is gesproken over kansen voor nieuw cultuurbeleid.

De provincie heeft samen met de gemeente Almere de Adviescommissie Cultuur opdracht gegeven een tussentijdse evaluatie van het convenant Podiumkunsten uit te voeren. Deze tussentijdse evaluatie is positief uitgevallen en heeft geleid tot een aantal aanbevelingen, onder andere op het gebied van pr en samenwerking tussen de deelnemers aan het convenant.

In het voorjaar is advies uitgebracht over de concrete invulling van landschapskunst. Door de opheffing van De Verbeelding staat de provincie voor de vraag wie het beste uitvoering kunnen geven aan provinciaal beleid voor landschapskunst. Het vinden van een antwoord is complexer dan verwacht. In 2007 is de praktische invulling van landschapskunst helaas achterwege gebleven. Wel heeft de gemeente Lelystad in oktober groen licht gegeven voor de realisatie van het zesde landschapskunstwerk. Zoals afgesproken kan de provincie voor de uitvoering het laatste gedeelte van de hiervoor bestemde NUON-gelden beschikbaar stellen. De voorbereiding voor de realisatie van het zevende landschapskunstwerk in de Noordoostpolder start in 2008.

Voor de toepassing van de 1 procent-kunstregeling voor de N23 werkt de provincie samen met de Stichting Kunst in de Openbare Ruimte (SKOR).

Archeologie

Er is prioriteit gegeven aan de wettelijke rol van de provincie op het gebied van archeologie. Tot deze rol behoren: het toetsen van ruimtelijke plannen, ontwerp peilbesluiten, MER's, AMvB's en aanvragen voor ontgrondingvergunningen op het behoud van archeologische waarden (op basis van onder andere het Omgevingsplan en de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving).

In het kader van het Uitvoeringsprogramma Archeologie (UPA) is een pilot voor het rivierduingebied Swifterbant van start gegaan. Aan de hand van de uitkomsten van deze pilot wordt in 2008 besloten of de gehanteerde werkwijze ook voor de rest van Flevoland toepasbaar is.

De provincie heeft de gemeente Noordoostpolder financieel ondersteund voor het maken van een archeologisch beleidsplan, inclusief advieskaart. De pilot bodemdiensten rondom Schokland is van start gegaan. Doel van deze pilot is te onderzoeken

ken of het behoud van archeologische waarden en het daarop gericht beheer onderdeel kunnen zijn van bodemdiensten zoals gedefinieerd door het ministerie van LNV.

In haar concept archeologisch beleidsplan heeft de gemeente Almere een educatief productenpakket opgenomen voor het structureel toegankelijk maken van archeologische opgravingen voor de jeugd, het onderwijs en recreanten.

Omroep Flevoland

Vanwege het afschaffen van analoge televisie heeft Omroep Flevoland de ontvangst van zijn uitzendingen in de niet-bekabelde gebieden van Flevoland veiliggesteld door het gratis verstrekken van de noodzakelijke decoders voor het ontvangen van digitale televisie.

Aan Omroep Flevoland is subsidie verleend voor het verzorgen van radio- en televisieuitzendingen. Er zijn enkele leden van de programmaraad afgetreden en hun opvolgers zijn benoemd.

Bibliotheken

De Stichting FlevoMeer Bibliotheek is ontstaan als resultaat van de structurele bibliotheekvernieuwing in de gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde, Noordoostpolder en Urk.

De wetenschappelijke steunfunctie bibliotheekwerk heeft haar taken verder uitgebouwd.

FlevoMeer bibliotheek en basisbibliotheek hebben met steun van de provincie de inhoudelijke bibliotheekvernieuwing verder gestalte gegeven. De provincie heeft het door beide basisbibliotheken opstellen van een actueel marsrouteplan bibliotheekvernieuwing 2008 gecoördineerd. Voor vernieuwingsprojecten heeft de provincie subsidies verleend tot een totaalbedrag van ruim € 475.000. Dit bedrag is vooral besteed aan verbetering van de (digitale) dienstverlening aan gebruikers, het aantrekkelijker maken van de collecties en verbreding van de activiteiten, zoals het inrichten van historische informatiepunten.

De wetenschappelijke Steunfunctie Bibliotheekwerk heeft subsidie ontvangen, evenals de Stichting Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken. Deze laatste stichting is - in opdracht van de provincie - onderworpen aan een evaluatie.

Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP) 2007 cultureel erfgoed

Een gedeelte van de middelen uit het begrotingsprogramma cultuur wordt ingezet als cofinanciering

van het p-MJP voor projecten cultureel erfgoed. Doel is dat, in samenhang met andere gebiedsontwikkelingen, grotere projecten tot uitvoering kunnen komen. Vanaf 2008 moet dit leiden tot concrete projecten (Oud Kraggenburg, Swifterbant). Op basis van het oude Belvederebeleid, nota Raakvlakken, zijn subsidies verleend voor een theaterstuk in de Noordoostpolder en voor het maken van de documentaire Verleden van Nederland op basis van de canon.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

Er zijn nog geen aanpassingen in beleid en financiering van monumenten en jong cultureel erfgoed doorgevoerd. Deze veranderingen zullen integraal deel gaan uitmaken van het nieuwe cultuurbeleid. Ditzelfde geldt voor de aanpassing van het provinciale beleid voor cultuureducatie in het primair onderwijs.

De provincie heeft het Nieuw Land Erfgoedcentrum (NLE) subsidie verleend voor de inrichting van een steunpunt archeologie en monumenten. Het NLE bleek moeite te hebben met de werving van een steunpuntcoördinator. Inmiddels is dit probleem opgelost. Het steunpunt gaat nu op 1 januari 2008 van start.

De provincie had zich voorgenomen productprestatieovereenkomsten voor het uitoefenen van de wetenschappelijke steunfunctie te sluiten met het Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken en met de Openbare Bibliotheek Almere. Bij nader inzien bleken de beleidsplannen van beide organisaties voldoende houvast te bieden voor het opstellen van een subsidiebesluit waarin duidelijk is vastgelegd wat de verlangde prestaties zijn.

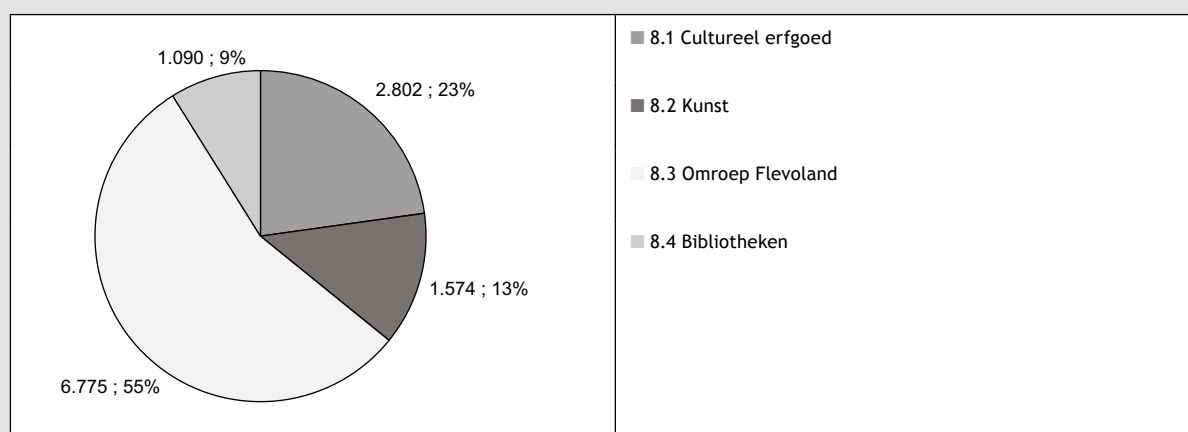
Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 8 Cultuur

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
8.1 Cultureel erfgoed	Lasten	2.869	2.619	3.066	2.810
	Baten	-	-	185	8
	Saldo	2.869	2.619	2.880	2.802
8.2 Kunst	Lasten	2.037	2.237	2.170	1.932
	Baten	467	427	463	358
	Saldo	1.571	1.810	1.707	1.574
8.3 Omroep Flevoland	Lasten	6.735	6.724	6.757	6.775
	Baten				
	Saldo	6.735	6.724	6.757	6.775
8.4 Bibliotheken	Lasten	1.517	1.547	1.672	1.662
	Baten	195	480	570	572
	Saldo	1.322	1.067	1.102	1.090
8 Cultuur	Lasten	13.158	13.127	13.664	13.176
	Baten	661	907	1.218	935
	Saldo	12.497	12.220	12.446	12.241
Saldo voor bestemming		12.497	12.220	12.446	12.241
-onttrekkingen reserves	-/-	912	150	354	354
-toevoegingen reserves	+	46	46	171	171
Saldo na bestemming		11.631	12.116	12.264	12.059

saldo lasten en baten 2007

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel cultureel erfgoed

De lasten zijn € 0,3 miljoen lager dan geraamd.

- In het najaar 2007 is gestart met de uitvoering van het Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP). De lasten zijn € 0,4 miljoen lager dan geraamd. Er zijn slechts 2 projecten van het p-MJP uitgevoerd, verder zijn er geen aanvragen voor 2007 ingediend. De resterende middelen worden in 2008 ingezet.
- Als gevolg van de verwachte oninbaarheid van een verstrekte lening, is € 0,2 miljoen gestort in de voorziening oninbare vorderingen. Deze storting was niet geraamd.
- Op de post afwikkelingsverschillen is voordelig € 0,1 verantwoord. Dit betreft ondermeer een terugbetaling van € 56.000 over 2004 door het Nieuw Land Erfgoedcentrum.

De baten zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd.

- De baten voor het p-MJP zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd. Zie de toelichting bij de lasten.

Programmaonderdeel kunst

De lasten zijn € 0,2 miljoen lager dan geraamd.

- De lasten voor het speerpunt landschapskunst zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd. De Verbeelding, centrum voor landschapskunst in Zeewolde, is opgeheven. Het vinden van een nieuwe vorm voor de beleidsuitvoering op het terrein van landschapskunst is complexer is dan aanvankelijk was voorzien.
- Op het product beeldende kunst en vormgeving is voor circa € 45.000 minder een beroep gedaan dan er beschikbaar is. Dit bedrag valt onder de SISA-regeling voor de Geldstroom BKV en is doorgeschoven naar 2008.

De baten zijn € 0,1 miljoen lager dan geraamd.

Er is € 0,1 miljoen terugbetaald aan het ministerie OCW voor het Actieplan Cultuurbereik 2001-2004.

9 Wonen

Ontwikkelingen 2007

Binnen acht tot tien jaar wil het kabinet van aandachtswijken weer krachtwijken maken. Het gaat om veertig wijken waar ernstige problemen zijn op het gebied van wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid. Het Rijk heeft de corporaties gevraagd financieel aan dit initiatief van de minister voor Wonen, Wijken en Integratie bij te dragen.

Het Rijk is gestart met het verkennen van de mogelijkheden voor een investeringsbudget stedelijke vernieuwing voor de periode 2010-2014 (ISV-3).

Vanaf 1 juli moeten gemeenten zorgdragen voor de huisvesting van statushouders die onder de zogenaamde pardonregeling vallen. Deze verplichting komt bovenop de reguliere taakstelling.

Wat we hebben gedaan en bereikt

In februari is de Woonwaaier aan de commissie Samenleving aangeboden. De Woonwaaier benoemt de mogelijke accenten die de provincie in het licht van de diverse ontwikkelingen op de woningmarkt kan leggen in haar woonbeleid.

Het Rijk, de provincie en de gemeenten Almere en Lelystad hebben in oktober de Flevolandse Verstedelijkingsovereenkomsten voor de periode 2005-2009 ondertekend. De in 2004 gemaakte intentieafspraken zijn nu definitief.

Met de Woonmonitor Flevoland 2007 is samen met de gemeenten de ontwikkeling op de Flevolandse woningmarkt in beeld gebracht. Samen met de gemeente Noordoostpolder zijn de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een zogenaamde Seniorenstad verkend.

Naar aanleiding van het initiatief van minister Vogelaar om van aandachtswijken weer krachtwijken te maken, heeft de provincie samen met de corporaties de specifieke situatie in Flevoland onder de aandacht gebracht van het Rijk. Ook is aangedrongen op een reële bijdrage.

Bij het ministerie van VROM is de eindverantwoording over de besteding van het gehele provinciale budget investeringsbudget stedelijke vernieuwing eerste ronde (ISV-1) ingediend. VROM is akkoord gegaan met deze eindverantwoording, zodat ISV-1 is afgesloten. De voortgangsrapportage ISV-2 geeft geen aanleiding tot herverdeling van het budget voor de periode 2005-2009. Specifiek voor een pilot-project voor stedelijke vernieuwing in Almere (Stedenwijk-Noord) heeft VROM aan de gemeente Almere een bedrag van € 225.000 uit de knelpuntenpot toegekend.

Net als in andere jaren is meer bijgedragen aan het huisvesten van statushouders dan gevraagd. Flevoland heeft aan 119 statushouders huisvesting geboden, terwijl het Rijk een taakstelling van 117 had opgedragen. In totaal heeft de provincie nu voor 28 personen meer huisvesting gerealiseerd dan gevraagd.

De gemeenten hebben een begin gemaakt met de huisvesting van personen die onder het generaal pardon vallen, dit is voor 64 personen gelukt.

Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 9 Wonen

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
9 Wonen	Lasten	513	464	335	299
	Baten	218	200	151	148
	Saldo	296	264	184	151
Saldo voor bestemming		296	264	184	151
-onttrekkingen reserves	-/-	111	0	0	0
-toevoegingen reserves	+	0	0	0	0
Saldo na bestemming		185	264	184	151

10 Ruimtelijke planning

Ontwikkelingen 2007

De Eerste Kamer heeft ingestemd met de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) en de Grondexploitatiewet (een aanvullend hoofdstuk van de Wro over het nieuwe grondinstrumentarium). De nieuwe Wro wordt, in plaats van op 1 januari, op 1 juli 2008 van kracht, met uitzondering van de digitale vereisten die naar verwachting 1 juli 2009 van kracht worden.

In juni heeft de coördinerend minister van VROM bij de viering van het bereiken van 1.500 MegaWatt (MW) windenergie op land als doel gesteld om in deze kabinetsperiode de hoeveelheid MW windenergie op land te verdubbelen. Om dit te bereiken, stellen vijf ministeries, de provincies, de gemeenten en marktpartijen de Landelijke Uitwerking Windenergie (LUW) op. Begin 2008 zullen deze partijen zich aan de LUW binden.

Wat we hebben gedaan en bereikt

De samenwerkende overheden in de Noordvleugel (Amsterdam, Noord-Holland, Stadsregio, Almere, Flevoland, Haarlem en Haarlemmermeer) hebben een Ontwikkelingsbeeld 2040 opgesteld. Doel is verbetering van de internationale concurrentiepositie. De ontwikkelingspotenties van de regio Amsterdam zijn in beeld gebracht. Er zijn discussies, ateliers en conferenties met bestuurders, volksvertegenwoordigers, marktpartijen, wetenschappers en maatschappelijke organisaties georganiseerd. Experts uit binnen- en buitenland is om advies gevraagd. Dit politieke en maatschappelijke proces heeft geleid tot een ruimtelijke visie voor de gehele Noordvleugel. Voor het landschap van de Noordvleugel is een aparte visie gemaakt: 'De kracht van het landschap'. Op 14 december is in een bestuurlijke conferentie de agenda voor de middellange termijn vastgesteld. Het Ontwikkelingsbeeld 2040 is een basis voor twee belangrijke projecten uit het Urgentie Programma Randstad (UPR): Randstad 2040 en SchaaIsprong Almere.

Conform het vastgelegde beleid heeft de provincie actief bijgedragen aan een vitaal platteland en aan de productie van duurzame energie door het stimuleren van windenergie. De realisatie van windmolens

waarvoor al een procedure loopt, is getoetst aan het beleid. Voor nieuwe plannen geldt het beleid zoals in de beleidsregel Windmolens 2007 is vastgelegd. Voor het windenergieplan van Windkoepel Noord-oostpolder (400 MW) is de stand van de planontwikkeling in kaart gebracht. De gevolgen voor de natuur zijn verkend. Er is een stuurgroep Overheden Windkoepel ingesteld. Deelnemers zijn de provincie, de gemeente, Windkoepel Noordoostpolder en de ministeries van VROM, EZ en LNV. De stuurgroep richt zich op een voorspoedige start van de rijksprojectenprocedure halverwege 2008.

De windmolens die in de Zuidlob Zeewolde (36 stuks, 108 MW) moeten komen, blijken de radarbeschermingszone Soesterberg te beïnvloeden. Samen met de initiatiefnemers en het ministerie van Defensie is gewerkt aan een oplossing. De verwachting is dat begin 2008 een verklaring van geen bezwaar in het kader van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) kan worden afgegeven.

Met de gemeenten Almere en Zeewolde en gebiedsvertegenwoordigers zijn in een atelierbijeenkomst de mogelijkheden voor opschalen en saneren van windmolens in Zuidelijk Flevoland verkend. Begin 2008 krijgen de betrokken bestuurders een verslag van de bevindingen.

Tot slot heeft de provincie de planologische uitwerking van een testveld voor 12 testmolens ondersteund.

In april zijn de aan het Omgevingsplan 2006 gekoppelde beleidsregels vastgesteld. Het betreft: Locatiebeleid Stedelijk Gebied 2007, Windmolens 2007, Kleinschalige ontwikkelingen in het landelijk gebied 2007 en Archeologie 2007. Ten behoeve van de locatiekeuze voor een grootschalig evenemententerrein in Flevoland is een notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld. Ook is een concept-uitwerking met een hieraan gekoppelde Plan-MER opgesteld en in procedure gebracht.

De invoering van de nieuwe Wro is voorbereid. Formele besluitvorming in 2008 is de laatste stap in dit proces. De provincie heeft met gemeenten overlegd over de nieuwe werkwijze en de inzet van het instrumentarium van de nieuwe Wro.

Het Omgevingsplan Flevoland 2006 is digitaal uitwisselbaar en raadpleegbaar gemaakt. De provincie heeft met de gemeenten gewerkt aan een systeem om ook de gemeentelijke plannen digitaal uitwisselbaar en raadpleegbaar te maken en op de provinciale website ter beschikking te stellen. In november hebben provincie en gemeenten een convenant over dit onderwerp getekend. Alle ruimtelijke informatie is nu op internet beschikbaar voor burgers en andere overheden. Flevoland loopt hiermee voorop. Er zijn een digitale jeugdzorgkaart en asbestverdenkingenkaart vervaardigd. De digitale jeugdzorgkaart is een internettoepassing op basis van Google Maps. Het is nu mogelijk per plaats te bekijken welke jeugdzorginstellingen er zijn gevestigd en welke zorg deze bieden. De kaart is vervaardigd in samenwerking met de Flevolandse jeugdzorginstellingen. De asbestverdenkingenkaart is een interactieve kaart op basis waarvan vroegtijdig rekening kan worden gehouden met de eventuele aanwezigheid van asbest. De kaart is gebaseerd op archiefonderzoek naar Hinderwetvergunningen, bouwperiode en bedrijfsactiviteiten.

In samenwerking met Rijkswaterstaat is de Routevisie A6 opgesteld. Bij dit proces zijn overheden (Flevoland, Friesland, Noord-Holland en aanliggende gemeenten), verschillende gebiedspartners en de rijksadviseur voor de infrastructuur betrokken geweest. De Routevisie bevat interessante aanknopingspunten voor planvorming langs de A6.

Met de gemeenten is overlegd over het opstellen van de Gemeentelijke Visie op de Vestigingslocaties (GVV's). Gedeputeerde Staten hebben de GVV's van de gemeenten Dronten, Urk en Lelystad in 2007 goedgekeurd.

Wat we niet hebben gedaan en bereikt

De nieuwe Wro wordt in plaats van op 1 januari op 1 juli 2008 van kracht. De voltooiing van de voorbereiding in de vorm van formele besluitvorming zal daarom in 2008 plaatsvinden.

Het trekkerschap voor speerpunt Oostrand is overgedragen aan de gemeente Dronten. De provincie heeft aangeboden actief natuurkennis in te brengen en te helpen bij het verkennen van de mogelijkheden en randvoorwaarden voor het experimentenkader vernieuwende ruimtelijke ontwikkelingen. Er zijn nog geen concrete initiatieven

genomen die zich lenen voor het ontwikkelen en toepassen van dit experimentenkader.

Het Rijk voert nog onderzoek uit naar mogelijkheden voor de aanpassing van het peilregime in de randmeren. Een herijking van het beleid voor de randmeren in relatie tot de Vogel- en Habitatrichtlijn is daarom nog niet aan de orde geweest.

Er is geen verdiepingsslag gemaakt voor grootschalige detailhandel. Nog niet alle gemeenten hebben een Gemeentelijke Visies op de Vestigingslocaties ontwikkeld.

Wat het heeft gekost

Lasten en baten Programma 10 Ruimtelijke planning

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
10 Ruimtelijke planning	Lasten	2.304	2.520	3.474	2.131
	Baten	27	-	500	29
	Saldo	2.277	2.520	2.974	2.102
Saldo voor bestemming		2.277	2.520	2.974	2.102
-onttrekkingen reserves	-/-	14.751	120	564	601
-toevoegingen reserves	+	15.937	0	0	0
Saldo na bestemming		3.462	2.400	2.410	1.501

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel ruimtelijke planning

De lasten zijn € 1,3 miljoen lager dan geraamd.

- € 0,5 miljoen heeft betrekking op apparaatskosten die lager uitvallen door tijdelijke onderbezetting en tijdelijke inzet (en doorbelasting) van medewerkers bij de speerpunten;
- Van het budget voor het project Toekomst Markermeer IJmeer (€ 0,9 miljoen) is € 0,5 miljoen niet besteed;
- Van het budget voor het project Grondbeleid (€ 0,3 miljoen) is € 0,2 miljoen niet besteed. Het opstellen van een nota grondbeleid is uitgesteld naar 2008, deze wordt gefinancierd uit de onderuitputting.

De baten zijn € 0,5 miljoen lager dan geraamd.

- Het betreft bijdragen van andere partijen in het project Toekomst Markermeer IJmeer (€ 0,5 miljoen). De ontvangen bedragen zijn in verband met doorloop van het project verantwoord als vooruitontvangen bedragen ter financiering van de projectkosten in 2008.

11 Algemene dekking en onvoorzien

Ontwikkelingen

Verdeelmodel provinciefonds

In het begrotingsjaar 2007 is deelgenomen aan de ambtelijke IPO-werkgroep 'Herverdeeleffecten en verdeelmodel provinciefonds', die onder meer tot taak had een verkenning uit te voeren naar de werking van het huidige verdeelmodel. Aanleiding was het in opdracht van de provincie Flevoland in 2006 door Cebeon uitgevoerde onderzoek dat onder andere wijst op knelpunten in het model - zoals de bestuurlijke correctie en de overige eigen middelen (OEM) - die voor Flevoland negatief uitpakken. Naar aanleiding van de bevindingen van de ambtelijke werkgroep heeft Cebeon in de laatste maand van 2007 en begin 2008 een dieper onderzoek uitgevoerd, gericht op alle provincies. Flevoland was ambtelijk vertegenwoordigd in de begeleidingscommissie van dit onderzoek. De uitkomst van het onderzoek is overduidelijk: de actuele verdeling van het provinciefonds is niet meer adequaat. Dit wil echter niet zeggen dat alle provincies instemmen met het verzoek aan het Rijk om het verdeelmodel

te actualiseren. Flevoland zal blijven lobbyen voor herziening van het model.

Rijksomhuizing vermogens provincies

In deze kabinetsperiode wordt van de provincies verwacht dat zij voor 4 x € 200 miljoen bijdragen aan het kabinetsbeleid. Overeengekomen is dat de P4 (Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht) € 280 miljoen voor hun rekening nemen, ofwel € 70 miljoen per jaar. Met een bedrag van € 4 miljoen voor 2008 is duidelijkheid ontstaan over het aandeel van Flevoland.

Het overleg over de verdeling van de resterende € 210 miljoen loopt nog. Flevoland wil zijn bijdrage beperkt houden en deze zoveel mogelijk relateren aan de onderlinge verhouding van de overige eigen middelen (OEM).

Opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB)

Volgens het coalitieakkoord zal in deze kabinetsperiode het systeem van kilometerheffing -eventueel

Lasten en baten Programma 11 Algemene dekking en onvoorzien

Alle bedragen in EUR 1000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Programmaonderdelen		Werkelijk 2006	Budget primitief 2007	Budget na wijziging 2007	Werkelijk 2007
11.1 Algemene dekking	Lasten	102	108	108	116
	Baten	94.437	89.167	95.924	96.163
	Saldo	94.335-	89.059-	95.817-	96.047-
11.2 Onvoorzien/stelposten	Lasten	199	3.432	2.055	300
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	199	3.432	2.055	300
11 Algemene dekking en onvoorzien	Lasten	301	3.540	2.163	416
	Baten	94.437	89.167	95.924	96.163
	Saldo	94.136-	85.628-	93.762-	95.747-
Saldo voor bestemming		-94.136	-85.628	-93.762	-95.747
-onttrekkingen reserves	-/-	843	1.192	2.881	2.993
-toevoegingen reserves	+	11.804	5.140	13.788	13.788
Saldo na bestemming		-83.175	-81.679	-82.855	-84.953

gefaseerd- worden ingevoerd. De motorrijtuigenbelasting (MRB) zal worden afgeschaft en worden omgezet in een heffing per gereden kilometer. Hiermee verdwijnen waarschijnlijk ook de provinciale opcenten die over de (per 1 april 1995 gefixeerde) MRB worden geheven. Op welke manier de provincies hiervoor worden gecompenseerd, is nog in discussie.

Verschillenanalyse

Programmaonderdeel algemene dekkingsmiddelen

Batig rentesaldo

De totale rentebaten zijn ruim € 0,4 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. Ruim € 0,14 miljoen is de rente van de Groenfondssrekening ILG. Deze rente wordt toegevoegd aan het programma p-MJP, is het voorstel bij de resultaatbestemming 2007. Door een lagere investeringsomvang is € 0,3 miljoen minder rente bespaard, mede hierdoor was de liquiditeitsomvang hoger. Ook de rentepercentages op deposito's waren hoger. Door deze factoren zijn de rentebaten op uitgezette middelen € 0,6 miljoen hoger uitgevallen.

Uitkering provinciefonds

Op basis van nacalculatie over 2007 (eind februari 2008 bekend geworden), wordt over 2007 geen behoedzaamheidsreserve uitgekeerd. Dit leidt tot een nadeel van 0,3 miljoen. De definitieve vaststelling van de uitkering 2006 uit het provinciefonds was ruim € 0,2 miljoen lager dan in 2006 is verantwoord. Dit komt door definitieve vaststelling van inwoneraantallen en nacalculatie van het accres.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Er is een meeropbrengst van ruim € 0,2 (0,5 procent meer dan de raming) door toename van het aantal en het gewicht van de voertuigen.

Dividend

Het totaal aan dividenduitkeringen is ruim € 0,1 miljoen hoger uitgekomen dan geraamd.

Programmaonderdeel onvoorzien en stelposten

Onvoorzien en stelposten

Op dit onderdeel is sprake van een voordelig verschil van ruim € 1,7 miljoen.

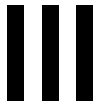
Op de post onvoorzien uitgaven en stelposten worden in het algemeen geen lasten verantwoord.

Deze posten zijn bedoeld voor de dekking van elders verantwoorde uitgaven. Als enige last is een bedrag van € 0,3 miljoen verantwoord. Naar aanleiding van een door de Belastingdienst uitgevoerd boekenonderzoek naar het BTW-compensatiefonds (BCF) over de periode 2003 t/m 2006, moet naar verwachting een dergelijk bedrag aan eerder terugontvangen BTW worden terugbetaald.

Van de post onvoorzien is uiteindelijk bijna € 0,4 miljoen overgebleven.

De stelpost nog te verdelen apparaatskosten (€ 1,3 miljoen) geeft het totaal weer van de in de loop van het jaar geraamde mutaties in de apparaatskosten. Deze mutaties worden niet gedurende het jaar naar alle programma's doorbelast, maar pas bij het opmaken van de jaarrekening.

De stelpost loon- en prijsontwikkeling (ruim € 0,3 miljoen) is bedoeld voor het dekken van de kosten van de nieuwe CAO voor het provinciaal personeel. Door de late totstandkoming van de CAO kon de begroting niet tijdig worden aangepast. Mede hierdoor heeft een overschrijding van de salarispost plaatsgevonden, waarvoor deels dekking binnen deze stelpost aanwezig is.

PARAGRAFEN

1 Provinciale Heffingen

De provincie Flevoland kende in 2007 de volgende heffingen

Algemene heffing:	Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)
Bestemmingsheffingen:	Leges
	Grondwaterheffing
	Nazorgheffing

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De provincie heft een opslag (de zogenaamde opcenten) op de motorrijtuigenbelasting. Het Rijk stelt jaarlijks de maximale hoogte vast. De provincie bepaalt met inachtneming hiervan zelf het tarief.

Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en documenten (op basis van de legesverordening provincie Flevoland 1998). Bij de tariefstelling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
De leges voor drukwerk zijn gebaseerd op de variabele kosten (papier, kopieerkosten en porti)
De leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn gebaseerd op het gemiddeld tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers.

Grondwaterheffing

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem door bedrijven en instellingen vanaf 20.000 m³. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen.

Nazorgheffing

De provincie Flevoland heeft te maken met drie vuilstortplaatsen, te weten: Het Friese Pad (Emmeloord), Zeeasterweg (Lelystad) en Braambergen (Almere). De provincie heeft een 'eeuwig-durende' nazorgplicht voor vuilstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Hiervoor is een bedrag nodig; het zogenaamde doelvermogen. De stortplaats-exploitanten dragen de lasten via een jaarlijkse nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in een fonds - het nazorgfonds - gestort. Naar verwachting zullen Het Friese Pad en Braambergen respectievelijk in 2009 en 2013 aan de provincie worden overgedragen. De heffingen zullen dan stoppen. Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de vuilstortplaats wordt gesloten voldoende groot is om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen.

Beleid ten aanzien van de Heffingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor de opcenten wordt de laatste jaren slechts aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen. Per 1 april 2007 is een toename met 1% doorgevoerd. Met ingang van 1 april 2007 bedraagt het maximaal toegestane aantal provinciale opcenten 105.

Tarieven

Lokale heffingen		2005	2006	2007
Opcenten MRB	tarief per 1-4	62,5	63,4	64,0
Grondwaterheffingen	tarief per 100 m ³	1,71	1,71	1,71
Nazorgheffing	tarief Friese Pad	17.750	17.750	17.750
	tarief Braambergen	528.654	546.404	546.404

Leges

De tarieven worden jaarlijks aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Voor 2007 is een toename met 1% gehanteerd.

Grondwaterheffing

Het tarief bedraagt sinds 1993 € 1,71 per 100 m³. In 2007 is er sprake van een belastbare onttrekking van circa 27,6 miljoen m³, leidende tot een opbrengst van € 472.000. Voor zover de gerealiseerde opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan toerekenbare kosten, wordt het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening grondwaterbeheer. In 2007 is per saldo € 69.000 toegevoegd aan de voorziening; deze had op 31 december 2007 een werkelijke omvang van € 674.000.

Nazorgheffing

Het doelvermogen voor de stortplaatsen Friese Pad en Braambergen is in 2005 opnieuw berekend op basis van de geactualiseerde nazorgplannen. Gebleken is dat het benodigde doelvermogen voor Het Friese Pad inmiddels is bereikt maar dat het definitieve nazorgplan pas wordt vastgesteld bij oplevering van de stortplaats. De huidige berekening gaat uit van een benodigd doelvermogen voor Friese Pad op 1-1-2009 van € 4,4 miljoen. Het tarief voor Braambergen zal worden aangepast wanneer stortplaats houder Afval-

zorg NV een nieuw nazorgplan ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorlegt. Voor Braambergen is het benodigde doelvermogen op 1-1-2013 volgens de huidige berekening €9,4 miljoen.

Voor de te heropenen stortplaats Zeeasterweg zal nog een nazorgplan moeten worden ingediend op basis waarvan het doelvermogen en de nazorgheffing kunnen worden vastgesteld.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent wel een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van GS tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening voordoen.

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies. Voor de opcenten MRB is de situatie per 1 april 2007 als volgt.

Van laag naar hoog gerangschikt neemt Flevoland de tweede plaats in voor wat betreft het tarief van de opcenten MRB. Het landelijke gemiddelde tarief was op 1 april 2007 72,6 opcenten.

Opcenten MRB	2007	Opcenten MRB	2007
Noord-Holland	63,4	Zuid-Holland	73,3
Flevoland	64,0	Overijssel	75,3
Friesland	67,3	Groningen	76,8
Zeeland	69,3	Drenthe	78,6
Noord-Brabant	71,6	Limburg	78,8
Utrecht	71,7	Gelderland	80,5

Opbrengst van de lokale heffingen

Lokale heffing (X €1.000)	Rekening 2006	Begroting 2007 na wijz.	Rekening 2007
Opcenten MRB	36.134	40.000	40.200
Leges	141	122	122
Grondwaterheffingen	557	472	472
Nazorgheffing	546	538	546
Totaal	37.378	41.132	41.340

Met betrekking tot de grondwaterheffing lopen de tarieven tussen de provincies uiteen van € 0,81 per 100 m³ tot € 2,54 per 100 m³. Het tarief in Flevoland bedraagt sinds de instelling van de grondwaterheffing € 1,71 per 100 m³. De hoogte van de uiteindelijk opgelegde heffing is overigens niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijk minimum bedrag en vrijstellingen. In Flevoland is geen minimum bedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing.

Voor interprovinciale vergelijking zijn alleen de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/ of de hoogte van de heffing. De activiteiten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending provinciale documenten) verschillen tussen de provincies, waardoor vergelijking niet goed mogelijk is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies evenmin zinvol.

2 Weerstandvermogen

Algemeen

De provincie Flevoland loopt bij de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de bedrijfsvoering risico's. Het weerstandvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/ of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd.

Het weerstandvermogen wordt bepaald door twee aspecten:

1. de weerstandcapaciteit; de financiële buffer om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen
2. de risico's; de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg

Weerstandcapaciteit

De weerstandcapaciteit wordt gevormd door de financiële middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken die onverwacht en substantieel zijn. Deze weerstandcapaciteit kan incidenteel of structureel zijn. Incidentele weerstandcapaciteit is vermogen dat één keer kan worden ingezet. Structurele weerstandcapaciteit kan jaarlijks worden ingezet en heeft betrekking op de exploitatie.

Bij de bepaling van de beschikbare weerstandcapaciteit is de waardering van de bestemmingsreserves een punt van aandacht. Bestemmingsreserves zijn

en worden gevormd voor een bepaald doel en zijn in strikte zin niet bedoeld voor het opvangen van eventuele risico's. Anderzijds kan, voor zover er nog geen sprake is van afdwingbare verplichtingen, alsnog besloten worden om aan de beschikbare middelen in bestemmingsreserves een andere bestemming te geven, als de noodzaak daartoe aanwezig is. Daarmee kunnen ze worden beschouwd als een onderdeel van de weerstandcapaciteit. Bij de bepaling van de omvang van de weerstandcapaciteit is voor deze laatste benadering gekozen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de gereserveerde middelen voor de aanleg van de Zuiderzeelijn wel zijn gerekend tot de weerstandcapaciteit en de middelen in de reserve voor het Investeringsprogramma Flevoland-Almere (eind 2007 circa € 20 miljoen) niet.

Beleid inzake risicomanagement

Risicomanagement is het tijdig voorzien en beheersen van risico's op de plek waar zij zich voordoen. Sinds 2005 worden periodiek gerichte concernbrede risico-inventarisaties gehouden waardoor er een beter inzicht is ontstaan in de aanwezige risico's. Voor de geïdentificeerde risico's is een risicoprofiel opgesteld. Daarin krijgen de risico's een score (groot, middel of klein) op basis van:

- De kans: hoe groot is de kans dat het risico optreedt;
- Het effect: wat is de omvang in geld of tijd uitgedrukt

Componenten weerstandcapaciteit (raming X €1.000)			31-12-2007
Incidenteel	Algemene reserve		10.700
	Bestemmingsreserves ¹		33.300
	Stille reserves ²	Aandelen	12.400
	Totaal incidenteel		56.400
Structureel (jaarlijks)	Onbenutte belastingcapaciteit	Motorrijtuigenbelasting	25.800
	Onvoorzien		400
	Totaal structureel		26.200

¹ Bestemmingsreserves zijn meegerekend, voor zover geen sprake is van afdwingbare verplichtingen naar derden; voor een onderbouwing wordt verwezen naar de staat van reserves in onderdeel 5 van de jaarrekening

² In 2004 is vanwege een aandelenruil de marktwaarde van de aandelen Afvalzorg bepaald op €11,2 mln.; bij de overige aandelen is uitgegaan van de boekwaarde ad. €1,2 mln.

Een risico heeft een hogere score naarmate de kans van optreden en/ of het effect groter is. De geïdentificeerde risico's zijn niet alleen financieel van aard. Zo zijn er ook risico's die kunnen leiden tot vertraging in de uitvoering, suboptimale resultaten en imagoschade.

Op basis van deze inventarisatie wordt jaarlijks nagegaan of de onderkende risico's nog aanwezig zijn, of de kans hierop gelijk is gebleven en of er mogelijkheden zijn deze risico's te voorkomen of te beheersen. Tevens wordt gezien of er nieuwe risico's zijn ontstaan. Het beschikbare risico-overzicht wordt jaarlijks geactualiseerd en vertrouwelijk besproken in de Commissie Bestuur.

Risico's

In de risicoparagraaf dienen de risico's te worden opgenomen die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Omdat veel van de geïdentificeerde risico's daaraan niet voldoen zijn deze zaken buiten deze weerstandparagraaf gehouden.

Op de volgende bladzijden worden de onderkende specifieke risico's van materiële omvang vermeld, waarvoor geen verzekeringen zijn afgesloten en waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd.

Daarnaast zijn er de algemene begrotingsrisico's, zoals een afwijkende ontwikkeling van de rentestand, onzekerheid over de te verwachten opbrengst uit de opcenten motorrijtuigenbelasting en het Provinciefonds, etc. Dergelijke onzekerheden zijn uiteraard wel aanwezig en de financiële gevolgen kunnen omvangrijk zijn, maar deze kunnen, bij een realistische begrotingsraming, zowel voor- als nadelig zijn.

Naast de genoemde risico's heeft de provincie een drietal geldleningen gegarandeerd tot een totaalbedrag van bijna € 8 miljoen. Het betreft leningen aan het Erfgoedcentrum (€ 3,9 miljoen), de stichting ROC (€ 2,4 miljoen) en de stichting Groenfonds (€ 1,6 miljoen) (standen per 1 januari 2008). Op dit moment is er geen reden deze garanties als risicovol te beoordelen.

De geschatte totale omvang van de hieronder vermelde risico's (maximaal € 33 miljoen incidenteel en € 4 miljoen structureel) is zodanig dat de aanwezige weerstandcapaciteit hiervoor toereikend wordt geacht, zeker indien de onbenutte belastingcapaciteit daarbij zou worden benut.

De wijze waarop en de volgorde waarin de diverse componenten van de weerstandcapaciteit zullen worden ingezet, indien de risico's daadwerkelijk tot financiële lasten leiden, zullen afhankelijk zijn van de aard (incidenteel of structureel) en omvang van de lasten. Omdat daarvoor een begrotingswijziging nodig zal zijn, wordt dit uiteindelijk door Provinciale Staten bepaald.

Naast de hierboven vermelde specifieke risico's zijn er nog de normale bedrijfsvoeringsrisico's (zoals brand, stroomuitval, ziekte, integriteit, juridische geschillen) die zich jaarlijks kunnen voordoen.

	Overzicht specifieke risico's met financiële gevolgen	Kans	Gevolg
1	Zolang er een situatie bestaat waarbij er een wachtlijst > 13 weken is voor de jeugdzorg, kan de provincie het wettelijk gegarandeerd recht op jeugdzorg niet effectueren. Op basis van de gemiddelde wachtlijst zoals die zich in 2008 aftekent, liggen de kosten van het aanbod om de wachtlijst te doen verdwijnen, tussen ca. € 5 en € 7 miljoen De doeluitkering van het Rijk sluit hier niet op aan. Het risico ontstaat eerst wanneer de aanspraak op jeugdzorg juridisch wordt opgeëist. Dit kan in een beperkt aantal situaties het geval zijn; daarom wordt het risico lager dan € 1 miljoen ingeschat.	reëel	< € 1 miljoen Structureel
2	De eindafrekeningen voor de EU-programma's uit de periode 1994-1999 zijn nagenoeg afgerond. Bij de afrekening kunnen zich nog enkele financiële risico's voordoen. Deze hebben betrekking op: een verschil van mening met de Europese Commissie (EC) om ten minste 5% nationale publieke cofinanciering te leveren bij FIOV-projecten, waardoor de afrekening van het FIOV-deel van het EPD nog openstaat; een eventuele nieuwe uitspraak van de Raad van State n.a.v. begin september 2007 opnieuw door GS te nemen beslissing op bezwaar inzake de projecten Flevo Herbs c.s. Op dit moment is niet in te schatten welk financieel risico de provincie daardoor loopt. Voor de afronding van de programma's uit de periode 1994-1999 is circa € 1 miljoen gereserveerd in de reserve 'cofinanciering EU-projecten 1994-1999'. Op basis van de nu bekende gegevens is de verwachting dat dit budget toereikend moet zijn voor het afdekken van de risico's.	reëel	0 (ervan uitgaande dat het al gereserveerde bedrag van €1,0 miljoen toereikend is)
4	In de zomer van 2006 heeft de lidstaat Nederland een Gele Kaart gekregen van de Europese Commissie omdat de EC belangrijke tekortkomingen heeft geconstateerd bij de eerstelijnscontroles van de EFRO-structuurfondsenprogramma's in Nederland. Als gevolg daarvan worden er in Flevoland 24 EFRO-projecten onderworpen aan de hercontrole, die onder verantwoordelijkheid van de Accountantsdienst van het Ministerie van EZ (ADEZ) wordt uitgevoerd (in heel Nederland gaat het om ca. 180 projecten). Op dit moment is niet duidelijk of en in welke mate wij financiële risico's lopen als gevolg van deze controles. Naar verwachting zal daarover in de loop van 2008 duidelijkheid ontstaan.	p.m.	p.m.
5	Indien er milieuhandhaving dient plaats te vinden zonder verhaals-mogelijkheid, komen de kosten ten laste van de provincie (zoals bij illegale stortingen /lozingen).	klein	< € 1 miljoen Incidenteel
6	Indien de autoreleasebedrijven uit de provincie vertrekken heeft dit een nadelig effect op de opbrengst uit de opcenten motorrijtuigenbelasting van circa € 15 miljoen per jaar; dit effect is grotendeels tijdelijk omdat na twee jaar voor een belangrijk deel compensatie plaatsvindt via het Provinciefonds	klein	± € 30 miljoen Incidenteel; ± € 2,7 miljoen Structureel
7	In juni 1998 heeft in Apeldoorn het Europapartnerschap The Netherlands plaatsgevonden, georganiseerd door lokale en regionale overheden, waaronder de provincie Flevoland. De afwikkeling van de verleende Europese subsidie verloopt moeizaam, vanwege gebeurtenissen die naderhand in ander verband plaatsvonden. Volledige terugvordering behoort tot de mogelijkheden, waarbij de provincie Flevoland voor 20% van € 1,85 miljoen kan worden aangeslagen	reëel	± € 0,4 miljoen Incidenteel
8	Het Rijk heeft besloten de provincies, naar rato van hun vermogenposities, in totaal € 200 miljoen per jaar te laten bijdragen aan de investeringsagenda van het Rijk. De provincie Flevoland heeft in de begroting 2008 rekening gehouden met een korting van € 4 miljoen voor 2008 en € 3 miljoen voor de jaren 2009-2011. Een eventueel bestuursakkoord tussen Rijk en Provincies moet nog definitief worden overeengekomen. De onderhandelingen over het akkoord of een mogelijk eenzijdig besluit van het Rijk kunnen tot een andere verdeelsleutel leiden en daardoor tot een andere korting van Flevoland dan de hier vermelde € 3 miljoen	reëel	p.m.
9	De bedoeling is om bruggen en sluizen op termijn op afstand te bedienen. De hiervoor noodzakelijk geachte investeringen via vraagbundeling in samenhang met de daarbij vrijvallende salarislasten zouden vanaf 2010 een financieel voordeel opleveren, dat uiteindelijk zou oplopen tot € 0,4 miljoen per jaar vanaf 2012. Naar huidige inzichten leidt de vraagbundeling echter niet tot een financieel voordeel.	reëel	€ 0,4 miljoen structureel vanaf 2012; € 0,3 miljoen Incidenteel voor 2010 en 2011 samen
10	Eind 2007 heeft controle plaatsgevonden door de Belastingdienst van de declaraties in het kader van het BTW-compensatiefonds over 2003. Op basis hiervan zal de provincie naar verwachting een bedrag van € 0,3 miljoen aan teveel terugontvangen BTW moeten terugbetalen. Hiermee is in de jaarrekening 2007 rekening gehouden. Er is een reële kans dat, op basis van nog te verrichten controles, ook over de jaren 2004-2007 een terugvordering van teveel terugontvangen BTW zal plaatsvinden. Naar verwachting zal het daarbij om geringere bedragen gaan.	reëel	< € 0,8 miljoen Incidenteel

3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De provincie is verantwoordelijk voor het aanleggen, beheren en onderhouden van wegen en vaarwegen, inclusief bruggen, via- en aquaducten, sluiscomplexen, verkeers-regel-installaties, openbare verlichtingsinstallaties, etc. Deze infrastructuur is van de provincie en vormt de 'kapitaalgoederen'. Daarnaast bezit de provincie onroerend goed in de vorm van het provinciehuis in Lelystad en de gebouwen waarin de provinciale vestigingen zijn gehuisvest in Emmeloord, Dronten en Zeewolde (Stichtse brug).

Kapitaalgoederen worden gedurende een bepaalde periode gebruikt; dit is de levensduur van het goed. Gedurende de levensduur dient onderhoud te worden uitgevoerd om het kapitaalgoed zodanig in stand te houden, dat het kapitaalgoed veilig en ongestoord gebruikt kan worden en kapitaalvernietiging wordt beperkt. Voor ieder kapitaalgoed wordt van te voren een gewenst onderhoudsniveau (staat) bepaald.

Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

Wegen en Vaarwegen

De instandhouding van het provinciale wegen en vaarwegennet wordt gewaarborgd door alle tot het wegen en vaarwegennet behorende componenten op goede wijze te beheren, exploiteren en te onderhouden.

Ten aanzien van het wegennet houdt dit in het op tijd uitvoeren van onderhoud aan de verhardingsconstructies, de civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, duikers en (fiets)-tunnels) de wegmarkering, de berm, de beplantingen, het wegmeubilair (openbare verlichting, verkeers-regel-installaties, ANWB-bewegwijzerings-borden, RVV-bebording en het meubilair ten behoeve van het openbaar vervoer). Daarnaast zijn een adequate gladheidsbestrijding en het voeren van een goed publiekrechtelijk (wegenverkeerswet) en privaatrechtelijk beheer van provinciale eigendommen langs/in provinciale wegen ook belangrijke aspecten om het provinciale wegennet op goede wijze te kunnen beheren, exploiteren en in stand te houden op het gewenste kwaliteitsniveau.

De exploitatie en beheer van het vaarwegennet omvat naast het zorgdragen voor vast-gestelde vaarwegprofiel ook het op tijd uitvoeren van onderhoud aan de sluis-complexen, de oevers, inclusief de aanwezige oever-voorzieningen zoals steigers, loswallen en servicepunten. Uiteraard draagt ook hier het voeren van een goed publiekrechtelijk en privaatrechtelijk beheer van provinciale eigendommen langs/in de provinciale vaarten bij aan het op goede wijze beheren, exploiteren en in standhouden op het gewenste kwaliteitsniveau van het provinciale vaarwegennet.

In de bouwstenen worden de uitgangspunten (kwaliteitsniveaus) met betrekking tot het beheer, de exploitatie en de instandhouding van het wegen- en vaarwegennet voor tenminste vijf jaren vastgelegd. De huidige bouwstenen zijn eind 2006 vastgesteld voor de periode 2008-2012.

Aan de hand van de in de bouwstenen geformuleerde uitgangspunten en op basis van inspecties van de werkelijke situatie worden ieder jaar de onderhoudsprogramma's opgesteld, waarbij de beschikbare financiële middelen de randvoorwaarde vormen met betrekking tot de omvang van de onderhoudsprogramma's.

Er is sprake van verschillende soorten onderhoud; jaarlijks en niet-jaarlijks onderhoud. Het niet-jaarlijks onderhoud (niet regulier) bestaat uit klein onderhoud (gemiddeld om de 3 tot 5 jaar uitgevoerd) en groot onderhoud (gemiddeld om de 10 tot 20 jaar). Onder het jaarlijks onderhoud (regulier) wordt bijvoorbeeld verstaan het dichten van gaten in wegen, het maaien van berm, of het vervangen van kabelwerk in de huisvesting. Een voorbeeld van niet-jaarlijks onderhoud is het vernieuwen van een gehele deklaag van een weg. Het jaarlijks onderhoud is opgenomen in het programmaplan onder het programma 'Instandhouding Wegen en Vaarwegen'; het niet-jaarlijks onderhoud gaat ten laste van de voorziening 'Niet jaarlijks Onderhoud Wegen en Vaarwegen'.

Wegen

Verhardingen

Het onderhoud aan de verhardingsconstructies is erop gericht om het in de bouwsteen 'verhardin-

gen' vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven. Dit houdt in dat de verkeersveiligheid voldoende wordt gewaarborgd, doordat nergens veiligheids- en aansprakelijkheids-normen worden onder- of overschreden. Ook ligt het rijcomfort op een aanvaardbaar niveau en wordt overal tijdig het noodzakelijk zogeheten structureel onderhoud uitgevoerd. Door dit laatste punt is de instandhouding van de constructies voor langere tijd zeker gesteld (duurzaamheid). Er wordt echter geen conserverend onderhoud uitgevoerd, waardoor er sprake is van een geringe kapitaal-vernietiging. Aangezien toonbaarheid geen issue is, zullen op bepaalde plaatsen schades of reparatieplekken zichtbaar zijn.

Wegbermen

Het onderhoud van de wegbermen geschiedt aan de hand van een hiertoe opgesteld bermbeheer plan. Het plan voorziet in een maairegime afgestemd op de in een berm aanwezige vegetatie. Het doel hiervan is een verschraving van de bermen, waardoor het afkomende maaisel wordt beperkt en het aantal vegetatiesoorten toeneemt.

Het slootbeheer is gebonden aan de Keur van het Waterschap Zuiderzeeland. De Keur bevat onder andere eisen ten aanzien van het onderhoudsniveau en onderhoudstijdstip.

Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding heeft tot doel het (zoveel mogelijk preventief) bestrijden van gladheid op de wegen en fietspaden. De wegbeheerder heeft namelijk een wettelijk vastgelegde inspanningsverplichting om bij optredende gladheid de weg zo goed mogelijk bereikbaar te houden. Voordat natte weggedeelten gaan opvriezen wordt een preventieve strooiactie uitgevoerd. Bij sneeuwval wordt een sneeuwbestrijding actie uitgevoerd. Het aantal strooi beurten varieert per jaar sterk en bedraagt gemiddeld 31 preventieve strooiacties en 7 sneeuwbestrijding acties. In de zogenaamde kwakkelwinters, met temperaturen rond het vriespunt, worden de meeste strooiacties uitgevoerd. Omdat er gedurende 2007 sprake was van zachte weersomstandigheden zijn er 17 preventieve strooiacties en 2 sneeuwbestrijding acties uitgevoerd.

Civiele Kunstwerken

Het onderhoud van de kunstwerken is erop gericht om het in de bouwsteen 'civiele kunstwerken' kwaliteitsniveau te handhaven. Dit houdt in dat wordt voldaan aan de randvoorwaarden veiligheid

en beschikbaarheid. Er worden geen onderhoudsacties opgenomen ten aanzien van het onderhouden van onderdelen van kunstwerken. In plaats hiervan worden de betreffende onderdelen alleen periodiek vervangen. Bij dit niveau kan aan de overige randvoorwaarden zoals toonbaarheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van de kunstwerken niet worden voldaan. Een kortere levensduur van de kunstwerken wordt geaccepteerd als gevolg van dit minimale onderhoudsniveau.

Openbare verlichting en Verkeersregelinstallaties

Het onderhoud van de aan de openbare verlichting en de verkeersregelinstallaties is erop gericht om het aantal storingen en uitval tot een minimum te beperken, opdat de veiligheid van de weggebruikers voldoende is gewaarborgd. Het onderhoud van portalen, masten, uithangers, lantaarns en dergelijke wordt beperkt tot het hoogst noodzakelijke (corrosie bestrijden, controle op materiaalmoedheid) en een vervanging aan het eind van de technische levensduur. Bij de automaten van de verkeersregelinstallaties (VRI) is niet de technische levensduur bepalend, maar het feit dat de fabrikanten maar voor een beperkte tijd garanderen dat reserveonderdelen verkrijgbaar zijn. Waar mogelijk worden bij de VRI-installaties LED-verlichting aangebracht in plaats van de traditionele gloeilampen. Deze investering verdient zich binnen een paar jaar terug doordat wordt bespaard op energie-kosten (LED's gebruiken veel minder energie) en op de kosten voor de jaarlijkse vervanging van de lampen.

Beplanting

Het onderhoud van de beplanting, zijnde bomen en singels, is erop gericht om het eindbeeld te realiseren. Dit eindbeeld is voor de bomen en de singels beschreven in de bouwsteen 'Beplantingen'. Voor de duurzame instandhouding van de boombeplantingen is het boomvervanging plan opgesteld. Een deel van het budget wordt ingezet voor het onderhoud van de sierbeplanting in de rotondes.

Jaarlijks wordt ook een zogeheten zorgplichtinspectie uitgevoerd bij circa 1/3 deel van het totale bomenbestand. Hierbij wordt de vitaliteit van de bomen langs de wegen door externen gecontroleerd, zodat voorkomen wordt dat de bomen gevaar opleveren voor de weggebruikers.

Vaarten

Voor de vaarten zijn scheepvaartprofielen vastge-

steld uitgaande van de maatgevende scheepsafmetingen (vermeld in de landelijk gehanteerde CVB Richtlijnen) en de maximale invaardiepte bij de sluizen. In de Flevolandse vaarten is het leggerprofiel (profiel benodigd voor de waterafvoer) echter vrijwel overal dieper dan het scheepvaartprofiel. In 2004 is in bestuurlijk overleg overeengekomen dat het Waterschap voortaan het baggerwerk in de vaarwegen op zich gaat nemen en dat de provincie afhankelijk van haar verantwoordelijkheden 20% van de kosten voor het achterstallig baggeronderhoud draagt. De verwachting is dat het Waterschap in 2008 de eerste locaties laat baggeren.

Oeverbescherming

Voor de oeverbescherming is met het waterschap afgesproken dat ook daar gekomen gaat worden tot een verdeling van de kosten en de uitvoering daarvan. Onderhandelingen hierover hebben nog niet tot concrete resultaten geleid. Bij de oeverbescherming komen we nu in een onderhoudsintensieve periode terecht waarbij veel oeverbeschermingen dienen te worden vervangen doordat in het verleden grote trajecten ineens zijn aangelegd. Intentie is natuur- en milieuvriendelijk alternatieven toe te passen, op de locaties waar dat mogelijk is, voor de aanwezige verticale oeverbescherming.

Sluiscomplexen

Alle sluisobjecten worden onderhouden op een niveau waarbij de veiligheid en bruikbaarheid zijn gegarandeerd. Door middel van grote en kleine onderhoudswerkzaamheden wordt de veiligheid en de bruikbaarheid gegarandeerd en vindt instandhouding van de complexen plaats op een niveau waarbij niet of nauwelijks kapitaalvernietiging optreedt. Alle sluizen hebben een waterkerende functie. Aangezien deze functie van essentieel belang is voor de veiligheid van het achterliggende gebied wordt deze functie met enige regelmaat getoetst.

Steunpunten

Het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur wordt fysiek verzorgd vanuit de provinciale vestigingen Dronten, Stichtsebrug (begin jaren 80) en Emmeloord (midden jaren 90).

Het groot onderhoud bestaat onder andere uit schilderwerk, vervanging dakbedekkingen, lambrieringen, CV-installatie, etc. Door de aanwezigheid van strooizout is het onderhoud aan de zoutloosden intensiever en kostbaarder dan aan het kantoorgebouw. Tevens wordt bijzondere aandacht geschonken

aan de toepassing van de milieu- en ARBO wetgeving op de vestigingen.

Provinciehuis

Medio december is het gerenoveerde bouwdeel Oost van het provinciehuis met uitzondering van de begane grond opgeleverd. Op basis van deze nieuwe situatie is een inventarisatie gestart die als basis moet dienen voor een nieuw meerjarenonderhoudsplan. Deze inventarisatie die nagenoeg gereed is zal in 2008 geanalyseerd worden om te bepalen hoe hoog de jaarlijkse storting in de voorziening moet zijn om het niet jaarlijks onderhoud van het provinciehuis te kunnen financieren. Het vloeroppervlak van het provinciehuis is van 2250 vierkante meter toegenomen. Het energieverbruik zal door het nemen van een aantal energiebesparende maatregelen zoals energiezuinige verlichting, warmtewerend glas en warmte-/koudeopslag niet toenemen. Dit geldt in relatieve zin eveneens voor het onderhoud van het gebouw en installaties. Langs deze weg realiseert de provincie naar verwachting een CO₂-reductie die overeenkomt met CO₂-emissie van 23 woningen.

Financiële consequenties van het onderhoud

Zoals eerder is vermeld bestaat het onderhoud uit jaarlijks en niet jaarlijks onderhoud. Het jaarlijks onderhoud aan land- en vaarweg maakt onderdeel uit van de exploitatielasten die zijn verantwoord binnen het programma infrastructuur en mobiliteit. Het niet jaarlijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorzieningen gebracht. Om de voorzieningen op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd ten laste van de exploitatiebegroting (programma infrastructuur en mobiliteit). Het jaarlijks onderhoud aan het Provinciehuis, inclusief de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening niet jaarlijks onderhoud, maakt onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering en wordt verdeeld over de diverse programma's.

Jaarlijks onderhoud (ten laste van de exploitatie)

Jaarlijks onderhoud (x €1000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jaarlijks onderhoud landwegen	12.420	12.857	13.348	13.534	13534	13.534
Jaarlijks onderhoud vaarwegen	4.641	4.812	4.836	4.871	4.791	4.631
Jaarlijks onderhoud Provinciehuis	1.628	1.545	1.565	1.565	1.565	1.565
	18.689	19.214	19.749	19.970	19.890	19.730

Niet jaarlijks onderhoud (ten laste van de voorziening)

Niet jaarlijks onderhoud (x €1000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A. Verhardingen	4.776	6.072	4.764	4.865	4.585	4.585
B. Kunstwerken	595	59	180	220	190	270
C. Voorzieningen wegverkeer	85	47	270	240	305	155
D. Beplanting	-	83	80	210	155	150
Totale kosten Wegen	5.456	6.261	5.294	5.535	5.235	5.160
D. Baggerwerk	-	-	170	170	170	170
E. Oeverbescherming	230	263	-	400	-	-
F. Sluiscomplexen	890	615	1.070	1.030	1.735	1.255
Totale kosten Vaarwegen	1.120	878	1.240	1.600	1.905	1.425
G Provinciehuis	457	0	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	7.033	7.139	6.534	7.135	7.140	6.585

Ontwikkeling stand voorziening niet regulier onderhoud

Stand per 31/12 (x €1000)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Voorziening NJO Landwegen **	3.920	7.287	7.020	6.663	6.606	6.625
Voorziening NJO Vaarwegen	2.439	2.863	2.963	2.728	2.188	2.128
Voorziening NJO Provinciehuis*	927	1.167	1.411	1.655	1.899	2.143

* In dit overzicht is nog geen rekening gehouden met onttrekkingen aan de voorziening niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis, één en ander in afwachting van het nieuwe meerjarenonderhoudsplan.

** De verhoging van de stand van de voorziening NJO landwegen bij de overgang van 2006 naar 2007 wordt veroorzaakt doordat de voorziening voor de Waterlandseweg is samengevoegd met deze voorziening.

4 Financiering/Treasury

Uitzettingen

De hoeveelheid liquide middelen (rekening-courant tegoeden en deposito's) is in 2007 gestegen van € 80,4 miljoen tot € 94,0 miljoen. Dit saldo bestaat uit:

	Bedrag	aandeel
• uitzettingen met een looptijd langer dan 1 jaar	€ 2,3 miljoen	2,4%
• uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar	€ 91,7 miljoen	97,6%
Totaal	€ 94,0 miljoen	100%

Het aandeel van de langere uitzettingen is lager dan de bij de begroting voorgenomen uitzettingsstrategie van 20%. In 2007, en met name de tweede helft, lag de vergoeding voor korte uitzettingen nagenoeg op gelijk niveau met de vergoeding voor lange uitzettingen. Het aandeel korte uitzettingen (deposito's < 1 jaar en rekening courant saldo) is vanwege deze reden dan ook hoger dan de bij de begroting voorgenomen uitzettingsstrategie van 80%.

Risicobeheer

In het Treasurystatuut van de provincie staat beschreven hoe moet worden omgegaan met de beschikbare liquide middelen. De provincie dient de waarde hiervan in stand te houden. Het Treasurystatuut is gebaseerd op de wet Fido (Financiering decentrale overheden). In het Treasurystatuut worden vier risico's onderkend:

- Renterisico: de kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben;
- Koersrisico: de garantie dat de hoofdsom in stand blijft gedurende de looptijd van de uitzetting;
- Kredietrisico: de kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement;

- Liquiditeitsrisico: de kans dat er op korte en/of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen.

Alle vier de risico's zijn in 2007 afdoende ondervangen door gespreid gelden uit te zetten in vastrentende waarden (de hoofdsom is gegarandeerd) bij solide financiële instellingen.

Het beleid van de provincie Flevoland geeft aan dat prudent wordt omgegaan met de gelden. Er worden geen gelden aangetrokken om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren).

De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet (7% van de begrotingsomvang) niet overschrijden. Aangezien het saldo over alle kwartalen positief was is aan deze norm voldaan. De renterisiconorm (20% van de vaste schuld per 1 januari) is bedoeld om het renterisico op langlopende schuld te beperken. Aangezien de provincie Flevoland geen vaste schuld heeft en vooralsnog geen geld voor de lange termijn zal aantrekken, zal aan de renterisiconorm worden voldaan.

Performance

Het gerealiseerde rendement bedraagt 4,5% over een gemiddelde hoeveelheid liquide middelen van € 93,5 miljoen. De opbrengst (€ 4,2 miljoen) is hoger dan begroot (€ 3,6 miljoen na begrotingswijziging), wat wordt veroorzaakt door een hogere liquiditeitsomvang en een hogere rentestand in de tweede helft van 2007.

Liquide middelen	Algemene Middelen		Europa		Totaal	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Deposito's > 1 jaar	13,1	2,3	-	-	13,1	2,3
Deposito's < 1 jaar	61,0	79,5	-	-	61,0	79,5
rekening courant	11,6	27,7	-5,3	-15,5	6,3	12,2
Totaal	85,7	109,5	-5,3	-15,5	80,4	94,0

5 Bedrijfvoering

Beleid voor de bedrijfsvoering

Algemeen

Aanpassing organisatie

De dynamiek van de bestuurlijke omgeving en diverse ontwikkelingen op inhoudelijke beleidsvelden stellen nieuwe eisen aan het functioneren van de provincie. Zo heeft de herpositionering van de provincie als partner van andere (semi-)overheden en van private partijen gevolgen voor de werkwijze van de medewerkers en de inrichting van de organisatie. Basis is het uitvoeringsprogramma van het Omgevingsplan Flevoland. De reorganisatie van de hoofdstructuur is uitgemond in een directiemodel, met een afgeslankte directie. De verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen directie, afdelingshoofden en programmamanagers is aangepast en afgestemd op het nieuwe model. De in 2006 ingezette samenvoeging van de oude afdelingen Milieubeheer en Milieuplanvorming tot de nieuwe afdeling Milieu & Water, is gereed. In 2007 is de integrale strategische controlfunctie opnieuw gepositioneerd. De grootste verandering is de onafhankelijke en integrale invulling van control waarin het ontwikkelen van en adviseren over het strategische beleid en de strategische sturing centraal staan. De focus ligt op de kwaliteit van de informatie en sturingsinstrumenten. Daarnaast vindt er onderzoek plaats naar integrale onderwerpen op het terrein van doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtmatigheid en risicomanagement.

Er ontstaat een nieuw samenwerkingspatroon tussen programma's (projecten) en afdelingen. Het is duidelijk dat de provinciale organisatie behoefte heeft aan nieuwe kwaliteiten en competenties. Het opleidingsprogramma speelt op deze behoefte in. Naar verwachting zal in 2008 de eerder aangekondigde herijking van de formatieopbouw kunnen plaatsvinden.

Kwaliteit dienstverlening/Actieprogramma Andere Overheid

Het programma Andere Overheid is in 2005 gestart met drie deelprojecten:

- verminderen van de regels en lasten (project Lichte Provincie)

- verbeteren van de kwaliteit en klantgerichtheid van de dienstverlening (project Klantgerichte Provincie)
- verbeteren van de elektronische dienstverlening (project Digitale Provincie)

Sinds de start van het programma Andere Overheid zijn er veel zaken bereikt die, voor de samenleving, zichtbaar bijdragen aan het verbeteren van de provinciale dienstverlening. Voorbeelden zijn het kwaliteitshandvest en het digitale omgevingsplan op de provinciale website.

Klantgerichte provincie

Deelproject 1: Minder regels en lasten

De resultaten van het deelproject Minder regels en lasten (verminderen van de administratieve lasten voor de samenleving) zijn vooral in 2005 geboekt. Van de totale som door de provincie veroorzaakte administratieve lasten (€ 4,1 miljoen) komt slechts € 0,21 miljoen voort uit autonome regelgeving. Voor het overige deel hangen deze lasten samen met de uitvoering van medebewindstaken. Flevoland is nog steeds een 'lichte provincie' op het gebied van regelgeving. Er zijn dan ook weinig aanknopingspunten voor het opheffen of beperken van regelgeving, wel zijn er nog enkele aandachtspunten. In 2007 zijn geen bijzondere activiteiten ontplooid.

Een belangrijk deel van de aanbevelingen van de werkgroep Minder regels en lasten is opgenomen in de werkopdracht voor het project Digitale Provincie:

- verbeteren van de kwaliteit en vindbaarheid van de digitale loketfunctie op de provinciale website;
- het realiseren van nieuwe digitale producten en diensten;
- stroomlijnen dienstverlening door samenwerking met ketenpartners.

Deelproject 2: Verbeteren kwaliteit en klantgerichtheid dienstverlening

Het project 'De Klantgerichte Provincie; aandacht voor kwaliteit' wil de verhouding tussen burger en provincie verbeteren door de kwaliteit van de dienstverlening beter af te stemmen op de wensen van de samenleving. Dit gebeurt langs twee sporen. Het eerste spoor heeft een langetermijndoelstelling en is gericht op het inbedden van kwaliteitszorg en

kwaliteitsverbetering in de reguliere bedrijfsvoering. Het tweede spoor betreft het aanbrengen van concrete verbeteringen die voortkomen uit de constateringen van de Commissaris van de Koningin in het Burgerjaarverslag. In 2007 zijn voor de lange termijn slechts aanzetten gegeven die in 2008, geïntensiverd, moeten leiden tot het beoogde resultaat. Het kwaliteitshandvest is sinds 1 januari 2007 van kracht en op de provinciale website gepubliceerd.

Digitale provincie

In 2007 is de digitale dienstverlening door de provincie verbeterd. Het primaire doel is het optimaliseren van het digitale loket zodat klanten van de provincie op eenvoudige en snelle wijze informatie, diensten en producten kunnen afnemen. Uiteindelijk dient de provinciale dienstverlening zodanig te zijn ingericht dat klanten op iedere gewenste wijze (met direct contact, telefonisch, per e-mail, op internet of met de post) zaken met de provincie kunnen doen. Waar dit bijdraagt aan een betere dienstverlening voor burgers, bedrijven en instellingen werkt de provincie samen met medeoverheden en ketenpartners.

Het project Digitale Provincie heeft aan deze ontwikkelingen bijgedragen door het ontwikkelen van elektronische formulieren, transparante informatieontsluiting en elektronische aanvraag- en klachtenprocedures. Dit is gebeurd vanuit een extern klantperspectief en met oog voor de gevolgen voor de interne werkprocessen en de cultuuraspecten van elektronische dienstverlening.

In de uitvoering van het project Digitale Provincie zijn sinds 2006 drie actielijnen waar te nemen:

- E- dienstverlening: ontwikkelen van digitale producten en diensten;
- E-democratie: introduceren van moderne, digitale vormen van burgerparticipatie;
- E-participatie: ondersteunen ketensamenwerking en betrokkenheid ketenpartners met digitale voorzieningen voor gebiedsontwikkeling en gegevensuitwisseling.

In 2007 hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden.

- Historische luchtfoto's

Er zijn historische luchtfoto's op de provinciale website geplaatst. De oudste foto's zijn van direct na de Tweede Wereldoorlog. Op deze luchtfoto's is te zien welke (ruimtelijke) veranderingen zich in de

provincie hebben voorgedaan.

- Nederlandse Overheid Referentie Architecturen (NORA)

In interprovinciaal verband is besloten de Nederlandse referentiearchitectuur te gebruiken als basis voor de e-dienstverlening. Flevoland heeft vervolgens NORA vastgesteld als architectuurkader voor verdere ontwikkelingen in de eigen organisatie. Eind 2006 is gestart met het beschrijven van de huidige situatie voor de onderste twee architectuurlagen van het NORA-model. Deze twee lagen leggen de uitgangspunten vast voor de technische en informatie-architectuur. Het toepassen van de NORA-principes zorgt voor samenhang en maakt integrale dienstverlening mogelijk. Dit krijgt vorm in het informatiebeleid 2008-2012.

- DIMPACT (Samenwerkingsverband voor digitale samenwerking aan overheden)

De provincie Flevoland heeft besloten een impactanalyse te laten uitvoeren op het concept dat enkele gemeenten hebben uitgewerkt voor de ontwikkeling van e-dienstverlening. Dit concept is verder ontwikkeld, beheerd en onderhouden in een coöperatieve vereniging DIMPACT. De doelstelling van DIMPACT is het leveren van de noodzakelijke programmatuur (frontoffice en midoffice), de invoering van transactiemodules en de ondersteuning die nodig is om deze diensten operationeel te krijgen en te houden.

- Informatiebeveiliging

De provincie wil meer digitale diensten leveren en zal alert moeten zijn op informatiebeveiliging. Voor het op orde brengen van de informatiebeveiliging heeft de provincie een eenjarig contract afgesloten met Govcert (ministerie van BZK). Govcert heeft een technische en organisationele veiligheidsscan uitgevoerd en de kwetsbaarheid van het provinciale netwerk onderzocht. Zonodig zal de provincie maatregelen nemen op basis van de onderzoeksbevindingen.

- Hummingbird release

Het was de bedoeling in 2006 te starten met het aanbrengen van een koppeling tussen het Document Management Systeem (Hummingbird) en het Content Management Systeem (ofwel de provinciale website). Dit maakt het voor medewerkers mogelijk rechtstreeks, in een gecontroleerde omgeving, documenten op het internet te ontsluiten. Door problemen met de invoering van Hummingbird is het tot stand brengen van deze koppeling tot nader orde uitgesteld.

- Invoering basisvoorzieningen

De provincie zal landelijke voorzieningen zoals de basisregistraties en DigiD invoeren. Door uitstel op rijksniveau van het burgerservicenummer (BSN) en interne ontwikkelingen (invoering Hummingbird) is de invoering van basisvoorzieningen doorgeschoven naar 2008. Deze activiteit gaat deel uitmaken van het informatiebeleid 2008-2012.

- E-petitie

De provincie Flevoland doet mee aan het Europese Hanse Passage-project voor e-Participation. De deelnemende regio's hebben gekozen voor de elektronische petitie, een vorm van burgerparticipatie die de mogelijkheid biedt via internet een petitie te starten of te ondertekenen. Provincie en gemeenten in Flevoland zijn de invoering van de elektronische petitie aan het voorbereiden.

Samenwerking P4

Inkoop en aanbesteding

Bij elke aanbesteding is bekeken of samenwerking met andere provincies mogelijk is. Deze vorm van samenwerking is inmiddels uitgebreid naar andere overheden. Zo zijn kantoorartikelen, juridische dienstverlening, telefonie, energie (gas, elektriciteit) en wegzout met meerdere - per situatie verschillende -partners aanbesteed. Deze volumebundeling heeft geleid tot betere voorwaarden. In het vierde kwartaal van 2007 is gestart met het in P4-verband opstellen van gemeenschappelijke algemene inkoopvoorwaarden. Vaststelling is voorzien in het eerste kwartaal van 2008.

Pool Interimmanagement

De samenwerking tussen de P4-provincies op het gebied van interimmanagement heeft in 2007 een andere invulling gekregen. Besloten is om de bestaande interimpool van de provincie Zuid-Holland uit te bouwen. De provincie Flevoland heeft een afdelingshoofd naar deze interimpool gedetacheerd en zich voorgenomen om, indien mogelijk, interimmanagers in te huren uit deze pool. De oprichting van een aparte interimpool voor de P4 is van de baan.

Juridische dienstverlening

In 2007 zijn drie juridische deelprojecten in P4-verband opgepakt en uitgevoerd:

- Brochure bezwaar maken bij de provincie;
- Handboek juridische kwaliteitszorg;
- Gezamenlijke checklist staatssteun.

Externe Communicatie

De externe communicatie door de provincie is gericht op goede informatievoorziening over taken en beleid waarvoor zij verantwoordelijk is, openheid over beleidsprocessen en het betrekken van belanghebbenden bij belangrijke beslissingen. Het is belangrijk dat de provincie zich helder en consistent kan profileren, zodat zij gekend en herkend wordt en het vertrouwen geniet van organisaties, bedrijven en burgers.

De pers heeft veel invloed op deze beeldvorming, maar ook andere media spelen een rol in de informatievoorziening en communicatie. Dit geldt in toenemende mate voor digitale media.

Essentieel bij alle communicatieactiviteiten is dat deze doelgroepgericht, tijdig, open en begrijpelijk zijn. Naarmate dit beter lukt, ontstaat er meer begrip en draagvlak.

Bij programma 1, onderdeel bestuur, is een overzicht gegeven van de activiteiten die het afgelopen jaar op het gebied van communicatie hebben plaatsgevonden.

Integriteit

Het afleggen van de ambtseed of belofte, inclusief een schriftelijke verklaring, is inmiddels een standaard onderdeel van het aanstellingsprotocol voor nieuwe medewerkers. Hetzelfde geldt voor het overhandigen van een exemplaar van de gedragscode. Van meet af wordt intredende werknemers duidelijk gemaakt dat de provincie integriteitsbeleid serieus neemt.

In de cyclus van gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers komt het onderwerp integriteit regelmatig aan de orde. Bij integriteitsincidenten kunnen medewerkers desgewenst een beroep doen op een externe vertrouwenspersoon. In 2008 komt er een protocol waarin staat hoe te handelen bij (vermeende) integriteitsincidenten.

In de 'Regeling gebruik e-mail en internetfaciliteiten' zijn de rechten en plichten van werkgever en werknemer voor het gebruik van deze middelen vastgelegd.

Werkomgeving

Huisvesting

In november 2007 is de tweede fase van de renovatie en uitbreiding van het provinciehuis opgeleverd. Het vloeroppervlak van het provinciehuis is met 2.250 vierkante meter toegenomen. Alle medewer-

kers, behalve die van de steunpunten en de bruggen en sluizen, zijn weer in het provinciehuis gehuisvest. De werkplekken voldoen aan de richtlijnen van de arbowetgeving en het bouwbesluit.

Het provinciehuis is nu een samenhangend geheel. De drie bouwdelen zijn met elkaar verbonden door ruime plaza's met een goede logistiek en bewegwijzering. De spreekkamers en het vergadercentrum bieden voldoende faciliteiten voor ontmoeting. Op de plaza's zijn projectruimten gecreëerd en zitjes en overlegtafels geplaatst. De projectruimten staan ter beschikking van medewerkers en adviseurs van projecten en programma's. In de zones zijn ruimten ingericht voor printers, archief, documentatie en overlegtafels. Het gebouw is zo ingericht dat flexibele werkvormen mogelijk zijn. Dit is nodig omdat projectmatig werken steeds meer toeneemt.

De gebruikte bouwmaterialen en nieuwe installaties zorgen voor een besparing op de energiekosten:

- energiezuinige verlichting;
- warmtewerend glas, waardoor er in de zomerperiode minder hoeft te worden gekoeld;
- warmte-koudeopslag in het grondwater.

De te verwachten CO₂-reductie bedraagt 93.000 kg/jaar. Dit komt overeen met de CO₂-emissie van 23 woningen. In hoeverre de energiebesparing van 16 tot 18 procent wordt gerealiseerd, zal in 2008 blijken.

Door de renovatie van de bouwdelen west en oost moest ook in bouwdeel zuid een aantal aanpassingen plaatsvinden, zoals:

- vervanging van de bekabeling voor het datanetwerk en aanpassing hiervan aan het niveau in de gerenoveerde bouwdelen;
- aanpassing van de brandmeldinstallatie;
- aanpassing van de toegangsbeveiliging.

Halverwege 2007 is besloten de begane grond van bouwdeel oost (vergadercentrum) aan te passen aan de stijl van bouwdeel west. De oplevering vindt plaats in maart 2008. De aangepaste inrichting van de begane grond en het toepassen van moderne audiovisuele technieken verbeteren de ondersteuning van het provinciebestuur. De vergaderingen van commissies zijn voor belangstellenden goed toegankelijk.

De inventarisatie voor het nieuwe meerjarenonderhoudsplan is in 2007 voltooid. In 2008 zal worden vastgesteld hoe groot de jaarlijkse storting in de

voorziening moet zijn om het niet-jaarlijks onderhoud blijvend te kunnen uitvoeren.

Professionalisering inkoop en aanbesteding

Naast professionalisering van de inkoopfunctie wordt duurzaam inkopen steeds belangrijker. Bij iedere aanbesteding is geprobeerd een evenwicht te vinden tussen de naleving van de vele regels en de doelstelling om de administratieve lasten te verminderen. Rekening houdend met aspecten als duurzaamheid, integriteit en goede sociale voorwaarden heeft gunning aan de inschrijver met de beste prijs-kwaliteit-verhouding plaatsgevonden.

Openbare aanbestedingen zijn op de aanbestedingskalender openbaar gemaakt. Ze zijn ook op de provinciale website geplaatst. Met de interne rechtmatigheidstoets is vastgesteld dat de organisatie zich in het algemeen goed aan de richtlijnen van de Werkwijze Inkoop en Aanbesteding houdt en gebruik heeft gemaakt van de checklist voor inkoop en aanbesteding. Wel is geconstateerd dat de dossiervorming voor verbetering vatbaar is.

Door (volume)bundeling, zowel binnen de provincie als met externe partners, en door het minder verlengen van contracten is het aantal Europese aanbestedingen toegenomen. Het bedrijfsleven, vooral in het midden- en klein bedrijf, heeft bezwaar gemaakt tegen toenemende bundeling bij de overheid. De angst bestaat dat de drempel om aan een aanbesteding mee te doen (te) hoog komt te liggen. Opvallend is dat bedrijven steeds meer selectief inschrijven. Dit heeft ertoe geleid dat er soms weinig inschrijvingen zijn en er dus minder keuze en concurrentie is.

Aanbestedingsprocedures zijn steeds tijdrovender. Dit is onder andere een gevolg van de groeiende kritische opstelling van bedrijven.

Automatisering & informatisering

Archiefinspectie

Het provinciaal archieftoezicht is een aantal jaren achterwege gebleven omdat de functie provinciaal archiefinspecteur vacant was. In 2007 is deze functie weer ingevuld, in combinatie met de aanstelling van een adjunct-inspecteur. Flevoland is erin geslaagd zich aan te sluiten bij het al bestaande samenwerkingsverband Utrecht, Noord- en Zuid-Holland. Hierdoor is efficiencywinst gehaald en kan er worden beschikt over de al aanwezige kennis.

De gezamenlijke Randstedelijke inspecties hebben

verslag uitgebracht over de jaren 2005-2006. De archiefbewaarpplaats van het Nieuw Land Erfgoedcentrum is na beoordeling van tekeningen en bestekken en inspectie ter plaatse goedgekeurd. De inrichting van de archiefruimte in bouwdeel oost is op aanwijzing van de adjunct-inspecteur in overeenstemming gebracht met de vigerende regelgeving.

Informatiemanagement

Op basis van de te verwachten ontwikkelingen bij producten en diensten is de tussenrapportage 'Van strategie naar bedrijfsinrichting' opgesteld. De gevolgen voor de inrichting van bedrijfsprocessen, informatiesystemen en infrastructuur zijn gepresenteerd in een samenhangende visie. De ontwikkelingsrichting sluit aan bij de landelijke referentiearchitectuur voor de overheid, waardoor de samenwerking met andere overheden en de dienstverlening aan burgers en bedrijven kan verbeteren. Er is aangegeven dat:

- wijzigingen gefaseerd worden doorgevoerd om zodoende het proces beheersbaar en betaalbaar te houden;
- aanpassingen die op basis van wettelijke en bestuurlijke verplichtingen onvermijdelijk zijn, voorrang krijgen.

Om de besluitvorming beter te kunnen ondersteunen is het project Portfoliomanagement uitgevoerd. Alle eisen en wensen op informatiseringsgebied zijn geanalyseerd en beschreven.

Documentaire informatievoorziening

Het gebruik van het Document Management Systeem is niet optimaal. Er is veel tijd besteed aan individuele ondersteuning en training van medewerkers. Het registreren van documenten en het functioneel applicatiebeheer zijn nog steeds erg tijdrovend, waardoor de inschakeling van externe capaciteit noodzakelijk is. Voor het ondersteunen van het besluitvormingsproces is de agenderingsmodule toegevoegd.

Automatisering

Naast de reguliere beheeractiviteiten is ondersteu-

ning verleend aan enkele grote evenementen in het provinciehuis, zoals de open dag en de uitslagenavond van de provinciale verkiezingen.

Er is onderzoek verricht naar een nieuwe standaard voor handheld computers (ofwel Personal Digital Assistants). Nieuwe PDA's zijn versneld uitgeleverd.

Onderstaande grote projecten zijn uitgevoerd:

- uitlevering van laptops met internetaansluiting aan Statenleden en gedeputeerden;
- bouwdeel oost is voorzien van nieuwe netwerkcomponenten (switches) zodat werkplekken op het netwerk kunnen worden aangesloten;
- upgrade van het financieel systeem;
- uitbreiding van de opslagcapaciteit in verband met de sterke groei van datagegevens;
- vervanging van servers;
- de in gebruik zijnde Oracle-licenties en SUN-hardware voor het beheer van gegevens (platform databases) zijn vervangen omdat de ondersteuning door de leveranciers is komen te vervallen.

Ambtelijk apparaat

Formatie en organisatie

Provinciale Staten hebben een maximumbudget voor de formatie vastgesteld, de 'nullijn'. De ambtelijke organisatie is verantwoordelijk voor handhaving van de nullijn. Op 31 december 2007 bedroeg de totale formatie 425,23 fte (exclusief de Randstedelijke Rekenkamer met 10,9 fte). In 2007 is een nieuw collegeakkoord gesloten. Om ruimte te creëren voor de uitvoering van dit Hoofdlijnenakkoord 2007-2011, is een flexibiliseringonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft geleid tot enerzijds herschikking van formatie (op basis van de nieuwe prioriteitstelling) en anderzijds bezuinigingen (die gedurende de collegeperiode moeten zijn gerealiseerd). In overeenstemming met deze maatregelen zal de nullijn worden bijgesteld.

Het programma management development (MD) wordt steeds meer afgestemd op de organisatieontwikkeling en ondersteunt de benodigde ontwikkeling

	Formatie per 31-12-2003 (in fte)	Formatie per 31-12-2004 (in fte)	Formatie per 31-12-2005 (in fte)	Formatie per 31-12-2006 (in fte)	Formatie per 31-12-2007 (in fte)
Flevoland (excl. GS leden en Randstedelijke Rekenkamer)	401,1	419,9	425,74	427,75	425,23

van het management. In 2007 zijn er in dit programma naast specifieke P&O-onderwerpen ook bredere thema's aan de orde geweest.

Er is begonnen met de systematische inventarisatie van de behoefte aan kwalitatieve informatie voor de personeelplanning. Eind 2007 verscheen een concept-rapportage over het KIP-systeem (kwalitatieve informatie personeel). Er is een inhoudelijk programma van eisen vastgelegd dat de basis vormt voor verdere ontwikkeling.

Arbeidsvoorwaarden

Sinds 1 juni 2007 is een nieuwe CAO van kracht. Deze heeft een looptijd van twee jaar. De nieuwe CAO legt meer nadruk op flexibilisering van arbeidsvoorwaarden. Het huidige arbeidsvoorwaardenpakket van de provincie Flevoland sluit aan bij de interprovinciale standards, de wetgeving en de wensen van zowel de organisatie als de medewerkers. Dit pakket vervult een belangrijke rol in de werving van nieuwe medewerkers en het boeien van huidige medewerkers.

Ontwikkeling en opleiding ambtenaren

In 2007 zijn alle 10 centraal geplande trainingen aangeboden. In de praktijk kwam dit neer op 28 trainingen voor in totaal 288 opleidingsplaatsen; 113 medewerkers, waaronder 5 managers, hebben één training gevolgd en 62 medewerkers meer dan één training.

Uit het centrale budget medewerkerontwikkeling zijn in het kader van het organisatiebrede ontwikkeltraject Projectmatig Werken trainingen georganiseerd voor projectleiders en projectmedewerkers. Uit de evaluatie is gebleken dat deze trainingen goed aansluiten bij de behoefte en praktijk van degenen die in projecten werkzaam zijn. De training voor projectmedewerkers krijgt in 2008 een vervolg. Ook komt er een training speciaal voor opdrachtgevers.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het medewerkertevredenheidsonderzoek 2005-2006 is de training 'Werk gerust' ontwikkeld en aangeboden. De training gaat onder meer over het verschil tussen werkdruk en werkstress en hoe je deze verschijnselen kunt hanteren. Gelet op het enthousiasme en de wens van de deelnemers krijgt de training 'Werk gerust' een vervolg in de vorm van een verdiepingscursus.

Naast de training 'Heldere en doeltreffende GS nota's' is, in samenwerking met de Statengriffie en de afdeling KBJZ, in 2007 voor het eerst de training Discussienota's georganiseerd. Ruim 60 cursisten hebben handvatten aangereikt gekregen voor het voorbereiden van een (verkennde) discussie in Gedeputeerde of Provinciale Staten over een beleidsthema of uitvoeringsprogramma.

Op verzoek van de directie zijn in 2007 de afmeldingen voor cursussen bijgehouden. Het percentage afmeldingen minder dan één week voorafgaand aan de training bedraagt ongeveer 10 procent. De betreffende afdelingmanagers zijn op de afmeldingen aangesproken.

Arbo en ziekteverzuim

Het doel voor 2007 was vermindering van de werkdrukbeleving, beperking van het aantal RSI-klachten en daling van het ziekteverzuim. Het management heeft extra aandacht besteed aan het ziekteverzuim met als resultaat een lager percentage ziekteverzuim. Flevoland behoort tot de provincies met het laagste verzuim.

Het langdurig ziekteverzuim is teruggebracht tot een gering percentage. In 2007 kreeg 1 werknemer een WIA-uitkering. Het kortstondig verzuim blijft een punt van aandacht. De begeleiding van zieke werknemers vindt plaats op structurele en een adequate wijze. In samenwerking met ondersteuners verloopt het in re-integratieproces van zieke werknemers goed.

De organisatie is sinds eind 2007 weer op één kantoorlocatie gehuisvest wat de communicatie ten goede komt. Dit heeft een positief effect op de werkdrukbeleving door een betere aansturing en onderlinge afstemming van de medewerkers.

De sturingindicatoren:

- het verzuimpercentage (exclusief zwangerschappen) is ten opzichte van 2006 gedaald van 3,71 naar 3,42 procent.
- De verzuimfrequentie is ten opzichte van 2006 licht gestegen, namelijk van 1,57 naar 1,68.
- Het aantal malen dat medewerkers zich ziek melden is een blijvend punt van aandacht. In 2006 was het aantal ziekmeldingen 738 tegen 767 in 2007.

	Verzuimpercentage (incl. zwangerschap)	Verzuimpercentage (excl. zwangerschap)	Meldingsfrequentie (excl. zwangerschap)	Ziekmeldingen (excl. zwangerschap)
2006	4,05	3,71	1,57	738
2007	4,08	3,42	1,68	767

Vergelijking 2007 ten opzichte van 2006

	Verzuimpercentage (excl. zwangerschap), kort (1-7 dagen)	Verzuimpercentage (excl. zwangerschap), middellang (8-21 dagen)	Verzuimpercentage (excl. zwangerschap), lang (22-365 dagen)	Verzuimpercentage (excl. zwangerschap), zeer lang (> 365 dagen)
2006	1,08	0,57	1,61	0,45
2007	1,17	0,70	1,24	0,31

Vergelijking 2007 ten opzichte van 2006

3 procent verzuim is vermoedelijk de ondergrens voor de organisatie van de provincie Flevoland. Het merendeel van de voor 2007 geplande projecten en activiteiten is gerealiseerd of in gang gezet. Werkdruk, verzuimreductie, RSI-bestrijding zijn aandachtspunten die blijvend aan de orde komen. Werkdruk is naast een belevingsaspect een belangrijk aandachtspunt voor het management. In de jaargesprekkencyclus is dit onderwerp steeds aan de orde.

Het terugbrengen van het verzuim is voor een deel succesvol verlopen. Kortstondig verzuim is licht gestegen, terwijl middellang, lang en zeer lang verzuim zijn gedaald.

Het aantal RSI-klachten lijkt terug te lopen. Doordat de hoeveelheid tijd gemoeid met computerwerkzaamheden nog steeds toeneemt, is RSI moeilijk te beheersen.

Managementinformatie blijkt steeds weer een belangrijk hulpmiddel bij het beheersen van het ziekteverzuim. In samenspraak met de ondersteuners van het management wordt op een systematische manier nadrukkelijk sturing gegeven aan dit proces.

Het Sociaal Medisch Team (SMT) krijgt een meer beleidsmatig karakter. De start van dit proces was succesvol en heeft de nodige interacties tussen managers opgeleverd.

Het Arbojaarverslag is een integraal onderdeel van het Sociaal Jaarverslag, dit zal ook in 2008 het geval zijn. Het jaarverslag van de Arbodienst is met de ondernemingsraad besproken.

Een enquête heeft meer inzicht gegeven in de ziekteverzuimgegevens van de provincies zodat deze

onderling kunnen worden vergeleken.

Door de renovatie van het provinciehuis zijn de voorbereidingen voor het opstellen van een nieuwe Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) doorgeschoven naar 2008.

Het medewerkertevredenheidsonderzoek 2005/2006 is op afdelingsniveau uitgewerkt en opgepakt.

Planning & control

Algemeen

In samenwerking met de Klankbordgroep is de Programmabegroting 2008 verbeterd. Deze begroting heeft nu een matrixstructuur die de relaties zichtbaar maakt tussen de doelstellingen uit het Hoofdlijnenakkoord, de speerpunten uit het OPFII, het p-MJP en de reguliere programmaonderdelen. Naast de informatie over deze relaties maakt de nieuwe begroting bovendien beter zichtbaar welke doelstellingen de provincie nastreeft. In 2008 zal de aansluiting van de voor- en najaarsnota op de programmabegroting worden verbeterd. Na deze strategische sturingsdocumenten worden ook de tactische en operationele sturingsdocumenten (zoals de interne rapportages) verbeterd.

In 2007 is Webversie 10 van het financiële systeem CODA geïmplementeerd.

Het onderzoek naar de digitalisering van factuurbehandeling (met behulp van DOCUVIT) is uitgesteld.

In 2007 is de softwareconversie van MAVIM 4.2 naar MAVIM 5 uitgevoerd. Verder zijn zeven processen opnieuw beschreven.

Door de overgang van het sectormodel naar het directiemodel zijn veel processen uit het Organisatie Ontwikkelingstraject(OO) 2002 niet meer geldig. De

conversie van de processen uit het OO traject 2002 is stilgelegd.

De organisatiewijziging heeft het denken over processen en het beschrijven ervan gewijzigd. In 2008 komt er een nieuwe publicatieomgeving van de processen op intranet, in combinatie met de verbeterde beschrijving en publicatiewijze.

In 2007 is 73 procent van de facturen binnen de betaaltermijn van 30 dagen afgehandeld. Dit is 7 procent minder dan de doelstelling.

Audits

In 2007 zijn de audits 'Inkomende en uitgaande post', 'Mutatieproces P&O' en 'Mandaatregeling' uitgevoerd. Er is een vooronderzoek uitgevoerd voor de audits 'Integriteit' en 'Beleidsvoering structurele subsidies'. Deze twee audits worden in het eerste kwartaal van 2008 voltooid.

De uitvoering van de auditfunctie beperkte zich tot nu toe tot compliance audit. In dat geval is onderzoek naar de naleving van procedures het onderzoekscriterium. Vanaf 2008 gaat de provincie de uitvoering van de auditfunctie verder ontwikkelen naar operational audit, waarbij de elementen doelmatigheid en doeltreffendheid een grotere betekenis krijgen.

Juridisch beheer en control

In de tweede helft van 2007 is een werkgroep begonnen met het in kaart brengen van de applicaties die contractbeheer kunnen ondersteunen en de met contractbeheer samenhangende werkprocessen.

In verband met de wijziging van de organisatiestructuur zijn de 'Regeling bedrijfsvoeringsmandaat budgethouders provincie Flevoland' en de 'Regeling inhoudelijk mandaat en machtiging Gedeputeerde Staten provincie Flevoland' aangepast.

Omdat de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht zich nog in het stadium van wetsvoorstel bevindt, is hieraan in 2007 geen aandacht besteed.

6 Verbonden Partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijke band houdt in dat invloed op het beleid en de bedrijfsvoering kan worden uitgeoefend door het bezit van een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Een financiële band betekent dat aan de verbonden partij financiële middelen ter beschikking zijn gesteld of dat de provincie financieel verantwoordelijk is voor de verbonden partij.

Randstedelijke Rekenkamer Onderzoek

In 2007 hield de Randstedelijke Rekenkamer onder de vier Randstadprovincies een onderzoek naar Verbonden Partijen. Het rapport en de aanbevelingen bij dit onderzoek is besproken in de commissie Bestuur. Uitkomst van deze bespreking is dat GS heeft toegezegd in 2008 een checklist voor Verbonden Partijen te ontwikkelen. Deze checklist zal elementen bevatten die overeen komen met de door de Rekenkamer aanbevolen Nota Verbonden Partijen en Afwegingskader.

Visie ten aanzien van verbonden partijen

Verbonden partijen worden aangegaan voor het bereiken van doelstellingen. Bij de afweging tot het aangaan van een verbonden partij staat de vraag centraal welke rol de verbonden partij speelt bij het realiseren van de doelstelling. Vervolgens wordt afhankelijk van de risico's en voor- en nadelen een vorm gekozen.

Publiekrechtelijk of privaatrechtelijk

Bij het oprichten van of het deelnemen aan een verbonden partij, staat de provincie voor de keuze tussen een publiekrechtelijke of een privaatrechtelijke verbonden partij. Bestuurlijk gezien wordt de privaatrechtelijke rechtsvorm steeds meer in de afweging betrokken. De wetgever heeft een voorkeur voor de publiekrechtelijke weg. Indien de provincie kiest voor een publiekrechtelijke dan wel een privaatrechtelijke vorm, heeft de wetgever een wettelijke waarborg voor tijdige betrokkenheid van Provinciale Staten ingebouwd.

Evaluaties

Eens per collegeperiode (bij aanvang) wordt de bestuurlijke deelname aan verbonden partijen geëvalueerd. Daarnaast vindt tussentijds op eigen initiatief of op initiatief van de betreffende verbonden partij evaluatie plaats.

Sturing en verantwoording

Provinciale Staten geven via de 'Paragraaf Verbonden partijen' sturing aan de verbonden partijen. Gedeputeerde Staten leggen op gestructureerde wijze via de provinciale jaarstukken aan Provinciale Staten verantwoording af over het gevoerde beleid verbonden partijen. Binnen dit sturingsmedium zorgen Gedeputeerde Staten ook tussentijds voor relevante informatieoverdracht, zodat provinciale Staten ook tussentijds kunnen bijsturen.

Nota verbonden partijen

Gelet op het geringe aantal verbonden partijen en de slechts sporadische mutaties hierbinnen, beschikt de provincie niet over een separate door Provinciale Staten vastgestelde Nota Verbonden partijen. Uit praktische overweging is ervoor gekozen de inhoud van een dergelijke Nota te verwoorden in deze paragraaf en in de nog met Provinciale Staten te ontwikkelen checklist. Per (nieuw) geval wordt bekeken of voldaan wordt aan de hier vermelde uitgangspunten, naast de omstandigheden die op dat moment van invloed kunnen zijn.

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is erop gericht om de relatie permanent of voor de duur van de organisatie (indien het een tijdelijke organisatie is) aan te houden. De relatie wordt aangehouden in deelnemingen (hiervan bezit de provincie een deel van de aandelen) en/ of samenwerkingsverbanden.

Deelnemingen

Gewenste effecten met betrekking tot de deelnemingen:

- Nutsbedrijven (Essent, NUON, Vitens, Friese Pad en Afvalzorg): tarieven voor de burgers, kwaliteit van de dienstverlening. Provincie Flevoland beoogt met haar deelnemingen in Nuon en Essent de energietarieven voor de burgers, alsmede de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken.

De invloed van de provincie is evenredig aan het percentage van de aandelen die zij bezit (0.02 % Essent en 0.04 % Nuon);

- Nazorgfonds: een gemiddeld doelrendement van in ieder geval 5,06% (over 30 jaar) over het belegde vermogen;
- Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland: aantal (met succes afgeronde) projecten, spin-off van projecten in termen van geacquireerde bedrijvigheid en werkgelegenheid, naamsbekendheid, mate van kennisverspreiding;
- Bank Nederlandse gemeenten: goed advies en dienstverlening tegen een concurrerende prijs. Daarnaast geven de aandelen een prima rendement;

Samenwerkingsverbanden

Gewenste effecten met betrekking tot de samenwerkingsverbanden:

- Interprovinciaal overleg: mate van kennisuitwisseling, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten;
- Samenwerkingsverband Randstad: mate van kennisuitwisseling, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten;
- Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen: kwaliteit en hoeveelheid aangeleverde gegevens;
- BonRoute: Kwaliteit afwikkeling verkeer en vervoer, investering in projecten, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten;
- Stichting ICTU: mate van kennisuitwisseling, afname van diensten (gezamenlijke projecten);
- Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land: mate waarin een breed scala aan doelgroepen is geïnformeerd over het cultureel erfgoed van Flevoland middels tentoonstellingen, bezoek aan studiecentrum en raadplegen van archieven;

Hieronder zijn de verbonden partijen van de provincie Flevoland opgenomen (bedragen in euro, nb = niet bekend bij opmaken jaarrekening, nvt = niet van toepassing).

• Essent NV, Arnhem

Belang

Het belang van de provincie Flevoland in Essent is historisch gegroeid via het voormalige belang in EDON. Na het op termijn bepalen van de waarde van de aandelen in Essent, zal worden onderzocht hoe de aandelen van Essent verkocht kunnen worden ("vervreemden" in jargon). Dit met het oog op de slechts theoretisch (in verhouding tot ons minimale aandelenpakket) aanwezige mogelijkheid tot beïnvloeding van de bedrijfsvoering van Essent via inspraak tijdens de AvA's en/of via informele contacten. Dit impliceert

tevens dat de relatie tussen dit aandeelhouderschap en het realiseren van beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid tamelijk diffuus is. Aan bovengenoemd aandeelhouderschap zijn imagoriscico's verbonden zoals recentelijk bleek bij de maatschappelijk ophef rondom de beloning van de raden van bestuur van zowel Essent als NUON.

Wijze van participatie

32.331 aandelen Essent van € 1.

Financiële gegevens	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004
Eigen vermogen	nb	3.414 mln.	3.396 mln.	2.801 mln.
Vreemd vermogen	nb	2.839 mln.	2.051 mln.	2.560 mln.
Nettoresultaat	nb	761 mln.	525 mln.	414 mln.
Ontvangen dividend	276.000	56.787	36.832	33.581

• NV NUON, Amsterdam

Belang

Het belang van de provincie Flevoland in NUON is historisch gegroeid. Het voornemen is na waardebeoordeling van de aandelen, op termijn de aandelen te verkopen ("vervreemden" in jargon). In de praktijk blijkt namelijk dat de provincie met haar minimale aandelenpakket de bedrijfsvoering van de NUON niet kan beïnvloeden. Dit impliceert tevens dat de relatie tussen dit aandeelhouderschap en het realiseren van beleidsdoelen op het gebied van duur-

zaamheid tamelijk diffuus is. Aan bovengenoemd aandeelhouderschap zijn imagoriscico's verbonden zoals recentelijk bleek bij de maatschappelijk ophef rondom de beloning van de raden van bestuur van zowel Essent als NUON.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 63.202 aandelen à € 5 nominaal.

Financiële gegevens	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004
Eigen vermogen	nb	5.167 mln.	4.718 mln.	4.485 mln.
Vreemd vermogen	nb	3.431 mln.	3.773 mln.	4.114 mln.
Nettoresultaat	nb	764 mln.	1.138 mln.	264 mln.
Ontvangen dividend	167.000	148.603	55.056	44.363

• Waterleidingbedrijf Vitens N.V.

De provincie Flevoland is sinds 11 december 2007 voor een bedrag van € 250.000,- (ca. 0,08 %) aandeelhouder van het waterleidingbedrijf Vitens NV.

Voor de deelneming in Vitens NV is op grond van artikel 158, derde lid van de Provinciewet goedkeuring van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties vereist. Deze is goedkeuring is op 17 september 2007 verleend.

Op grond van de Waterleidingswet kunnen bij een waterleidingbedrijf als Vitens NV de aandelen alleen in handen zijn van publiekrechtelijke rechtspersonen. Bij Vitens, het waterleidingbedrijf in onze provincie, wil de provincie uit de eerste hand worden geïnformeerd over ontwikkelingen die van belang zijn voor de publieke rol van het nutsbedrijf. Hierbij denken kan gedacht worden aan zaken als de productiemiddelen, bronnen, leveringszekerheid, tariefstelling, en eventuele toekomstige fusies. Als aandeelhouder krijgt de provincie alle informatie en

kan ze deelnemen aan het publieke debat met de andere overheids-aandeelhouders.

Realisatie van beleidsvoornemens

Als aandeelhouder van Vitens NV is de provincie uit eerste hand geïnformeerd over eventuele (beleids) voornemens van het bedrijf. Ook kan de provincie samen met andere aandeelhouders invloed uitoefenen op het beleid van Vitens NV. De provincie is op grond van de Grondwaterwet beheerder van het grondwater. De informatie kan worden gebruikt om het beheer van het zoete grondwater in Zuidelijk Flevoland, dat de belangrijkste bron is voor de drinkwatervoorziening in Flevoland, beter vorm te geven.

Mogelijke risico's

Gezien de geringe omvang van het aandelenpakket zijn de risico's verwaarloosbaar. Wel wordt opgemerkt dat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn.

• NV Afvalverwerkingsbedrijf Het Friese Pad Belang

Het beheersbaar houden van de toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten. De stortplaats is afgesloten, en de deelneming wordt na 2009 beëindigd.

Aandeelhouders

Gemeente Urk:	24,5%
Gemeente Noordoostpolder:	24,5%
Provincie Flevoland:	51%

Wijze van participatie

De deelneming betreft 510 aandelen à € 45,38 (51% van het totale aandelenkapitaal), nominale waarde bedraagt € 23.143,-. Hierover wordt minimaal 5% rente vergoed.

Financiële gegevens	31-12-2007*)	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen		10 mln.	10 mln.
Vreemd vermogen		12 mln.	12 mln.
Nettoresultaat		0,4 mln.	0,8 mln.
Ontvangen dividend	0,25 mln.	0,25 mln.	0,25 mln.

• **Afvalzorg Holding NV**

Belang

Het zekerstellen van toekomstige stortcapaciteit en het beheersbaar houden van de bijbehorende toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten.

Aandeelhouders

Provincie Flevoland	10,0%
Provincie Noord-Holland	90,0%

Wijze van participatie

De deelneming betreft 7.000 aandelen à € 200 (10% van het totale aandelenkapitaal), de nominale waarde bedraagt € 1.400.000.

Financiële gegevens	31-12-2007*	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen		42,0 mln.	46,6 mln.
Vreemd vermogen		121,9 mln.	118,4 mln.
Nettoresultaat	6,2 mln.	7 mln.	11,6 mln.
Ontvangen dividend	0,75 mln.	1,6 mln.	0,8 mln.

• **Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Flevoland, Lelystad**

Visie

De Provincie Flevoland wil milieuverontreiniging door gesloten stortplaatsen voorkomen en voldoen aan de in de Wet Milieubeheer gestelde verplichtingen voor de na 1 september 1996 gesloten stortplaatsen. Het Nazorgfonds is als separaat rechtspersoon verantwoordelijk voor het beheer van de gelden die ten behoeve van de nazorg door de stortplaatsexploitanten worden opgebracht en de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen.

de beleggingsopbrengst (5,06%) enerzijds en de gerealiseerde beleggingsopbrengst (3,09%) anderzijds. Het gecumuleerde negatieve resultaat tot en met 2006 bedraagt € 432.000. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening van de Provincie Flevoland waren de jaarcijfers over 2007 van het Nazorgfonds nog niet bekend.

Realisatie van beleidsvoornemens

Zolang er nog geen gesloten stortplaatsen aan de Provincie Flevoland zijn overgedragen houdt het Nazorgfonds zich slechts bezig met het beheer van de gelden bestemd voor de nazorgperiode. In 2006 bedroeg het bedrijfsresultaat € 239.000 negatief en is een gevolg van het verschil tussen de gecalculer-

Mogelijke risico's

De Provincie Flevoland is verantwoordelijk voor eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen en heeft daartoe het Nazorgfonds gesticht. Mocht in de toekomst blijken dat er in het Nazorgfonds te weinig financiële middelen aanwezig zijn voor de eeuwigdurende nazorg, bijvoorbeeld door een verkeerde berekening van het benodigd doelvermogen of tegenvallende beleggingsresultaten, dan moet de Provincie Flevoland dit tekort aanvullen.

Financiële gegevens	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004
Eigen vermogen	nb	~/-0,4 mln.	~/-0,2 mln.	~/-0,4 mln.
Vreemd vermogen	nb	12 mln.	11 mln.	10 mln.
Resultaat	nb	-239.000	249.000	61.000

• Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, Lelystad

Belang

Sinds mei 2004 is de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) actief. Doel van de OMFL is het bevorderen van investeringen en werkgelegenheid.

De kerntaken van de OMFL zijn:

- de ontwikkeling van thematische bedrijvenparken en -centra/ incubators;
- projectmanagement en uitvoering;
- acquisitie en economische gebiedspromotie;
- participaties (MKB Fonds en Technofonds).

De OMFL heeft drie (juridisch onafhankelijke) dochters: het MKB Fonds, het Technofonds en BV Management MKB Fondsen. Het MKB Fonds, waarvan naast de OMFL 4 banken aandeelhouder zijn, participeert in startende en groeiende MKB-ondernemingen. Het Technofonds, waarvan 4 gemeenten tevens aandeelhouder zijn, houdt zich bezig met de kapitaalverstrekking aan startende en groeiende MKB-ondernemingen met een technologische invalshoek. De BV Management MKB voert de directie over beide participatiefondsen. De provincie bezit 100%

van de aandelen van de OMFL.

De OMFL is voortgekomen uit de in 1996 opgerichte Holding Flevoland BV.

De realisatie van de beleidsvoornemens wordt jaarlijks geëvalueerd. In het kader van de jaarrekening vindt een rapportage plaats over de resultaten van de OMFL in het voorgaande jaar en worden deze vergeleken met de vooraf vastgestelde prestatiedoelen (neergelegd in het jaarplan). Daarnaast heeft in 2007 een evaluatie van de resultaten van de eerste vier jaar van de OMFL plaatsgevonden. Jaarlijks vindt een inschatting van de potentiële risico's plaats. Voor de OMFL bestaan deze (potentiele) risico's uit het niet nakomen van de vooraf afgesproken prestatiedoelen of het in het financiële problemen raken van de OMFL. Door goed toezicht en specifiek instrumentarium voor grote subsidies wordt getracht deze risico's te beheersen.

Financiële gegevens	31-12-2007*)	31-12-2006*)	31-12-2005	31-12-2004
Eigen vermogen	nb	2,7 mln.	2,8 mln.	2,8 mln.
Vreemd vermogen	nb	3,2 mln.	2,5 mln.	2,1 mln.
Nettoresultaat	nb	10.759	65.959	-/- 61.309

• NV Bank voor Nederlandse Gemeenten, 's-Gravenhage

Belang

BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger door haar financiële dienstverlening aan overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.

De provincie bankiert met een bankinstelling die goed advies en dienstverlening verleent en voldoet aan de hoogste rating (AAA).

Daarnaast geven de aandelen een goed rendement.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 75.250 aandelen à € 2,50 nominaal. De voorlopers van deze aandelen zijn in 1990 aangekocht voor een totale verkrijgingsprijs van € 571.962.

Aandeelhouders

O.a. alle provincies

Financiële gegevens	30-06-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	2.514 mln.	2.576 mln.	3.145 mln.
Vreemd vermogen	87.674 mln.	87.520 mln.	88.526 mln.
Nettoresultaat	137 mln.	199 mln.	311 mln.
Ontvangen dividend	0,8 mln.	0,85 mln.	0,2 mln.

• **InterProvinciaal Overleg (IPO), Den Haag**

Belang

De twaalf provincies werken samen in het Interprovinciaal Overleg (IPO), teneinde de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren. Het IPO behartigt de belangen door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties. Daarnaast vervult het IPO een platformfunctie door gelegenheden te creëren kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën. Bovendien ondersteunt het IPO de

provincies bij het uitvoeren van verschillende taken. Het IPO is actief op terreinen als milieu, landbouw, natuur, zorg, cultuur, sociale vraagstukken, ruimtelijke ordening, economie, mobiliteit en Europa.

Veranderingen in de participatie

Geen

Deelnemers

Alle provincies

Financiële gegevens	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
Eigen vermogen	0	0,6 mln.	0,2 mln.	0,2 mln.
Vreemd vermogen	0,7 mln.	14,6 mln.	8,9 mln.	8,0 mln.
Nettoresultaat	0,5 mln.	0,4 mln.	36.184	0,2 mln.

• **Samenwerkingsverband Randstad**

Belang

Het doel van het samenwerkingsverband is het bevorderen van een evenwichtige en dynamische ontwikkeling van het landsdeel west (waartoe Flevoland ook behoort) en in het bijzonder de randstad als een geheel van hoogwaardige stedelijke en landelijke milieus en versterking van de internationale concurrentiepositie van de randstad.

Deelnemers

De provincies Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, en het Regionaal orgaan Amsterdam, Stadsregio Rotterdam, Stadsgebied Haaglanden 1995 en Bestuur Regio Utrecht.

Veranderingen in de participatie

De gemeenschappelijke regeling Regio Randstad is per 1 januari 2008 opgeheven.

Financiële gegevens	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
Eigen vermogen	46.291	37.563	40.470	24.014
Vreemd vermogen	0,5 mln.	0,5 mln.	0,6 mln.	0,6 mln.
Resultaat	0	0	0	0

• Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen(LMA), Den Haag

Visie

Via de LMA verkrijgt de provincie gegevens omtrent binnenlandse transporten van gevaarlijk afval, scheepsafval en bedrijfsafval met het oog op handhaving, beleid en vergunningverlening. Het doel van het LMA is om informatie te beheren en te verstrekken van deze transporten. In de Raad van Toezicht zijn alle provincies vertegenwoordigd.

Realisatie van beleidsvoornemens

De aangeleverde informatie omtrent landelijke afvaltransportstromen wordt dagelijks door de milieuhandhavers gebruikt.

Mogelijke risico's

Geen.

Financiële gegevens	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004
Eigen vermogen	nb	4,1 mln.	4 mln.	2,4 mln.
Vreemd vermogen	nb	0,5 mln.	1,2 mln.	0,6 mln.
Resultaat	nb	0,15 mln.	-/- 0,8 mln.	0,5 mln.

• Fonds BONRoute

Belang

Het bevorderen van een goed functionerend verkeer- en vervoersysteem in de Noordvleugel van de Randstad. Gewenste effecten: kwaliteit afwikkeling verkeer en vervoer, investering in projecten, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten.

Wijze van participatie

Gedeputeerde Dijkzema is lid van de Raad van Aangeslotenen. In het fonds Bonroute is door diverse overheden € 260.966.323,- gestort. De provincie Flevoland heeft € 2.268.901,- ingebracht.

Deelnemers

In Bonroute zijn de volgende overheden vertegenwoordigd: de provincie Noord-Holland, het Regionaal Orgaan Amsterdam (ROA), de gemeente Amsterdam, Rijkswaterstaat directie Noord-Holland, de provincie Flevoland, gewest Gooi- en Vechtstreek en de ge-

meenten Aalsmeer, Almere, Amstelveen, Beemster, Diemen, Haarlem, Haarlemmermeer, Landsmeer, Purmerend, Uithoorn, Wormerland, Zaanstad en Zeevang.

Realisatie

Er zijn vijf projecten die medegefinancierd worden door Bonroute: Internetsuil busstation P&R Almere 't Oor, Aanpassing rotonde Buitenring-Thijssenweg, Aanpassing Tussenring-Buitenhoutsedreef en Tussenring Mondriaanweg/Vrijheidsdreef, Filedetectie/groene golf Hogering Almere en Aanpassing Waterlandseweg-Kemphaanweg.

Mogelijke risico's

Aangezien de deelnemers overheidsinstellingen zijn, worden geen mogelijke problemen of risico's voorzien.

Financiële gegevens	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
Eigen vermogen	105 mln.	119 mln.	117 mln.	222 mln.
Vreemd vermogen	0,2 mln.	0,4 mln.	9.505	0,7 mln.
Nettoresultaat	-/-14 mln.	1,7 mln.	-/-105 mln.	-/-10,7 mln.
Ontvangen dividend	-	-	-	-

• **Stichting ICTU, Den Haag**

Openbaar belang

De gezamenlijke provincies hebben het contract dat zij met het ICTU hadden gesloten per ultimo december 2007 beëindigd. Op 29 november 2007 is het programma elektronische provincie met een themadag in het provinciehuis van Flevoland afgesloten. De vervolgvacatures op het terrein van de e-provincie zijn per 1 januari 2008 ondergebracht bij het IPO.

Wijze van participatie

Namens de 12 provincies heeft het IPO geparticipeerd in het bestuur van de stichting ICTU.

Deelnemers

De gezamenlijke provincies en andere overheden

Financiële gegevens	Niet bekend
---------------------	-------------

• **Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land (gemeenschappelijke regeling)**

Belang

Sinds 1999 voert het provinciaal bestuur de regie voor versterking van de samenwerking op het gebied van archieven en collecties. Dit heeft geresulteerd in de instelling van het openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land (per 1 februari 2004, negen partners). De 9 partners hebben hiertoe de Regeling, Toelichting op de regeling en de Financiële bijlage ondertekend.

Het doel van het Erfgoedcentrum is de belangen van de partners bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden en collecties die onderdeel uitmaken van het Erfgoedcentrum in gezamenlijkheid te behartigen. De Digitale Catalogus Flevoland is een onderdeel van het Erfgoedcentrum.

Deelnemers

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, provincie Flevoland, gemeenten Lelystad, Dronten, Urk, Zeewolde, het Waterschap Zuiderzeeland, Nieuw Land Poldermuseum en Sociaal Historisch Centrum Flevoland.

Financiële gegevens

De bijdrage van de provincie voor 2007 m.b.t. de exploitatie is maximaal € 1.649.345. Daarnaast staat op de provinciale begroting een bedrag van € 356.400: kosten van rente en aflossing van een lening van het Erfgoedcentrum.

De door het Erfgoedcentrum begrote lasten voor 2007 bedragen in totaal € 2.875.629

Financiële gegevens	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004
Eigen vermogen	1,4 mln.	1,3 mln.	1,3 mln.	1,2 mln.
Vreemd vermogen	9,0 mln.	9,4 mln.	9,4 mln.	10 mln.
Nettoresultaat	-/- 26.727	128.827	2.607	21.601

*) Onder voorbehoud van vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, die op het moment van opstellen van dit overzicht nog niet heeft plaatsgevonden.

IV

JAARREKENING

1

Jaarrekening op hoofdlijnen

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Resultaat

Het rekeningresultaat ná bestemming bedraagt € 2,8 mln. Een deel van het resultaat over 2007 (circa € 1,4 mln.) heeft betrekking op niet bestede provinciale cofinanciering voor de uitvoering van het p-MJP. Dit wordt veroorzaakt door de late(re) start van dit meerjarige programma. Deze middelen kunnen via de bestemming van het resultaat beschikbaar blijven voor de komende programmajaren.

Opbouw resultaat

Over het jaar 2007 bedragen de werkelijke lasten en baten (vóór resultaatbestemming) € 198,4 mln. respectievelijk € 206,4 mln. Het gevolg is een rekeningresultaat vóór bestemming van € 8,0 mln. Van het resultaat vóór bestemming is per saldo € 5,1 mln. toegevoegd aan de reserves, zodat het resultaat ná bestemming € 2,8 mln. bedraagt. Het resultaat heeft zich als volgt ontwikkeld:

Hieronder worden de voornaamste verschillen op hoofdlijnen (afronding op € 0,5 mln.) aangegeven

tussen realisatie en begrotingsraming na wijziging. Voor een nadere verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verschillenanalyses die in het jaarverslag bij de onderscheiden programma's is opgenomen.

Toelichting op de verschillen tussen geraamde en gerealiseerde baten en lasten

De totale lasten en baten zijn € 48 mln. respectievelijk € 35,5 mln. achtergebleven bij de raming. Daarnaast zijn de onttrekkingen aan de reserves circa € 10 mln. achtergebleven. Voor een belangrijk deel zijn de oorzaken gelijk, te weten:

1. De inkomsten en uitgaven voor het p-MJP zijn achtergebleven bij de raming als gevolg van een latere start van het programma. Het verschil tussen lasten en baten van € 2 mln. betreft het aandeel provinciale cofinanciering in de niet bestede middelen; als gevolg hiervan is € 0,5 mln. minder onttrokken aan de reserves
2. Door lagere uitgaven voor projecten die bekostigd worden uit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU), zoals de bijdrage aan busbanen in Almere, zijn ook de inkomsten navenant lager;
3. De provinciale cofinanciering voor EU-projecten is lager uitgekomen dan geraamd, hierdoor is

Programmabegroting 2007 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Verschillen tussen gewijzigde begroting en rekening 2007
totale lasten	189.635	245.862	198.408	-47.454
totale baten	186.359	242.525	206.383	-36.142
Resultaat vóór bestemming	-3.276	-3.337	7.975	11.312
toevoeging reserves	7.556	18.203	16.781	-1.422
onttrekking reserves	10.832	21.540	11.648	-9.892
saldo mutatie reserves	3.276	3.337	-5.133	-8.470
Resultaat ná bestemming	0	0	2.842	2.842

* De grote verschillen die zich voordoen in de totale lasten en baten tussen oorspronkelijke begroting, begroting na wijziging en rekening 2007 worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP). In de oorspronkelijke begroting waren deze geldstromen van circa € 30 mln..lasten en baten nog niet opgenomen. Via begrotingswijziging is als inschatting 1/7 deel van het totale programma 2007-2013 geraamd. Achteraf zijn de feitelijke uitgaven in 2007 daarbij fors achtergebleven..

- de onttrekking aan de reserve cofinanciering eveneens lager.
4. De uitgaven op een aantal onderdelen (m.n. geluid, bodemsanering, SGB-projecten) zijn achtergebleven. Hierdoor zijn eveneens lagere bijdragen van derden ontstaan en heeft een lagere onttrekking aan de reserve SGB-projecten plaatsgevonden
5. De achterblijvende uitgaven hebben betrekking op de beschikbaar gestelde maar nog niet uitbetaalde provinciale bijdrage in verband met grondaankopen Oostvaarderswold, waardoor de daarmee samenhangende onttrekking aan de reserve strategische- en ontwikkelingsprojecten eveneens niet heeft plaatsgevonden;
6. Hier is het totaal van de overige verschillen vermeld.

Verschillen die het rekeningresultaat bepalen

Zoals hiervoor is aangegeven heeft een groot deel van de hierboven vermelde verschillen uiteindelijk geen effect op het rekeningresultaat na bestemming. Hieronder wordt ingegaan op de oorzaak van het uiteindelijke rekeningresultaat. Het resultaat na bestemming bedraagt bijna € 2,8 mln., terwijl de begroting 2007 na wijziging uitging van een evenwicht tussen baten en lasten. Dit resultaat is op hoofdlijnen ontstaan door:

• Niet bestede provinciale cofinanciering p-MJP	€ 1,4 mln.
• Niet bestede middelen op de post voor onvoorziene uitgaven	€ 0,4 mln.
• Hogere algemene dekkingsmiddelen (Provinciefonds, opcenten motorrijtuigenbelasting, rente en dividenden)	€ 0,3 mln.
• Lagere kapitaallasten landwegen	€ 0,4 mln.
• Niet geraamde afwikkelingsverschillen voorgaande jaren	€ 0,2 mln.
• Verschillen op overige onderdelen	€ 0,1 mln.
Totaal	€ 2,8 mln.

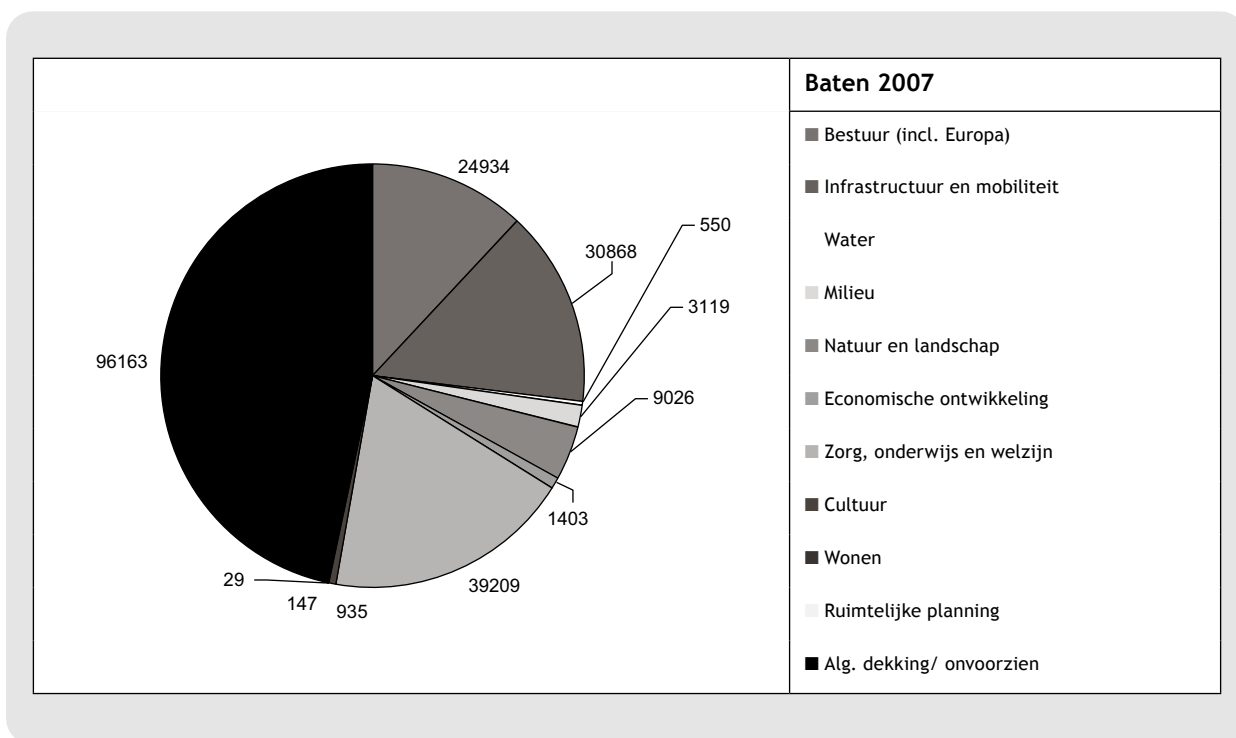
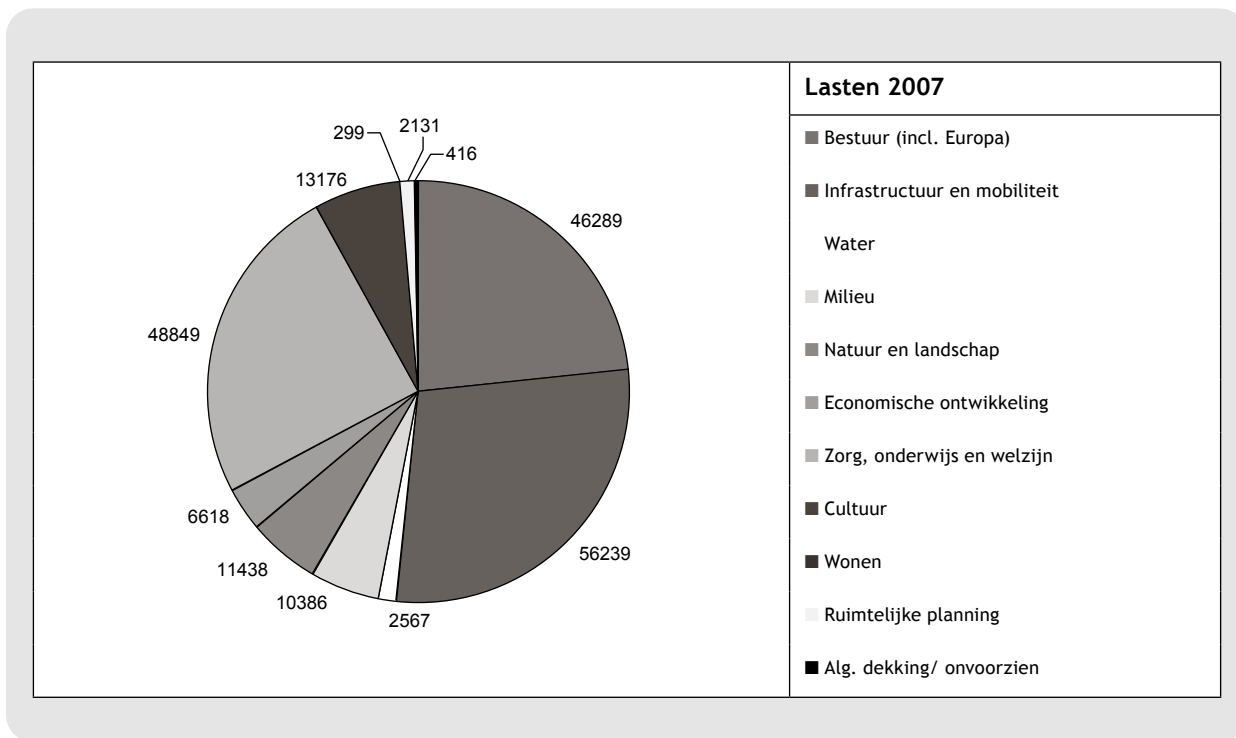
Zoals aangegeven heeft een belangrijk deel van het resultaat (circa € 1,4 mln.) betrekking op niet bestede provinciale cofinanciering voor de uitvoering van het p-MJP. Dit wordt veroorzaakt door de latere start van dit meerjarige programma. Deze middelen zullen beschikbaar moeten blijven voor de komende programmajaren.

Analyse resultaat

	Verschil realisatie - raming na wijziging	waarvan: 1	2	3	4	5	6
Analyse resultaat 2007 op hoofdlijnen (afronding op 0,5 mln.)	Totaal	p-MJP	BDU	EUprojecten	milieu	natuur	overig
totale lasten	-47,5	-22,5	-12,0	-4,0	-3,0	-2,0	-4
totale baten	-36	-20,5	-12,0		-2,5		-1
A: Resultaat vóór bestemming	11,5	2,0		4,0	0,5	2,0	3,0
toevoeging reserves	-1,5						-1,5
onttrekking reserves	-10,0	-0,5		-4,0	-0,5	-2,0	-3,0
B: Saldo mutatie reserves	-8,5	-0,5		-4,0	-0,5	-2,0	-1,5
C: Resultaat ná bestemming	3,0	1,5					1,5

2 Overzicht baten en lasten

Baten en lasten 2007 per programma

Beleidslasten van de provincie Flevoland vóór bestemming

(dwz excl. mutaties in reserves) Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

	Programma	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Verschil begr. na wijz. -rek.
1	Bestuur	43.115	47.688	49.707	46.289	3.418
2	Infrastructuur en mobiliteit	61.783	61.598	73.328	56.239	17.089
3	Water	3.000	2.975	6.531	2.567	3.964
4	Milieu	9.430	9.899	15.846	10.386	5.460
5	Natuur en landschap	2.441	2.502	14.683	11.438	3.245
6	Economische ontwikkeling	5.522	6.014	17.516	6.618	10.898
7	Zorg, onderwijs en welzijn	42.143	39.308	48.615	48.849	-/-234
8	Cultuur	13.158	13.127	13.664	13.176	488
9	Wonen	513	464	335	299	36
10	Ruimtelijke planning	2.296	2.520	3.474	2.131	1.343
11	Alg. dekking/ onvoorzien	301	3.540	2.163	416	1.747
	Totaal programma's	183.702	189.635	245.862	198.408	47.454

Beleidsbaten van de provincie Flevoland vóór bestemming

(dwz excl. mutaties in reserves) Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

	Programma	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Verschil begr. na wijz. -rek.
1	Bestuur	24.066	25.221	25.254	24.934	320
2	Infrastructuur en mobiliteit	38.783	35.844	46.973	30.868	16.105
3	Water	615	472	4.053	550	3.503
4	Milieu	1.831	2.200	7.358	3.119	4.239
5	Natuur en landschap	418	164	10.135	9.026	1.109
6	Economische ontwikkeling	669	553	11.280	1.403	9.877
7	Zorg, onderwijs en welzijn	34.928	31.631	39.678	39.209	469
8	Cultuur	661	907	1.218	935	283
9	Wonen	218	200	151	147	4
10	Ruimtelijke planning	20	0	500	29	471
11	Alg. dekking/ onvoorzien	94.436	89.167	95.924	96.163	-239
	Totaal programma's	196.645	186.359	242.524	206.383	36.141

Saldi baten en lasten van de provincie Flevoland

(excl. reserves)

Alle bedragen zijn in EUR 1.000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

	Programma	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Vershil begr. na wijz. -rek.
1	Bestuur	-19.049	-22.467	-24.453	-21.356	-3.097
2	Infrastructuur en mobiliteit	-23.000	-25.754	-26.356	-25.372	-984
3	Water	-2.385	-2.503	-2.478	-2.016	-462
4	Milieu	-7.599	-7.699	-8.487	-7.268	-1.219
5	Natuur en landschap	-2.023	-2.338	-4.548	-2.411	-2.137
6	Economische ontwikkeling	-4.853	-5.461	-6.236	-5.215	-1.021
7	Zorg, onderwijs en welzijn	-7.215	-7.677	-8.937	-9.639	702
8	Cultuur	-12.497	-12.219	-12.446	-12.241	-205
9	Wonen	-295	-264	-184	-152	-32
10	Ruimtelijke planning	-2.276	-2.520	-2.974	-2.102	-872
11	Alg. dekking/ onvoorzien	94.135	85.627	93.762	95.747	-1.985
	Resultaat voor bestemming	12.943	- 3.276	- 3.337	7.975	-11.312
	Af: toevoegingen reserves	32.930	7.556	18.203	16.781	1.422
	Bij: onttrekkingen reserves	23.689	10.832	21.540	11.648	9.892
	Saldo mutaties reserves **	9.241	-3.276	-3.337	5.133	-8.470
	Resultaat na bestemming	3.702	0	0	2.842	-2.842

* Een toelichting op de verschillen is per programma opgenomen in het jaarverslag.

** In onderdeel reserves op blz 140 wordt een nadere toelichting gegeven

Baten en lasten van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

	Lasten (naar economische categorie)	Rekening 2006	Rekening 2007		Baten (naar economische categorie)	Rekening 2006	Rekening 2007
0.0	Onvoorziene uitgaven	0		1.0	Belastingopbrengsten	37.238	41.219
1.0	Salarissen en sociale lasten	600	685	1.1	Leges en andere rechten	138	120
2.0	Aankoop van onroerende zaken	0	0	2.0	Verkoop van onroerende zaken	9	0
2.1	Uitbestede investeringen	343	423	2.2	Huren en pachten	96	154
2.2	Aankoop roerende zaken	85	108	2.3	Overige goederen en diensten	661	222
2.3	Overige goederen en diensten	13.252	14.989	3.0	Dividenden en winsten	2.477	2.258
3.0	Belastingen	188	158	4.0	Inkomensoverdrachten	148.891	155.507
4.0	Inkomensoverdrachten	102.422	126.460	4.1	Vermogensoverdrachten	0	0
4.1	Vermogensoverdrachten	3.798	2.731	5.0	Rente	2.742	4.232
5.0	Rente	0	0	6.0	Administratieve boekingen	28.103	14.319
6.0	Administratieve boekingen	58.829	30.017				
7.0	Kredieten en deelnemingen	0	0				
8.0	Toegerekende apparaatskosten	37.136	39.617				
		216.653	215.189			220.355	218.031

De hiervoor vermelde baten en lasten naar kostensoorten zijn inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, die via de exploitatie hebben plaatsgevonden. Om die reden wijken de bedragen af van de hiervoor vermelde baten en lasten. Daar zijn de baten en lasten vóór bestemming vermeld, waarin deze reservemutaties buiten beschouwing moeten worden gelaten. Het saldo van baten en lasten naar economische categorie is gelijk aan het resultaat na bestemming (€ 2,8 mln.).

Gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn oorspronkelijk geraamd op €89,2 mln.

Deze raming is later herzien tot € 95,9 mln. De grootste tussentijdse bijstellingen zijn:

- Hoger geraamde opcenten MRB (€ 3,7 mln.) als gevolg van toename van het wagenpark (vooral leaseauto's) en door toename van het gewicht van auto's;
- Hogere rentebaten € 1,7 mln. door meer uitgezette middelen dan was geraamd en door een hogere kortlopende rente.

Voor een analyse van de verschillen tussen begroting na wijziging en de werkelijke bedragen wordt verwezen naar de toelichting bij programma 11.

Aanwending post onvoorzien

In de ontwerpbegroting 2007 was een post onvoorzien opgenomen van € 525.000. In de loop van het jaar hebben Provinciale Staten via een zevental begrotingswijzigingen per saldo voor € 129.000 beslag

Algemene dekkingsmiddelen van de provincie Flevoland

Algemene dekkingsmiddelen (X €1.000)	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007
Provinciefonds	50.572	46.960	47.321	47.052
Opcenten motorrijtuigenbelasting	36.134	36.300	40.000	40.200
Dividend (zie specificatie)	2.477	1.150	2.118	2.258
Saldo financieringsfunctie (zie specificatie)	5.072	4.757	6.486	6.869
Saldo BTW-compensatiefonds (vereveningsbijdrage)	-199	*)	*)	*)
Totaal algemene dekkingsmiddelen	94.056	89.167	95.925	96.379

*) met ingang van 2007 is de vereveningsbijdrage BTW-compensatie afgeschaft.

Dividend uit deelnemingen (X €1.000)	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007
Essent N.V.	57	34	212	276
Nuon N.V.	149	36	150	167
Afvalverwerkingsbedrijf het Friese Pad N.V.	255	220	220	255
Afvalzorg Holding N.V.	1.160	716	716	750
Bank Nederlandse Gemeenten	856	144	820	810
Totaal dividend	1.323	1.150	2.118	2.258

Saldo financieringsfunctie (X €1.000)	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007
Rente provincie	2.718	1.850	3.579	4.228
Rente Europa	0	0	0	0
Betaalde rente en disagio	0	0	0	0
Bespaarde rente	2.355	2.907	2.907	2.641
Saldo financieringsfunctie	5.072	4.757	6.486	6.869

gelegd op de post onvoorzien. De mutaties op de post onvoorzien zijn hieronder weergegeven, waarbij individuele bedragen > € 50.000 apart zijn benoemd:

1e wijziging: geringe mutatie	- € 6.000
2e wijziging: versterking cluster	
jeugdzorg	- € 90.000
financiering houtribweg	
-parlaan	+ € 44.000
voortzetting PPA	+ € 52.000
bestuurslastencompensatie	
archeologie	- € 70.000
3e wijziging: geringe mutatie	- € 33.000
4e wijziging: diverse geringe mutaties	- € 34.000
5e wijziging: geringe mutatie	- € 10.000
6e wijziging: financiering PMJP	- € 78.000
7e wijziging: vutaanspraken	
werknemers NLE	- € 67.000
bestedingsplan BDU	+ € 255.000
extra groei speciaal	
onderwijs	- € 106.000
diverse geringe mutaties	- € 33.000

Het in 2007 niet bestede deel van de post onvoorzien (€ 396.000) maakt onderdeel uit van het rekeningresultaat.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn inkomsten en uitgaven die zich eenmalig of gedurende een beperkt aantal jaren voordoen. Dit in tegenstelling tot de structurele baten en lasten die jaarlijks in een vergelijkbare omvang terugkomen.

Incidentele lasten zijn in veel gevallen gekoppeld aan incidentele bijdragen van derden of onttrekkingen aan reserves; dergelijke incidentele baten en lasten hebben geen effect op het rekeningresultaat ná bestemming. Andere incidentele baten en lasten hebben wel bijgedragen aan het resultaat ná bestemming.

Hieronder zijn per programma de belangrijkste incidentele begrotingsposten in 2007 weergegeven (bedragen boven € 0,1 mln.) waarbij is aangegeven wat het effect is op het rekeningresultaat. In totaal

Incidentele lasten en baten

(bedragen x € 1.000)

	Lasten	Baten	Effect op resultaat
Programma Bestuur:			
- Uitkeringen voormalige leden PS	157		-157
- Statenverkiezingen	372		-122
- Andere Overheid (strat. pijler)	356		nee
Programma Economische ontwikkeling:			
Innovatie-initiatief Flevoland (strat. pijler)	344		nee
Internationaliseringimpuls MKB (strat. pijler)	182		nee
Voorziening oninbare vorderingen	541		nee
Programma Zorg, onderwijs en welzijn:			
Bijdragen wonen en zorg	615		nee
Bijdragen onderwijsprojecten	314		nee
Programma Cultuur:			
Dotatie voorziening oninbare vorderingen	204		-204
Programma Ruimtelijke planning:			
IJmeer/Markermeer (strat. pijler)	381		nee
Programma Algemene dekkingsmiddelen			
Dividend BNG		675	675
Naheffing BTW/BCF	300		-300
Afwikkelingsverschillen oude jaren			
Saldo voor- en nadelige afwikkelingen		498	248
Totaal	3.766	1.173	140

Bijdrage Flevoland aan EMU-saldo 2007 (bedragen x €1.000)	2006	2007
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- is tekort)	12.943	7.975
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	4.706	5.297
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	22.952	7.789
- investeringen vaste activa	-12.789	-16.074
+ bijdragen van derden in investeringen	485	4.091
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-9.555	-7.554
EMU saldo	18.742	1.524

is het rekeningresultaat met circa € 0,1 mln. positief beïnvloed door incidentele posten.

EMU-saldo

Jaarlijks dient de bijdrage van de lagere overheden in de hoogte van het EMU-saldo (en het aandeel van de lagere overheden daarin) te worden bepaald. De bijdrage van Flevoland aan het EMU-saldo 2007 kan worden berekend op € 1,9 mln. voordelig. Dit betekent feitelijk dat Flevoland heeft bijgedragen aan een beperking van het EMU-saldo in 2007.

3 Bedrijfsvoering

Cijfers op hoofdlijnen

Lasten bedrijfsvoering van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Vershil begr. - rek.
C1 Personeel	30.885	30.112	31.942	32.323	- 573
C2 Facilitair	4.739	5.818	5.867	5.799	68
C3 Juridisch	161	222	222	164	58
C4 Financieel	189	109	109	96	13
C5 Informatie	2.601	2.702	2.926	2.767	159
	38.575	38.963	41.066	41.149	- 275

Baten bedrijfsvoering van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Vershil begr. - rek.
C1 Personeel	1.375	469	1.480	1.426	54
C2 Facilitair	3	9	9	106	- 97
C3 Juridisch	-	-	-	-	-
C4 Financieel	61	-	-	-	-
C5 Informatie	-	-	-	-	-
	1.439	478	1.489	1.532	- 43

Saldi bedrijfsvoering van de provincie Flevoland
(baten -/- lasten)

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2006	Begroting 2007 oorspronkelijk	Begroting 2007 na wijziging	Rekening 2007	Vershil begr. - rek.
C1 Personeel	29.570	29.643	30.462	30.897	- 435
C2 Facilitair	4.736	5.809	5.858	5.693	165
C3 Juridisch	161	222	222	164	58
C4 Financieel	128	109	109	96	13
C5 Informatie	2.601	2.702	2.926	2.767	159
	37.136	38.485	39.577	39.617	- 40

Verklaring resultaat bedrijfsvoering

Onder lasten van de bedrijfsvoering worden verstaan de salarissen en de overige apparaatlasten, zoals huisvesting, automatisering en dergelijke. De bedrijfsvoeringlasten worden doorbelast naar de programma's.

De totale netto lasten van de bedrijfsvoeringonderdelen bedragen in 2007 € 39,8 mln. ten opzichte van

een raming van € 39,6 mln. Het bedrijfsvoeringresultaat (€ 0,2 mln. nadelig) wordt voor circa € 0,6 mln. veroorzaakt door hogere lasten op het onderdeel personeel (met name bij salarissen als gevolg van CAO ontwikkelingen) en circa € 0,4 mln. door lagere kapitaallasten bij de onderdelen facilitair en informatietechnologie als gevolg van achterblijvende investeringen.

Ten opzichte van 2006 zijn de netto bedrijfsvoeringlasten toegenomen met bijna € 2,7 mln., ofwel 7,2%. Deze stijging wordt veroorzaakt door CAO ontwikkelingen en de hogere huisvestingslasten door de renovatie van het Provinciehuis.

Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens(WOPT)

In het kader van de WOPT melden wij dat in het jaarverslag aan twee personen bedragen van respectievelijk € 214.000,- (waaronder € 92.500 ontslagvergoeding) en € 234.000,- (waaronder € 125.000 ontslagvergoeding) zijn uitgekeerd. Het betreft twee directeuren, met wie de dienstverbanden per 31 december 2007 zijn beëindigd als gevolg van een reorganisatie binnen de directie. De bedragen die als ontslagvergoeding zijn gestort, zijn ter afkoop van eventuele (boven- en nawettelijke) ww-aanspraken, alsmede ter afkoop van de op basis van het sociaal statuut nog voor een periode van één jaar verplichte salarisdoorbetaling (herplaatsingsperiode). De bedragen zijn vastgelegd in beëindigingovereenkomsten.

4 Investeringsen

Cijfers op hoofdlijnen

Het merendeel van de provinciale uitgaven heeft betrekking op de exploitatie. In 2007 bedroegen de exploitatieuitgaven (exclusief toevoegingen aan reserves) circa € 198 mln. Daarnaast worden er uitgaven gedaan die niet direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het gaat daarbij om investeringen (die worden geactiveerd) en uitgaven die rechtstreeks ten laste van voorzieningen worden gebracht, zoals niet jaarlijks onderhoud aan wegen en vaarwegen. Voor de uitgaven ten laste van de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

In 2007 bedragen de investeringen in totaal € 16,1 mln. waartegenover € 4,1 mln. baten staan (hoofdzakelijk bijdragen van derden in infraprojecten en verkoop portocabins). Per saldo is een bedrag van € 12,0 mln. geactiveerd. De kapitaallasten hiervan worden als exploitatielasten doorberekend naar de programma's.

De in omvang belangrijkste investeringsuitgaven minus bijdragen (> € 0,25 mln.) in 2007 zijn:

Infrastructuur en mobiliteit

- parallelweg Marknesserweg (€ 0,8 mln.)
- deklaag Hanzeweg (€ 0,4 mln.)
- N23 West Lelystad-Dronten (€ 1,1 mln.)

- Kruispunt Buitenring-J.P.Thijssesweg Almere (€ 0,5 mln.)
- Rotonde Tussenring-Buitenhoutsedreef (€ 0,8 mln.)

Facilitaire zaken

- renovatie Provinciehuis (€ 6,9 mln.)

Informatie

- project Docuvit (€ 0,9 mln.).

Daarnaast zijn er diverse kleine projecten gerealiseerd en geringe uitgaven gedaan voor grotere investeringswerken, die in eerdere jaren zijn gestart en in 2007 zijn afgerond of juist in 2007 zijn gestart en later worden afgerond.

Investeringsen in 2007

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Inkomsten In 2007	Uitgaven in 2007	Netto uitgaven
1 Bestuur	0	197	197
2 Infrastructuur en mobiliteit	3.581	7.220	3.639
3 Water		250	250
Totaal programma's	3.581	7.667	4.086
Bedrijfsvoering			
C2 Facilitaire zaken	510	7.730	7.220
C5 Informatie	0	927	927
Totaal bedrijfsvoering	510	8.657	8.147
Totaal investeringen	4.091	16.324	12.233

* De ingezette BDU-gelden zijn op de uitgaven in mindering gebracht

5 Balans

Balans geaggregeerd

De balans biedt inzicht in de vermogenspositie van de provincie. De balans laat enkele verschuivingen

zien die in de volgende paragrafen verder worden toegelicht.

Alle bedragen zijn in EUR 1.000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

ACTIVA	31-12-2007	31-12-2006	PASSIVA	31-12-2007	31-12-2006
Immateriele vaste activa			Eigen vermogen		
Materiele vaste activa			Reserves		
met maatschappelijk nut:	24.807	23.014	- Algemene reserves	10.756	10.778
met economisch nut	25.761	20.818	toevoeging resultaat 2006		3.702
	50.568	43.832	- Bestemmingsreserves	82.951	74.093
Financiële vaste activa			Resultaat na bestemming	2.842	
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	1.196	946		96.549	88.573
Overige langlopende leningen	834	932	Voorzieningen	15.499	15.264
Deposito's > 1 jaar c.a.	2.277	13.084	Totaal vaste financieringsmiddelen	112.048	103.837
Bijdragen activa eigendom derden	250	301	VLOTTENDE PASSIVA		
	4.557	15.263	Netto-vlottende schulden		
Totaal vaste activa	55.125	59.095	overige schulden rentetyp looptijd < 1 jaar	13.125	10.421
VLOTTENDE ACTIVA					
Uitzettingen rentetyp looptijd < 1 jaar			Overlopende passiva	76.243	38.194
Vorderingen op openbare lichamen	14.834	13.793	Totaal vlottende financieringsmiddelen	89.368	48.615
Verstreckte kasgeldleningen	79.500	61.000	TOTAAL GENERAAL	201.416	152.452
Overige vorderingen	4.482	4.205			
	98.816	78.998	Gewaarborgde geldleningen	7.939	8.260
Liquide middelen					
Saldi kas, bank, giro	12.211	6.261			
Deposito's < 1 jaar		0			
	12.211	6.261			
Overlopende activa	35.265	8.098			
Totaal vlottende activa	146.291	93.357			
TOTAAL GENERAAL	201.416	152.452			

Vaste activa

De vaste activa worden onderscheiden in:

Immateriële vaste activa

Tot Immateriële vaste activa worden bijvoorbeeld gerekend kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De provincie kent geen immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in activa met economisch nut en activa met maatschappelijk nut.

Activa met maatschappelijk nut (investeringen in de openbare ruimte) mogen worden geactiveerd, maar genereren geen middelen omdat er geen markt voor is. Het gaat voornamelijk om grond-, weg- en waterbouwkundige werken.

Activa met een economisch nut kunnen middelen genereren voor de provincie of zijn verhandelbaar. Dergelijke activa dienen te worden geactiveerd.

Hieronder kunnen worden verstaan:

- bedrijfsgebouwen (onroerend goed);
- machines, apparaten en installaties (grote investeringen van bijvoorbeeld automatiseringsmiddelen) benodigd voor het provinciehuis of voor een van de steunpunten;
- overige materiële vaste activa, zoals meubilair en inventaris (overige kleine investeringen) benodigd voor het provinciehuis of voor één van de steunpunten.

Financiële vaste activa

- Verstrekte langlopende leningen en uitzettingen in het kader van beleid (aan bedrijven), bedrijfsvoering (aan personeel) of financiering (beleggingen in deposito's, effecten met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar); hierop wordt niet afgeschreven;
- Aandelen en deelnemingen (BNG, NUON, Essent, Vitens, Friese Pad, Afvalzorg Deponie en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland), worden gewaardeerd tegen de historische verkrijgingsprijs; hierop wordt niet afgeschreven;
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden (bijvoorbeeld een fietspad in bezit van een gemeente); hierop wordt wel afgeschreven.

Vaste activa provincie Flevoland	Boek- waarde 1 jan 2007	Vermeer- deringen	Verminde- ringen *)	Af- schrijving 2007	Boek- waarde 31 dec 2007	Rente- lasten 2007	Kapitaal- lasten 2007
Immateriële vaste activa:	-	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa:							
1: vaste activa met maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouw							
a: verhardingen (wegen, fietspaden, etc.)	20.236	7.178	3.521	1.666	22.227	1.282	2.948
b. kunstwerken (bruggen, sluisen, etc.)	1.528	-	60	80	1.388	83	163
c. openbare verlichting	1.180	-	-	59	1.121	60	118
d. gronden en terreinen	70	-	-	-	70	6	6
totaal vaste activa met maatsch. nut	23.014	7.178	3.581	1.805	24.806	1.431	3.236
2: vaste activa met economisch nut							
Bedrijfsgebouwen:							
a. provinciehuis	13.106	5.508	510	1.255	16.848	672	1.928
b. steunpunten	675	-	-	62	614	55	117
Technische installaties, machines en apparaten	6.262	2.709	-	1.819	7.152	347	2.166
Overige materiële vaste activa	775	679	-	306	1.148	56	361
totaal vaste activa met economisch nut	20.818	8.896	510	3.442	25.762	1.130	4.572
totaal materiële vaste activa	43.832	16.074	4.091	5.247	50.568	2.561	7.808
Financiële vaste activa:							
verstrekke langlopende geldleningen	932	-	98	-	834	9	9
kapitaalverstrekkingen	946	250	-	-	1.196	54	54
uitzettingen > 1 jaar e.a.	13.084	-	10.807	-	2.277	-	-
bijdragen aan activa van derden	301	-	-	50	250	20	70
totaal financiële vaste activa	15.263	250	10.905	50	4.557	83	133
totaal immateriële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
totaal materiële vaste activa	43.832	16.074	4.091	5.247	50.568	2.561	7.808
totaal financiële vaste activa	15.263	250	10.905	50	4.557	83	133
totaal vaste activa	59.095	16.324	14.996	5.297	55.125	2.644	7.941

*) betreft bijdragen van derden, duurzame waardevermindering n.v.t.

Staat van reserves provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

	Naam reserve	Stand per 31-12-2006	Toe- voeging	Ont- trekking	Stand per 31-12-2007	Reservering/ oormerken	netto be- schikbaar
	Algemene reserve 31-12-06	10.778					
	toevoegen resultaat 2006 na bestemming	3.702					
	Algemene reserve 1-1-2007	14.480		3.724	10.756	-	10.756
Bestuur	Cofinanciering EU-projecten 94-99	1.031	-	-	1.031	1.031	-
	Cofinanciering EU-projecten 00-06	18.203	-	3.007	15.196	15.196	-
	Cofinanciering EU-projecten 07-13	-	2.000	-	2.000	2.000	-
	Technische bijstand Europa	1.172	9	-	1.181	-	1.181
	Omgevingsplan Flevoland	896	-	104	792	792	-
	Investeringsimpuls Flevoland- Almere	15.937	4.310	-	20.247	20.247	-
	Totaal Bestuur	21.302	6.319	3.111	40.447	39.266	1.181
Infrastructuur	Voorfinanciering investeringen	142	-	44	98	98	-
	Infrafonds	-	765	-	765	765	-
Water	Stimulering integraal waterbeheer	-	-	-	-	-	-
Natuur	Uitvoering natuurbeleid	-	-	-	-	-	-
Milieu	Cofinanciering SGB	942	-	112	830	830	-
Welzijn en zorg	Projecten ouderenbeleid	660	297	565	393	85	308
	Sportaccommodaties c.a.	77	516	-	593	-	593
	Egalisatiereserve jeugdzorg	1.455	-	126	1.329	1.329	-
	Totaal Welzijn en zorg	2.192	813	691	2.315	1.414	901
Cultuur	Grootschalige kunstprojecten	205	158	33	330	-	330
	Monumentenzorg	228	13	198	43	22	21
	Totaal Cultuur	433	171	231	373	22	351
Algemene dekkingsmiddelen	Ontwikkelings/strategische projecten	15.850	4.513	2.083	18.279	6.432	11.847
	Co-financiering Zuiderzeelijn	15.697	3.100	55	18.742	-	18.742
	Reserve risico kapitaalver- strekking	1.501	-	541	960	650	310
	Totaal Algemene dekkings- middelen	33.048	7.613	2.679	37.981	7.082	30.899
	Totaal programmareserves	73.996	15.681	6.868	82.809	49.477	33.332
Bedrijfsvoering	Personele frictiekosten	98	1.100	1.056	142	142	-
Totaal reserves		88.573	16.781	11.648	93.707	49.619	44.087
Saldo rekening baten en lasten		-	2.842	-	2.842	-	2.842
Totaal reserves na resultaatbestemming		88.573	19.623	11.648	96.549	49.619	46.929

Reserves

Voor de reserves is uitgegaan van de nota reserves en voorzieningen zoals deze op 4 oktober 2007 in PS is vastgesteld. Een reserve behoort tot het eigen vermogen. De reserves bestaan uit middelen die nog min of meer 'vrij' kunnen worden ingezet. Wel is aan een deel van de reserves als gevolg van toekomstige verplichtingen of aangebrachte oormerken een (voorlopige) bestemming gegeven.

De totale omvang van de reserves is in 2007 toegenomen met € 5,1 mln. Dit is exclusief de toevoeging van het rekeningresultaat over 2007 (€ 3,8 mln.) aan de algemene reserve. In de begroting na wijziging werd uitgegaan van een afname van de reserves met € 3,3 mln. Uiteindelijk is er sprake van een afwijking ten opzichte van de raming met € 8,4 mln.

De toename van de reserves met € 5,1 mln. bestaat uit een afname van de algemene reserve met € 3,7 mln. en een toename van de bestemmingsreserves met € 8,8 mln.

Mutaties reserves op hoofdlijnen

De omvang van de algemene reserve is met € 3,7 mln. teruggelopen. De voornaamste oorzaak is de bestemming van het rekeningresultaat 2006 dat voorafgaand aan de bestemming onderdeel uitmaakt van de algemene reserve. Aan de algemene reserve is om die reden € 2,7 mln. onttrokken; het betreft:

- € 0,25 mln. ter dekking van de publiciteitscampagne rond de statenverkiezingen 2007;
- € 0,5 mln. ter versterking van de reserve IFA;
- € 0,5 mln. ter versterking van de reserve sportaccommodaties;
- € 0,25 mln. ter versterking van de reserve ouderenbeleid;
- € 0,8 mln. ter versterking van de reserve Infraconds;
- € 0,4 mln. voor doorgeschoven projecten en activiteiten in de bedrijfsvoering.

Daarnaast heeft de onttrekking van € 1,0 mln. plaatsgevonden die in de ontwerpbegroting was geraamd om de begroting sluitend te maken.

De toename van de bestemmingsreserves met per saldo € 8,8 mln. bestaat uit:

- € 4,3 mln. toevoeging aan de reserve IFA ter dekking van de projecten die t/m 2020 zullen worden uitgevoerd in het kader van het Investeringsprogramma Flevoland-Almere;
- € 3,1 mln. toevoeging aan de reserve cofinanciering Zuiderzeelijn, overeenkomstig eerdere

besluitvorming;

- € 2,4 mln. toevoeging aan de reserve strategische- en ontwikkelingsprojecten, bestaande uit de grote toevoeging van € 4,5 mln. en onttrekkingen tot een bedrag van € 2,1 mln. Van de onttrekkingen heeft € 1,5 mln. betrekking op uitgaven voor de strategische pijlers (Andere Overheid, Ruimtelijke planning en Economische impuls) en € 0,5 mln. voor de financiële afwikkeling van eerder aangegane verplichtingen;
- € 0,8 mln. toevoeging aan de reserve Infraconds vanuit de bestemming van het resultaat 2006;
- € 0,5 mln. toevoeging aan de reserve sportaccommodaties vanuit de bestemming van het resultaat 2006;
- € 1,0 onttrekking aan de diverse specifieke reserves voor uitvoering van het Europees programma. De belangrijkste mutaties betreffen de toevoeging van € 2,0 mln. voor het programma 2007-2013, en een onttrekking van € 3,0 mln. voor projecten uit het aflopende programma 2000-2006.
- € 0,5 mln. onttrekking aan de reserve risico's kapitaalverstrekking ten gunste van de voorziening oninbare vorderingen in verband met de voorzienbare oninbaarheid van een verstrekte lening.
- € 0,8 mln. overige onttrekkingen van geringere omvang, onder andere voor projecten wonen, welzijn en zorg, monumentenzorg en jeugdzorg.

Verschillen tussen geraamde en gerealiseerde mutaties in reserves.

Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de reserves toegenomen met € 8,4 mln. Dit wordt voor € 9,8 mln. veroorzaakt door lagere onttrekkingen en voor € 1,4 mln. door lagere toevoegingen. De lagere onttrekkingen bestaan uit:

- € 4,3 mln. lagere onttrekking aan de reserves voor cofinanciering EU-projecten als gevolg van een tragere afwikkeling van projecten dan verwacht;
- € 4,1 mln. lagere onttrekking aan de reserve strategische- en ontwikkelingsprojecten, met name als gevolg van het niet in 2007 afwikkelen van een bijdrage van de provincie van € 2,2 mln. in de verwervingskosten Oostvaarderswold en € 1,0 mln. lagere uitgaven voor de strategische pijlers (Andere Overheid, Ruimtelijke ontwikkeling en Economische impuls);
- € 0,8 mln. lagere onttrekking aan de reserve omgevingsplan Flevoland, als gevolg van achterblijvende uitgaven voor de speerpunten uit het Omgevingsplan;
- € 0,7 mln. lagere onttrekking aan de reserve

cofinanciering SGB, omdat daaruit te bekostigen projecten zijn vertraagd;

- € 0,4 mln. lagere onttrekkingen aan overige reserves, bestaande uit het saldo van hogere en lagere onttrekkingen van geringere omvang
- € 0,5 mln. hogere onttrekking aan de reserve risico's kapitaalverstrekking ten gunste van de voorziening oninbare vorderingen in verband met de voorzienbare oninbaarheid van een verstrekte lening

De lagere toevoeging betreft hoofdzakelijk een € 1,0 mln. lagere storting in de reserve jeugdzorg. Bij de Najaarsnota is een toevoeging van € 1 mln. geraamd ter dekking van het tekort op het aanvalsplan 2006. Omdat deze problematiek in 2007 is afgewikkeld zijn deze middelen nog in 2007 besteed, en hoefde geen toevoeging aan de reserve plaats te vinden.

Voor een nadere toelichting op het doel van de reserves wordt verwezen naar de bijlagen.

Voorzieningen

Voor de voorzieningen is uitgegaan van de nota reserves en voorzieningen zoals deze op 4 oktober 2007 in PS is vastgesteld. Voorzieningen zijn bedoeld voor de dekking van voorzienbare toekomstige lasten als gevolg van risico's en verplichtingen en maken onderdeel uit van het vreemde vermogen. Een voorziening wordt gevormd door het nemen van een last in de exploitatie. Er zijn voorzieningen voor:

- Niet jaarlijks onderhoud: het gelijkmatig spreiden van niet jaarlijkse onderhoudslasten op kapitaalgoederen
- Toekomstige verplichtingen: verplichtingen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is in te schatten

Op grond van de nota reserves en voorzieningen zijn de volgende wijzigingen in 2007 doorgevoerd:

- De voorziening Waterlandseweg is samengevoegd met de voorziening niet jaarlijks onderhoud wegen en daarbinnen geoormerkt;
- Er is een voorziening oninbare vorderingen gevormd;
- De voorzieningen die zijn gevormd uit specifieke uitkeringen van het rijk en de saldi van deze voorzieningen zijn opgenomen als overlopende passiva op de balans

Ter toelichting op deze laatste wijziging wordt vermeld dat er voorheen nog een derde categorie

voorzieningen bestond. Dit zijn de voorzieningen met ontvangen gelden van derden (met name het Rijk) waarop een specifieke bestemmingsrichting rust, maar die in het boekjaar niet zijn ingezet. Als gevolg van gewijzigde regelgeving mogen hiervoor geen voorzieningen meer worden gevormd, maar dienen deze nog niet bestede gelden van derden als vooruitontvangen bijdragen voor volgende jaren te worden verantwoord op de balans. Dit houdt in dat in de jaarstukken slechts dat deel van de ontvangen derdengelden wordt verantwoord dat werkelijk is besteed. In de jaarrekening 2007 is deze nieuwe regelgeving gevolgd. Hierdoor is er ten opzichte van de eindbalans 2006 sprake van een forse (optische) daling (- € 33 mln.) van de omvang van de voorzieningen.

De totale omvang van de voorzieningen (exclusief de derdengelden) is in 2007 licht gestegen van € 15,2 mln. naar € 15,5 mln.

- De voorzieningen voor niet jaarlijks onderhoud (landwegen, vaarwegen en Provinciehuis) zijn met € 0,8 mln. teruggelopen van € 12,1 mln. naar € 11,3 mln. De onttrekkingen aan deze voorzieningen (€ 7,2 mln.) in verband met de kosten van niet jaarlijks onderhoud waren hoger dan de toevoegingen (€ 6,4 mln.). Dit is inherent aan het karakter van dergelijke voorzieningen, die bedoeld zijn om de onderhoudslasten te egaliseren.
- De voorzieningen voor toekomstige verplichtingen zijn met € 1,1 mln. toegenomen van € 3,1 mln. naar € 4,2 mln. De belangrijkste verklaring hiervoor is de toevoeging van € 0,7 mln. aan de voorziening oninbare vorderingen in verband met de voorzienbare oninbaarheid van een verstrekte lening; verder is er € 0,4 miljoen extra gestort in de voorziening Pensioenen en uitkeringen GS t.g.v. recente actuariële berekeningen de overige mutaties zijn van beperkte omvang en houden elkaar globaal in evenwicht.

Voor een nadere toelichting op het doel van de voorzieningen wordt verwezen naar de bijlagen.

Staat van voorzieningen provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000: (Hierdoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan)

Naam voorziening		Stand per 31-12-'06	Correctie beginbalans	Stand per 01-01-'07	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-'07
Infrastructuur	Niet jaarlijks onderhoud:						
	NJO wegen	3.920	-	3.920	9.658	6.292	7.287
	NJO vaarwegen	2.439	-	2.439	1.302	878	2.863
	Totaal Infrastructuur	6.359	-	6.359	10.960	7.170	10.150
Milieu	NJO vaartuigen	23	-	23	-	23	-
Bedrijfsvoering	NJO provinciehuis	927	-	927	242	2	1.167
	Totaal niet jaarlijks onderhoud	7.309	-	7.309	11.202	7.195	11.317
	Toekomstige verplichtingen:						
Water	Grondwaterbeheer	605	-	605	79	11	674
Natuur	Uitvoering natuurbeleid	133	133-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	Oninbare vorderingen	-	-	-	745	-	745
Bedrijfsvoering	Pensioen/uitkeringen GS	2.216	-	2.216	519	192	2.543
	Rechten van personeel derden	309	-	309	67	156	220
	Totaal Bedrijfsvoering	2.525	-	2.525	586	348	2.763
	Totaal toekomstige ver- plichtingen	3.263	133-	3.130	1410	359	4.182
	Gelden van derden:						
Bestuur (Europa)	Rentebaten EPD-II	737	737-	-	-	-	-
Infrastructuur	GDU projecten	-	-	-	-	-	-
	Openbaar streekvervoer	-	-	-	-	-	-
	Waterlandseweg	4.823	-	4.823	4.823-	-	-
	BDU-Algemeen	15.186	15.186-	-	-	-	-
	BDU-Verkeersveiligheid	178	178-	-	-	-	-
	BDU-Openbaar Vervoer	2.354	2.354-	-	-	-	-
	BDU-Infra	7.116	7.116-	-	-	-	-
	Totaal Infrastructuur	29.657	24.834-	4.823	4.823-	-	-
Milieu	Budgetfinanciering						
	bodemsanering	1.393	1.393-	-	-	-	-
	Geluid	430	430-	-	-	-	-
	Leren voor duurzaamheid	194	194-	-	-	-	-
	Totaal Milieu	2.017	2.017-	-	-	-	-
Werken en ondernemen	MKB Leerbanen	33	33-	-	-	-	-
Welzijn en zorg	Jeugdhulpverlening	5.159	5.159-	-	-	-	-
	Totaal gelden van derden	37.603	32.780-	4.823	4.823-	-	-
Totaal voorzieningen		48.177	32.911-	15.264	7.789	7.554	15.499

Vlottende activa en passiva

De vlottende activa en passiva bestaan uit schulden en vorderingen op de korte termijn, liquide middelen en overlopende activa en passiva.

Schulden:

De belangrijkste schulden op korte termijn bestaan uit te verrichten betalingen aan crediteuren die op de balansdatum nog niet zijn voldaan. Deze zijn in januari 2008 afgewikkeld

Vorderingen:

De belangrijkste vorderingen zijn vorderingen op openbare lichamen en betreffen onder meer de afdracht opcenten op de motorrijtuigenbelasting (€ 3,3 mln.), de Randstedelijke Rekenkamer (€ 0,6 mln.) en terug te vorderen BTW bij het BTW-compensatiefonds (€ 7,8 mln.). De eerste twee genoemde vorderingen zijn inmiddels geïnd. De vorderingen zijn per balansdatum met € 20 mln. toegenomen ten opzichte van het vorige jaar. Dit vindt zijn oorzaak met name in de toename van de omvang van uitgezette kasgeldleningen.

Liquide middelen:

De liquide middelen namen € 6 mln. toe ten opzichte van 2006. Dit was vooral het gevolg van de introductie van een Groenfondstrekening in verband met het p-MJP (€ 2,6 mln.) en een teruggestort door ons betaald voorschot (€ 2,8 mln.) aan DLG.

Overlopende activa en passiva:

Hieronder vallen de zogenaamde transitorische posten; baten en lasten die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2007, maar die pas in 2008 zullen worden afgewikkeld.

Het gaat bij overlopende passiva voornamelijk om nog door de provincie te betalen subsidies en goederen en diensten die zijn toegekend of geleverd in 2007, waarvan de afrekening en (eind)betaling in 2008 zal plaatsvinden.

Ten opzichte van de situatie op 31 december 2006 is het nog te betalen bedrag aan derden met circa € 38 mln. toegenomen.

Dit wordt vooral veroorzaakt door:

- Het verantwoorden van de niet bestede Rijksbijdragen onder de overlopende passiva, in plaats van onder de voorzieningen, zoals voorgaande jaren gepresenteerd is (€ 30,3 mln.)
- De ontvangen voorschotten (€ 3,6 mln.) in het kader van ILG (p-MJP)

De overlopende activa bestaan in belangrijke mate uit nog van de EU te ontvangen bijdragen (voorschotten) ter uitvoering van de Europese programma's (zie ook de treasury paragraaf). Ten opzichte van de situatie op 31 december 2006 is de vordering op de EU met € 25,5 mln. toegenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen**a. Lease verplichtingen**

De provincie heeft een aantal voertuigen geleased waarvan de contractduur eindigt na de balansdatum. Het langstlopende contract expireert in 2013. Deze verplichtingen zijn niet op de balans opgenomen. Het gaat om een totaalbedrag van € 620.000, waarvan € 38.000 een looptijd heeft van korter dan 1 jaar.

b. Overgenomen verplichtingen DLG en DR inzake p-MJP

Met ingang van 2007 is het ILG van start gegaan. Dit betreft een 7-jarig uitvoeringsprogramma voor het landelijk gebied, wat is vastgelegd in het provinciaal Meerjarenprogramma (p-MJP) Flevoland 2007-2013. Een onderdeel daarbij is de doorloop van verplichtingen van voorgaande jaren (voor 1 januari 2007). Daarvoor is door het Rijk binnen het p-MJP geld beschikbaar gesteld. De totaalomvang van de lopende verplichtingen zijn door PWC (landelijk) geïnventariseerd. Op advies van het Rijk worden om balansvervuiling te voorkomen de verplichtingen die nog niet in 2007 zijn gerealiseerd opgenomen als niet uit de balans blijvende verplichtingen (geschat op € 14,7 mln. per 31 december 2007).

c. Actie Gele Kaart

De accountantsdienst van het Ministerie van EZ voert in 2007 een hercontrole uit van 24 EFRO-projecten in Flevoland. In Nederland zijn in totaal 180 projecten

Borg voor lening aan:	Oorspronkelijk bedrag	Waarborg provincie 1/1/2007	Mutaties waarborg 2007	Aflossing op lening 2007	Waarborg provincie 31/12/2007	Rente percentage lening
Stichting Groenfonds(1,2%)	315.300	1.624	- 64	-	1.560	div. percentages
Stichting Nieuw Land (100%)	4.400	4.097	-	162	3.935	4,74% annuïtair
Stichting ROC (100%)	2.800	2.5.39	-	95	2.444	3 mnd. Euribor + 0,1%
	322.500	8.260	-64	257	7.939	

onderwerp van hercontrole. De uitkomsten van deze hercontrole verwachten wij pas in het voorjaar van 2008. Op dit moment kunnen wij niet inschatten met welke financiële risico's wij rekening moeten houden. Derhalve is dit niet in de jaarrekening 2007 opgenomen. Zodra de definitieve uitkomsten bekend zijn, zullen wij de (mogelijke) financiële effecten hiervan verwerken in de betreffende jaarrekening.

d. Stichting Groenfonds

De provincie Flevoland staat borg voor 1,2% van de geldleningen aangegaan door de Stichting Groenfonds ten behoeve van de uitvoering van het natuurbeleid.

e. Erfgoedcentrum Nieuw Land (v/h Stichting Nieuw Land)

Een garantstelling van € 4.400.000 is in 2001 verstrekt voor een in 2002 afgesloten lening voor toekomstige investeringen ter verbetering van het museum.

f. Stichting ROC

De garantstelling is in 2003 aan het ROC verleend voor de aankoop van grond en opstallen (€ 2,8 mln.). De provincie heeft het eerste recht van hypotheek (waarde € 2,1 mln.) en heeft daarnaast een bedrag geormerkt in de reserve 'risico kapitaalverstrekking' van € 0,7 mln. Dit oormerk wordt jaarlijks verlaagd met het bedrag van de aflossing.

V

BIJLAGEN

A Grondslagen waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV):

Organisaties waarmee Provincie Flevoland een bestuurlijke relatie en een financieel belang heeft zijn opgenomen in een paragraaf Verbonden partijen en zijn niet geconsolideerd.

In de financiële verordening van de provincie zijn de waarderingsgrondslagen vastgelegd.

De activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs verminderd met de eventuele cumulatieve afschrijvingen. De gekozen afschrijvingsmethodieken voor de verschillende activa worden in grote lijnen hieronder toegelicht.

Het aan de diverse activa toegerekende rentepercentage is afhankelijk van het jaar van investering en de afschrijvingsduur. Voor investeringen in 2007 is gerekend met 5%, met uitzondering van investeringen verband houdende met de renovatie van het provinciehuis (4%). In het jaar van investering wordt een volledig jaar afgeschreven en een half jaar rente toegerekend. Voor de tijdelijke uitbreiding provinciehuis is in het eerste jaar 50% afgeschreven. De passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De investeringen (inclusief de kosten van onderzoek en ontwikkeling) in materiele vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden lineair afgeschreven in:

- 30 jaar: grote motorvoertuigen en gebouwen; kleine aanpassingen aan gebouwen in de resterende looptijd van het hoofdgebouw.
- 15 jaar: technische installaties bedrijfsgebouwen, motorvoertuigen.
- 10 jaar: kantoormeubilair > € 10.000; veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen.
- 5 jaar: kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur, telecomkabeling en paging(oproep)apparatuur, motorvoertuigen.
- 3 jaar: stimuleringsproject PC-gebruik en servers.
- Niet: gronden.

Er wordt annuitair afgeschreven indien de kapitaallasten voor meer dan 50% worden gedekt door tarieven, huuropbrengsten of vergoedingen die eveneens zijn gebaseerd op een jaarlijks gelijkblijvende annuïteit.

Investeringskredieten < € 10.000 worden niet geactiveerd.

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden verstaan investeringen (inclusief de kosten van onderzoek en ontwikkeling) wegens aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves afgeschreven op basis van een 20-jarige annuïteit. Hiervan kan bij besluit van Provinciale Staten worden afgeweken.

Financiële vaste activa

Verstreckte langlopende geldleningen:

De leningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van ontvangen aflossingen.

Aandelen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen:

De aandelen en de deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de historische (nominale) verkrijgingprijs of een eventueel duurzaam lagere waarde.

Vlottende activa

De vorderingen, overlopende activa en liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Vorderingen worden afzonderlijk beoordeeld op de verwachte inbaarheid; waar nodig wordt een voorziening voor oninbaarheid opgenomen. Onder de overlopende activa worden alle per jaareinde nog in rekening te brengen vorderingen opgenomen, alsmede alle vooruitbetaalde bedragen en de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Eigen vermogen

De reserves zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Dotaties vinden plaats op basis van besluiten van Provinciale Staten. Aan reserves wordt geen rente toegevoegd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor (risico's ter zake van) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten of voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen als bedoeld in art 49, b BBV. De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Flottende passiva

De overige schulden en de overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva worden alle per jaareinde verwachte schulden op basis van aangegane verplichtingen opgenomen, alsmede de vooruit ontvangen bedragen en de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (art. 49,b BBV)

Grondslagen resultaatbepaling

De baten en lasten zijn zoveel als mogelijk toegerekend naar het boekjaar waarop de onderliggende activiteiten betrekking hebben of waarin besluitvorming in PS heeft plaatsgevonden in het geval van projectsubsidies. Afschrijving heeft in principe plaatsgevonden op basis van vaste percentages van de aanschafwaarde onder aftrek van eventuele subsidies en bijdragen van derden. De afschrijvingspercentages zijn gebaseerd op de verwachte levensduur.

Stelselwijziging

Door een wijziging van het BBV(besluit van 10 juli 2007) heeft er een stelselwijziging plaatsgevonden inzake de artikel 44-2 voorzieningen (betreft de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking

van lasten van volgende begrotingsjaren).

Hierdoor is een aantal voorzieningen opgeheven. Deze worden nu in de balans onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen. In verband hiermee heeft er op de beginbalans een balansverplaatsing plaatsgevonden van de voorzieningen naar de overlopende passiva.

B Toelichting reserves en voorzieningen

Algemeen

Eens in de 4 jaar wordt een nota reserves en voorzieningen uitgebracht waarin het beleid wordt uiteengezet. Op 4 oktober 2007 is de laatste versie van de nota reserves en voorzieningen door Provinciale Staten vastgesteld. Hieronder worden in het kort de in de nota opgenomen toelichtingen bij de bestaande reserves en voorzieningen vermeld. Waar opportuun is rekening gehouden met ontwikkelingen die zich na 4 oktober 2007 hebben voorgedaan.

Reserves

reserve personele frictiekosten

Deze reserve wordt gebruikt voor personele frictiekosten (tijdelijke dubbeling functies, bovenformatieve plaatsen, afvloeiingskosten etc.). De aanwending van de reserve is gedelegeerd aan het college van Gedeputeerde Staten.

reserve cofinanciering EU-projecten 94-99

Deze reserve is destijds ingesteld met het oog op de door de provincie te leveren cofinanciering in het kader van het EPD 1994-1999. De definitieve afrekening met Brussel is nog niet volledig afgewikkeld. Tot dat moment zal deze reserve nog gehandhaafd blijven om eventuele risico's af te dekken.

reserve cofinanciering EU-projecten 00-06

Deze reserve is ingesteld met het oog op de door de provincie te leveren cofinanciering aan projecten in het kader van het Europees Programma 2000-2006. Tot en met het jaar 2006 zijn hierin jaarlijks bedragen gestort. De benodigde cofinanciering wordt hieraan jaarlijks onttrokken.

Reserve cofinanciering EU-projecten 07-13

Deze reserve is ingesteld met het oog op de door de provincie te leveren cofinanciering aan projecten in het kader van het Europees Programma 2007-2013. Tot en met 2012 wordt jaarlijks een bedrag van € 1,9 miljoen gestort. In 2007 en 2013 een bedrag van € 2 miljoen De benodigde cofinanciering wordt hieraan jaarlijks onttrokken.

reserve technische bijstand Europa

Voor de kosten van technische bijstand is een meerjarenprogramma vastgesteld voor de gehele pro-

grammaperiode van het EPD. Van jaar tot jaar zullen de werkelijke kosten van technische bijstand variëren, waarbij overschrijdingen en onderschrijdingen kunnen ontstaan ten opzichte van de jaarbegrotingen. Hiervoor is een egalisatiereserve ingesteld.

reserve kapitaallasten voorfinanciering investeringen
Deze reserve bevat een van de gemeente Lelystad ontvangen bijdrage ter voorfinanciering van de aanleg van een rotonde door de provincie. Deze bijdrage wordt benut om tot en met 2008 de kapitaallasten voortvloeiende uit de aanleg van de rotonde te dekken.

reserve grootschalige kunstprojecten

Deze reserve wordt op grond van de 1% regeling kunsttoepassing jaarlijks gevoed om eens in de 3 a 4 jaar een landschapskunstwerk te kunnen realiseren.

reserve monumentenzorg

Deze reserve is bestemd voor subsidies ten behoeve van restauratie en onderhoud van rijks -en gemeentelijke monumenten en voor projecten.

reserve ontwikkelings- en strategische projecten

Deze reserve vervult een belangrijke rol bij het realiseren van projecten die naar hun omvang niet binnen de jaarlijks in de begroting beschikbare middelen kunnen worden opgevangen en van strategisch belang zijn voor de provincie. De reserve wordt jaarlijks gevoed met een deel van de rentebaten die de provincie ontvangt. Inmiddels is van de aanwezige middelen in deze reserve € 14,5 miljoen overgeheveld naar een aparte reserve ter uitvoering van het Investeringsprogramma Flevoland Almere (IFA). Voor de speerpunten uit het Omgevingsplan zullen naast proceskosten die jaarlijks in de begroting worden geraamd ook investeringen nodig zijn. Hiervoor wordt vanaf 2008 € 0,8 miljoen extra gestort in de reserve.

reserve Projecten Wonen Welzijn Zorg (voorheen reserve projecten ouderenbeleid)

De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van de nieuwe Provinciale Bijdrageregeling Wonen, Welzijn en Zorg 2007-2010. De aanwending van de reserve is gedurende de looptijd van de regeling gedele-

geerd aan het college van Gedeputeerde Staten. Als de regeling is beëindigd kan de reserve worden opgeheven.

reserve sportaccommodaties en grootschalige sportmanifestaties

De subsidiemiddelen voor sportmanifestaties en -accommodaties worden jaarlijks in de begroting geraamd. Omdat de subsidieaanvragen voor sportaccommodaties jaarlijks sterk fluctueren in aantal en hoogte wordt jaarlijks het overschot op deze begrotingspost gestort in deze reserve.

reserve Zuiderzeelijn

In november 2007 heeft het kabinet besloten de aanleg van de Zuiderzeelijn definitief te schrappen. Het geld dat het Rijk heeft gereserveerd gaat voor een deel naar de drie noordelijke provincies en de Noordoostpolder ter versterking van de regionale economie. In 2008 zal een voorstel worden gemaakt hoe de tot nu toe gereserveerde provinciale middelen van ruim € 18,7 mln. zullen worden ingezet. Zodra daarover een besluit is genomen kan de reserve Zuiderzeelijn worden opgeheven.

reserve gebiedsgericht milieubeleid(SGB)

De provincie levert cofinanciering voor de uitvoering van het gebiedsgericht beleid. Niet bestede middelen (als gevolg van vertraging in de uitvoering) worden toegevoegd aan deze reserve.

reserve risico's kapitaalverstrekkingen

Deze reserve is ingesteld om de risico's op te vangen welke voortvloeien uit het beschikbaar stellen van risicodragend kapitaal en het afgeven van garanties. Indien er concrete aanwijzingen zijn dat leningen niet worden terugbetaald, dan wel garanties worden aangesproken, zal het desbetreffende bedrag worden overgeheveld naar de voorziening "oninbare vorderingen"

reserve provinciale middelen jeugdzorg

Deze reserve bevat het restant van de eigen provinciale middelen ten behoeve van de jeugdzorg die in de afgelopen jaren beschikbaar zijn gesteld. De aanwending van deze reserve is gedelegeerd aan het college van Gedeputeerde Staten.

reserve investeringsimpuls Flevoland Almere

Deze reserve is in 2006 ingesteld om in de komende 10 tot 15 jaar de beoogde investeringsimpuls van € 100 miljoen in de verdere ontwikkeling van Almere te bekostigen. Aan de reserve is in 2006 onder andere € 14,5 miljoen toegevoegd vanuit de reserve ontwikkelings- en strategische projecten.

Voor de uitvoering van het investeringsprogramma worden jaarlijks gefaseerd middelen toegevoegd aan de reserve. Tot en met 2010 dient € 35 miljoen beschikbaar te komen. De aanwending van de reserve is gedelegeerd aan het college van Gedeputeerde Staten ter cofinanciering van concrete projecten die passen binnen het in het kader van het Convenant Investeringsprogramma Flevoland-Almere vastgesteld meerjarenplan 2006-2010.

reserve uitvoering Omgevingsplan

Voor de uitvoering van het in december 2006 vastgestelde Omgevingsplan zullen de komende jaren kosten moeten worden gemaakt. Hiervoor zullen jaarlijks middelen vrijgemaakt moeten worden binnen de begroting. Omdat de uitgaven niet gelijkmatig over de jaren plaats zullen vinden, is een (egalisatie) reserve ingesteld

reserve Infracfonds

De reserve is bedoeld voor grote investeringen voor de middellange termijn in de verkeer-en vervoerinfrastructuur die in de vastgestelde Nota Mobiliteit Flevoland (NMF) worden genoemd. Van het rekeningresultaat 2006 is een bedrag van ruim € 0,76 mln. gestort in deze reserve. In de verdere voeding van de reserve is voorzien door een extra verhoging van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting met twee extra opcenten per jaar gedurende drie jaren, zodat er structureel zes extra opcenten worden geheven. De verwachte jaarlijkse opbrengst hiervan bedraagt € 0,85 mln. in 2008 oplopend tot € 3,45 mln. in 2011.

algemene reserve

De algemene reserve moet worden gezien als de laatste mogelijkheid om noodzakelijke uitgaven te dekken. Aan deze reserve ligt geen inhoudelijke onderbouwing ten grondslag. Als minimale omvang wordt uitgegaan van 5% van de begrotingsomvang vóór bestemming; het maximum is 10%. Doordat

de Europese gelden inmiddels ook onderdeel van de exploitatiebegroting zijn gaan uitmaken, is de omzet gedurende een aantal jaren enkele tientallen miljoenen hoger. Deze verhoging wordt buiten beschouwing gelaten bij de bepaling van de relevante begrotingsomvang. Dit resulteert in een noodzakelijke omvang van de algemene reserve voor 2007 van tussen € 10 miljoen en € 20 miljoen. De omvang van de algemene reserve is eind 2007 € 13,6 miljoen, inclusief € 2,8 miljoen resultaat na bestemming 2007.

Voorzieningen

In zijn algemeenheid worden een drietal soorten voorzieningen onderscheiden:

- voorzieningen die betrekking hebben op niet-jaarlijks onderhoud. Hieraan ligt een meerjarenonderhoudsraming ten grondslag. Uitgangspunt is dat toevoegingen en onttrekkingen over een langere termijn in evenwicht zijn;
- voorzieningen waarvan de omvang dekkend moet zijn voor de achterliggende toekomstige verplichtingen, die door gewijzigde omstandigheden of inzichten kunnen wijzigen (o.a. "pensioenen en uitkeringen leden GS");
- voorzieningen bestaande uit van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden aan een bepaald doel, maar die nog niet zijn besteed. Uitzondering hierop zijn de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (art.49, b BBV)

Ad. 1

voorziening niet jaarlijks onderhoud provinciehuis
Het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) beoogt voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk te geven in de benodigde financiële middelen om het bestaande complex met de bestaande installaties in tact te laten. Tegen het einde van het project nieuwbouw en renovatie van het provinciehuis zal een geactualiseerd niet-jaarlijks onderhoudsplan worden opgesteld.

voorziening niet-jaarlijks onderhoud wegen
De voorziening heeft tot doel de lasten van het groot onderhoud gelijkmatig over de jaren te

spreiden. De financiële meerjarenprogrammering instandhouding landwegen is in 2006 herijkt; de uitkomsten ervan zijn verwerkt in de begroting voor 2007 en volgende jaren.

De voorziening Waterlandseweg is in 2007 opgeheven en toegevoegd aan deze voorziening en hierbinnen geormerkt.

voorziening niet-jaarlijks onderhoud vaarwegen
De voorziening heeft tot doel de lasten van het groot onderhoud gelijkmatig over de jaren te spreiden. De financiële meerjarenprogrammering instandhouding vaarwegen is in 2006 herijkt; de uitkomsten ervan zijn verwerkt in de begroting voor 2007 en volgende jaren.

voorziening niet-jaarlijks onderhoud vaartuigen
Deze voorziening is in 1996 ingesteld voor de kosten van niet-jaarlijks onderhoud c.q. vervanging van vaartuigen die van het Rijk zijn overgekomen bij een taakoverdracht. Door de inwerkingtreding van het BBV in 2004 moeten investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Daarom is met ingang van 2005 de dotatie aan de voorziening vervallen. Tot en met 2008 zal jaarlijks uit de voorziening worden geput voor het groot onderhoud aan de schepen. Daarna zal de voorziening worden opgeheven.

Ad. 2

voorziening pensioenen en uitkeringen leden
Gedeputeerde Staten
Bovengenoemde voorziening is ingesteld omdat leden van Gedeputeerde Staten voor pensioenen en uitkeringen zijn aangewezen op de provincie. De hoogte van de voorziening wordt in het jaar na de installatie van het nieuwe college op basis van een actuariële berekening bepaald. Als gevolg hiervan is dit jaar een bedrag van € 370.000,- extra gestort.

voorziening rechten van personeel derden
De VUT-aanspraken van enkele voormalige medewerkers die zijn overgenomen door de stichting Nieuw Land zijn in 2007 afgerond.
In 2004 is een bedrag van € 220.000 toegevoegd in verband met de garanties die de provincie heeft afgegeven voor de rechten van personeelsleden die betrokken waren bij een taakoverdracht in de jeugd-

zorg. In 2008 zal deze verplichting naar verwachting worden ondergebracht bij een pensioenverzekeraar. Zodra hierover besluiten zijn genomen en de verplichtingen overgedragen zijn kan de voorziening vervallen.

Ad. 3

voorziening grondwaterbeheer

De voorziening grondwaterbeheer is ingesteld als uitvloeisel van de grondwaterheffingsverordening. Deze voorziening heeft een tweeledige functie. In de eerste plaats worden aan deze voorziening middelen toegevoegd of onttrokken indien de inkomsten uit de grondwaterheffing afwijken van de daaruit te dekken kosten van het grondwaterbeleid. Daarnaast dienen uit deze voorziening eventuele schadevergoedingen betaald te worden, die het gevolg zijn van grondwateronttrekkingen. De uit de heffing ontvangen middelen mogen niet voor andere doeleinden worden besteed.

Voorziening oninbare vorderingen

Indien er concrete aanwijzingen zijn dat leningen niet worden terugbetaald of garanties worden aangesproken zal het desbetreffende bedrag worden overgeheveld vanuit de reserve risico's kapitaalverstreking.

C Overzicht doelen en indicatoren

veiligheid

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007	
Verhogen objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid	Alle gemeenten beschikken in 2007 over actuele rampenplannen en rampenbestrijdingsplannen, die minimaal aan de wettelijke eisen voldoen.	Aantal actuele rampenplannen (6) en actuele rampbestrijdingsplannen (12)	Gerealiseerd	
	De Hulpverleningsdienst Flevoland beschikt over een actueel regionaal beheersplan rampenbestrijding en organisatieplannen van Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en regionale brandweer die aan de wettelijke eisen voldoen.	Actueel regionaal beheersplan rampenbestrijding	Gerealiseerd	
	Waterschap Zuiderzeeland en Rijkswaterstaat IJsselmeergebied beschikken over actuele calamiteitenplannen die aan de wettelijke eisen voldoen.	Actuele calamiteitenplannen (2)	Voor het waterschap gerealiseerd, niet voor Rijkswaterstaat	
	Verbeteren inzicht burger en professional in risico's	Aantal bezoekers risicokaart	Niet gerealiseerd vanwege niet juiste teller; hier wordt door afdeling &A naar gekeken.	
	Een direct beschikbaar en functionerend Provinciaal Coördinatiecentrum (PCC) en een actueel Provinciaal Coördinatieplan (PCP), volgens een meerjarig oefen- en opleidingsbeleidsplan opgeleide crisisstaf	Beschikbaarheid van meerjarig oefen- en opleidingsplan volgens door GS vastgestelde uitgangspunten	Niet gerealiseerd. Er is in 2006 een programma gemaakt voor het oefenen en opleiden voor de overgangperiode 2006 en 2007 in afwachting van de veranderende rol van de provincies.	
Bevorderen van een veilige woon-, leef- en werkomgeving in de provincie	Alle gemeenten beschikken over een integraal veiligheidsplan.	Aantal veiligheidsprojecten op grond van stimuleringsbijdragen vanuit programma integrale veiligheid.	Deels gerealiseerd. Juni 2007 is een voorstel aan GS voorgelegd. Een aantal projecten was niet afgerond voor de fase van subsidiëring in 2007 en worden doorgeschoven naar 2008.	

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	Voeren van toetsingsgesprekken met gemeenten	Jaarlijkse bestuurlijke rapportage Commissaris aan de minister van BZK die inzicht geeft in de mate van voorbereiding van de rampenbestrijding binnen de provincie	Gerealiseerd
	Voeren van toetsingsgesprekken met Hulpverleningsdienst Flevoland/veiligheidsregio i.o.		Gerealiseerd
	Voeren van toetsingsgesprekken met waterschap en Rijkswaterstaat		Het toetsingsgesprek met het waterschap hoefde wettelijk dit jaar niet gevoerd te worden; dat met Rijkswaterschap heeft wel plaatsgevonden.
	risicokaart Flevoland op Internet 24 uur per dag en 7 dagen per week toegankelijk		Gerealiseerd
	Houden van bestuurlijke en operationele oefeningen en trainingen	Aantal oefeningen bestuurlijk 1 en operationeel (4) en aantal trainingen (3)	Niet gerealiseerd. Vanwege de veranderende wetgeving, de veranderende rol van de provincies is in overleg met de veiligheidsregio gesproken over de toekomstige rol van de provincie in de veiligheidsregio.
	Uitvoering programma integrale veiligheid	Aantal gemeenten met integraal veiligheidsplan (huidig/gewenst)	In de bestuurlijke rapportage van de regio wordt gemeld dat 2 (Almere en Lelystad) van de 6 gemeenten beschikken over een IV-plan. De gemeente Dronten heeft een concept Integraal Veiligheidsplan 2007-2010 klaar. In het najaar van 2007 zou dit plan bestuurlijk worden vastgesteld.
	Stimuleren deelname aan veiligheidsmonitor	Aantal gemeenten dat deelneemt aan veiligheidsmonitor (6)	De gemeenten hebben vanwege andere prioriteiten niet deelgenomen aan de monitor. Wel geven zij momenteel invulling aan de uitkomsten van de gemeentelijke audits naar de stand van zaken integraal veiligheidsbeleid
	Provincie initieert, informeert, biedt faciliteiten aan en regisseert. Daartoe neemt zij oa deel aan het intergemeentelijk afstemmingsoverleg integrale veiligheid.	Deelname aan intergemeentelijk afstemmingsoverleg integrale veiligheid	De provincie heeft vanwege het besluit van het college van GS om te stoppen met integrale veiligheid niet deelgenomen aan het afstemmingsoverleg.
	Monitoren beleidsinitiatieven die een relatie hebben met 'veiligheid'		

Andere Overheid

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12 2007	
Burgers worden bij de contacten met de provincie: professioneel en respectvol behandeld goed en tijdig geholpen	Optimale telefonische bereikbaarheid.	Uitkomst onderzoek telefonische bereikbaarheid.	Zie burgerjaarverslag	
	Tijdige reactie op vragen of reacties.	Aantal gesignaleerde termijnoverschrijdingen.	Zie burgerjaarverslag	
	Tijdig betalen van facturen.	Aantal gesignaleerde termijnoverschrijdingen.	Zie burgerjaarverslag	
	Tijdige afhandeling van klachten.	Aantal niet tijdig afgehandelde klachten.	Zie burgerjaarverslag	
	Tijdige afhandeling verzoeken voor subsidies, ontheffingen en vergunningen.	Aantal niet tijdig afgehandelde subsidies, ontheffingen en vergunningen.	Zie burgerjaarverslag	
	aangeven van contactpersonen in uitgaande correspondentie	Aantal uitgaande stukken zonder vermelding van contactpersoon	Zie burgerjaarverslag	
Informatie over rechten en plichten is eenduidig, begrijpelijk en goed vindbaar.	De provincie is transparant	Plaats in top 3 van overheidsmonitor voor provinciale website	Gerealiseerd	
		Publiek heeft digitaal toegang tot openbare milieu-informatie.	Niet gehaald	
		Publiek heeft toegang tot geografisch ontsloten gebiedsinformatie	Deels gehaald	
		Belanghebbende kan status en voortgang afhandeling milieu-klacht volgen	Niet gehaald	
	Ondernemer kan eenvoudig (provinciale) wet- en regelgeving raadplegen	Gehaald		
Niemand wordt meer 'van het kastje naar de muur gestuurd'	Minder handelingen bij een aanvraag voor burgers en bedrijven	Zie burgerjaarverslag		
Informatie wordt overheidsbreed gedeeld en gebruikt De burger hoeft geen informatie te verstrekken die al bij de provincie bekend is.	Eenmalige gegevensverstrekking	25% Vermindering administratieve lasten voor burgers en bedrijven	Zie burgerjaarverslag	
Afhandeling van transacties is zo eenvoudig, inzichtelijk en goedkoop mogelijk.	Vermindering van administratieve lasten		Zie burgerjaarverslag	

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	Capaciteit en middelen beschikbaar stellen om beloftes te kunnen waarmaken.	100 % telefonische bereikbaarheid telefooncentrale. 75 % telefonische bereikbaarheid doorkiesnummers.	Norm niet gehaald Norm niet gehaald
	Werkproces verbeteren en monitoren. Aandacht voor bijbehorende cultuuraspecten.	Binnen 5 dagen reactie op ontvangen brief.	Onbekend
	Effect kwaliteitshandvest meten en doorvertalen naar eventuele aanpassingen of verbeteringen.	Betaling van factuur binnen 30 dagen.	Norm is 80% Score is 73 %
	Werkproces verbeteren en monitoren. Aandacht voor bijbehorende cultuuraspecten	Afhandeling klachten binnen termijn van 6 weken.	Norm is 80% Score is 94 %
	Werkproces verbeteren en monitoren. Aandacht voor bijbehorende cultuuraspecten.	Binnen 8 weken beschikking opstellen.	Norm is 80% 95% gehaald
	Instructie stellers en controle uitgaande stukken.	100% vermelding van contactpersonen in uitgaande correspondentie.	Norm is 100% Score onbekend
	Ontwikkelen van interactieve, elektronisch in te vullen en te versturen formulieren.	Voor 15 procedures is op de provinciale website een elektronisch formulier beschikbaar.	Basis is gehaald Aan verbetering wordt gewerkt
	Publicatie milieu-informatie op provinciale website.	Voldaan aan het Verdrag van Århus	Niet gehaald
	Ontwikkelen van Geo-loket op provinciale website	Geo-loket beschikbaar voor publiek	Voor omgevings-plan wel, overigens nog niet (aansluiting landelijk net)
	Ontsluiting status- en voortgangsinformatie over milieuklacht op het Internet	Belanghebbende kan op ieder moment status- en voortgangsinformatie over milieuklacht verkrijgen	Niet gehaald
	Aansluiten bij Bedrijvenloket	Bedrijvenloket op provinciale website	Loket gerealiseerd, heeft echter minimale functie
	Toepassen van elektronische identificatie (DigiD).	Voor 3 procedures/producten is identificatie met behulp van DigiD mogelijk.	Niet gerealiseerd
	Digitalisering aanbestedingsprocedure	Aansluiting op Tendernet voor digitale aanbestedingsprocedures	Vanwege afhankelijkheid van derden nog niet gerealiseerd.
	Ontsluiting Omgevingsvergunning op Omgevingsloket in provinciale website	Omgevingsvergunning is 1 januari 2008 digitaal aan te vragen via Omgevingsloket	Vanwege afhankelijkheid van derden nog niet gerealiseerd

Openbaar vervoer

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007	
<p>een betaalbaar en voor iedereen toegankelijk provinciaal openbaar vervoer, waarbij iedere locatie binnen Flevoland bereikbaar is</p>	<p>Een openbaar vervoernetwerk van bus en regiotaxi dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorziet in een basismobiliteit voor iedereen; - een belangrijke bijdrage levert aan de bereikbaarheid van de steden, voorzieningen en werklocaties; - kostendekkend is, inclusief BDU-bijdrage en eventuele bijdragen van stakeholders. 	<p>Kwaliteit en beschikbaarheid van bus en regiotaxi in Flevoland voor alle doelgroepen (jongeren, ouderen, gehandicapten, etc.)</p>	<p>Kwaliteit: Resultaten KPVV Algemeen oordeel van de reizigers in 2006: IJsselmond: 7,1 Streekvervoer Almere: 7,4 Qliner 315: 7,3 Prov. Flevoland¹: 7,3</p> <p>Stadsvervoer Almere: 7,3 Stadsvervoer Lelystad: 7,4 Prov. Flevoland²: 7,3</p> <p>Regiotaxi: De vervoerder voldoet aan de stiptheidseis minimaal 95% van de ritten op tijd.</p> <p>Beschikbaarheid Openbaar Vervoer: De indicatoren voor de beschikbaarheid van het lijnennet worden nader gedefinieerd. Globaal kan alvast het volgende worden gemeld: binnen de gemeenten Dronten, Noordoostpolder, Zeewolde en Lelystad wordt de dekking van het buslijnennet gecompleteerd tot 100% door de Regiotaxi. Binnen Urk en Almere is lokaal vervoer met de Regiotaxi niet toegestaan. De stadsdienst Almere zorgt voor een beschikbaarheid van bijna 100% op Almere-Hout en enkele bedrijfsterreinen na.</p>	
		<p>Aantal reizigerskilometers binnen de provinciale OV-concessies Aantal reizigerskilometers ('reizigers in de bus')</p>	<p>Reizigerskilometers obv MIPOV-element 11: 2004 100 milj. 2005 104 milj. 2006 111 milj.</p>	
		<p>Aandeel provincie in kosten provinciale concessies streekvervoer en OV Regiotaxi (max. 50%)</p>	<p>2005: 62% 2006: 48%</p>	

¹ Uitsluitend provinciale concessies

² Incl. Stadsdiensten Almere en Lelystad

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	controle kwaliteitsafspraken vervoerder o.b.v. klantenbarometer en toepassing bonus-malussysteem	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks beoordelen resultaten klantenbarometer - Toepassing bonus-malussysteem (ten minste jaarlijks achteraf) - Toezien (jaarlijks) op de implementatie van de structurele verbetervoorstellen 	<p>Onderzoeksgegevens 2007 zullen in voorjaar 2008 beschikbaar komen</p> <p>De KPVV-berekeningen over 2005/2006 zullen worden herzien ivm onjuistheden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2006 is in afrondende fase, 2007 is in voorbereiding. - Continu proces, eind 2007 zijn de structurele verbetervoorstellen voor Almerestreek vastgesteld.
	Indien nodig aanvullende afspraken ter verbetering kwaliteit	- Snelheid doorvoeren aanvullende maatregelen (binnen 6 maanden)	Geen harde data beschikbaar. In het algemeen wordt hieraan voldaan. Het afsprakenkader 2008 betreffende stiptheid en te vroeg vertrekken is voor Almerestreek vastgesteld.
	Registratie en evaluatie van klachten	<ul style="list-style-type: none"> - Snelheid (< 21 werkdagen) klachtafhandeling - Toezien (maandelijks) op implementatie verbetervoorstellen 	<p>IJsselmond: van de 1419 klachten zijn er 4 te laat afgehandeld (gemidd. afhandelings termijn 16,7 dg).</p> <p>Q-liner 315: 138 klachten waarvan 1 te laat (gemidd. afhandelingstermijn 17,5 dg).</p> <p>Almere Streek: 185 klachten waarvan geen te laat (gemidd. afhandelingstermijn 17,4 dg).</p> <p>Alle klachten zijn in 2007 binnen 28 werkdagen afgehandeld.</p>
	Opstellen en uitvoeren halteplan	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiding gereed 2007 - Realisatie 2008 	<ul style="list-style-type: none"> - Halte- en implementatieplan gereed. - Start realisatie gepland in 2008, loopt door tot 2015.
	Toezien op uitvoering concessie (dekingsgraad)	Periodieke beoordeling uitvoering concessie afspraken m.b.t. dekking netwerk bus en regiotaxi	Voldaan. NB. Beoordeling of de afspraken voldoen aan gewenste dekking (o.b.v. reizigersbehoefte en beleid) is wat anders. A. doet vervoerder wat is voorgeschreven? B. voldoen voorschriften nog wel aan behoefte?
	Uitvoeren proef met gratis OV	Afronden en evalueren proef medio 2007	Proef is afgerond. Evaluatie opgeleverd en afgerond in 2007.
	Maken inschatting reizigerskilometers	jaarlijks (mei/juni) een modelmatige inschatting maken o.b.v. doorsnedelingen	Is afgerond

Grondwaterbeheer

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007		
ontwikkelen en instandhouden van een zodanige grondwatersituatie (zowel kwantitatief als kwalitatief), dat naast een duurzaam gebruik van grondwater een duurzame ontwikkeling van natuur en bosgebieden is gewaarborgd.	In 2009 overdracht van grondwatertaken aan het waterschap	Adequate voorbereiding overdracht grondwatertaken aan het waterschap. Door provincie en waterschap vastgesteld plan van aanpak inzake overdracht van grondwatertaken	Vorbereidingen met het waterschap zijn getroffen, plan van aanpak is opgesteld.		
	In 2015 het areaal verdroogd natuurgebied reduceren met 80% ten opzichte van het areaal dat is weergegeven op de referentiekaart verdroging natuurgebieden, daarvoor in 2007 opstellen van het uitvoeringsprogramma verdrogingsbestrijding	Areaal verdroogd natuurgebied		In 2007 nieuwe doelstelling vastgesteld (ILG/p-MJP/Top Lijst) 1500 ha verdroging opheffen in 2014. Stand van zaken: maatregelen uitgevoerd in ca. 900 ha. Ecologisch herstel in 0 ha.	
	In 2015 voldoet de kwaliteit van het grondwater aan de eisen in de Kaderrichtlijn Water en is er evenwicht tussen onttrekking en aanvulling in 2015, daarvoor in 2007 het opstellen van doelstellingen en maatregelen	Inzicht in doelstellingen, maatregelen en kosten voor grondwaterkwaliteit in de KRW, ten behoeve van politieke besluitvorming in 2008		Inzicht verder verfijnd na DMK studie in 2006. 2 onderwerpen relevant: Stimulering bestrijdingsmiddelen (terugdringen), idt is een p-MJP project geworden. Tweede onderwerp is bedreiging drinkwaterwinning door puntbronnen. Verdere verfijning vertraagd door nog lopende discussie over normen (drempelwaarden) en toetsing (Europese guidances nog niet vastgesteld)	
De onttrekking van grondwater beperken en het beschikbare grondwater inzetten voor een zo hoogwaardig mogelijk doel.	aantal m3 onttrokken grondwater, uitgesplitst naar gebruiksdoel		In 2007 zijn nieuwe vergunningen afgegeven voor landbouw: 22.838 m3. Verder zijn nieuwe meldingen binnengekomen in 3 categorieën: voor landbouw (85.875), Overig (met name particulieren, 61.613) en tijdelijke onttrekkingen (met name bronbemalingen, 4.413.574) Voor Warmte Koude opslag zijn nog geen gegevens ivm. vacature en inhuur)		

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	Opstellen gespreksnotitie over de belangrijkste onderwerpen van de overdracht aan het waterschap	Gespreksnotitie Plan van aanpak	Gespreksnotitie en plan van aanpak zijn opgesteld.
	De gewenste waterhuishouding van natuurgebieden onderzoeken	Onderzoeksrapport	Geen rapporten door de provincie opgesteld, wel door andere partijen (terreinbeheerders)
	Opstellen uitvoeringsprogramma verdrogingsbestrijding	Uitvoeringsprogramma	Geen uitvoeringsprogramma opgesteld
	Vernattingsprojecten van natuurgebieden initiëren en begeleiden in overleg met terreinbeheerders en waterschap	Vernattingsprojecten	1 vernattingsproject begeleid door de provincie
	Onderzoek uitvoeren naar doelstellingen voor grondwaterkwaliteit in de KRW	Rapport	1 onderzoek naar de bedreiging van de drinkwaterwinning Bremerberg door bodemverontreiniging en in de provincie Gelderland. Na het onderzoek is prov. Gelderland officieel verzocht om de maatregelen op te pakken.
	Inrichten van het grondwatermeetnet conform Europese richtlijnen	KRW-proof grondwatermeetnet	1 meetnet aangemeld bij Brussel
	Kaders voor het Gewenst Grond- en Oppervlaktewater (GGOR) uitwerken met het waterschap	Notitie	De kaders zijn vastgelegd in het Omgevingsplan, de Verordening voor de fysieke leefomgeving en de beleidsregel Toezicht op Waterschap Zuiderzeeland
	Onderhoud aan en actueel houden van het grondwatermeetnet, het grondwaterregister en het vergunningenbestand		Meetnet en register zijn regulier onderhouden
	Handhaven tegen illegale grondwateronttrekkingen en indien nodig gerechtelijke stappen ondernemen		Inspanningen richtten zich op Zuidelijk Flevoland, met name Overgooi
	Het opstellen van onderzoeksrapporten ter concretisering beleid voor de verdeling van grondwatervoorraden, grondwaterkwaliteit en de kwetsbaarheid van het grondwater	Onderzoeksrapporten	Twee onderzoeken opgestart (zoet zout en kwetsbaarheid) Afronding begin 2008

Technologie en innovatie

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007	
Verbeteren concurrentievermogen provincie door stimuleren technologie en innovatievermogen	Verhogen arbeidsproductiviteit	Arbeidsproductiviteit in € werknemer/arb.jr € 74.900, - (definitief 2003)	2005: € 79.400 (voorlopig)	
	Vergroten van R&D uitgaven in Flevoland en toename van R&D personeel	Meting R&D uitgaven, in bedrijven € 40 mln(2003) in R&D-instellingen € 79 mln (2003). Omvang R&D personeel, in bedrijven 455 arb.jr (2003), R&D-instellingen 874 arb.jr. (2003)	in bedrijven €61 mln (2005) In R&D-instellingen n.n.b. Omvang R&D personeel, in bedrijven 731 arb.jr (2005) R&D-instellingen onbekend	
	Vergroten van de werkgelegenheid binnen het speur en ontwikkelingswerk	Meting hoeveelheid werkgelegenheid in SBI 73, Speur en Ontwikkelingswerk, (elk jaar beschikbaar - cijfers afd. EZ uit werkgelegenheidsenquête) In 2005: 1.920 fulltime en parttime banen	2007: 1.945 banen	
Verbeteren concurrentievermogen provincie door stimuleren technologie en innovatievermogen	Versterken van de ICT sector in Flevoland	Ontwikkeling van de ICT sector (vestigingen en banen) In 2005 1.350 vestigingen en 5.760 fulltime en parttime banen	2007: 1.700 vestigingen, 6.560 banen	

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	<p>TMI: toekenningen aan bedrijven</p> <p>Technofonds: participaties in technostarters</p> <p>Dir. Bedrijfssteun Flevoland: aantal gestarte begeleidingstrajecten</p> <p>Moderne bedrijfsvoering: ovk's met bedrijven terzake 2e lijns- advisering</p>	<p>Aantal ondersteunde bedrijven per regeling / per instrument</p>	<p>TMI: toekenningen aan 28 bedrijven</p> <p>Technofonds: 18 participaties</p> <p>Dir. Bedrijfssteun (1) Flevoland: 17 gestarte begeleidingstrajecten</p> <p>12 ovk's met bedrijven terzake 2e lijns- advisering (2)</p>
	<p>Ondersteuning projecten gericht op toename R&D en innovaties bedrijven onder meer via EU middelen 2007-2013:</p> <p>Uitvoeren Provinciale Werkgelegenheidsenquête:</p> <p>Aantal positieve adviezen dat Senter/Novem afgeeft aan bedrijven in het kader van de TMI regeling</p>	<p>aantal ondersteunde innovatieve projecten per jaartranche EU (EPD)</p> <p>aantal ondersteunde innovatieve projecten conform stand van zaken rapportage RITP (2 maal per jaar)</p> <p>aantal innoverende Flevolandse bedrijven in % vlgs. 2 jaarlijkse vraag in werkgelegenheidsenquête</p> <p>aantal Flevolandse bedrijven dat "gebruik maakt" van R&D- stimuleringsinstrumenten vlgs cijfers Senter/Novem</p>	<p>4 projecten: Immunovally, Medische Technologie, Creatieve Industrie Flevoland, Creative cities A'dam</p> <p>26% in 2003 / 35% in 2005 / in 2008 of 2009 wellicht nieuwe meting</p> <p>De provincie heeft aan 53 innovatieve bedrijven een subsidie gegeven in het kader van de TMI regeling</p>
	<p>Voordragen c.q. ondersteuning projecten Pieken in de Delta (PidD):</p> <p>Projectinitiëring c.q. ondersteuning in het kader van IFA: 2 projecten</p> <p>Tot stand brengen internationale technologische samenwerking: organisatie Intertech 2007 (L'stad)</p>	<p>Aantal door ministerie van EZ geaccordeerde projecten</p> <p>Aantal bestuurlijk door Almere / Flevoland geaccordeerde projecten (IFA)</p> <p>Aantal B2B-gesprekken (matches) tijdens Intertech 2007</p>	<p>Voordragen c.q. ondersteuning projecten Pieken in de Delta (PidD):</p> <p>4 projecten: Digitale Marktplaatsen, Immunovally, Creative Cities A'dam Creatieve industrie Flevoland</p> <p>Projectinitiëring c.q. ondersteuning i.h.k.v. IFA: 2 projecten Kennisstad Almere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Academisch Instituut Almere (HeMas) - European Service Innovation Center (ESIC). <p>120 bedrijven hebben deelgenomen aan B2B gesprekken</p>
	<p>O.a. via de OMFL uitvoeren van clusterbeleid (ICT)</p> <p>Uitrol breedband</p>	<p>Aantal clusterprojecten (provincie en OMFL)</p> <p>Aantal glasvezelaansluitingen</p> <p>Aantal vraagbundelingsprojecten</p>	<p>Enkele aanvragen zijn nog in de ontwikkelingsfase</p> <p>In oktober wordt een Europese aanbesteding gedaan om 80 locaties te voorzien van glasvezel. Realisatie 2008.</p> <p>5 op bedrijventerreinen (in L'stad, Zeewolde, Dronten, Emmeloord, Almere) en 2 voor instellingen (gem. Lelystad en de provincie i.s.m. de 4 kleine gemeenten) (de vraagbundeling in Almere, Lelystad en Zeewolde worden gerealiseerd en de vraagbundeling in Emmeloord en Dronten is gestart)</p>

Jeugdzorg

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007	
Ontplooiingsmogelijkheden voor jeugdigen met zware opgroei- en opvoedproblemen met als doel zo volledig mogelijke maatschappelijke participatie.	Zorgen voor een toereikend en toegankelijk aanbod van jeugdzorg	Het aantal jongeren dat, na indicatie, langer dan 13 weken op de wachtlijst staat voor zorgaanbod Norm: eind 2007 krijgen alle jongeren in Flevoland met indicatie binnen 13 weken na indicatie zorg aangeboden	Op 1 november 2008 wachten 168 langer dan 13 weken op zorg	

Onderwijs

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007	
Het bieden van opleidingsmogelijkheden op hbo en universitair niveau aan Flevolandse jongeren teneinde ze voor Flevoland te behouden en sociaal-economische ontwikkeling van de regio te stimuleren	Uitbreiding van het aanbod aan hoger onderwijs in Flevoland	Toename van het aantal Flevolandse jongeren dat in Flevoland studeert (van 17% in 2006 naar 20% in 2008) Toename van het aantal opleidingen hoger onderwijs in Flevoland (+6 in de periode 2004-2007)	In 2007 is de opleiding Gedrag en Maatschappij van de UvA in Almere ingetrokken. De HvA is m.i.v. september 2007 de opleiding Ondernemen, Innovatie en Techniek (OIT) in Almere gestart met 28 studenten. In Lelystad is de Hogeschool Windesheim de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) gestart met eveneens ca. 28 studenten. In de loop van het studiejaar 2007/2008 start Windesheim de opleiding Retailmanagement. M.i.v. het studiejaar 2008/2009 de opleiding Verpleegkunde. Voorts zijn in 2007 voor Almere licenties verkregen voor de opleiding Small business and retailmanagement van de HvA en de opleiding Bedrijfskunde en agribusiness van de Aeresgroep. De Hogeschool Windesheim heeft voor Lelystad licenties verkregen voor de opleidingen Commerciële economie, Logistiek en economie, Management, economie en recht en Personeel en arbeid. De betreffende hogescholen zijn voornemens deze opleidingen m.i.v. het studiejaar 2008/2009 aan te bieden. De doelstelling van 6 opleidingen erbij over de periode 2004-2007 is hiermee bereikt.	
Kinderen die zijn aangewezen op speciaal onderwijs vinden in Flevoland voldoende aanbod aan onderwijsvoorzieningen	Een passend onderwijsaanbod voor alle leerplichtige kinderen op redelijke afstand	Het gemiddelde aantal kilometers leerlingenvervoer per leerling in het speciaal onderwijs gaat omlaag met 10%. Er blijven minder kinderen van onderwijs verstoken, doordat het 'thuiszitten' met 10% wordt teruggedrongen.	De provincie heeft opdracht verstrekt tot het opstellen van een actuele monitor speciaal onderwijs. Het rapport zal begin 2008 worden gepubliceerd. De gevraagde scores zijn hierin opgenomen.	

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	<p>Realiseren van meer inzicht in de output van jeugdzorg</p> <p>Afspraken met zorgaanbieders die leiden tot uitbreiding van het aantal jeugdzorgplaatsen in Flevoland</p> <p>het waarborgen van de kwaliteit van het zorgaanbod in Flevoland</p>	<p>een beleidsinformatieset waardoor meer inzicht ontstaat in de output van jeugdzorg</p> <p>toename aantal jeugdzorgplaatsen</p> <p>toename aantal geholpen kinderen</p> <p>Alle Flevolandse instellingen werken conform de kwaliteitseisen van het HKZ</p>	<p>Beleidsinformatieset is gereed en wordt ingevoerd per 1/1/08. Het meet per kwartaal o.a. productie en financieel resultaat</p> <p>Door extra middelen konden ongeveer 170 jongeren meer in zorg worden genomen.</p> <p>Het is nu te vroeg (15 januari 2008) om de precieze aantallen geholpen jeugdigen aan te geven.</p> <p>1 zorgaanbieder is gecertificeerd en de andere drie zijn medio 2008 gecertificeerd.</p>

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	<p>Sluiten van een bestuurlijk convenant met alle partners (inclusief OCW) over de uitbreiding en afstemming van hoger onderwijs in Flevoland</p> <p>Faciliteren van nieuwe initiatieven</p>	<p>Voor 2007 een ondertekend convenant</p> <p>Periodieke bestuurlijke afstemming m.b.t. de uitwerking</p> <p>Aantal start/stimulerings-subsidies aan opleidings-initiatieven</p>	<p>Op 29 januari is het Convenant Hoger Onderwijs Flevoland gesloten. In het verlengde daarvan heeft een tweetal bestuurlijke overleggen plaatsgevonden.</p> <p>Aan de Hogeschool Windesheim is een startsubsidie toegekend ten behoeve de start van de Retail Academy in Lelystad met ingang van 1 februari 2008.</p>
	<p>In kaart brengen hoe groot het probleem is van thuiszittende kinderen met een indicatie in de leerplichtige leeftijd</p> <p>Overleg voeren met gemeenten, onderwijsinstellingen en het Rijk om te komen tot een meer sluitend aanbod van speciaal onderwijs</p>	<p>Actuele monitor speciaal onderwijs</p>	<p>De provincie heeft opdracht verstrekt tot het opstellen van een actuele monitor speciaal onderwijs. Het rapport zal begin 2008 worden gepubliceerd.</p>

Ruimtelijke plannen

Maatschappelijk effect	Operationeel doel	Effect-indicator	Score 31-12-2007	
Goede ruimtelijke ordening	Gemeentelijke plannen die: - rechtmatig zijn - passen binnen provinciaal en rijks-beleid; - binnen de wettelijke termijnen zijn behandeld.	- aantal/percentage goedkeurings-besluiten dat geen stand houdt in beroepsprocedures; - aantal/percentage plannen waaraan medewerking is onthouden; - aantal/percentage plannen waarvoor het provinciale beleid is aangepast (afwijking of herziening van het OPF)	1 (van 20) 5 %	
			15 (van 75) 20 %	
			0 (van 0) 0 %	

	prestatie	Prestatie-indicator	Score 31-12-2007
	Tijdige afhandeling van gemeentelijke plannen	aantal/percentage plannen waarover binnen de fatale wettelijke termijn een besluit is genomen	26 (van 26) 100%
		aantal/percentage plannen waarover binnen de niet-fatale wettelijke termijn een besluit is genomen	42 (van 49) 86 %
	Tijdige afhandeling (voor)overleg	aantal/percentage plannen dat binnen de gegeven informele termijn (vaak 8 weken) is behandeld	50 (van 50) 100 %
	Inzicht bieden in passendheid binnen beleid, d.m.v. (voor)overleg	aantal/percentage plannen waarover beleidsinhoudelijke opmerkingen zijn gemaakt	43 (van 50) 86 %
	Inzicht bieden in ruimtelijk relevant beleid, d.m.v. Handreiking (passief)	actuele handreiking, d.w.z. beleidswijzigingen zijn binnen 3 maanden erin verwerkt	Concept Handreiking nieuwe Wro is gereed.
	stimuleren DURP-proof aanbieden van plannen (waarvoor planop-stellers overigens zelf verantwoordelijk zijn)	aantal/percentage plannen dat DURP-proof wordt aangeboden	20 (van 53) 38 %

D Single information single audit(SISA)

Deze bijlage is opgenomen in de jaarrekening 2007, op basis van de gelijknamige Algemene Maatregel van Bestuur. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de besteding van door het Rijk verstrekte specifieke uitkeringen. Voorheen werd daarover per uitkering afzonderlijk verantwoording afgelegd. Met het opnemen van deze bijlage in de jaarstukken wordt beoogd de verantwoording te vereenvoudigen, ondermeer doordat een afzonderlijke accountantsverklaring achterwege kan blijven; deze wordt opgenomen in de accountantsverklaring over de jaarrekening. Voor Flevoland gaat het in 2007 om 14 regelingen.

De specifieke uitkeringen waarvoor in dit overzicht in 2007 verantwoording wordt afgelegd, zijn:

- Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005-2008 (GBKV)
- Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 (APCB)
- Versterking cultuureducatie in het primair onderwijs 2005-2007 (CPO)
- Uitkering Marsrouteplannen(Bibliotheken)/Vernieuwingsimpulsmiddelen
- Vorming basisbibliotheken
- Industrielawaai
- Lokale maatregelen luchtkwaliteit
- Bodemsanering
- Externe veiligheid
- Klimaatconvenant BANS
- Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)
- Brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU)
- Doeluitkering jeugdzorg
- Breedtesportimpuls

Voor de wijze waarop de SISA-informatie in het jaarverslag moet worden verantwoord heeft het rijk (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) het format en de indicatoren vastgesteld, zoals opgenomen in de hierbij opgenomen bijlage.

Toelichting

- 11. Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005-2008 (GBKV)
- 12. Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 (APCB)
- 19. Uitkering Marsrouteplannen (Bibliotheken)/ Vernieuwingsimpulsmiddelen
- 20. Vorming basisbibliotheken

70. Breedtesportimpuls

Voor deze regeling geldt dat in het jaar van toekenning van de subsidies de toegekende bedragen als 'Besteed ten laste van Rijksmiddelen (9)' c.q. 'Overige besteding (10)' worden verantwoord (zowel als voorschot betaalde subsidies als transitorisch genomen verplichtingen). In het (daaropvolgende) jaar van afrekening wordt de vaststelling verantwoordt (ook afloop van transitorisch genomen verplichtingen). In deze gevallen wordt het verschil tussen de vaststelling en toekenning als 'overige (12)' opgenomen.

13. Versterking cultuureducatie in het primair onderwijs 2005-2007 (CPO)

Over deze regeling behoeft pas in 2008 indicatoren te worden ingevuld.

23. Industrielawaai

De projecten in het kader van deze regeling zijn reeds afgehandeld, inclusief accountantsverklaring en financiële afwikkeling met het ministerie.

24. Lokale maatregelen luchtkwaliteit

In het verslagjaar 2007 zijn geen uitgaven gedaan.

25. Bodemsanering

Naast de daadwerkelijke lasten op kasbasis (inclusief BTW) zijn de toerekenbare uren van de beleidsmedewerkers voor de bodemsaneringsprojecten (volgens het tijdschrijfsysteem) tot een bedrag van € 823.786 meegenomen als 'Besteed ten laste van rijksmiddelen (9)'. Bijzondere onderzoeken worden volledig ten laste van de Rijksbijdrage gebracht, saneringen op locaties voor 90% (de overige 10% wordt betaald door gemeenten en provincie).

26. Externe veiligheid

Naast de daadwerkelijke lasten tot een bedrag van € 242.668 is een bedrag van € 65.190 aan toegerekende personeelslasten (totaal € 307.858) meegenomen als 'Besteed ten laste van rijksmiddelen (9)'.

30. Klimaatconvenant BANS

Alleen de daadwerkelijke lasten over de jaren 2004 tot en met 2006 zijn als 'Besteed ten laste van rijksmiddelen (9)' opgenomen in de SISA-bijlage.

38C. Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)

In het jaar van toekenning van de subsidies worden de toegekende bedragen als 'Overige besteding (10)' verantwoord (zowel als voorschot betaalde subsidies als transitorisch genomen verplichtingen). In het (daaropvolgende) jaar van afrekening wordt de vaststelling verantwoordt (ook afloop van transitorisch genomen verplichtingen). In deze gevallen wordt het verschil tussen de vaststelling en toekenning als 'overige (12)' opgenomen. In 2007 zijn geen uitgaven gedaan.

43. Brede doeluitkering verkeer en vervoer

β Openbaar vervoer:

De verstrekte voorschotten aan de vervoerders zijn als 'Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)' verantwoord. De afrekening vindt later plaats en het mogelijke financiële effect daarvan zal in de SISA-verantwoording van het betreffende jaar worden meegenomen;

β Infrastructuur:

Alleen de daadwerkelijk afgerekende projecten, voorzien van een accountantsverklaring, zijn meegenomen als 'Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)'.

NB: door het naar voren halen van deze verantwoording (SISA) kunnen relatief veel bestedingen van derden over 2007 niet verantwoord worden. Deze bestedingen worden verantwoord bij de jaarrekening 2008 (timelag).

Van het eindsaldo per 31 december 2007 heeft een bedrag van ca. € 22 miljoen betrekking op een gespaard bedrag voor reeds door Rijkswaterstaat aangegane en door de provincie Flevoland overgenomen verplichtingen (busbanen Almere). Daarnaast is een bedrag van ca. € 2 miljoen gereserveerd voor de introductie van de chipkaart OV.

61. Doeluitkering jeugdzorg

In het jaar van toekenning van worden de toegekende bedragen als 'Besteed t.l.v. Rijksmiddelen (9)' verantwoord (zowel als 'voorschot' betaalde bedragen als transitorisch genomen verplichtingen). In het (daaropvolgende) jaar van afrekening wordt de vaststelling verantwoordt (ook afloop van transitorisch genomen verplichtingen) als negatieve last in deze zelfde kolom.

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
OCW	11	Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving 2005-2008 (GBKV)	Bekostigingsbesluit cultuuruitingen art 41 en 45 Ministeriële Regeling uitkeringen cultuurbereik 2005-2008	Gemeenten	GBKV: autonome bijdragen gemeenten, voor zover niet in samenwerking met provincie	In euro's (in het verantwoordingsjaar bestede bedrag)	
					GBKV: correctie over autonome bijdragen gemeenten, voor zover niet in samenwerking met provincie voorgaand jaar	In euro's	
				Provincies	GBKV: autonome bijdragen provincies incl. bijdragen in samenwerking met gemeenten	In euro's (het totaal van: het door de provincie zelf bestede bedrag en het bedrag dat provincies samen met gemeenten hebben besteed)	
					GBKV: correctie over autonome bijdragen provincies incl. bijdragen in samenwerking met gemeenten voorgaand jaar	In euro's	
Gemeenten en provincies	GBKV onbestede middelen van ontvangen rijksmiddelen	In euro's					
OCW	12	Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 (APCB)	Bekostigingsbesluit cultuuruitingen art 41 en 45 Ministeriële Regeling uitkeringen cultuurbereik 2005-2008.	Gemeenten en provincies	APCB: eigen matchingsbijdrage gemeente/provincie	In euro's	
					APCB: correcties over eigen bijdrage gemeente/provincie voorgaand jaar	In euro's	
					APCB: onbestede middelen van ontvangen Rijksmiddelen	In euro's	
OCW	13	Versterking cultuureducatie in het primair onderwijs 2005-2007 (CPO)		Gemeenten en provincies	CPO: onbestede middelen van ontvangen rijksmiddelen.	In euro's	

	Frequentie (Jaar-rekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Overige besteding (10)	Te verreken met het Rijk (11)	Overige (12)	Toelichting afwijking (13)	Aard Controle (14)
	Jaarlijks											R
	Jaarlijks											R
	Jaarlijks							0				R
	Jaarlijks									0		R
	2008											R
	Jaarlijks							322.291				R
	Jaarlijks									-6.479		R
	2008											R
	2008											R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
OCW	19	Uitkering Marsrouteplannen (Bibliotheken). Vernieuwingsimpulsmiddelen	Koepelconvenant bibliotheek vernieuwing	Gemeenten en provincies	Besteed bedrag	In euro's (totaal jaar t)	
					Stand van de voorziening/ overlopende post ultimo 2006	In euro's	
					Bedrag besteed aan de eerste drie prioriteiten van de prioriteitenagenda	In euro's	
					Stand voorziening ultimo 2006: bedrag besteed aan de eerste drie prioriteiten van de prioriteitenagenda	In euro's	
OCW	20	Vorming basisbibliotheken	Koepelconvenant bibliotheek vernieuwing	Gemeenten en provincies	Besteed bedrag aan ondersteuningsmiddelen vorming basisbibliotheken	In euro's (totaal in jaar t)	
					Stand van de voorziening/overlopende post ultimo 2006	In euro's (totaal in jaar t)	
VROM	23	Industrielawaai	Wet geluidhinder	Provincies	Totale kosten sanering industrielawaai: t.l.v. rijksmiddelen (kolom 9) en t.l.v. overige middelen (kolom 10)	In euro's	
					Besteed bedrag t/m 2006	In euro's	
VROM	24	Lokale maatregelen luchtkwaliteit	Beschikking programma luchtkwaliteit	Provincies, stadsregio's en G4	Besteed bedrag in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	In euro's	
					Bedrag uit eigen middelen besteed aan luchtkwaliteit	In euro's	
					Besteed bedrag dat door de contractpartners is ingezet voor verbetering van de luchtkwaliteit in het gebiedsgerichte programma	In euro's	

	Frequentie (Jaar-rekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Overige besteding (10)	Te verreken met het Rijk (11)	Overige (12)	Toelichting afwijking (13)	Aard Controle (14)
	Jaarlijks						455.526					R
	2007			8.906								R
	Jaarlijks						390.000					R
	2007			0								R
	Jaarlijks						119.615					R
	2007			0								R
	Jaarlijks											R
	2007											R
	Jaarlijks						0					R
	Jaarlijks							0				R
	Jaarlijks							0				R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
VROM	25	Bodemsanering	Wet bodembescherming (Wbb) Besluit financiële bepalingen bodemsanering, Regeling financiële bepalingen bodemsanering;	Provincies en gemeenten	Stand voorziening Wbb ultimo 2005 (eenmalig en inclusief Fonds Economische Structuurversterking (FES))	In euro's	
					Stand voorziening Wbb ultimo 2006 (eenmalig en inclusief FES)	In euro's	
					Stand voorziening FES ultimo 2005 (eenmalig)	In euro's	
					Stand voorziening FES ultimo 2006 (eenmalig)	In euro's	
					Besteed bedrag Wbb	In euro's	
					Besteed bedrag FES	In euro's	
					Aantal saneringen (inclusief SEB)	In aantallen	
					Aantal bodemonderzoeken (inclusief SEB)	In aantallen	
					Aantal m ² gesaneerd oppervlak (inclusief SEB)	In m ²	
					Aantal m ³ gesaneerde grond (inclusief SEB)	In m ³	
					Aantal m ³ gesaneerd verontreinigd grondwater (inclusief SEB)	In m ³	
Aantal b.p.e (inclusief SEB)	In aantallen						
VROM	26	Externe veiligheid	Subsidieregeling programma-financiering Externe Veiligheid (EV)-beleid en andere overheden 2006-2010	Provincies	% budget t.b.v. in dienst nemen vast personeel EV	In %	
					Besteed bedrag t.l.v. EV	In euro's	

	Frequentie (jaar-rekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Overige besteding (10)	Te verreken met het Rijk (11)	Overige (12)	Toelichting afwijking (13)	Aard Controle (14)
	2007			-49.089								R
	2007			226.260								R
	2007			0								R
	2007			0								R
	Jaarlijks						823.786					R
	Jaarlijks						0					R
	Na afloop van de programma-periode											D1
	Na afloop van de programma-periode											D1
	Na afloop van de programma-periode											D1
	Na afloop van de programma-periode											D1
	Na afloop van de programma-periode											D1
	Na afloop van de programma-periode											D1
	Jaarlijks						27,05					D2
	Jaarlijks						307.858					R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
VROM	30	Klimaatconvenant BANS	Subsidieregeling BANS klimaatconvenant	Provincies en gemeenten	Totale, rechtstreeks aan de uitvoering van het plan van aanpak toe te rekenen en door de aanvrager tot subsidieverlening gemaakte en betaalde kosten	In euro's	
					Aantal conform de beschikking gerealiseerde prestaties en doelen	In aantallen	
WWI	38A	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)	Wet Stedelijke vernieuwing, art 13, 1e lid en 2e lid a. Gemeenten bedoeld als in Wet stedelijke vernieuwing art 5, 2e lid of art 6 3e lid, onder a (programmagemeeenten)	Programmagemeenten	Doelstellingen en prestatieafspraken die met het Rijk respectievelijk de provincies zijn overeengekomen o.b.v. het stedelijk meerjaren ontwikkelingsprogramma	In aantallen	
					1	In aantallen	
					2	In aantallen	
					3	In aantallen	
					4	In aantallen	
					5	In aantallen	
					6	In aantallen	
					7	In aantallen	
					8	In aantallen	
					9	In aantallen	
					10	In aantallen	
					11	In aantallen	
					12	In aantallen	
					13	In aantallen	
					14	In aantallen	
					15	In aantallen	
					16	In aantallen	
					17	In aantallen	
					18	In aantallen	
					19	In aantallen	
					20	In aantallen	
					21	In aantallen	
					22	In aantallen	
					23	In aantallen	
					24	In aantallen	
					25	In aantallen	
					26	In aantallen	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
				27		In aantallen	
				28		In aantallen	
				29		In aantallen	
				30		In aantallen	
					Verplichtingen / afspraken met VROM n.a.v. eindsaldo investeringstijdvak ISV I	In aantallen / euro's (verschillen per gemeenten)	
					Eindsaldo ISV I	In euro's	
					Besteed bedrag investeringsbudget stedelijke vernieuwing	In euro's	
					Correctie over besteed bedrag investering stedelijke vernieuwing voorgaand jaar	In euro's	
	38B	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)		Projectgemeenten	Bedrag voor stedelijke vernieuwing verkregen van provincies (investeringsbudget)	In euro's	
					Correctie over bedrag voor stedelijke vernieuwing verkregen van provincies (investeringsbudget voorgaand jaar)	In euro's	
					Activiteiten stedelijke vernieuwing	In aantallen	
					Verplichtingen opgelegd door provincie	In aantallen	
	38C	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)		Provincies	Eindsaldo ISV	In euro's	
					Totaal investeringsbedrag ISV II, verdeeld over niet-rechtstreekse gemeenten	In euro's	

	Frequentie (jaar-rekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaart (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Overige besteding (10)	Te verreken met het Rijk (11)	Overige (12)	Toelichting afwijking (13)	Aard Controle (14)
	2009											D1
	2009											D1
	2009											D1
	2009											D1
	2009											D1: aantallen R: euro's
	2009											R
	Jaarlijks											R
	Jaarlijks											R
	Jaarlijks											R
	Jaarlijks											R
	na afloop project-periode											D1
	na afloop project-periode											D1
	2010											R
	Jaarlijks									0		R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
VenW	43	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Wet BDU Verkeer en Vervoer, art 10	Provincies en Wgrplus-regio's	Eindsaldo/-reservering vorig jaar	In euro's	
					Toegerekende rente	In euro's	
					Ontvangen BDU-bijdrage VenW	In euro's	
					Terugbetaling door derden vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen	In euro's	
					Bestedingen	In euro's	
					Correctie over bestedingen voorgaand jaar	In euro's	
					Eindsaldo/-reservering lopend jaar	In euro's	
					Ontvangen BTW-bijdrage V&W	In euro's	
					Betaalde BTW op OV-concessies en op met het openbaar vervoer gelijkgesteld vervoer, die niet verrekenbaar is met het BCF	In euro's	
					Bestedingen, die betrekking hebben op OV-concessies en met openbaar vervoer gelijkgesteld vervoer, waarover BTW is betaald die niet verrekenbaar is met het BCF	In euro's	
Individuele bestedingen die meer dan 20% van totaal ontvangen BDU bedragen	In euro's						

	Frequentie (Jaar-rekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Overige besteding (10)	Te verreken met het Rijk (11)	Overige (12)	Toelichting afwijking (13)	Aard Controle (14)
	Jaarlijks			38.262.683								R
	Jaarlijks					1.339.194						R
	Jaarlijks				40.199.000							R
	Jaarlijks					0						R
	Jaarlijks						29.215.882					R
	Jaarlijks									0		R
	Jaarlijks									50.584.995		R
	Jaarlijks				0							R
	Jaarlijks						0					R
	Jaarlijks						0					R
	Jaarlijks						9.431.124					R

Departement	Nummer	Specifieke uitkering (1)	Juridische grondslag (2)	Ontvanger (C)	Indicatoren (3)	Toelichting per indicator (A)	
VWS	61	Doeluitkering jeugdzorg	Wet op de jeugdzorg (artikel 37) Tijdelijk besluit uitkeringen jeugdzorg Regeling bekostiging jeugdzorg	Provincies en stadsregio's	(v) Onder toezichtstelling (OTS) , 1 jaar	Hoeveelheid	
					(OTS) overig	Hoeveelheid	
					Voorlopige voogdij	Hoeveelheid	
					Voogdij	Hoeveelheid	
					Jeugdreclassering	Hoeveelheid	
					Samenloop	Hoeveelheid	
					Individuele Traject Begeleiding (ITB) harde kern	Hoeveelheid	
					ITB Criem	Hoeveelheid	
					Scholing- en traningsprogramma's (STP)	Hoeveelheid	
					Besteed bedrag aan stichting, die een bureau jeugdzorg in stand houdt -deel justitie-taken	In euro's	
					Besteed bedrag aan stichting, die een bureau jeugdzorg in stand houdt - deel taken bureau jeugdzorg en subsidie bureau jeugdzorg	In euro's	
					Besteed bedrag aan zorgaanbod	In euro's	
					Aantal aanmeldingen aan het LBIO jaar t-2 door bureau jeugdzorg	In aantallen	
					Aantal afmeldingen aan het LBIO jaar t-2 door bureau jeugdzorg	In aantallen	
Omvang egalisatie-reserve jeugdzorg per 31 december	In euro's						
VWS	70	Breedtesportimpuls		Provincies en gemeenten	Besteed bedrag	In euro's	
					Besteed bedrag t/m 2006	In euro's	

	Frequentie (Jaar-rekening) (B)	Afspraak (4)	Realisatie (5)	Beginstand jaar t (6)	Beschikking Rijk (7)	Overige ontvangsten (8)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (9)	Overige besteding (10)	Te verreken met het Rijk (11)	Overige (12)	Toelichting afwijking (13)	Aard Controle (14)
	Jaarlijks		184									D1
	Jaarlijks		404									D1
	Jaarlijks		9									D1
	Jaarlijks		114									D1
	Jaarlijks		229									D1
	Jaarlijks		40									D1
	Jaarlijks		46									D1
	Jaarlijks		96									D1
	Jaarlijks		0									D1
	Jaarlijks						5.482.864					R
	Jaarlijks						4.406.491					R
	Jaarlijks						21.068.886					R
	Jaarlijks		175									D2
	Jaarlijks		165									D2
	Jaarlijks									2.264.448		R
	Jaarlijks						113.300					R
	2007									447.470		R

E Accountantsverklaring